T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

OSMANLI TÜRKÇESİ DÖNEMİNDE YAZILMIŞ SÖZLÜKLERDE BİTKİ ADLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ravza KAYGUSUZ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ANKARA 2020

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

OSMANLI TÜRKÇESİ DÖNEMİNDE YAZILMIŞ SÖZLÜKLERDE BİTKİ ADLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RAVZA KAYGUSUZ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Prof. Dr. Funda TOPRAK
DANIŞMAN

ANKARA 2020

ONAY SAYFASI

Ravza KAYGUSUZ tarafından hazırlanan "Osmanlı Türkçesi Döneminde Yazılmış Sözlüklerde Bitki Adları" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Doktora/Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvan Adı Soyadı	Kurumu	İmza
Danışman Prof. Dr. Funda TOPRAK	AYBÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	
Doç. Dr. Akartürk KARAHAN	AYBÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	
Dr. Öğr. Üyesi Aziz GÖKÇE	BEÜ Ereğli Eğitim Fakültesi	

Tez Savunma Tarihi: 15.06.2020

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Doktora/Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Unvan Ad Soyad

Doç. Dr. Seyfullah YILDIRIM

BEYAN

Bu tez içerisindeki bütün bilgilerin akademik kurallar ve etik davranış çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca bu kurallar ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmada orijinal olan her tür kaynak ve sonuçlara tam olarak atıf ve referans yaptığımı da beyan ederim; aksi takdirde tüm yasal sorumluluğu kabul ediyorum (15-06-2020).

Ravza KAYGUSUZ

“Yeğenlerim Serdar Ömer ve Selim Talha’ya ithaf ediyorum.”

TEŞEKKÜR

Bu teze başlarken beni her anlamda özgür bırakan, fikirlerimi dinleyip bana yol gösteren, lisans ve yüksek lisans hayatım boyunca düşünceleriyle her daim ilgimi çeken, tez danışmanım, sayın hocam Prof. Dr. Funda Toprak'a teşekkür etmek gönül borcumdur.

Lisans ve yüksek lisans derslerimde bana katkısı olup aynı zamanda tez savunmam sırasında destek olan sayın hocam Doç. Dr. Akartürk Karahan'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez savunmam sırasında destek olan sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Aziz Gökçe'ye teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak benim için hiçbir zaman maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ravza KAYGUSUZ

Ankara 2020

ÖZET

Osmanlı Türkçesi Döneminde Yazılmış Sözlüklerde Bitki Adları

Bu çalışma Osmanlı İmparatorluğu döneminde bitki adlandırmaları, bitkilerin hangi amaçla, nerelerde kullanıldığı gibi bitkilere ait unsurların sözlüklerdeki biçimini ortaya koymak için gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucunda tespit edilen sözcükler kullanım yerlerine, türlerine, yetişme yerlerine, hayvan, organ, renk adları ile türetilmelerine ve oluşturulma biçimlerine göre tanımlarıyla verilmiştir. Çalışmada söz konusu dönemde kaleme alınan Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî sözlükleri taranmış, elde edilen söz varlığı konularına göre sınıflandırılmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde söz varlığının kuramsal çerçevesi çizilmiş, söz varlığı ve sözlük ilişkisi üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu döneminin incelenen sözlükleri tanıtılmıştır.

Çalışmalar bölümünde bitki adları ile ilgili on yedi tane çalışmadan bahsedilmiştir.

Yöntem bölümünde bu çalışmanın malzemelerine ve çalışmada nasıl bir yöntem kullanıldığına değinilmiştir.

Bulgular bölümünde teze kaynaklık eden Osmanlı İmparatorluğu döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde bitki ile ilgili söz varlığı konu başlıklarına göre tasnif edilmiştir. Aynı zamanda bu bölümde her konu başlığına göre tespit edilen veriler tablo halinde alfabetik olarak sıralanmış ve bu verilerin incelenen dört sözlükteki durumları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma ile sözlüklerin bir konu üzerinde ortaklık ve farklılıkları ortaya konulmuştur. Konu başlıkları tespit edilirken bitki kavramı ile ilgili yapılmış çalışmalar incelenip bu çalışmaya uygun başlıklar belirlenmiştir. Başlıklar oluşturulurken bitki ile ilgili kullanım yerlerine göre adlandırmalar, türlerine göre adlandırmalar, yetişme yerlerine göre adlandırmalar, hayvan adları ile oluşan adlandırmalar, organ adları ile oluşan adlandırmalar, renk adları ile oluşan adlandırmalar ve oluşturulma biçimlerine göre adlandırmalar gibi geniş ölçüde sınıflandırma yapılmıştır.

Bu çalışmanın sonuç kısmında taranan sözlüklerde tespit edilen bitki ile ilgili söz varlığı genel bir değerlendirmeyle verilmiştir. Sözlüklerin birbirleriyle bitki söz varlığı

bağlamında benzerlik ve farklılıkları ortaya konulmuştur. Bundan hareketle bitki adlarının fazla olması bitki çeşitliliğinden ve alıntı sözcüklerin fazla olmasından kaynaklanmıştır. Bu çalışmanın da bitki adlandırmalarının söz varlığı açısından başka çalışmalara kaynaklık edebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bitki adları, Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye

ABSTRACT

Plant Names in Dictionaries Written in the Ottoman Turkish Period

This study was carried out in order to reveal the form of plant-related elements such as plant naming, for which purpose and where plants were used during the Ottoman Empire. The words determined as a result of the screening are given by their recognition according to their place of use, their species, their place of growth and the way they were created with animal and organ color names. In this study, Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye and Polish-i Osmânî dictionaries, which were written in the period in question, were scanned and classified according to the subjects of vocabulary obtained.

In the introduction part, the theoretical framework of vocabulary is drawn and the relationship between vocabulary and dictionary is emphasized. Simultaneously, the dictionaries examined during the Ottoman Empire were introduced.

Seventeen studies on plant names are mentioned in the studies section.

Method part of the study, the materials of this study and the method used in the study are mentioned.

The vocabulary related to the plant was classified according to the topics in the Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye and Polish-i Osmânî dictionaries that were written during the Ottoman Empire, which served as a source of thesis in the findings part. At the same time, in this part, the data determined according to each topic are listed in alphabetical order in the table and the statuses of these data in the four dictionaries were examined and compared.With this comparison, the similiarities and differences of the dictionaries on a subject are revealed. While determining the subject titles, studies related to the concept of plant were examined and titles suitable for this study were determined. While creating titles, a wide classification has been made such as naming according to plant usage places, naming by type, naming by growing place, naming with animal names, naming with organ names, naming with color names, and according to naming the way they were created.

In the conclusion part of this study, the vocabulary of the plant determined in the dictionaries scanned is given with a general evaluation. Similarities and differences of dictionaries with each other in terms of plant vocabulary have been revealed. Hence, the high number of plant names resulted from the diversity of plants and the high number of quoted words. It is thought that this study may also be a source for other studies in terms of vocabulary naming.

Keywords: Plant Naming, Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye

İÇİNDEKİLER

BEYAN i
İTHAF ii
TEŞEKKÜR iii
ÖZET iv
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER viii
KISALTMALAR DİZİNİ x
İNCELENEN SÖZLÜKLERİN KISALTMASI xi
TABLOLAR DİZİNİ xii
1. GİRİŞ 1
1.1. Söz Varlığı ve Sözlük 1
2. BİTKİ ADLARI ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR 7
3. YÖNTEM 11
4. OSMANLI TÜRKÇESİ SÖZLÜKLERİNDE BİTKİ ADLARI 12
4.1. Kullanım Yerlerine Göre Bitki Adları 12
4.1.1. Tedavi Amacıyla Kullanılan Bitki Adları 12
4.1.2. Gıda Olarak Tüketilen Bitki Adları 22
4.2. Türlerine Göre Bitki Adları 78
4.2.1. Ağaç Olan Bitki Adları 78
4.2.2. Çiçek Olan Bitki Adları 104
4.2.3. Ot Olan Bitki Adları 131
4.3. Yetişme Yerlerine Göre Bitki Adları 156
4.4. Hayvan Adları İle Oluşan Bitki Adları 175
4.5. Organ Adları İle Oluşan Bitki Adları 188
4.6. Renk Adları İle Oluşan Bitki Adları 195

4.7. Oluşturulma Biçimlerine Göre Bitki Adları 202
4.7.1. İsim Tamlamasından Oluşan Bitki Adları 202
4.7.2. Sıfat Tamlamasından Oluşan Bitki Adları 230
4.7.3. Tek Kelimeden Oluşan Bitki Adları 240
SONUÇ 282
5. KAYNAKLAR 288

KISALTMALAR DİZİNİ

Ar. Arapça

Blg. Bulgarca

Çin. Çince

Erm. Ermenice

Far. Farsça

Fra. Fransızca

İbr. İbranice

İng. İngilizce

İsp. İspanyolca

İta. İtalyanca

Lat. Latince

Moğ. Moğolca

Slav. Slavca

Sür. Süryanice

Tür. Türkçe

Yun. Yunanca

İNCELENEN SÖZLÜKLERİN KISALTMASI

K.T : Sami, Şemseddin (2018). *Kâmûs-ı Türkî,* Hazırlayanlar : Raşit Gündoğdu, Niyazi Adıgüzel, Ebul Faruk Önal, İstanbul, İdeal Kültür Yayıncılık.

L.N : Nâci Muallim (2009). *Lügat-i Nâcî,* Hazırlayan: Ahmet Kartal, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

L.O : Paşa Ahmet V. (2000). *Lehce-i Osmânî,* Hazırlayan: Recep Toparlı, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

M.L.O : Redhouse James W. (2016). *Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye,* Hazırlayanlar: Recep Toparlı, Betül Eyövge Yılmaz, Yaşar Yılmaz, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: Tedavi Amacıyla Kullanılan Bitki Adları 15

Tablo 2: Gıda Olarak Tüketilen Bitki Adları..... 40

Tablo 3: Ağaç Olan Bitki Adları 86

Tablo 4: Çiçek Olan Bitki Adları..... 112

Tablo 5: Ot Olan Bitki Adları..... 138

Tablo 6: Yetişme Yerlerine Göre Bitki Adları 161

Tablo 7: Hayvan Adları İle Oluşan Bitki Adları 179

Tablo 8: Organ Adları İle Oluşan Bitki Adları..... 190

Tablo 9: Renk Adları İle Oluşan Bitki Adları 197

Tablo 10: İsim Tamlamasından Oluşan Bitki Adları..... 213

Tablo 11: Sıfat Tamlamasından Oluşan Bitki Adları 233

Tablo 12: Tek Kelimeden Oluşan Bitki Adları 264

1. GİRİŞ

1.1. Söz Varlığı ve Sözlük

Söz varlığı, bir dilde birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar ya da dilbilimdeki terimiyle göstergeler olup bir de o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülebilir (Aksan 2004:7).

Aynı zamanda bir dilin söz varlığı, o dilin tarihine geniş ölçüde ışık tutup, yüzyıllar boyunca ortaya çıkan ses, biçim, sözdizimi ve anlam değişikliklerini yansıtmakta ve hangi dillerin etkisiyle ne gibi değişimlerin gerçekleştiğini gösterir (Aksan 2004:11).

Söz varlığı, bir toplumun kültürünü, gelenek-göreneğini yansıtmasının yanında kavramların başlangıçtan günümüze gelinceye kadar başlarından geçenleri, kazandıkları yeni anlam ve şekilleri anlamak, üzerinde düşünüp yorumlamak açısından da son derece önemlidir (Türkben 2018:216).

Tahsin Banguoğlu ise söz varlığı için her dilde ana dilden gelen bir temel kelime varlığının bulunduğunu, daha yeni zamanlarda üretim ve birleşim yolları ile yapılmış veya yabancı dillerden gelmiş kelimelerle birlikte bu varlğın dilin kelime dağarcığını meydana getirdiğini ve deyimler, atasözleri, fıkralar v.b. unsurların da dilin varlıkları olduğunu söylemiştir (Banguoğlu 1974:141).

Söz varlığı, sözcüklerin belli kurallara göre sınıflanması olup söz varlığını içinde bulunduran sözlükler de bu bakımdan çok önemlidir.

Sözlükler, dilin düşünce, duygu ve kültür ikliminin birimleri olan söz varlığını barındıran eserler olmaktadır. “Sözlük, bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış sözcük ve deyimlerini alfabe sırasına göre alarak tanımlarını yapan, açıklayan, başka dillerdeki karşılıklarını veren eser, lûgat” (TDK 2010:1806) olarak bilinmektedir.

Sözlükler bir dildeki sözlüksel birimlerin tümünü ya da bir bölümünü, genellikle abecesel düzene göre, kimi durumlarda ise konulara ya da kavramsal alanlara göre

tanımları, tanıkları, söylenişleri kökenleri, kullanımları, dil bilgisi ulamları, eşanlamlıları, vb. ya da bir başka dildeki karşılıklarıyla sunan yapıtlardır (Vardar 2002:183).

Sözlükler, milletlerin dünya görüşünü, hayat tarzını, gelenek ve göreneklerini görmek, anlamak için en değerli eserlerden bir tanesi olup, tarihi kayıt olarak geçmişin en büyük tanıkları ve en büyük kelime hazineleri sayılmaktadır (Durmaz Kuybu Ebru:67).

Türklerde, doğu dünyası doğrultusunda gelişmiş eski bir sözlükçülük geleneği vardır. Bunun elimizdeki en eski kanıtı ise XI. yüzyılda Kâşgarlı Mahmut'un Arapça olarak yazdığı, aynı zamanda Türkçenin sözvarlığını, biçimbilgisini ve Türklük dünyasını tanıtan Dîvânü Lügâti't-Türk adlı eseridir (Aksan 1998:115).

Kaşgarlı Mahmut Dîvânü Lügâti't-Türk adlı eserini bize kazandırıp, eserine alacağı söz varlığı konusunda tuttuğu yolu açıklarken kullanımdan düşmüş eski sözleri sözlüğüne dahil etmediğini belirtmiş olup, bu bilgiden de Türkçenin söz varlığı üzerine çok ayrıntılı bilgiye sahip olduğu anlaşılmıştır (Akalın 2019:11).

Kâşgarlı Mahmut Döneminin Türk lehçelerine ait söz varlığını ağız/lehçe, anlambilim özelliklerini dikkate almış, geçtikleri bağlamı gösteren cümlelerle, şiir parçalarıyla oluşturmuştur. Aynı zamanda sözlüğünü döneminin geçerli yöntemi olan Arap sözlükçülüğüne bağlı olarak, Türkçe sözcükleri de elinden geldiğince bu kurallara göre sıralayarak düzenlemiştir (Ölmez 1994:88).

Eski dönemlerde kaleme alınan sözlüklerimizin bir kısmı dini olup, bu sözlüklerde Kur'an'da ve dini kaynaklarda geçen Arapça sözlerin Türkçe karşılığı verilmiş ve Kur'an'ın Türkler tarafından daha kolay okunup anlaşılması için kaleme alınmıştır. Bu sözlükler tematik sözlüklerdir ve en meşhur örneği de *Ferişteoğlu Lügati*'dir (Cemal 1993: 93'den aktaran Yavuzarslan 2004:187).

Türk dünyasında hazırlanan sözlükler, 19. yüzyıldan sonra Kıpçakça sözlükler, Çağatayca sözlükler ve Osmanlıca sözlüklerdir. Ebul Kasım Zemahşeri'nin hazırladığı ve Kıpçakça sözlüklerin en eskilerinden birisi olan "Mukaddimet-ül Edep", Arapça-Farsça-Türkçe-Moğolca olarak düzenlenen bir sözlüktür. Latince-Farsça-Kumanca dillerini kapsayan "Codex Cumanicus" adlı sözlük de Hıristiyan din adamlarına Kıpçakça'yı öğretmeyi amaçlayan önemli bir eserdir. Aynı zamanda Ebu Hayyam'ın hazırladığı "Kitab-ül İdrak li Lisan-il Etrak" adlı eser de hem dil bilgisi hem de Arapça-Kıpçakçayı içeren bir değerli bir lügattır (Bingöl 2011:202).

Osmanlı sahasında ise sözlükçülük faaliyetleri Tanzimatla başlamış olup bu çalışmalar içinde, yalnızca Türk kökenli Osmanlı aydınları değil, yabancılar ve Osmanlı tebaası olan gayrimüslimler de yer almıştır. Gerek Türk gerekse yabancı kökenli Osmanlı devri sözlükçülerinin, dönemin atmosferi elverdikçe dilimizin adının *lisân-ı Osmânî* değil, *lisân-ı Türkî* olduğunu ifade etmişlerdir (Gökçe 1998:62).

Kâmus-ı Türkî

Geçen asrın ikinci yarısında yetişmiş olan Şemsettin Sâmi (1850-1904), en değerli dilci ve ve lügatçilerdendir. Roman ve tiyatro sahalarında da eserleri olup, gazete yazarlığı yapmış, dergiler çıkarmış, tercümeler ve öğretici kitaplar yayımlamıştır (Timurtaş 1978:5).

Kâmûs-ı Türkî her şeyden önce, bize yeni bir sözlük anlayışı getiren bir eserdir. Şemseddin Sami eserinin adını seçerken büyük titizlikte kendisini göstermiştir. *O zamana* kadar yazılan sözlüklerin çoğu "Osmani" sözünü kullanmayıp yerine ilk defa o "Türki" kelimesini kullanmıştır. (Sertkaya 1967:578-579).

Şemseddin Sâmi, Kâmûs-ı Türkî adlı sözlüğünün giriş kısmında sözlüğün bir dil için ne anlama geldiğini şu şekilde söylemiştir : "Lügat kitabı bir dilin hazinesi hükmündedir. Dil kelimelerden oluşmuştur ki bu kelimeler de her dilin kendine özgü birtakım kurallara uygun olarak oluşturulup kişinin isteğini anlatmasına yarar. Bir dilin sermâyesi kelimelerle dilbilgisi ve gramerinden ibârettir" (Gündoğdu, Adıgüzel ve Önal 2018:11).

Sözlükte 29.000 civarınaki kelimenin yaklaşık üçte biri Türkçe, geri kalan kısmı Arapça, Farsça, Fransızca, Rumca, İtalyanca ve diğer yabancı dillerden giren kelimeleri kapsamaktadır. Bu da aynı zamanda XIX. yüzyılın sonlarındaki Türkçe'nin söz varlığını açıkça ortaya koymaktadır. Devrine göre tamamen modern bir görüşle hazırlanan Kâmûs-ı Türkî basımı üzerinden 100 yıldan fazla bir zaman geçtiği halde değerinden fazla bir şey kaybetmemiş olup önemini hala korumaktadır. Aynı zamanda daha sonra hazırlanan neredeyse bütün sözlükler için vazgeçilmez bir kaynak olmuştur (Uçman 2010:521).

Şemseddin Sâmi, Kâmûs-ı Türkî adlı eserini ele alırken belirlediği ölçütleri ve söz varlığının sınırlarını nasıl çizdiğini maddeler halinde şöyle açıklamıştır :

1. Kâmûs-ı Türkî'ye eski ve yeni yazarlar tarafından kullanılan Türkçe asıllı kelimeler başta olmak üzere kullanımdan düşmüş olan bazı türevleri hâlen kullanılan

sözler alınmıştır. Bunun yanı sıra yeniden canladırılmasının gerekli olduğu sebebiyle bazı arkaik biçimler de sözlüğe alınmış ve ihya edilmesi elzemdir diye de belirtilmiştir.

2. Türk dillerine Arapça, Farsça ve Batı dillerinden girmiş ve kullanımda olan söz terimlerin hepsinin alınmasına Kâmûs-ı Türkî'de dikkat edilmiştir.

3. Türk dilinin en önemli zorluklarından biri olarak Arapça alıntıların Arapçadaki anlamını kaybedip Türkçede yeni bir anlam kazanması ve bunların tespitidir. Sözlükte Tr kısaltmasıyla bu gibi farklı kullanımlar düzenli bir şekilde verilmiştir.

4. Arapçada hiç duyulmamış veya yaygın olmayan bâbdan çekimi yapılan kelimeler, Osmanlı dilindeki kullanımlarıyla tespit edilip bu sözlükte verilmeye çalışılmıştır.

5. Sözlükte kelimelerin anlamlarının nasıl verileceği konusunda da Şemseddin Sâmi, kendinden önceki sözlükçüleri eleştirir ve anlamların birbirinden hiçbir işaretle ayrılmaksızın karmakarışık yerleştirildiğine bu sebeple hangilerinin farklı anlamda olduğunun fark edilemediğine dikkat çeker.

6. Şemseddin Samî, Kâmûs-ı Türkî'de kelimelerin doğru okunabilmesi için belirli işaretler kullanmış ve böylece Türkçe kelimelerdeki fonetik problemleri bir derece olsun halletmiştir.

7. Kâmûs-ı Türkî'de kelimelerin hangi dile ait oldukları belirtildiği gibi kelimenin hangi kökten türediği de belirtilmiştir. Bir anlamda etimolojik izahlar da bu sözlükte yer almıştır.

8. Kâmûs-ı Türkî'de kelimelerin anlamları 1.anlam ve 2.anlam şeklinde rakamlarla sıralandığı gibi yakın anlamda kullanılanların arasına virgül, anlamları açıklamak üzere verilen örnek cümleler ise iki nokta ile ayrılmıştır (Yavuzarslan 2004:197-198-199).

Lügat-i Nâcî

Lugat-i Nâcî, Muallim Naci tarafından yazılan Osmanlı Türkçesi sözlüklerinin önemlilerinden bir tanesidir. Bu sözlük hakkında Uçman şu açıklamaları verir:

Lugat-i Nâcî sözlüğü 1850'li yıllarda Müntehabât-ı Lugât-ı Osmâniyye ile çok basit bir şekilde yayımına başlanan Osmanlıca sözlüklerin gelişmiş örneğidir. Bu lügat Türk dilinde kullanılan Arapça ve Farsça kelimelerle bu tür sözlüklerde pek bulunmayan

Türkçe'ye Batı dillerinden girmiş bazı kelimelere de yer vermiştir. Sözlükte yaklaşık 18.000 madde başı yer almaktadır. Bunlardan 14.000 kadarı Arapça, 3000 kadarı Farsça, geri kalanlar ise Batı kaynaklı kelimeler olarak dikkat çekmektedir. Aynı zamanda kelimelerin asıl dillerindeki anlamları değil Türkçe'de kazandıkları mânaları gösterilmiştir. Lugat-ı Nâcî'de Kâmûs-ı Türkî'de çokça görülen, "sözlük dışı açıklama" denilen bazı notlar da mevcuttur. Eserde yalnızca kelimelerin hangi dilden geldiği belirtilmiştir fakat bulunması gereken gramer kısaltmalarına yer verilmemiştir (Uçman 2003:219-220).

Muallim Nâcî tarafından yazılan Lügat-i Nâcî, Arapça Farsça kelimeler ile batı dillerinden Türkçe'ye giren bazı kelimeleri kapsamaktadır. Lügat-i Nâcî'nin dikkati çeken özelliklerinden birisi Türk, Arap ve Fars asıllı şair, sanatkâr ve âlimler hakkında bilgi verip aynı zamanda bu şairlerin şiirlerinden de örnekler veriyor olmasıdır (Kartal 2009:7).

Lügat-i Nâcî Türkçe'de kullanılan bütün kelimeleri içermemektedir. Sözlükte Türkçe kökenli kelimelerin olmaması bu sözlüğün en önemli eksikliklerindendir. Lügat-i Nâcî'nin tamamlanmasında önemli katkısı olan ve sözlüğü eksik kalmaktan kurtarıp yeni nesillerin hizmetine sunan Müstecabizade İsmet'in adının pek anılmamış olup bu sözlüğün Muallim Nâcî'nin adıyla anılan bir sözlük olarak kalması da dikkat çekici bir husustur (Özsarı 2015:1308).

Müntahabât- ı Lügât-i Osmâniyye

Sözlükçülüğün en önemli şahsiyetlerinden biri olan Sir James W. Redhouse'un dört yıllık bir çalışma ile yazdığı ve 1842 yılında yayıma hazır hâle getirdiği Müntahabât-ı Türkiyye, ancak 1269 (1852-53)'da Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye, adıyla yayımlanmış olup sözlük, bu adıyla 1280/1863-64, 1281/1864-65, 1282/1865-66, 1285/1868-69 ve 1286/1869-70 yıllarında olmak üzere toplam beş kez yayımlanmıştır. 1289/1872-73'te İlaveli Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye, adıyla yayımlanmaya başlayan bu sözlüğün 1303/1885-1886, 1315/1897-98 ve 1318/1900-01 yıllarında başka sözlerin eklenmesiyle de yeni baskıları yapılmıştır ve bu Redhouse'un 1852-53'te ilk defa basılan Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye adlı sözlüğüdür. Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye, 25.658 kelimeden oluşmuşan bir eserdir. Bu sözlerin 18.897 tanesini Arapça, 6.761'ini Farsça sözler oluşturmaktadır. Sözlükte çok az da olsa "kılavuz" ve "damga" "bitikçi" gibi Türkçe kelimeler de yer almaktadır. Eski baskısında iki cilt olarak hazırlanan sözlüğün birinci

bölümünde 416, ikinci bölümünde de 456 sayfa bulunmaktadır. Sözlüğün 10 sayfalık giriş kısmı, eserin teknik özelliklerini açıklayıcı bir bölüm olup bu da sözlükçülük açısından ayrıca dikkate değerdir (Toparlı, Yılmaz ve Yılmaz 2016:5).

Lehçe-i Osmânî

15 Ağustos 1873 yılında Şûrâ-yı Devlet üyeliğinden azledilen Ahmet Vefik Paşa, üç yıllık mazuliyeti döneminde Türkçenin bu ilk millî sözlüğünü vücuda getirmiştir. Eser, ilk defa 1876 yılında Tabhâne-i Amire'de iki cilt olarak basılmış olup bu ilk baskı 3+1294 olmak üzere toplam 1297 sayfadan ibarettir. Bu yayın Arapça ve Farsça dışındaki kelimeleri içermektedir. Yapılan eklemelerle daha da genişletilerek 1890 yılında Mehmet Bey Matbaasında gerçekleştirilen ikinci baskıda Arapça-Farsça kelimeler de yer almıştır (Toparlı 2000:17).

Ahmet Vefik Paşa, sözlükçülüğe yeni bir anlayış ve bakış açısı getirerek hazırladığı Lehce-i Osmânî adlı eserini iki cüz olarak düzenlemiştir. Birinci cüzde Arapça ve Farsça olmayan kelimeleri, ikinci cüzde ise Arapça ve Farsça olan elfâz-ı Osmâniyyeyi sıralamıştır. Lehce-i Osmânî'de o, ö, u, ü ünlüleri için değişik işaretler önermesi eserin dikkat çeken özelliklerinden birisi olmuştur. Diğer önemli bir özelliği de çok sayıda deyimin ve atasözünün bulunmasıdır. Bir dilin en önemli kaynaklarından olan deyim ve atasözlerinin diğer sözlüklerde ihmal edilmesi, Lehce-i Osmânî sözlüğünü bu bakımdan çok değerli kılan bir husustur. Sözlükte yer yer halk deyişlerine yer verilmekte, bazen de çok samimî ifadeler bulunmaktadır. Eserde Türk, yeniçeri, balık vb. maddelerin bir ansiklopedik bilgi verilir gibi uzatılması onun değerini fazlasıyla göstermektedir (Toparlı 2000:7).

2. BİTKİ ADLARI ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Ayhan Bayrak (2018), "Calfa Fransızca-Osmanlı Türkçesi Sözlüğünde Bitki Adları ve Kuruluş Biçimleri" adlı makalesinde, bu sözlükte geçen bitki adlarını ve bu adların kuruluş biçimlerini ele almıştır. Kuruluş biçimlerini, tek kelimeden oluşan bitki adları, birleşik kelime kuruluşunda bitki adları olarak iki ana başlığa ayırmış ve bunları alt başlıkları ile birlikte vermiştir. Alt başlıklarında yer alan bitki adlarını da transkripsiyon, orijinal metin ve Fransızca yazılışını geçtiği yer ile birlikte tablo halinde vermiştir. Bayrak, bu çalışmasında Osmanlı Türkçesi ile Türkiye Türkçesinin bitki adları açısından benzerliklerini ortaya koymuştur.

Fatih Alkayış (2007), "Türkiye Türkçesinde Bitki Adları" adlı doktora tezinde, tespit ettiği bitkileri etimolojik ve morfolojik yapılarına göre incelemiştir. İnceleme bölümünde bitkileri, basit yapılı bitki adları, türemiş bitki adları ve birleşik bitki adları olmak üzere üç başlıkta değerlendirmiştir. Basit yapılı bitki adları kökenlerine göre, türemiş bitki adları "isimden isim, isimden fiil, fiilden fiil, fiilden isim" yapma eklerini alarak, birleşik bitki adları ise yapı bakımına ve kavram bakımına göre incelenmiştir. Başlıklar kendi içerisinde alt başlıklara ayrılmıştır. Tezde en çok yer alan bölüm ise sözlük kısmıdır. Burada bitki adları alfabetik sıraya göre hazırlanıp tanımlarıyla birlikte verilmiştir.

Faruk Öztürk (2005), "Kutadgu Bilig'de Bitki Adları" adlı çalışmada Kutadgu Bilig'de geçen bitki adları alfabetik sıraya göre sıralanıp, anlamları verilmiştir. Bitki adlarının kaç beyitte geçtiği belirtilip, geçen beyitlerden örnekler verilmiştir. Öztürk, Karahanlı Türkçesi dönemindeki bütün bitki adlarının Kutadgu Bilig'e yansımadığını tespit etmiştir. Bunun nedeni ise Kutadgu Bilig'in manzum olması ve söz varlığının sınırlı olmasından kaynaklanmıştır. Sonuçtan sonraki bölümde ise Kutadgu Bilig'de geçen bitki adlarının dizini verilmiştir.

Fatih Alkayış (2009), "Türkçede Kullanılan Alıntı Bitki Adları" adlı makalesinde Türkçede toplam 533 tane alıntı bitki adı tespit etmiştir. 19 dilden Türkçeye geçen alıntı bitki adlarının çoğunu Arapça ve Farsça oluşturmuştur. Bu bitki adlarını alfabetik sıraya göre verip hangi dilden alıntı olduklarını başlıklar halinde belirtmiştir.

Hatice Şahin (2007), "Câmi'ül-Fürs Örneğinde XVI. Yüzyıl Bitki İsimleri" adlı makalesinde, Câmi'ül-Fürs adlı eserde geçen bitki adlarını metin içinde sadece söz başlarının açıklandığı bölümleri tarayarak bir araya getirmiş ve alfabetik sıraya göre dizip tanımlarını vermiştir. Aynı zamanda kökenlerini, geçtikleri sayfa ve satır numaralarını da belirtmiştir. Çalışmanın sonunda ise Latince isimlerine göre dizinini vermiştir.

İlhan Uçar (2012), "Türkiye Türkçesinde Organ Adlarıyla Oluşturulmuş Bitki Adları" adlı makalesinde organ adlarıyla oluşturulmuş bitki adlarını tespit ederken, Biyoloji Terimleri Sözlüğü, Büyük Türkçe Sözlük, Divanü Lügat-it Türk, Güncel Türkçe Sözlük, Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü, Lügat-i Müşkilât-ı Eczâ, Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü gibi bazı çalışmalardan ve eserlerden faydalanmıştır. Tespit ettiği bitki isimlerini alfabetik sıraya göre sıralayıp, tanımlarını ve geçtiği eseri kısaltmayla vermiştir. Uçar, bu çalışmasında bitki adlarının oluşumunda organ adlarından faydalanırken hem organın fiziksel özelliklerinden hem de aynı organ adıyla somut veya soyut adlar bir arada kullanılarak terimlendirilmeye gidildiğini belirtmiştir.

İlhan Uçar (2013), "Kavram-Çağrışım-Kelime" Bağlamında Bitki Adlarına Anlam Bilimsel Bir Yaklaşım", adlı makalede bitkilerin adlandırılmasındaki çağrışım aralığı incelenmiştir. Bitkileri adlandırırken birçok özelliklerden yararlanılmıştır. Bunlar hayvan adları, organ adları, astronomi terimleri, sayılar, şahıs adları, çeşitli hastalık adları, koku adları, yetiştiği/geldiği coğrafya veya etnik/dini unsurlar, maden (cevher) adları, gibi özelliklerden yararlanılarak başlıklar halinde örneklerle verilmiştir. Aynı zamanda bu bitkilerin yer aldığı eserler kısaltmayla verilmiştir.

Kürşat Efe (2012), "Türkiye Türkçesi Ağızlarında Bitki ve Hayvan İsimleri" adlı doktora tezinde, bitkilerin Türkiye Türkçesindeki adlandırmasından bahsetmiş, ikinci bölümünde ise bunları sınıflandırıp kavramlaştırmıştır. Bitki isimlerini gıda olarak kullanılan bitkiler, baharat bitkileri, hayvan yemi olarak kullanılan bitkiler, tıbbi (ilaç olarak kullanılan) bitkiler, parfümeri ve temizlik maddelerinde kullanılan bitkiler, ağaçlar, yabani bitkiler gibi birçok başlıklara ayırıp bunlara örnekler vermiştir, daha sonra bunları adlandırmıştır. Bunlar: İnsana ait özelliklere göre adlandırma, inanca göre adlandırma, aile ve akrabalığa göre adlandırma, insanın dış görünüşüne göre adlandırma, kişi isimleri ve unvana göre adlandırma gibi bu başlıklar da aynı şekilde örneklendirilmiştir.

Hayvan ismi ve bitki isminin bir araya gelmesiyle oluşan adlandırmalarda arı çiçeği, fil elması, kedi otu, köpek soğanı, yılan çiçeği; hayvan ismi ve organ adıyla yapılan adlandırmalarda aslanağzı, eşekkulağı, koyungöbeği, kuzu böbreği, turnagagası gibi isimler yer almaktadır. Bu şekilde çeşitli başlıklar açıp örnekleriyle vermiştir. Daha sonra Türkiye Türkçesi Ağızlarında Bitki İsimlerini alfabetik sıraya göre sıralayıp bu bitkilerin geçtiği yeri yazmıştır.

Kürşat Efe (2018), "Tarihi Türk Lehçelerinde Alıntı Bitki İsimleri" adlı makalesinde geçmişten günümüze kadar olan alıntı bitki adlarını tespit etmiş, Türk dilinin hangi dillerden ne derece etkilendiğini ortaya koymuştur. Tespit ettiği bu kelimeleri alfabetik sıraya göre sıralamış, kelimenin kökenini ve hangi eserde geçtiğini sayfa numaralarıyla birlikte vermiştir. Aynı sözcüğün ufak ses değişikliğiyle farklı yazıldığı hallerine rastlayıp bu sözcükleri tek maddede yan yana yazmıştır. Efe, Harezm ve Kıpçak dönemlerinden itibaren Arapça ve Farsçanın etkisinin görüldüğünü ve bunun sonucunda da çok sayıda alıntı bitki adlarını tespit etmiştir.

Mehmet Gürlek (2011), "Alâ'im-i Cerrâhîn'de Geçen Bitki Adları" adlı makalesinde eserde geçen bitki adlarının söz varlığını tespit etmiştir. Alâ'im-i Cerrâhîn, cerrahi bir metin olup aynı zamanda bazı hastalıkların teşhisi ve tedavisi hakkında da bilgiler vermesi bakımından önemli bir eserdir. Eserde ilaç yapımında kullanılan çok sayıda bitki adı yer almaktadır. Gürlek de bu bitki adlarını anlamlarıyla birlikte alfabetik sıraya göre sıralamıştır. Hangi dilden alıntı olduğunu da kısaltmayla vermiştir.

Paki Küçüker (2010), "Lügat-i Müşkilat-ı Ecza'da Türkçe Bitki Adları" makalesinde, 17. yüzyılda yazılmış olan bu eserdeki bitki adları söz varlığını taramıştır. Küçüker, eserde toplam dört yüz on yedi tane bitki adı tespit etmiştir. Bu bitki adlarını alfabetik sıraya göre tanımlarıyla birlikte vermiştir. Eser, yazıldığı dönem Türkçesinin botanik terimleri söz varlığı hakkında bilgi sahibi verebilecek niteliktedir.

Serdar Bulut (2018), "Eski Uygur Türkçesinde Türkçe Bitki Adlandırmaları 1: Yiyecek-İçecek Olarak Kullanılan Bitkiler" adlı makalesinde Eski Uygur Türkçesindeki bitki adlandırmalarını alfabetik olarak sıralayıp, tanımlarını ve yer aldığı eserleri kısaltmalarıyla vermiştir. Daha sonra geçmişten günümüze kadar ki ses, şekil ve anlam farklılıkları üzerinde durmuştur. Sonuç kısmında da Eski Uygur Türkçesi'ndeki bitki

adlarının Divânü Lügât-it-Türk, Tarihi Türk Lehçeleri, Çağdaş Türk Lehçeleri ile Türkiye Türkçesi yazı dili ve ağızlarındaki şekillerini tablo şeklinde vermiştir.

Serpil Soydan, İlker Battal (2019), "Türkçe Verintiler Sözlüğünde Sebze ve Meyve Adları" adlı makalede, bu sözlükteki bitki adları sebze ve meyve adları olarak iki ana başlıkta değerlendirilmiştir. Sebze ve meye adlarının terim anlamları ve geçtiği sayfa numaraları verilmiştir. Aynı zamanda sayısal açıdan tespit edilmiş ve diğer dillerdeki kullanım şekilleri gösterilmiştir. Sonuç bölümünün ardından ise bu bitkilerin hangi dillerde olup olmadığı tablo şeklinde gösterilmiştir.

Şevki Akalın (1952), "Büyük Bitkiler Kılavuzu" adlı kitabı iki ciltten oluşmaktadır. Birinci cildinde 10508 bitki adlarının Latince adları ile Türkçe ve Almanca karşılıkları yer almaktadır. Daha sonra Türkçe, Almanca ve İngilizce olmak üzere üç dizine yer verilmiştir. İkinci cildinde ise 10508 bitkinin siyah-beyaz fotoğrafı yer almaktadır.

Turhan Baytop (1997), "Türkçe Bitki Adları Sözlüğü" kitabı, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde Türkçede kullanılan bitki adları alfabetik sıraya göre yer alıp, Latince karşılıkları verilmiş aynı zamanda halk arasında hangi hastalıklarda kullanılacağı belirtilmiştir. İkinci bölümde eserde yer alan bitki adlarının Latince dizini verilmiştir. Üçüncü bölümde ise 500 adet bitkinin renkli fotoğrafı yer almaktadır.

Zafer Önler (1990), "XIV. ve XV. Yüzyıl Anadolu Türkçesi Botanik Terimleri" adlı makalede 14. ve 15. Yüzyıl Anadolu Türkçesinde kullanılan bitki adları tespit edilmiş ve kökenleri verilmiştir. Bu dönemde yazılmış beş tıp yazması kaynak olarak alınmıştır. Bitkilerin eski tıpta ilaç olarak kullanılmış olması tıp yazmalarını önemli kaynak haline getirmiştir. Bu nedenle çalışmaya tıp yazmaları konu olmuştur. Taranan terimlerden oluşan sözlükte öncelikle terimin karşılığı verilmiş, daha sonra Latince karşılığı parantezle belirtilmiştir. Ardından kelimenin yer aldığı eser ve eserde kullanıldıkları sayfa numaraları yer almıştır. Çalışmanın sonunda ise Latince dizin verilmiştir.

Zafer Önler (2004), "XIV-XV. Yüzyıl Tıp Metinlerinde Türkçe Bitki Adları" makalesinde 14. ve 15. Yüzyıllarda Anadolu'da yazılmış tıp metinlerinde yer alan Türkçe bitki adları üzerinde durmuştur. Tıp metinleri bitki adları açısından en zengin kaynak durumunda olmuştur. Bitkiler alfabetik sıraya göre yazılıp anlamları verildikten sonra yer aldıkları eser belirtilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu çalışmada son dönem Osmanlı sözlükleri olan Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerindeki bitki adları taranarak tespit edilmiştir. Tarama sonucunda tespit edilen sözcükler kullanım yerlerine, türlerine, yetişme yerlerine, hayvan, organ, renk adları ile türetilmelerine ve oluşturulma biçimlerine göre tanımlarıyla verilmiştir. Bu sözcükler tablo haline getirilip kökenleri belirtilmiştir.

Bu çalışmada bahsi geçen dört sözlükte tespit edilen bitki adlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu sebeple tablolardan yararlanılmış, sözlüklerin bitki adları açısından benzer ve farklı yönleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Tezin en önemli özelliklerinden biri de tespit edilen farklılık ve benzerliklerin yüzdelik oranlarının hesaplanmış olmasıdır. Böylece sözlüklerin dönemin diline ışık tutma açısından birbirleriyle ne ölçüde örtüştüğü ortaya konulmuştur.

Bitki adları ile ilgili tespit edilen söz varlığı kullanım yerlerine göre sınıflandırılmış, *1) Tedavi amacıyla kullanılan bitkiler, 2) Gıda olarak tüketilen bitkiler* başlıklarında değerlendirilmiştir.

İncelenen Osmanlı Türkçesi sözlüklerinde bitki adları türlerine göre sınıflandırılmış, *1) Ağaç olan bitkiler, 2) Çiçek olan bitkiler, 3) Ot olan bitkiler* olmak üzere üç temel başlık altında ele alınmıştır.

Bu çalışmada bitki adları yetişme yerlerine göre de tasnif edilmiş, bitki adı oluştururken verilen yer adları temel alınmıştır.

Hayvan, organ ve renk adları ile oluşturulan bitki adları da ayrıca değerlendirilmiş, tablolar yapılarak sözlüklerdeki benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Oluşturulma biçimlerine göre bitki adları *1) İsim tamlaması biçiminde oluşturulan bitki adları, 2) Sıfat tamlaması biçiminde oluşturulan bitki adları, 3) Tek kelimeden oluşan bitki adları* olmak üzere üç temel başlık üzerinde ele alınmış, tablolaştırılmış ve sonuçları değerlendirilmiştir. Sözcüklerin köken dilleri bu tasnife esas olmuştur.

Yapılan tasnifler sonucu elde edilen bulgular sonuç bölümünde ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir.

4. OSMANLI TÜRKÇESİ SÖZLÜKLERİNDE BİTKİ ADLARI

4.1. Kullanım Yerlerine Göre Bitki Adları

4.1.1. Tedavi Amacıyla Kullanılan Bitki Adları

Türkçe Sözlük'te şifa: Bedensel veya ruhsal hastalığın son bulması, hastalıktan kurtulma, onma (http://sozluk.gov.tr/) olarak geçmektedir.

"Türk tıp tarihinde insan sağlığına verilen önemi ve sağlıkla ilgili yapılan çalışmaları çok eski zamanlara ve coğrafyalara götürmek mümkün olmuştur. Orta Asya Türk bölgelerinde hastalıkların çeşitli ilaç terkipleriyle tedavi edilmeye çalışıldığı, hastaların tedavileri için bayrak veya mızrakla işaretli ayrı çadırlar kurulduğu bilinmektedir" (Bakır 2000:264).

"Eski metinler içerisinde tıp metinleri, bitki adları açısından en zengin kaynak durumundadırlar. Eski tıpta ilaç ham maddesinin bitkilerden elde edilmesi bu metinlerin birçok bitki adını içermesine neden olmuştur. İlk çağlardan XVIII. yüzyıla dek bitkiler ya doğrudan doğruya ya da çeşitli işlemlerden geçirilerek ilaç olarak kullanılmışlardır" (Öner 2004:273).

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve tedavi amacıyla kullanılan bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

Tanımlarda "şifalı bitki" gibi genel ifadeler yanında hangi hastalığın tedavisinde kullanıldığı da zaman zaman açıklanmaktadır. Bu başlık altında her iki durumda kullanılan bitki adları ayrım yapılmadan ele alınmıştır.

Acı kıcı : Bir cins şifalı bitki (K.T: 869).

Ak diken : Esmârı müshil dikenli bir nebat (K.T: 43).

Ak haşhaş : Şurubu yapılır bir nev'i haşhaş (K.T: 43).

Altun otu : Eğrelti otu nev'inden tıpta müsta'mel bir nebat (K.T: 48) (L.O: 294).

Basur otu : Haşişetü'l-kelb (L.O: 560).

Burç : Tohumuna Macar üzümü derler, kaynatılıp ökse için yalım kara macun yapılır, cülban, delk. Diğer ağaç üstünde olup yerde bitmez bir nebattır (K.T: 242) (L.O: 69).

Burgusî : Pire otu (L.O: 570).

Çender : Saç uzatan (nebat) (K.T: 406).

Ebegümeci : Çiçeği ve kökü tıpta müsta'mel ve yaprağı sebze gibi kullanılan maruf nebat, habâzi, penirek (K.T: 61) (L.O: 129).

Gelincik : Çayırlarda yetişir pek kırmızı bir cins çiçek ki, muâlece için şurup ve reçelini yaparlar (K.T: 912) (L.O: 154).

Göz otu : Haşişetü'l-ayn (nebat) (K.T: 925) (L.O: 166).

Haşhaş : Maruf nebat ki başında olan tohumları tıpta münevvim gibi kullanılır (K.T: 456) (L.N: 207) (L.O: 635).

Haşişetü'l-fıtk : Kasık otu (L.O: 635).

Haşişetü'l-kumle : Bit otu (L.O: 635).

Haşişetü's-sü'âl : Öksürük otu (L.O: 635).

Hıyarşanba : Meyvesi tıpta kullanılan bir cins nebat (K.T: 466).

Ihlamur : Kerestesi güzel cilâ olmakla marangozlukta isti'mal olunan ve çiçeği haşlanıp terlemek için içilen maruf bir ağaç ki çiçeği güzel kokar (K.T: 72).

Kalkan otu : Kolgan, kaklı, kullâm, riclü'l-füruh deve otu nevinden öksürük otu (L.O: 205).

Kantaron : Dağlarda ve kırlarda hasıl olup, zeytinyağı içinde şişe ile güneşte durduğu halde bıçak yaralarına iyi gelen maruf bir ilaç hasıl eden bir nevi sarı çiçek (K.T: 841) (L.O: 209).

Karagat : Kulunç otu (L.O: 212).

Kediotu : Valeriyana denilen nebat-ı tıbbi (K.T: 891) (L.O: 225).

Kızılyaprak : Kasık otu (K.T: 829).

Kulunç otu : Bir cins nebât-ı tıbbi (K.T: 860) (L.O: 698).

Kurt tırnağı/Kurt pençesi : Bir nevi kan otu (L.O: 255).

Kuzgun kılıcı : Müdavat için müsta'mel bir ot (K.T: 851) (L.O: 259).

Meryem pelesengi : Tıpta kullanılan bir cins ağaç (K.T: 1027).

Mürver : Maruf bir cins küçük ağaç ki, verdiği tane tane beyaz çiçekler kurutulup haşlanmakla nezle için ve müleyyin olarak suyu içilir : Mürver ağacı, mürver çiçeği (K.T: 1027).

Pamuk otu : Beyaz pırasa gibi türüz otu, öksürük otu (L.O: 306).

Papatya : Koyun gözü denilen ortası sarı ve kenarlarındaki yaprakları beyaz bir çiçek ki haşlanarak suyu göğsü yumuşatmak için içilir, pabuna, babunc, ukhuvan (K.T: 266) (L.O: 307).

Putalunba yaprağı : Kağıd-ı hindi bir devadır (L.O: 321).

Râvend : Kökü tıpta müsta'mel maruf bir nebat ki en iyi cinsi Çin'de çıkar (K.T: 514).

Saksıgüzeli : Nasır otu (K.T: 927).

Sarılık otu : Kırlangıç otu (L.O: 333).

Sinameki : Müshil bir nebat ismi (M.L.O: 442).

Sinirli yaprak : Yaraya merhem komakta müsta'mel semizce bir yaprak ki sulak yerlerde olur. Boğa yaprağı (K.T: 1177) (L.O: 346).

Soğulcan/Solucan otu : Soğulcan düşürmede ilaç gibi kullanılan bir cins nebat. (K.T: 655) (L.O: 349)

Sûrincân : Zambak nevi deva (L.O: 817).

Tabulga/Tavulga : Kırmızı özlü sert bir ağaçtır ki sap ve deynek yapmakla ve kökü tıpta kullanılır kızıl inâb (K.T: 292) (L.O: 373).

Tablo 1: Tedavi Amacıyla Kullanılan Bitki Adları

Sözcükler	Kâmus-ı Türkî	Lügat-ı Nâcî	Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye	Lehçe-i Osmânî
Acı kıcı (Tür.)	+	-	-	-
Ak diken (Tür.)	+	-	-	-
Ak haşhaş (Tür. + Ar.)	+	-	-	-
Altun otu (Tür.)	+	-	-	+
Basur otu (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Burç (Ar.)	+	-	-	+
Burgusî (Tür. + Far.)	-	-	-	+
Çender	+	-	-	-
Ebegümeci (Tür.)	+	-	-	+
Gelincik (Tür.)	+	-	-	+
Göz otu (Tür.)	+	-	-	+
Haşhaş (Ar.)	+	+	-	+
Haşişetü'l-fıtk (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'l-kumle (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü's-sü'âl	-	-	-	+

(Ar.)				
Hıyarşanba (Far.)	+	-	-	-
Ihlamur (Yun.)	+	-	-	-
Kalkan otu (Tür.)	-	-	-	+
Kantaron (Yun.)	+	-	-	+
Karagat (Tür.)	-	-	-	+
Kediotu (Tür.)	+	-	-	+
Kızılyaprak (Tür.)	+	-	-	-
Kulunç otu (Ar. + Tür.)	+	-	-	+
Kurt tırnağı/Kurt pençesi (Tür.)	-	-	-	+
Kuzgun kılıcı (Tür.)	+	-	-	+
Meryem pelesengi (Özel ad + Far.)	+	-	-	-
Mürver (Far.)	+	-	-	-
Pamuk otu (Yun. + Tür.)	-	-	-	+
Papatya (Yun.)	+	-	-	+
Putalunba yaprağı	-	-	-	+

Râvend (Ar.)	+	-	-	-
Saksıgüzeli (Tür.)	+	-	-	-
Sarılık otu (Tür.)	-	-	-	+
Sinameki (Ar.)	-	-	+	-
Sinirli yaprak (Tür.)	+	-	-	+
Soğulcan/Solucan otu (Tür.)	+	-	-	+
Sûrincân (Far.)	-	-	-	+
Tabulga/Tavulga (Moğ.)	-	-	-	+

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
38	24	1	1	26

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 16'dır: %42,10

Arapça sözcük sayısı 4'tür: %10,52

Yunanca sözcük sayısı 3'tür: %7,89

Farsça sözcük sayısı 3'tür: %7,89

Moğolca sözcük sayısı 1'dir: %2,63

Özel ad+Farsça sayısı 1'dir: %2,63

Türkçe+Arapça sözcük sayısı 1'dir: %2,63

Türkçe+Farsça sözcük sayısı 1'dir: %2,63

Arapça+Türkçe sözcük sayısı 2'dir: %5,26

Yunanca+Türkçe sözcük sayısı 1'dir: %2,63

Arapça tamlamadan oluşan sözcük sayısı 3'tür: %7,89

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 11'dir: %28,94

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 13'tür: %34,21

Yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde bulunan sözcük sayısı 1'dir: %2,63

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 12'dir: %31,57

Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %2,63

Tedavi için kullanılan bitkilerde bazı bitkilerin sadece tıpta kullanılıp, adı ve tanımıyla şifa için kullanıldığı belirtilirken, renginden veya herhangi bir şeklinden bahsedilmemiştir, bazılarında ise hem şekli hem de şifa amaçlı kullanılması gibi özelliklerinden bahsedilmiştir. Bunlar incelenecek olursa;

Acı kıcı, sözcüğü şifalı bitki tanımıyla verilmiş olup sadece adı ile acı olduğu vurgulanmıştır fakat bu bitkinin şekil ve renk olarak herhangi bir özelliği belirtilmemiştir. Aynı zamanda sıfat tamlamasından oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Ak diken, sözcüğü meyvesi müshil olan kabızlığı giderici, temizleyici bir tür bitki çeşididir. Sıfat tamlamasından oluşup yalnızca Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunmaktadır.

Ak haşhaş, şurubu yapılan haşhaş türüdür ve haşhaşın rengine dair bilgi verilmektedir. Burada baharatın şurubunun yapıldığı ve tedavi amaçla kullanıldığı anlaşılmaktadır. Aynı zamanda Türkçe ve Arapça sözcüklerin bir araya gelmesiyle sıfat tamlaması oluşturmuştur. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir. Doğrudan Arapça kökenli eş anlamlı *haşhaş* şekli de başındaki tohumların tıpta uyutmak için kullanıldığı belirtilmiştir. Bu sözcük ise Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî sözlüklerinde tespit edilmiştir.

Altun otu, eğrelti otu çeşidi gibi tıpta kullanılan bir tür bitkidir. Tıpta kullanılması, çeşitli hastalıklara şifa olarak yarar sağlaması bakımından dikkat çekicidir. Burada da

altının renginden dolayı benzetme yoluyla bu adı aldığı görülmektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Basur otu, haşişetü'l-kelb tanımıyla bitkinin adından dolayı basur hastalığına iyi geldiği anlaşılmaktadır. Arapça ve Türkçe sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur ve yalnızca Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Burç, sözcüğü Arapça kökenli olup tohumuna Macar üzümü denilen ve kaynatılıp kara macun yapılan bir bitki çeşididir. Cülban ve delk gibi çeşitli isimleri mevcuttur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Çender, saç uzatan bir nebat çeşididir. Sadece saçı uzattığı belirtilmiş başka herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunmaktadır.

Ebegümeci, çiçeği ve kökü tıpta kullanılan, aynı zamanda yaprağı sebze gibi tüketilen bir bitki çeşidi olup hem çiçekli hem de yapraklı olduğuna dair bilgi verilmiş ve gıda olarak tüketme özelliği ile birlikte tedavi için kullanılabileceği de vurgulanmıştır. Aynı zamanda habâzi, penirek gibi farklı isimlerinin de olduğu tanımlanmıştır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Gelincik, Türkçe bir sözcük olup –cik küçültme eki alan, çayırlarda yetişen kırmızı bir çiçek olup tedavi için şurup ve reçeli yapılmaktadır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Göz otu, haşişetü'l-ayn (nebat) tanımıyla adından ve tanımından göz rahatsızlıklarına iyi gelen bir bitki olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda organ adı ile oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Haşişetü's-sü'âl Arapça isim tamlamasından oluşan öksürük için tedavi amaçlı kullanılan bir bitki türüdür. Lehçe-i Osmânî'de tanımı yeterince açık verilmemiştir. Aynı şekilde *haşişetü'l-kumle* Arapça isim tamlamasından oluşan, bit otu tanımıyla saç için kullanıldığı anlaşılan bir bitki türüdür. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Hıyarşanba, meyvesi tıpta kullanılan bir cins bitki olup, tıpta şifa için kullanıldığı belirtilmiştir. Aynı zamanda Farsça sıfat tamlamasından oluşmuştur ve Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer almaktadır.

Ihlamur sözcüğü, Yunanca kökenli olup çiçeği haşlanıp terlemek için şifa niyeti ile içilen bir bitkidir ve çiçeği güzel kokmaktadır. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer almaktadır.

Kalkan otu, deve otu çeşidi gibi öksürük otu olarak bilinmektedir ve farklı isimleri mevcuttur. Öksürüğü kesmesi açısından şifa olarak iyi geldiği düşünülmektedir. Fakat tanımı bununla sınırlı kalmıştır. *Pamuk otu* da öksürük otundan olup iki sözcüğe de Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Kantaron, sarı bir çiçek olup dağlarda ve kırlarda yetişmektedir. Zeytinyağı içinde şişe ile güneşte durduğu zaman bıçak yaralarına iyi gelen bir ilaç meydana getirilir. Yaralara iyi gelip tedavi amaçla kullanıldığı, renginin sarı, türünün çiçek olduğu vurgulanarak yeterli tanım yapılmıştır. Aynı zamanda Yunanca kökenli bir sözcük olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Kediotu, valeriyana denilen tıp için kullanılan bir bitki olarak tanımlanmış olup aynı zamanda *kulunç otu* ve *Meryem pelesengi* de bu şekilde tıpta kullanılan bitkiler olarak tanımlanmıştır. Bu bitkilerin ne için kullanıldığı ve hangi tedavi için yararlanıldığı belirtilmemiştir. Kedi otu ve kulunç otu Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, Meryem pelesengi ise yalnızca Kamus-ı Türkî'de bulunmaktadır.

Kurt tırnağı/Kurt pençesi şeklinde görülen bitki, bir çeşit kan otudur. Tanımı bu kadar ile kalsa da onun kan için şifalı bir ot olduğu bilinmektedir. Fakat kanı sulandırıp, çoğaltması gibi herhangi bir bilgi verilmemiş olup sadece Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Kuzgun kılıcı, deva için kullanılan bir ot çeşidi olup hiçbir özelliğine rastlanılmamıştır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Mürver, sözcüğü Farsça kökenli olup bir küçük ağacın verdiği tane tane beyaz çiçeklerin, kurutulup haşlanarak nezle için suyunun içildiği bilinmektedir. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Papatya, Yunanca kökenli olup koyun gözü de denilen, ortası sarı ve kenarlarındaki yaprakları beyaz bir çiçek olup haşlanarak suyunun göğsü yumuşatmak için içildiği bir bitki çeşididir. Pabuna, babunc, ukhuvan gibi de çeşitli isimleri mevcuttur. Papatya sözcüğünde papatyanın hem şekli hem kullanım biçimi hem de kullanım amacı açık ve net verilmişken bazı sözcüklerde verilmemiştir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde bulunmaktadır.

Putalunba yaprağı, kağıd-ı hindi bir devadır tanımıyla hangi hastalığa iyi geldiği belli olmayıp deva sözcüğü ile tanımlanmıştır ve detaylı açıklama verilmemiştir. Yalnızca

Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Aynı şekilde *Râvend* sözcüğü Arapça kökenli olup kökü tıpta kullanılan bir nebat çeşididir. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Saksıgüzeli, nasıra iyi gelen bit bitki türüdür. Fakat şekline ve nasıl kullanılacağına dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Saksıgüzeli olarak adlandırılmasından dolayı saksıda olan bir tür bitki olduğu bilinmektedir. Kamus-ı Türkî'de yer almaktadır. *Sarılık otu* da sarılık hastalığında tedavi için kullanılan bir bitki türüdür. Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Sinameki, Arapça kökenli müshil bir nebat adıdır. Temizleyici bir özelliği olduğu, yumuşatıp kabızlık gibi sorunlar için faydalı olduğu bilinen bir çeşit bitkidir. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde bulunmaktadır.

Sinirli yaprak, yaraya merhem koymak için semizce bir yapraktır ve sulak yerlerde olur. Bu bitkinin merheminin yapıldığı, içilip içilmediğine dair herhangi bir bilgi olmadığı görülmektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Soğulcan/Solucan otu, soğulcan düşürmede ilaç gibi kullanılan bir cins bitkidir. Tedavi için kullanıldığı belirtilmiştir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Sûrincân, bir zambak çeşidi olup deva olarak kısaca tanımlanmıştır. Zambak çiçeği olmasından ve faydalı olmasından başka hiçbir bilgiye rastlanmayıp, bununla sınırlı kalmıştır ve yalnızca Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Tabulga/Tavulga, kırmızı özlü sert bir ağaç olup sap ve deynek yapılmakta ve kökü tıpta kullanılmaktadır. Hem türü hem rengi hem de tedavi amaçla kullanıldığı belirtilmiştir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde bulunmaktadır.

Bazı sözcüklerin sözlüklerde açıklaması yetersiz verilmiştir. *Burgusî* pire otu anlamında olup pireyi tedavi için kullanılmaktadır. *Karagat* kulunç otudur. Kulunç ağrılarında tedavi için kullanılmaktadır. *Kızılyaprak* ve *haşişetü'l-fıtk* ise kasık otu olarak bilinen ot çeşitleridir. Kasık ağrıları için iyi geldiği tanımından anlaşılmaktadır.

4.1.2. Gıda Olarak Tüketilen Bitki Adları

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve gıda olarak tüketilen bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

'Ineb : Üzüm, engûr (K.T: 740) (M.L.O: 178) (L.N: 270).

Âbî : Ayva denilen meyve (L.N: 16).

Acırga : Yaban turpu denilen bir cins nebat (K.T: 27) (L.O: 5).

Acur : Bir cins hıyar (K.T: 22) (L.O: 540).

Ağaç çileği : Çileğe ve daha ziyade böğürtlen meyvesine müşâbih lakin ondan büyük,güzel rayihalı bir meyvedir (K.T: 39) (L.O: 99).

Ağaç kavunu : Limona müşâbih fakat daha büyük ve kabuğu pek kalın bir meyve ki reçeli olur (K.T: 39).

Ahlat : Yabani armut / Bu meyveyi veren ağaç (K.T: 29) (L.O: 10).

Ahsi : Yeşil kabuklu ceviz (L.O: 544).

Ahududu : Kırmızı ağaç çileği (K.T: 55) (L.O: 126).

Ak haşhaş : Şurubu yapılır bir nev'i haşhaş (K.T: 43).

Ak pelin : Fasile-i mürekkebeden acı bir nebat (K.T: 43).

Alguncar/Ilgıncar/Algancar : Bir nev'i yabani acı vişne, kiraz (K.T: 49) (L.O: 14).

Alıç : Yabani meyvedir (L.O: 14).

Alik : Böğürtlen (L.O: 547).

Âlû : Erik, şeftali, hülü, zerdali, mışmış (K.T: 50) (L.N: 28) (L.O: 547).

Ananas : Ekâlim- i hârrede yetişen bir ağaç ve verdiği meyve leziz ve güzel rayihalıdır (K.T: 52).

Anason : Rayizâne-i rumi denilen bir nebat ki habbeleri güzel rayihalı olup ekmeğe ve bazı müskirata konur (K.T: 52) (L.O: 18).

Anberbaris : Lisân- ı avamda kadın tozluğu denilen nebat, berberis, zireşk (K.T: 52) (M.L.O: 20) (L.O: 548) (L.N: 29).

Armud : Maruf meyve / Armut ağacı, bu meyveyi veren ağaç (K.T: 33)(L.O: 22) (L.N: 34).

Arpa : Hububatı zer'iyyeden başlıca hayvanlara yem edilen maruf habbe, şa'ir, cev (K.T: 31) (L.O: 22).

Arpacık soğan : Soğanın küçük ve dayanıklı bir cinsi (K.T: 655) (L.O: 348).

Arpağan : Yulafa müşabih bir nebat, yaban arpası (K.T: 31).

Asma kabağı : Kabağın çardağa alınan uzun bir cinsi (K.T: 39).

Asmacık : Frenk maydanozu (L.O: 24).

Aş otu : Kişniş (L.O: 294).

Ayva : Maruf sert meyve / ayva gibi : pek sararmış (benzetme), ayvayı yutmak : sarhoş olmak (mecaz) (K.T: 57) (L.O: 31).

Azvay : Yaban mersinin bir cinsi (K.T: 35).

Bâdem : İçi ve pek taze iken kabuğu dahi yenen ve yağı çıkarılan maruf meyve (K.T: 205) (L.O: 34) (L.N: 47).

Bâdinc : Hindistan cevizi (L.N: 48).

Bâdincân : Tahrifle patlıcan dediğimiz maruf sebze (K.T: 205) (M.L.O: 31).

Bâd-reng : Ütrüc, ağaç kavunu (L.O: 557).

Bakla : Maruf sebze ki erken yetişip fasulyeye müşabih iri taneleri olur (K.T: 213) (L.N: 52) (M.L.O: 33) (L.O: 559).

Baklatü'l-hamka : Semiz otu (L.O: 559).

Bamya : Sudan'dan gelme maruf sebze (K.T: 217) (L.O: 40).

Barbunya : Bir nev'i fasulye (K.T: 206) (L.N: 54).

Bârec : İtüzümü (L.N: 54).

Barsama : Güzel rayihalı ve limon yaprağı gibi geniş yapraklı bir nebat ki yerle beraber olup, dikildiği yerde tevessu' eder ve nane gibi bazı yemeklere konur (K.T: 206).

Basal : Soğan ve soğan şeklinde olan kök (K.T: 232) (M.L.O: 34).

Basalu'l-fâr : Askıl, ada soğanı (L.O: 560).

Belazir : Hindistan'da çıkan bataklık cevizi ve kakulası (L.O: 48).

Belbûs : Soğan gibi kök, gümren (L.O: 563).

Bellût : Meşe ağacı ve meşe ağacının palamut denilen meyvesi (K.T: 238) (M.L.O: 38).

Besbâse : Hindistan cevizi kabuğu (M.L.O: 41) (L.O: 565).

Besle : Bezelye, arakan nev'i (L.O: 565).

Bevvâ : Cevz-i bevvâ : Gerçek Hindistan cevizi (K.T: 240) (L.O: 566).

Bıcın : Hıyâr-ı ermeni, kınâ-i berri, sülüklü pancar (nebat) (K.T: 220).

Bıttih : Kavun (L.O: 567).

Biber : Ak biber yeni bahar (L.O: 53).

Bih : Ayva (L.N: 69).

Bizelye : Tanesi ve taze iken kabuğu dahi yenen nohuda müşabih maruf sebze (K.T: 230).

Bostan patlıcanı : Kalın ve yuvarlak cinsi (K.T: 271).

Boz : Bir nev'i armut (K.T: 245).

Böğrülce : Maruf böğürek resminde söbü fasulye (K.T: 250) (L.O: 65).

Böğürtlen : Dut gibi ufak bir meyve veren dikenli bir çalı : böğürtlen ağacı ve bunun meyvesi, dudu (K.T: 250).

Buğday : Ekmek yapmaya ve nev'-i beşerin gıdasına yarayan hububatın en başlısı, hınta, kamh, gendüm (K.T: 248) (L.O: 67).

Bukalemun nebatı : Dağ enginarı (L.O: 569).

Bulak otu : Tere (L.O: 67).

Burç : Tohumuna Macar üzümü derler, kaynatılıp ökse için yalım kara macun yapılır. Diğer ağaç üstünde olup yerde bitmez bir nebattır (K.T: 242) (L.O: 69).

Bürr : Buğday (L.N: 76).

Büvâ : Hindistan cevizine cevz-i büva denir (M.L.O: 48).

Can eriği : Yeşil iken yenir güzel bir cins erik (K.T: 368).

Cev : Arpa (L.N: 89).

Cevz : Koz denilen ma'ruf meyve (K.T: 383) (M.L.O: 57) (L.O: 78) (L.N: 90).

Cezer : Havuç (L.N: 91).

Cimcime : Küçük ve nefis bir cins karpuz (K.T: 378) (L.O: 80).

Cülbân : Mercimek denilen tohum ki pilav ve çorbada istimal olunup eklolunur (M.L.O: 61).

Cülcülân : Kişniş yahut susam tohumu (M.L.O: 61).

Çağala : Yeşil kabuğuyla beraber olan ham bâdem; veya buna benzer diğer meyve (K.T: 402).

Çalağan : Isırgan otu (K.T: 395).

Çavdar : Hububatın uzun ve esmer taneli bir cinsi ki ekmeği iyi pişirilmek şartıyla leziz olursa da ekseriye hamur gibi kalır (K.T: 397) (L.O: 90).

Çay : Bir ağacın yaprağı olup Çin memalikinde hasıl olur bir nebat. (K.T: 398) (M.L.O: 64) (L.O: 91) (L.N: 99).

Çıtlık : Sakız ağacının verdiği kırmızı meyve, bir nevi merlengiç (K.T: 399) (L.O: 98).

Çiğde : İsm-i Arabisiyle ma'ruf kızılcığa benzer ve kabuğu sert bir cins meyve (K.T: 417) (L.O: 99).

Çilek : Yerle beraber ufak bir nebatın verdiği pek leziz ve güzel kokulu maruf meyve ki envaı olur (K.T: 417) (L.O: 99).

Çin Portakalı : Mandalina (K.T: 284) (L.O: 318).

Çiriş : Sarı zanbak kökü unundan yapılan bir macun ki mücellitler ve pabuççular tarafından mukavva ve meşin yaptırmakta vesair işlerde kullanılır (K.T: 401) (L.O: 100).

Çoğan : Ağdayı ve esvâbı ağartmak için kullanılan ve reçel helvaya konan bir nevi kök (K.T: 410).

Çoğur : Pancar, sehven havuç dahi derler (K.T: 410) (L.O: 102).

Çöğender : Pancar, yer kökü ve sehven havuç (K.T: 411) (L.O: 103).

Çörek otu : Habbe's-sevda (L.O: 104).

Dağ çileği : Çileğin yabanisi ki lezzet ve rayihaca cümlesine faiktir (K.T: 417).

Delice : Buğday içinde olan kasal, züvân, çavdar tohumu illeti (L.O: 113).

Deve dikeni : Yaban enginarı (K.T: 498) (L.O: 115).

Deve dişi : Nar, hafız narı (L.O: 115).

Diş bademi : Sakız bademi, âlâ ince kabuklusu (L.O: 118).

Diş otu : Adaçayı (L.O: 119).

Domates : İçi pek sulu ve mayhoşça olmakla gerek tazesi ve gerek şişelerde hıfz olunmuş suyu veya ezmesi ve pestili yemeğe lezzet vermek için kullanılır (K.T: 706) (L.O: 122).

Dut : Maruf meyve ki beyaz, siyah ve pembesi olur ve yaprağıyla ipek böceklerini beslerler (K.T: 693) (L.N: 115) (M.L.O: 77) (L.O: 126).

Dücür : Böğrülce (L.N: 115).

Dürâkî : Ülkersi şeftali cinsi (K.T: 474).

Ebegümeci : Çiçeği ve kökü tıpta müsta'mel ve yaprağı sebze gibi kullanılan maruf nebat, habâzi, penirek (K.T: 61) (L.O: 129).

Ebu Cehil karpuzu : Acı bir meyve (K.T: 60).

Elma : Maruf meyve ki ekseriya yeşili ile sarı ve beyaz arasında olup bazen bir tarafı veya her tarafı az çok kırmızıya mâil olur (K.T: 129) (L.O: 134).

Enâr : Nar denilen meyve (M.L.O: 86).

Enbe : Hint'in bir nefis meyvesi (L.O: 602).

Encir/İncir : İncir (K.T: 141) (L.O: 662).

Encüre : Isırgan otu (K.T: 141) (L.N: 133) (L.O: 602).

Enginâr : Maruf sebze (K.T: 147) (L.O: 135).

Engûr : Üzüm (K.T: 147) (L.N: 134) (L.O: 603) (M.L.O: 87).

Enir : Bir cins yaban mersini (K.T: 124).

Esâbi'-i feteyât : Mor fesleğen (L.O: 605).

Esâbi'-i gaddari : Parmak üzümü (L.O: 605).

Ezgil : Bir cins küçük taneli muşmula (K.T: 80).

Fecl : Yaban turpu. Acırga (L.O: 613).

Ferik elması : Miskete benzer maruf ufak elma (L.O: 144).

Fesleğen : Basilkon, reyhan, zamirân-ı şâm, seyren, nazu (L.O: 145).

Fındık : Maruf meyve ki, katı ve sert bir kabuk içinde yuvarlak veya müstatilce bir lebi vardır (K.T: 782) (M.L.O: 103) (L.N: 160) (L.O: 616).

Fıstık : Halep cihetinde yetişen bir cins ağaç ve bunun verdiği maruf meyve : Şam fıstığı (K.T: 773) (M.L.O: 103) (L.O: 146) (L.N: 160).

Fiğ : Yaban böğrülcesi, akburçak (K.T: 785).

Frenk çileği : İri taneli mayhoşçası; çilek fidanı, kökü (K.T: 417).

Ful : Bakliye fasilesinden mısır baklası (L.O: 149).

Fûl : Hububatın nohuda şebih bir nevi. Baklaya da denir (L.N: 164).

Fülfül : Biber (L.N: 164).

Gelincik : Çayırlarda yetişir pek kırmızı bir cins çiçek ki, muâlece için şurup ve reçelini yaparlar (K.T: 912) (L.O: 154).

Gendüm : Buğday (K.T: 916) (L.N: 171) (L.O: 622) (M.L.O: 113).

Gerimşik, **germişik** : Yabani kızılcık (K.T: 896) (L.O: 157).

Gevz : Ceviz denilen meyve (M.L.O: 114).

Girdgân : Ceviz (L.N: 174).

Göl kestanesi : Sulak yerlere mahsus cinsi (K.T: 900) (L.O: 231).

Güğüm : Haşebi sert bir ufak ağaç ve bu ağacın verdiği eriğe müşabih mavi meyve (K.T: 933).

Gümüren : Yaban soğanı, yabani soğan (K.T: 936).

Güveyi otu : Bir cins nebat, merzencuş (K.T: 934).

Güveyik : Hindiba (K.T: 934).

Hadak : Patlıcan (L.N: 185).

Hanzal : Ebucehil karpuzu denilen nebat (K.T: 440) (M.L.O: 129) (L.N: 198) (L.O: 631).

Hardal : Hardal tohumu (K.T: 453) (L.N: 200) (L.O: 632) (M.L.O: 130).

Harrûb : Keçiboynuzu denilen kuruyemiş (K.T: 455) (M.L.O: 132) (L.N: 202) (L.O: 176).

Haşhaş : Maruf nebat ki başında olan tohumları tıpta münevvim gibi kullanılır (K.T: 456) (L.N: 207) (L.O: 635).

Haşişetü'l-utârid : Yer fesleğeni (L.O: 635).

Havuç : Sebze'den ma'dûd olan maruf kırmızılı sarılı uzunca kök : havuç bastısı, turşusu. Farisî de heviç, yer kökü, gezr. Türkî'de keşir, keşür, bazen çogandar derler ki bütün sayvaniye fasilesine ve bazen pancara denir (K.T: 1165) (L.O: 177).

Hevlu : Bir cins şeftali (K.T: 1174).

Hıbak : Kokulu ot, yarpuz vesaire fûtenec (L.O: 640).

Hıbak-ı horâsâni : Kuzu kulağı (L.O: 640).

Hıbak-ı nabti : Reyhân-ı hammâm (L.O: 640).

Hıbak-ı timsah : Su nanesi (L.O: 640).

Hıbaku'l-kına : Merzencûş tohumu (L.O: 640).

Hınta : Buğday, gendüm (K.T: 440) (L.O: 641) (M.L.O: 148) (L.N: 224).

Hıyar : Sebze ile meyve arasında maruf bir yeşillik ki kabaktan uzunca olup salata ve turşusu olur (K.T: 466) (L.N: 225) (M.L.O: 149) (L.O: 641).

Hıyarşanba : Meyvesi tıpta kullanılan bir cins nebat (K.T: 466).

Hilâliye : Kelidonya, kırlangıç otu. Bir nevi sıraca otu (L.O: 180).

Hind Fıstığı : Arakıton dahi denilen baharattan bir madde (K.T: 773).

Hindibâ : Sebze ve salata gibi kullanılan maruf mayhoşça yaprak, güdeyk (K.T: 1171) (M.L.O: 152) (L.N: 229) (L.O: 180).

Hindistan cevizi : Kabuğu sert ve içi kestane gibi beyaz ve mugazzi portakaldan büyücek bir meyve, nârçil, koka (K.T: 1171) (L.O: 180).

Hinduvâne : Bir nevi meyve (L.N: 229).

Horozcuk : Yabani teresi envaından (K.T: 455) (L.O: 181).

Hummâz : Kuzu kulağı (L.N: 235) (L.O: 645).

Hummus : Nohut (L.N: 235).

Hurma : Arabistan mahsulü meşhur bir nevi yemiş (K.T: 454) (M.L.O: 157) (L.O: 182) (L.N: 236).

Hülû : Şeftali (L.O: 182) (L.N: 239).

Ihlamur : Kerestesi güzel cilâ olmakla marangozlukta isti'mal olunan ve çiçeği haşlanıp terlemek için içilen maruf bir ağaç ki çiçeği güzel kokar (K.T: 72).

Incalız : Bir nevi yaban soğanı yahut habbu'l-leziz gibi kök turşu ederler (L.O: 184).

Irku's-sûs : Meyan kökü (L.O: 649).

Isı ot : Biber (L.O: 294).

Isırgan : Isırgan otu, teması cildi yakar maruf bir nebat ki genişçe ve ince bir havla mestur yaprakları vardır, ince, karis (K.T: 193) (L.O: 185).

Ispanak : Maruf sebze (K.T: 82) (L.O: 186) (L.N: 243).

Istan : Yabani hardal (L.O: 186).

Iştır : Ispanak cinsinden baklatü'l-yemani, balatü'l-arabiyye, sergin (L.O: 186).

İbrahimi : İbrimi, bir nevi ala hurma, uzun ve siyah olur (L.O: 187).

İğde : Ekşi, pistent ağacı ve meyve ve çiçeği gabirâ, senced (K.T: 194).

İnebü's-sa'leb : İt üzümü (L.O: 801).

İskil : Deniz soğanı (L.O: 669).

İskorçuna : Bir cins kara kök ki reçeli olur (K.T: 94) (L.O: 185).

İzmavla : Bir cins ağaç çileği, sarı ahududu (K.T: 80) (L.O: 197).

Kabak : Kavun, karpuz ve hıyar cinsinden olarak yere sürünen iri yapraklı bir nebatın verdiği iri semeredir (K.T: 813) (L.O: 199).

Kadın tuzluğu : Anberbaris (L.O: 389).

Kâhû : Marul (L.O: 685).

Kakule/Kakula : Baharattan bir nevi güzel tohum (M.L.O: 204) (L.O: 203) (L.N: 309) (K.T: 800).

Kalembek : Hem-nâmı olan cezireden gelen sarı keresteli bir cins sandal ağacı (K.T: 837) (L.O: 204). İkinci anlamı : Sarı taneli bir cins mısır buğdayı (K.T: 837) (L.O: 204).

Kalkan otu : Kolgan, kaklı, kullâm, riclü'l-füruh deve otu nevinden öksürük otu (L.O: 205).

Kar : Kabak, dübbâ, kedû (L.O: 687).

Kara yemiş : Taflan tohumu (L.O: 212).

Karadut : Dutun siyah cinsi (K.T: 826).

Karamuk : Buğday içinde biten bir ot ki onu bozan siyah bir habbe verir (K.T: 822) (L.O: 213).

Karanfil : Hindistan'dan gelen baharattan maruf kuyruklu bir habbe. Kokusu bu baharata benzer maruf güzel bir çiçek ki elvan ve envaı vardır (K.T: 826) (M.L.O: 207) (L.N: 314) (L.O: 687).

Karga büken : Hint baklası, cevzü'l-kay, akrasu'l-melik, fat. Bundan dahi hint yağı çıkarırlar (L.O: 72).

Kargan : Kekik nevi bir ot (L.O: 215).

Karnabahar : Karnabit denilen sebze (K.T: 826).

Karpuz : Bıttıh, bittıhu'l-ahzar, hindivane bazı yerde harbüze ve bittıh kavun demektir (K.T: 791) (L.O: 216) (L.N: 316).

Kavata : Acımsı ve sertçe bir cins domates ki başlıca turşusu yapılır (K.T: 842) (L.O: 221).

Kavun : Kabak gibi yere uzanarak hasıl olan büyük meyve ki envaı vardır (K.T: 809) (L.O: 221).

Kavun portakalı : Limon (K.T: 284) (L.O: 318).

Kayısı : Erik ile şeftali arasında bir meyve, zerdalinin büyüğü ve daha iyisi, mişmiş (K.T: 810) (L.O: 222).

Kebâbe : Kuyruklu biber (L.O: 690).

Kebikih : Zehirli maydanoz (L.O: 691).

Keçi boynuzu : Harnub (L.O: 225).

Kedû : Kabak denilen meyve (M.L.O: 212) (L.N: 323) (L.O: 691).

Kekik : Maruf yakıcı ve kokulu bir ot ki bazı yemeklere vaz' olunur ve yağı çıkarılır (K.T: 906) (L.O: 226).

Kelek : Piç kavun karpuz (K.T: 909) (L.O: 226) (L.N: 325).

Kemer patlıcanı : Uzun, ince patlıcan (K.T: 913).

Kemmûn : Bundan galat olarak lisanımızda kimyon denilen tohum (K.T: 914) (M.L.O: 214).

Kenevir : Sapından kendir denilen ve ketenden kaba olan bir lif çıkan bir nev-i nebat-ı zer'i (K.T: 916) (L.O: 228).

Kenger : Yaban enginarı, eşek dikeni (K.T: 916) (L.O: 692).

Kereviz/Kerefs : Maruf sebze ki yaprağı ve az çok kalın olan kökü yemeğe ve turşu vesaireye konur (K.T: 897) (L.O: 229) (L.N: 328) (M.L.O: 215).

Kernes : Yaban kerevizi (L.O: 693).

Kestane : Maruf meyve ki ekâlim-i mu'tedilede yetişip, dikenli yeşil bir dış kabuk içinde iki tane bulunur ve beheri açık siyah ve yumuşak bir kabuk içinde bir tek lebden ibarettir (K.T: 900) (L.O: 231).

Kestane turpu : Bir cins küçük turp (K.T: 900).

Keten tohumu : Bezir, kenevir (L.O: 231).

Kırlangıç otu : Zerde-çub, zerde-çâv (L.O: 235).

Kızılcık : Zeytinden ufak olarak ham iken beyaz ve yetiştiğinde kırmızı renkte, mayhoşça ve kâbız bir meyve ki dağlarda hudâyinâbit olarak çok olup bahçelerde dahi yetiştirilir (K.T: 872) (L.O.239).

Kızmemesi : Bir nevi şeftali ve ağaç kavunu (K.T: 871) (L.O: 238).

Kimyon : Yemeğe konulan maruf tohum (K.T: 915) (L.O: 240) (L.N: 336).

Kirâz : Ekser envaı mayıs ibtidalarında yetişen, ekâlim-i mu'tedile veya barideye mahsus, kırmızı ile beyaz arasında muhtelif koyulukta tek çekirdekli maruf, güzel ve leziz meyve (K.T: 892) (L.O: 240).

Kirik : Kızılcık (K.T: 944).

Kişir veya **Hışır** : Havuç (K.T: 904) (L.O: 241).

Kişmiş : Çekirdeksiz ve pek küçük taneli üzüm ki, kurusu fıstıkla beraber pirince karıştırılarak yemekte kullanılır (K.T: 904) (M.L.O: 221) (L.O: 241).

Kişniş/Kişnic : Kara kimyon, küzbere, cülcan [güzel kokulu bir tohumdur.] (K.T: 904) (M.L.O: 221) (L.O: 241) (L.N: 336).

Kokoroz : Koçanıyla beraber mısır buğdayı (L.O: 242).

Kopuzla : Bir nevi kekik (K.T: 844).

Koz : Ceviz (K.T: 851) (L.O: 248).

Kunneb : Kendir denilen nebat ki elyafından halat ve ip ve sicim imal olunur (M.L.O: 223) (K.T: 840).

Kurt helvası : Arapça baklatü'l-gazâl denilen nebat (K.T: 846) (L.O: 255).

Kuş üzümü : Kişmiş (L.O: 257).

Kuş yemi : Kenevir tohumu bir nevi (L.O: 257).

Kuşburnu : İt burnu (L.O: 257).

Kuzu kestanesi : Küçük taneli ve çiğ de yenen bir cins kestane (K.T: 852) (L.O: 259).

Kuzu kulağı : Yaprağı sebze gibi kullanılan bir cins nebat (K.T: 852) (L.O: 259).

Kübbâd : Ağaç kavununa andırır büyük bir nevi yumuşak limon, kitre : kübbâd reçeli (K.T: 883).

Lâbada : Araku'l-müshil, ıspanağa benzer sebze (L.O: 263).

Lahana : Üstü yeşil ve içi beyaz olarak kat kat sarılı yapraklardan ibaret maruf büyük sebze ki etle pişer ve dolması, turşusu ve salatası yapılır (K.T: 955) (L.O: 263).

Lastarya : Bir nevi büyük pazı, iri kara lahana (K.T: 951).

Lâzut : Laz ekmeği manasına mısır buğdayı (L.O: 265).

Levz : Bâdem (K.T: 962) (L.N: 355) (L.O: 704) (M.L.O: 233).

Limon : Portakala müşabih sarı ve ekşi maruf meyve ki yemeklere konur ve limonata ismiyle şurubu yapılır (K.T: 965) (L.O: 266).

Mandalina : Esasen Çin cihetlerinden gelme maruf bir cins küçük ve kokulu portakal ki, kabuğu ayrı durup kolay soyulur (K.T: 974) (L.N: 376).

Marmahor : Yarpuz nevinden bir ot, koca yarpuz (K.T: 1026).

Marul : Salata yapılan ve çiğ dahi yenen yapraklı nebat, büyük bir nevi salata, hass: göbekli marul (K.T: 969) (L.O: 273).

Maş : Bir nevi böğrülce (K.T: 970) (L.O: 274).

Maydanoz : Lezzet vermek için az miktarda yemeğe konan maruf sebze (K.T: 1066) (L.N: 385).

Mercüme/Mercemek/Mercimek : Hububâtın maruf ufak, yassıca ve müdevver taneli cinsi ki çorba ve pilavı olur (K.T: 1022) (L.O: 278) (L.N: 407) (M.L.O: 266).

Merime : Salebiye, nevi ada çayı (L.O: 723).

Merlengeç : Bir cins çitlembik ağacı ve meyvesi (K.T: 1026) (L.O: 278).

Meryemiyye : Adaçayı (K.T: 1027).

Merzen-gûş/Merzencuş : Fesleğen denilen güzel kokulu nebatın ismidir (K.T: 1023) (M.L.O: 268) (L.O: 723) (L.N: 409).

Mısır : Maruf sarı ve büyücek yassı taneli hububat nevi (K.T: 1049) (L.O: 279).

Mide süpürgesi : Keçi boynuzu (L.O: 355).

Misket : Güzel kokulu meyve (K.T: 1038).

Mişmiş/Mışmış : Kayısı, zerdali (K.T: 1046) (M.L.O: 278) (L.N: 432) (L.O: 731).

Mûrâmûn : Yaban havucu (L.N: 451).

Muşmula : Maruf bir meyve ki müteaddid sert çekirdekleri olup sonbaharda olur (K.T: 1106).

Muz : Ekâlim-i harrede hasıl olur maruf uzunca meyve (K.T: 1104) (L.O: 742) (L.N: 459) (M.L.O: 309).

Mürdüm : Mor ve yeşil renkte küçük bir cins erik ki başlıca hoşafı ve reçeli yapılır (K.T: 1104) (L.O: 283).

Nabak : Yaban kirazı (K.T: 1125) (L.O: 285).

Nane : Nane denilen maruf nebat (K.T: 1124) (L.N: 536) (L.O: 768) (M.L: 372).

Nar : Maruf meyve ki tatlı veya mayhoş bir suyu havi ufak çekirdekli kırmızı taneleri havidir, rummân, nar ağacı, çiçeği (K.T: 1119) (L.O: 286) (M.L.O: 373) (L.N: 536).

Nârçil/Nargil : Hindistan cevizi (L.N: 536) (L.O: 768) (K.T: 1119).

Nârenc/Nareng : Turunç, portakal (K.T: 1119) (M.L.O: 373) (L.N: 536) (L.O: 768).

Nebk : Sedir ağacının yemişi, bir nevi Trabzon hurması (L.O: 770).

Nik-for : Bir nevi siyah incir (K.T: 1145) (L.O: 287).

Nohut : Kurusu yenen maruf habbe ki sebze gibi kullanılır ve kavrulmuşuna leblebi denir (K.T: 1127) (M.L.O: 388) (L.N: 554) (L.O: 775).

Ölmez diken : Yaban mersini (L.O: 301).

Pad : Yabani sinemaki, salkım ağacı gibi yaprakları sarı çiçekli olur, ufacık tohumu post içre yumurta kadar şişer (L.O: 305).

Palamut : Bir cins meşe ile sâir bazı ağaçların verdikleri yemiş ki kestane kabilinden ve acıca olup gâvsâle (kösele) imalinde kullanılır (K.T: 272) (L.O: 305).

Pâncâr : Turşusu yapılan ve usâresi şeker imaline yarayan içi pek kırmızı maruf sebze, silk (K.T: 273) (L.O: 306).

Patavi : Batavya ceziresinden gelen bir cins ağaç kavunu (K.T: 274).

Patlıcan : Hıyar ve kabağa müşabih mor renkte maruf bir sebze ki yemeğin envâını ihzara yarar (K.T: 271) (L.O: 781) (L.N: 563).

Pazı : Yabani pancar, silk (K.T: 270) (L.O: 311).

Petel otu : Hint cihetlerinde diş ve dudaklarını karartmak için çiğnedikleri bir nebat, tenbul (K.T: 274) (L.O: 315).

Pırasa : Maruf sebze, kürrâs, kendene (K.T: 275) (L.O: 315).

Pirinç : Hububattan maruf beyaz habbe ki sulak yerlerde hasıl olup en ziyade insanın beslenmesine medar olan zahairdendir (K.L: 277) (M.L.O: 402) (L.N: 572) (L.O: 316).

Piste : Fıstık denilen meyve (M.L.O: 402) (L.N: 572).

Portukal/Portakal : Menşe-i aslisi olan Portekiz ismiyle müsemmâdır. Maruf meyve, narenc. Portakal ağacı : Bu meyveyi veren ağaç (K.T: 284) (L.O: 318).

Râziyâne : Dere otu nevinden bir nebat ki hıyar turşusuna konur (K.T: 512) (M.L.O: 408) (L.N: 582) (L.O: 789).

Reyhân/Rihân : Fesleğen denilen güzel kokulu bir nebat (K.T: 531) (M.L.O: 413) (L.O: 792) (L.N: 589).

Rezâki : Arapça râziki'den galat kurusu meşhur bir cins üzüm : rezâki üzüm (K.T: 518) (L.O: 323) (M.L.O: 582) (L.N: 582).

Rummân : Nar meyvesi (K.T: 525) (M.L.O: 415) (L.O: 795).

Rûy : Pembe renkte küçük taneli bir cins üzüm (K.T: 530).

Sa'ter : Lisân-ı avamda zater denilen nebat (K.T: 567).

Sa'ter-i berri : Kekik (L.O: 804).

Sâleb : Salep denilen kök ki dökülüp kaynatıldıkça şerbet olur (K.T: 549) (M.L.O: 424) (L.O: 329) (L.N: 602).

Sarı papa : Şeftali (L.O: 333).

Sarı zambak : Çiriş kökü (L.O: 333).

Sarılık otu : Kırlangıç otu (L.O: 333).

Sarımsak : Maruf sebze ki kokusu ağır olduğu halde yemekte çok kullanılır (K.T: 628) (L.O: 333).

Sefercel : Ayva (K.T: 568) (L.N: 608) (L.O: 806) (M.L.O: 430).

Semiz ot : Yaprağı kalınca maruf bir yeşil sebze (K.T: 577) (L.O: 338).

Sergendi : Yaban kerevizi (L.O: 339).

Sergin : Bir nevi sarmaşık ot, sermak (L.O: 339).

Sermak : Karapazı (L.O: 811).

Sezâb : Su teresi denilen sebze (M.L.O: 438).

Sıçankulağı : Merzenguş (L.O.341).

Sib : Elma denilen meyve, tüffâh (K.T: 591) (M.L.O: 440) (L.N: 619) (L.O: 813).

Sinameki : Müshil bir nebat ismi (M.L.O: 442).

Sipergam : Fesleğen (L.N: 622).

Soğan : Maruf yakıcı sebze ki kat kat kabuktan ibarettir (K.T.655) (L.O.348).

Somak/Sumak : Boyacılıkta müsta'mel ve meyvesi kebap gibi bazı yemeklere konan bir cins küçük ağaç (K.T: 657) (L.O: 294) (L.N: 624) (M.L.O: 445).

Sûm : Sarımsak denilen bed-rayihalı nebat (M.L.O: 445) (L.N: 624) (L.O: 817).

Sümter : Bir nevi hafif buğday (K.T: 587).

Şâdânek : Bir nevi tohum ki ekl olunduğunda afyon misilli keyfeder (M.L.O: 451).

Şair : Arpa (L.N.631).

Şalgam : Malum nebat ki taam olur (M.L.O: 453).

Şeftalü : Maruf meyve ki elma büyüklüğünde olup güzel rayihası ve haricen ince bir tüğü vardır, hûh (K.T: 610) (L.N: 634) (L.O: 361) (M.L.O: 455).

Şehdâne/Şehdenc : Kenevir tohumu; yaban şehdânesi (K.T: 619) (L.O: 362) (L.N: 635) (M.L.O: 452).

Şemmâme : Şamama denilen meyve-i gayr-ı me'kule (K.T: 614).

Şevke : Deve dikeni (K.T: 617).

Taban inciri : Yassı kuru incir (L.O: 365).

Tarçın : Maruf, tarçın (L.N: 662).

Temr : Hurma (K.T: 344) (L.N: 694) (L.O: 852).

Temr-i hindi : Lisân-ı avâmda "demir hindi" denilen ve serinlenmek üzere kullanılan mayhoş meyve ve bunu veren ağaç ki haşebi pek sert olup kalemtıraş sapı vesaire olur (K.T: 1172).

Tenbul yaprağı : Hünûdun çiğnedikleri yaprak (K.T: 348) (L.O: 853).

Tere : Salata yerine yenen az yakıcı, dar ve uzun yaprak, cırcır, kara (K.T: 315) (M.L.O: 501) (L.O: 377).

Terme : Bir cins yaban turpu (K.T: 315) (L.O: 377).

Tıraganı : Kiraz (L.O: 379).

Tilki kuyruğu : Bir nevi üzüm (L.O: 380).

Tin : İncir (K.T: 361) (L.O: 863).

Turp : Turp (K.T: 353) (L.N: 727) (L.O: 387).

Turunc : Maruf acıca bir cins portakal ki mayısta yetişir ve başlıca şerbeti içilir (K.T: 315) (M.L.O: 515) (L.N: 727) (L.O: 388).

Tuzlu ot : Yaban nohudu (L.O: 389).

Tüffah : Elma (K.T: 330) (M.L.O: 514) (L.O: 864) (L.N: 726).

Türüşe : Kuzukulağı denilen nebat (L.N: 728).

Unnâb : Maruf meyve (L.N: 731).

Unsur : Ada soğanı (L.O: 866).

Uryâni : Soyulmuş gibi derisi ince bir nevi erik (K.T: 725).

Uşkun : Keçi kulağı da denilen bir nebat (K.T: 165).

Üğez : Muşmulaya müşâbih maruf bir meyve ki ziyade olmadıkça yenmez (K.T: 171) (L.O: 403).

Ütrücce : Ağaç kavunu (L.N: 736) (L.O: 870).

Üzüm : Sirke, pekmez, şarap, vesaire i'maline yarayan ve taze ve kurusu yenen maruf meyve (K.T: 163) (L.O: 404).

Vagd : Patlıcan (L.N: 738).

Veşfeng : Semiz otu (L.N: 746).

Vişne : Mayhoşça koyu renkli bir cins kiraz ki şurup ve reçeli yapılır (K.T: 1155) (L.O: 407) (M.L.O: 532).

Yaban havucu : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban inciri : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban kerevizi : Selam otu (L.O: 229).

Yaban mersini : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192).

Yaban pırasası : Petbuk otu dahi denilen bir cins nebat (K.T: 275) (L.O: 315).

Yaban sarımsağı : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban soğanı : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yakup : Kekik (L.O: 879).

Yapıncak : Esasen marmaranın bu isimle musemmâ bir karyesinden çıkmış bir nevi üzüm (K.T: 1178) (L.O: 414).

Yarpuz : Kekiğe benzer bir ot, habak (K.T: 1180) (L.O: 416).

Yer elması : Sebze gibi kullanılan şeklen patatese benzer bir kök (K.T: 1195) (L.O: 424).

Yer pırasası : Haşîşetü'l-kelb denilen bir cins nebât (K.T: 275) (L.O: 315).

Yerâmig : Kuşkonmaz denilen nebat (L.N: 756).

Yılan kökü : Diş otu, bir nevi adaçayı (L.O: 426).

Yıldız otu : Anison tohumu (L.O: 426).

Yumurta patlıcanı : Yumurtaya müşabih taneler veren beyaz bir nevi patlıcan ki yenmeyip bahçe süsü olarak yetiştirilir (K.T: 1203) (L.O: 431).

Yusufcuk : Mandarina denilen portakal cinsi (K.T: 1209).

Za'feran : Safran denilen nebat-ı maruf ki sarıya boyamaya yarar (K.T: 537).

Zater : Kekiğe müşabih bir ottur. Sater, satır otu (L.O: 437).

Zebib : Kuru üzüm (K.L: 534) (M.L.O: 543) (L.N: 763) (L.O: 886).

Zencebil/Zencefil : Hindistan'dan gelen baharattan bir bahardır ki beyne'l-avâm zencefil denilmekle maruftur (K.T: 539) (M.L.O: 545) (L.N: 765) (L.O: 438).

Zencebil-i şam : Andız tohumu (L.O: 887).

Zerdali : Zerdali. Erik (K.T: 535) (L.N: 766) (M.L.O: 545) (L.O: 887).

Zerde-çâv/Zerdecub : Boya gibi kullanılan ve zaferana bedel zerdeye dahi kullanılan bir cins sarı kök (K.T: 536) (M.L.O: 545) (L.O: 887).

Zeytûn : Zeytinyağı çıkarılan ve yenen maruf meyve (K.L: 543) (M.L.O: 546) (L.N: 767) (L.O: 888).

Zire : Kimyon (L.N: 769) (L.O: 890).

Zireşk : Amberbaris denilen nebat-ı maruf (K.T: 536).

Zizfûn : Unnâb, çiğde (L.O: 890).

Zizfûn-ı berri : Ihlamur (L.O: 890).

Tablo 2: Gıda Olarak Tüketilen Bitki Adları

Sözcükler	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
‘Ineb (Ar.)	+	+	+	-
Âbî (Ar.)	-	+	-	-
Acırga (Moğ.)	+	-	-	+
Acur (Ar.)	+	-	-	+
Ağaç çileği (Tür.)	+	-	-	+
Ağaç kavunu (Tür.)	+	-	-	-
Ahlat (Yun.)	+	-	-	+
Ahsi	-	-	-	+
Ahududu (Far.)	+	-	-	+
Ak haşhaş (Tür. + Ar.)	+	-	-	-
Ak pelin (Tür. + Blg.)	+	-	-	-
Alguncar/Ilgıncar/Algancar (Tür.)	+	-	-	+
Alıç (Far.)	-	-	-	+
Alik	-	-	-	+
Âlû (Far.)	+	+	-	+
Ananas (Fr.)	+	-	-	-
Anason (Yun.)	+	-	-	+
Anberbaris (Lat.)	+	+	+	+

Armud (Far.)	+	+	-	+
Arpa (Tür.)	+	-	-	+
Arpacık soğan (Tür.)	+	-	-	+
Arpağan (Tür.)	+	-	-	-
Asma kabağı (Tür.)	+	-	-	-
Asmacık (Tür.)	-	-	-	+
Aş otu (Tür.)	-	-	-	+
Ayva (Far.)	+	-	-	+
Azvay (Far.)	+	-	-	-
Bâdem (Far.)	+	+	-	+
Bâdinc (Far.)	-	+	-	-
Bâdincân (Far.)	+	-	+	-
Bâd-reng (Far.)	-	-	-	+
Bakla (Ar.)	+	+	+	+
Baklatü'l-hamka (Ar.)	-	-	-	+
Bamya (Ar.)	+	-	-	+
Barbunya (Yun.)	+	+	-	-
Bârec (Far.)	-	+	-	-
Barsama (Yun.)	+	-	-	-
Basal (Ar.)	+	-	+	-
Basalu'l-fâr (Ar.)	-	-	-	+
Belazir (Ar.)	-	-	-	+
Belbûs	-	-	-	+
Bellût (Ar.)	+	-	+	-

Besbâse	-	-	+	+
Besle	-	-	-	+
Bevvâ (Ar.)	+	-	-	+
Bıcın (Tür.)	+	-	-	-
Bıttih	-	-	-	+
Biber (Yun.)	-	-	-	+
Bih (Far.)	-	+	-	-
Bizelye (Yun.)	+	-	-	-
Bostan patlıcanı (Far. + Ar.)	+	-	-	-
Boz (Tür.)	+	-	-	-
Böğrülce (Tür.)	+	-	-	+
Böğürtlen (Tür.)	+	-	-	-
Buğday (Tür.)	+	-	-	+
Bukalemun nebatı (Ar.)	-	-	-	+
Bulak otu (Tür.)	-	-	-	+
Burç (Ar.)	+	-	-	+
Bürr (Ar.)	-	+	-	-
Büvâ (Ar.)	-	-	+	-
Can eriği (Far. + Tür.)	+	-	-	-
Cev (Far.)	-	+	-	-
Cevz (Ar.)	+	+	+	+
Cezer (Ar.)	-	+	-	-
Cimcime (Ar.)	+	-	-	+

Cülbân (Ar.)	-	-	+	-
Cülcülân (Ar.)	-	-	+	-
Çağala (Far.)	+	-	-	-
Çalağan (Tür.)	+	-	-	-
Çavdar (Far.)	+	-	-	+
Çay (Çin.)	+	+	+	+
Çıtlık (Tür.)	+	-	-	+
Çiğde (Tür.)	+	-	-	+
Çilek (Tür.)	+	-	-	+
Çin Portakalı (Özel ad + Fr.)	+	-	-	+
Çiriş (Far.)	+	-	-	+
Çoğan (Tür.)	+	-	-	-
Çoğur (Tür.)	+	-	-	+
Çöğender (Far.)	+	-	-	+
Çörek otu (Tür.)	-	-	-	+
Dağ çileği (Tür.)	+	-	-	-
Delice (Tür.)	-	-	-	+
Deve dikeni (Tür.)	+	-	-	+
Deve dişi (Tür.)	-	-	-	+
Diş bademi (Tür. + Far.)	-	-	-	+
Diş otu (Tür.)	-	-	-	+
Domates (Yun.)	+	-	-	+
Dut (Far.)	+	+	+	+

Dücür (Ar.)	-	+	-	-
Dürâkî (Ar.)	+	-	-	-
Ebegümeci (Tür.)	+	-	-	+
Ebu Cehil karpuzu (Özel ad + Far.)	+	-	-	-
Elma (Tür.)	+	-	-	+
Enâr (Far.)	-	-	+	-
Enbe (Far.)	-	-	-	+
Encir/İncir (Far.)	+	-	-	+
Encüre (Ar.)	+	+	-	+
Enginâr (Yun.)	+	-	-	+
Engûr (Far.)	+	+	+	+
Enir (Tür.)	+	-	-	-
Esâbi'-i gaddari (Far.)	-	-	-	+
Esâbi'-i feteyât (Far.)	-	-	-	+
Ezgil (Tür.)	+	-	-	-
Fecl	-	-	-	+
Ferik elması (Tür.)	-	-	-	+
Fesleğen (Yun.)	-	-	-	+
Fındık (Ar.)	+	+	+	+
Fıstık (Ar.)	+	+	+	+
Fiğ (Yun.)	+	-	-	-
Frenk çileği (Özel ad + Tür.)	+	-	-	-

Ful (Ar.)	-	-	-	+
Fûl (Ar.)	-	+	-	-
Fülfül (Ar.)	-	+	-	-
Gelincik (Tür.)	+	-	-	+
Gendüm (Far.)	+	+	+	+
Gerimşik, germişik (Tür.)	+	-	-	+
Gevz (Far.)	-	-	+	-
Girdgân (Far.)	-	+	-	-
Göl kestanesi (Tür. + Yun.)	+	-	-	+
Güğüm (Yun.)	+	-	-	-
Gümüren (Tür.)	+	-	-	-
Güveyi otu (Tür.)	+	-	-	-
Güveyik (Tür.)	+	-	-	-
Hadak (Ar.)	-	+	-	-
Hanzal (Ar.)	+	+	+	+
Hardal (Ar.)	+	+	+	+
Harrûb (Ar.)	+	+	+	+
Haşhaş (Ar.)	+	+	-	+
Haşişetü'l-utârid (Ar.)	-	-	-	+
Havuç (Far.)	+	-	-	+
Hevlu (Far.)	+	-	-	-
Hıbak (Ar.)	-	-	-	+
Hıbak-ı horâsâni (Far.)	-	-	-	+
Hıbak-ı nabti (Far.)	-	-	-	+

Hıbak-ı timsah (Far.)	-	-	-	+
Hıbaku'l-kına (Ar.)	-	-	-	+
Hınta (Ar.)	+	+	+	+
Hıyar (Far.)	+	+	+	+
Hıyarşanba (Far.)	+	-	-	-
Hilâliye (Ar.)	-	-	-	+
Hind Fıstığı (Özel ad + Ar.)	+	-	-	-
Hindibâ (Ar.)	+	+	+	+
Hindistan cevizi (Özel ad + Ar.)	+	-	-	+
Hinduvâne (Far.)	-	+	-	-
Horozcuk (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Hummâz (Ar.)	-	+	-	+
Hummus (Ar.)	-	+	-	-
Hurma (Far.)	+	+	+	+
Hülû (Far.)	-	+	-	+
Ihlamur (Yun.)	+	-	-	-
Incalız	-	-	-	+
Irku's-sûs (Ar.)	-	-	-	+
Isı ot (Tür.)	-	-	-	+
Isırgan (Tür.)	+	-	-	+
Ispanak (Yun.)	+	+	-	+
Istan	-	-	-	+
Iştır (Blg.)	-	-	-	+

İbrahimi (Özel ad)	-	-	-	+
İğde (Tür.)	+	-	-	-
İnebü's-sa'leb (Ar.)	-	-	-	+
İskil (Ar.)	-	-	-	+
İskorçuna (İta.)	+	-	-	+
İzmavla (Tür.)	+	-	-	+
Kabak (Tür.)	+	-	-	+
Kadın tuzluğu (Tür.)	-	-	-	+
Kâhû (Far.)	-	-	-	+
Kakule/Kakula (Ar.)	+	+	+	+
Kalembek (Özel yer adı)	+	-	-	+
Kalkan otu (Tür.)	-	-	-	+
Kar (Ar.)	-	-	-	+
Kara yemiş (Tür.)	-	-	-	+
Karadut (Tür. + Far.)	+	-	-	-
Karamuk (Tür.)	+	-	-	+
Karanfil (Ar.)	+	+	+	+
Karga büken (Tür.)	-	-	-	+
Kargan	-	-	-	+
Karnabahar (Far.)	+	-	-	-
Karpuz (Far.)	+	+	-	+
Kavata (Yun.)	+	-	-	+
Kavun (Tür.)	+	-	-	+

Kavun portakalı (Tür. + Fr.)	+	-	-	+
Kayısı (Ar.)	+	-	-	+
Kebâbe (Ar.)	-	-	-	+
Kebikih	-	-	-	+
Keçi boynuzu (Tür.)	-	-	-	+
Kedû (Far.)	-	+	+	+
Kekik (Far.)	+	-	-	+
Kelek (Far.)	+	+	-	+
Kemer patlıcanı (Far.)	+	-	-	-
Kemmûn (Ar.)	+	-	+	-
Kenevir (Yun.)	+	-	-	+
Kenger (Far.)	+	-	-	+
Kereviz/Kerefs (Ar./Far.)	+	+	+	+
Kernes	-	-	-	+
Kestane (Yun.)	+	-	-	+
Kestane turpu (Yun. + Far.)	+	-	-	-
Keten tohumu (Ar. + Far.)	-	-	-	+
Kırlangıç otu (Tür.)	-	-	-	+
Kızılcık (Tür.)	+	-	-	+
Kızmemesi (Tür.)	+	-	-	+
Kimyon (Ar.)	+	+	-	+
Kirâz (Yun.)	+	-	-	+

Kirik (Tür.)	+	-	-	-
Kişir veya **Hışır (Erm.)**	+	-	-	+
Kişmiş (Far.)	+	-	+	+
Kişniş/Kişnic (Far.)	+	+	+	+
Kokoroz (Yun.)	-	-	-	+
Kopuzla (Tür.)	+	-	-	-
Koz (Far.)	+	-	-	+
Kunneb (Ar.)	+	-	+	-
Kurt helvası (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Kuş üzümü (Tür.)	-	-	-	+
Kuş yemi (Tür.)	-	-	-	+
Kuşburnu (Tür.)	-	-	-	+
Kuzu kestanesi (Tür.+ Yun.)	+	-	-	+
Kuzu kulağı (Tür.)	+	-	-	+
Kübbâd (Ar.)	+	-	-	-
Lâbada (Blg.)	-	-	-	+
Lahana (Yun.)	+	-	-	+
Lastarya (Tür.)	+	-	-	-
Lâzut (Erm.)	-	-	-	+
Levz (Ar.)	+	+	+	+
Limon (Far.)	+	-	-	+
Mandalina (Fr.)	+	+	-	-
Marmahor (Tür.)	+	-	-	-

Marul (Yun.)	+	-	-	+
Maş (Far.)	+	-	-	+
Maydanoz (Yun.)	+	+	-	-
Mercüme/Mercemek/Mercimek (Far.)	+	+	+	+
Merime	-	-	-	+
Merlengeç (Tür.)	+	-	-	+
Meryemiyye (Ar.)	+	-	-	-
Merzen-gûş/Merzencuş (Far.)	+	+	+	+
Mısır (Ar.)	+	-	-	+
Mide süpürgesi (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Misket (Fr.)	+	-	-	-
Mişmiş/Mışmış (Ar.)	+	+	+	+
Mûrâmûn (Ar.)	-	+	-	-
Muşmula (İta.)	+	-	-	-
Muz (Ar.)	+	+	+	+
Mürdüm (Far.)	+	-	-	+
Nabak (Ar.)	+	-	-	+
Nane (Ar.)	+	+	+	+
Nar (Far.)	+	+	+	+
Nârçil/Nargil (Far.)	+	+	-	+
Nârenc/Nareng (Far.)	+	+	+	+

Nebk (Ar.)	-	-	-	+
Nik-for (Yun.)	+	-	-	+
Nohut (Far.)	+	+	+	+
Ölmez diken (Tür.)	-	-	-	+
Pad (Tür.)	-	-	-	+
Palamut (Yun.)	+	-	-	+
Pâncâr (Erm.)	+	-	-	+
Patavi	+	-	-	-
Patlıcan (Far.)	+	+	-	+
Pazı (Far.)	+	-	-	+
Petel otu (Fr. + Tür.)	+	-	-	+
Pırasa (Yun.)	+	-	-	+
Pirinç (Far.)	+	+	+	+
Piste (Far.)	-	+	+	-
Portukal/Portakal (Fr.)	+	-	-	+
Râziyâne (Far.)	+	+	+	+
Reyhân/Rihân (Ar.)	+	+	+	+
Rezâki (Ar.)	+	+	+	+
Rummân (Ar.)	+	-	+	+
Rûy (Far.)	+	-	-	-
Sa'ter (Ar.)	+	-	-	-
Sa'ter-i berri (Far.)	-	-	-	+
Sâleb (Ar.)	+	+	+	+

Sarı papa (Tür. + İta.)	-	-	-	+
Sarı zambak (Tür. + Ar.)	-	-	-	+
Sarılık otu (Tür.)	-	-	-	+
Sarımsak (Tür.)	+	-	-	+
Sefercel (Ar.)	+	+	+	+
Semiz ot (Tür.)	+	-	-	+
Sergendi	-	-	-	+
Sergin	-	-	-	+
Sermak (Ar.)	-	-	-	+
Sezâb (Far.)	-	-	+	-
Sıçankulağı (Tür.)	-	-	-	+
Sib (Far.)	+	+	+	+
Sinameki (Ar.)	-	-	+	-
Sipergam (Far.)	-	+	-	-
Soğan (Tür.)	+	-	-	+
Somak/Sumak (Ar.)	+	+	+	+
Sûm (Ar.)	-	+	+	+
Sümter (Tür.)	+	-	-	-
Şâdânek	-	-	+	-
Şair (Ar.)	-	+	-	-
Şalgam (Far.)	-	-	+	-
Şeftalü (Far.)	+	+	+	+
Şehdâne/Şehdenc (Far.)	+	+	+	+

Şemmâme (Ar.)	+	-	-	-
Şevke (Ar.)	+	-	-	-
Taban inciri (Tür. + Far.)	-	-	-	+
Tarçın (Far.)	-	+	-	-
Temr (Ar.)	+	+	-	+
Temr-i hindi (Far.)	+	-	-	-
Tenbul yaprağı (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Tere (Far.)	+	-	+	+
Terme (Far.)	+	-	-	+
Tıraganı	-	-	-	+
Tilki kuyruğu (Tür.)	-	-	-	+
Tin (Ar.)	+	-	-	+
Turp (Far.)	+	+	-	+
Turunc (Far.)	+	+	+	+
Tuzlu ot (Tür.)	-	-	-	+
Tüffah (Ar.)	+	+	+	+
Türüşe (Far.)	-	+	-	-
Unnâb (Ar.)	-	+	-	-
Unsur (Ar.)	-	-	-	+
Uryâni (Ar.)	+	-	-	-
Uşkun (Tür.)	+	-	-	-
Üğez (Tür.)	+	-	-	+
Ütrücce (Ar.)	-	+	-	+

Üzüm (Tür.)	+	-	-	+
Vagd (Far.)	-	+	-	-
Veşfeng (Far.)	-	+	-	-
Vişne (Slav.)	+	-	+	+
Yaban havucu (Far.)	+	-	-	+
Yaban inciri (Far.)	+	-	-	+
Yaban kerevizi (Far.)	-	-	-	+
Yaban mersini (Far. + Yun.)	+	-	-	-
Yaban pırasası (Far. + Yun.)	+	-	-	+
Yaban sarımsağı (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Yaban soğanı (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Yakup (İbr.)	-	-	-	+
Yapıncak (Tür.)	+	-	-	+
Yarpuz (Tür.)	+	-	-	+
Yer elması (Tür.)	+	-	-	+
Yer pırasası (Tür. + Yun.)	+	-	-	+
Yerâmig (Ar.)	-	+	-	-
Yılan kökü (Tür.)	-	-	-	+
Yıldız otu (Tür.)	-	-	-	+
Yumurta patlıcanı (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Yusufcuk (İbr. + Tür.)	+	-	-	-

Za'feran (Ar.)	+	-	-	-
Zater (Ar.)	-	-	-	+
Zebib (Ar.)	+	+	+	+
Zencebil/Zencefil (Ar.)	+	+	+	+
Zencebil-i şam (Far.)	-	-	-	+
Zerdali (Far.)	+	+	+	+
Zerde-çâv/Zerdecub (Far.)	+	-	+	+
Zeytûn (Ar.)	+	+	+	+
Zire (Far.)	-	+	-	+
Zireşk (Far.)	+	-	-	-
Zizfûn (Ar.)	-	-	-	+
Zizfûn-ı berri (Far.)	-	-	-	+

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
348	221	92	69	247

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 79'dur: %22,70

Arapça sözcük sayısı 84'tür: %24,13

Çince sözcük sayısı 1'dir: %0,28

Farsça sözcük sayısı 78'dir: %22,41

Fransızca sözcük sayısı 4'tür: %1,14

Bulgarca sözcük sayısı 2'dir: %0,57

Slavca sözcük sayısı 1'dir: %0,28

İbranice sözcük sayısı 1'dir: %0,28

Latince sözcük sayısı 1'dir: %0,28

Moğolca sözcük sayısı 1'dir: %0,28

Yunanca sözcük sayısı 24'tür: %6,89

Ermenice sözcük sayısı 3'tür: %0,86

İtalyanca sözcük sayısı 2'dir: %0,57

İbranice+Türkçe sözcük sayısı 1'dir: %0,28

Arapça tamlama sayısı 6'dır: %1,72

Farsça tamlama sayısı 10'dur: %2,87

Türkçe+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 4'tür: %1,14

Türkçe+Bulgarca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Türkçe+İtalyanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Türkçe+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 3'tür: %0,86

Türkçe+Fransızca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Türkçe+Yunanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 3'tür: %0,86

Arapça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Arapça+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Farsça+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Farsça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 5'tir: %1,43

Farsça+Yunanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 2'dir: %0,57

Fransızca+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Yunanca+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Özel ad+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 2'dir: %0,57

Özel ad+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Özel ad+Fransızca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Özel ad+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,28

Özel ad şeklinde oluşan 1 tane sözcük vardır: %0,28

Özel yer adından oluşan 1 tane sözcük vardır: %0,28

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 58'dir: %16,66

Yalnızca Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 23'tür: %6,60

Yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 9'dur: %2,58

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 87'dir: %25

Kâmus-ı Türkî'de ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 3'tür: %0,86

Kâmus-ı Türkî'de ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 5'tir: %1,43

Kâmus-ı Türkî'de ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 91'dir: %26,14

Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 2'dir: %0,57

Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 13'tür: %3,73

Kâmus-ı Türkî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 5'tir: %1,43

Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,28

Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,28

Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 2'dir: %0,57

Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 4'tür: %1,14

Dört sözlükte bulunan sözcük sayısı 44'tür: %12,64

Acırga sözcüğü yaban turpu anlamında Moğolca bir kelime olup sadece Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Aynı zamanda Farsça kökenli *terme* ve *fecl* sözcüğü de yaban turpu, acırga manasına gelen sözcüklerdir. *Terme* sözcüğü Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, *fecl* sözcüğü ise Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Yalnızca turp anlamına gelen iki sözcük vardır. Birisi Farsça kökenli *turp* diğeri ise Yunanca ve Farsça kökenli iki kelimenin bir araya gelmesiyle oluşan *kestane turpu*dur. *Turp* sözcüğü Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. *Kestane turpu* ise niteleme ve benzetme yoluyla bu adı almıştır. Çiçek grubunda yaban turpu olarak geçen bir sözcük daha olmakla birlikte onun manası çiçek olan acı çiğdemi karşılamaktadır. Bu da çok anlamlı sözcükler bakımından zengin olduğunu göstermektedir.

Ağaç çileği sözcüğü, çileğin ağaçta yetişen bir cinsi olduğu için bu şekilde adlandırılmıştır. Eş anlamlı beş sözcüğe rastlanmıştır. Farsça kökenli *ahududu,* Türkçe kökenli *çilek,* özel ad ve Türkçe sözcük ile meydana gelen *Frenk çileği*, *izmavla* ve *dağ çileği*dir. *Ahududu, çilek* ve *izmavla* Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer alırken, *Frenk çileği* ve *dağ çileği* ise sadece Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer almaktadır. *Frenk çileği* ve *dağ çileği* adını, yetiştiği yer ve bölgeden almış sözcüklerdir.

Ak haşhaş şurubu yapılan faydalı bir nevi baharat olarak bilinmektedir. Türkçe ak ve Arapça haşhaş sözcüklerinin bir araya gelmesiyle sıfat tamlaması oluşturmuştur. Yalnızca Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunamktadır. Doğrudan Arapça *haşhaş* sözcüğüne de rastlanmıştır. Başında tohumları olan ve tıpta kullanılan bir türdür. Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde yer almaktadır. *Şâdânek* de bir çeşit tohum olup haşhaş gibi afyon misilli keyfeden bir türdür. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde bulunmaktadır.

Ak pelin acı bir nebat olup bitkinin tadı ile ilgili bilgi verilmiştir. Adı ile de renginin beyaz olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda sıfat tamlamasından oluşup Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer alır.

Alıç, Farsça kökenli olup yabani meyve tanımıyla sözcüğün anlamı yetersiz kalmıştır. Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Ananas Fransızca kökenli olup, sıcak iklimlerde yetişen güzel kokulu bir meyvedir. Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır.

Anason sözcüğü, Yunanca kökenli olup Rum bitkisi anlamına gelen, taneleri güzel kokulu olan, ekmeğe ve bazı sarhoş edici içeceklere konulan bir tür bitkidir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde rastlanmıştır. *Yıldız otu* da anasonun tohumu olan bir türdür. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Anberbaris sözcüğü Latince kökenli olup kadın tozluğu, berberis, zireşk gibi anlamları olan ve dört sözlükte de yer alan bir sözcüktür. Meyvenin herhangi bir özelliği verilmemiştir. Eş anlamlı olarak *kadın tuzluğu* Lehçe-i Osmânî'de, Farsça kökenli *zireşk* ise yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır.

Armud sözcüğü Farsça kökenli olup maruf meyve tanımıyla yetersiz kalmıştır. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî sözlüğünde tespit edilmiştir ve armut ile aynı anlama gelen iki sözcük yer almaktadır. Yunanca kökenli *ahlat* sözcüğü armutun yabani türü olmakla birlikte Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, Türkçe kökenli *boz* sözcüğü ise armutun bir çeşidi olup Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer almaktadır.

Arpa sözcüğü Türkçe kökenli olup başlıca hayvanlara yem edilen maruf türdür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Eş anlamlı olarak *arpağan* yulafa benzeyen ve yaban arpası olan bir diğer çeşididir. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde rastlanmıştır. Farsça kökenli *cev* ve Arapça kökenli *şair* ise yalnızca Lügat-ı Nâcî'de yer almaktadır.

Asmacık sözcüğü Türkçe asma sözcüğüne –cık küçültme eki getirilerek oluşan ve Frenk maydanozu olarak bilinen bir sebzedir**.** *Kebikih* de zehirli maydanoz olarak bilinen farklı çeşididir. Her ikisi de Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. *Maydanoz* şekli ise Yunanca kökenli olup yemeğe lezzet vermek için az miktarda konulan sebzedir. Kâmus-ı Türkî ve Lügat-ı Nâcî'de yer almaktadır.

Ayva sözcüğü Farsça kökenli olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde yer alırken, eş anlamlı Arapça kökenli *âbî* sözcüğü ve Farsça kökenli *bih* sözcüğü sadece Lügat-ı Nâcî'de, Arapça kökenli *sefercel* sözcüğü ise dört sözlükte tespit edilmiştir. Bu sözcüklerin anlam bakımından aynı olması eş anlamlı sözcükler bakımından zengin olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda ayva sözcüğünün tanımında benzetme ve mecaz söz sanatlarına başvurularak meyvenin şekil, renk, tat gibi özelliklerinden yararlanıldığı gözlemlenmiştir.

Bâdem sözcüğü Farsça kökenli olup kabuğu bile yenilen ve yağından faydalanılan bir meyvedir. Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde tespit edilmiştir.

Farsça kökenli *çağala* ise ham badem olan bir meyvedir ve yalnızca Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. *Diş bademi* ise bademin ince kabuklusudur. Türkçe kökenli organ adı ve Farsça kökenli meyve adı ile kurulan ve yalnızca Lehçe-i Osmânî'de yer alan sözcüktür. *Levz* ise doğrudan badem olarak bilinen Arapça kökenli eş anlamlı sözcüktür. Dört sözlükte de yer almaktadır.

Bamya Arapça kökenli olup Sudan'dan gelen bir sebzedir ve yetiştiği yer hakkında bilgi vermiştir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Barsama, Yunanca kökenli olup güzel kokulu ve limon yaprağı gibi geniş yapraklı bir bitki çeşididir. Yerle beraber olan bir tür olup, nane gibi bazı yemeklere konulmaktadır. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Biber sözcüğü Yunanca olup eş anlamlı üç kelimeye rastlanmıştır. Bunlar Arapça kökenli *fülfül,* Türkçe kökenli *ısı ot* ve Arapça kökenli *kebâbe'*dir. Kebâbe diğerlerinden farklı olarak kuyruklu biber olarak bilinmektedir. Isı ot ise sıfat tamlamasından oluşmaktadır. Fülfül Lügati Naci'de diğer üç sözcük ise Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Bizelye sözcüğü Yunanca kökenli olup tanesi yenen, hatta tazeyken kabuğu bile yenilen sebze olup nohut sebzesine benzetilmiştir. Kâmus-ı Türkî'de tespit edilmiştir. Eş anlamlı olan *besle* sözcüğü de Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Nohut* Farsça kökenli olup kurusu yenen habbedir ve sebze gibi kullanılır. Bu sebzenin kavrulmuşuna leblebi denilmektedir. Dört sözlükte de tespit edilmiştir. *Hummus* Arapça kökenli olup eş anlamlı sözcüktür ve Lügat-ı Nâcî sözlüğünde rastlanmıştır. *Tuzlu ot* ise Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Fûl* sözcüğü Arapça kökenli olup tahılın nohuta benzer bir çeşididir. Baklaya da denilen bir türdür. Lügat-ı Nâcî sözlüğünde yer almaktadır. *Bakla,* Arapça kökenli bir sözcük olup, erken yetişen, fasulyeye benzeyen bir sebzedir ve iri taneleri vardır. Dört sözlükte tespit edilmiştir. *Barbunya* sözcüğü Yunanca kökenli olup fasulyenin bir çeşididir. Kâmus-ı Türkî ve Lügat-ı Nâcî sözlüğünde rastlanmıştır. *Ful,* mısır baklası manasında bir bitkidir. *Karga büken* sözcüğü Hint baklası anlamında olan, aynı zamanda hint yağı çıkarılan, cevzü'l-kay, akrasu'l-melik, fat gibi çeşitli isimleri olan sebzedir. Aynı zamanda hayvan adı ile oluşmuştur. İki sözcük de sadece Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Böğrülce* sözcüğü Eski Türkçe böğür "böbrek" sözcüğünden Türkiye Türkçesindeki +ça ekiyle türetilmiştir. Uzun ve ince bir fasulye türüdür. Farsça kökenli

maş sözcüğü de böğrülcenin bir çeşidi olup iki sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde tespit edilmiştir. Arapça kökenli *dücür* sözcüğü böğrülce ile eş anlamlı olup Lügat-ı Nâcî sözlüğünde bulunmaktadır. *Fiğ* sözcüğü ise yaban böğrülcesi, akburçak olup Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunmaktadır.

Böğürtlen sözcüğü Türkçe kökenli olup duta benzer bir meyvedir. Sadece Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Eş anlamlı *alik* sözcüğü ise sadece Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Buğday, Türkçe bir sözcük olup ekmek yapmaya ve çeşitli gıdalara yarayan hububatın en bilinen türüdür. Hınta, kamh, gendüm gibi çeşitli isimlere sahiptir. Türkçe sözcük olan *karamuk* ise buğdayın içinde biten bir ot olup onu bozan, siyah bir habbe veren çeşididir. *Kalembek* Hint Denizi'nde bir ada ismi olup sarı taneli bir cins mısır buğdayı çeşididir. Üç sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde mevcuttur. Eş anlamlı olarak Arapça kökenli *bürr* Lügat-ı Nâcî'de, Farsça *gendüm* ve Arapça kökenli *hınta* dört sözlükte bulunur. *Kokoroz* sözcüğü Yunanca kökenli olup, koçanıyla beraber mısır buğdayı olan başka bir çeşididir. *Lâzut* ise Ermenice kökenli olup laz ekmeği manasına gelen mısır buğdayıdır. Her iki sözcüğe de sadece Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Diğer eş anlamlı *sümter* ise hafif buğday manasında olup, yalnızca Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Kalembek* Hint Denizi'nde bir ada ismi olup sarı taneli bir cins mısır buğdayı çeşididir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Can eriği yeşil renkte iken yenilen güzel bir cins eriktir. *Güğüm* sözcüğü ise Yunanca kökenli olup eriğe benzer bir meyve olarak tanımlanmıştır. İkisine de Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak Farsça *mürdüm* ve Arapça *uryâni* sözcüklerine rastlanmıştır. *Mürdüm* renginden dolayı benzetme yoluyla bu meyveye adını vermiştir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Uryâni* ise Kâmus-ı Türkî sözlüğünde geçmektedir. *Âlû* sözcüğü de Farsça kökenli olup hem erik hem şeftali hem de zerdali (kayısı) anlamında olan çok anlamlı bir sözcüktür. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Zerdali* Farsça kökenli bir sözcüktür. Bu sözcük hem erik hem zerdali anlamında tanımlanmaktadır. Aynı şekilde bu da bir sözcüğün birden fazla anlama geldiğini gösteren çok anlamlı kelimelere örnektir. Bu da dilin zengin olduğunu gösteren önemli hususlardan birisidir. Dört sözlükte de tespit edilmiştir.

Cevz, Arapça kökenli olup koz denilen meyve olarak bilinmektedir. Dört sözlükte de bulunmaktadır. Cevz ile aynı anlama gelen on tane eş anlamlı sözcük tespit edilmiştir. Bunlar *ahsi, badinc, Hindistan cevizi, belazir, besbase, bevvâ, gevz, girdgân, koz, nârçil/nargil* sözcükleridir. *Ahsi* ceviz kabuğunun yeşil kabuklusu olup, rengini niteleyen bir tanımla karşımıza çıkmaktadır ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır. Özel yer adı ve Arapça sözcük ile bir araya gelerek belirtisiz isim tamlaması oluşturan *Hindistan cevizi* ise yetiştiği bölge adı ile oluşan bir meyve olmakla birlikte, bununla eş anlamlı olan Farsça kökenli *bâdinc* sözcüğü de Hindistan cevizi anlamındadır. Aynı zamanda Hindistan'da çıkan ve bataklık cevizi olan *belazir* ve Arapça kökenli *bevvâ* sözcüğü de cevz-i bevvâ tamlamasıyla yetiştiği yere göre tanımlanmıştır. Bunların da diğer cevizlerden farklı olduğu, gerek adıyla gerekse tanımlarıyla vurgulanmıştır. Hindistan cevizi, bevvâ ve Farsça kökenli *koz* Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, belazir Lehçe-i Osmânî'de, *besbâse* Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de, *ahsi* ve Farsça kökenli *girdgân* Lügat-ı Nâcî'de, gevz ve Arapça kökenli *büvâ* yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de, Farsça kökenli *nârçil/nargil* ise Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. İki şekli Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunurken Lügat-ı Nâcî'de yalnızca nârgil şekline rastlanmıştır.

Çavdar Farsça kökenli hububatın uzun ve esmer taneli bir cinsidir. Ekmeği iyi pişirilmek şartıyla lezzetli olur ve çoğu kez de hamur gibi kalır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı Türkçe sözcük olan *delice* ise çavdar tohumudur. Aynı zamanda türemiş bir isimdir. Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Çay sözcüğü Çince kökenli olup bir ağacın yaprağıdır. Çin'de yetişen bir bitkidir. Dört sözlükte tespit edilmiştir. Adaçayı anlamına gelen sözcükler ise *diş otu, merime, meryemiyye* ve *yılan köküdür*. *Diş otu* Türkçe organ adı ile, *yılan kökü* de hayvan adı ile oluşan belirtisiz isim tamlamasıdır. *Merime* de bir çeşit adaçayı olmakla birlikte dört sözcük de Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Diğer eş anlamlı sözcük olan *Meryemiyye* ise özel adın Arapça –iyye eki almış şeklidir. Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır.

Çıtlık sözcüğü, **s**akız ağacının verdiği kırmızı meyve, bir çeşit merlengiç olarak bilinip eş anlamlı olarak da *merlengeç* sözcüğüne rastlanmıştır. İkisi de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Çiriş sözcüğü Farsça kökenli olup sarı zanbak kökünün unundan yapılan bir macundur ve mücellitler ve pabuççular tarafından mukavva ve meşin yapılıp çok amaçlı kullanılır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak ise *sarı zambak* sözcüğü Türkçe sarı ve Arapça zanbak kökenli sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Yalnızca Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Çoğan, reçel ve helvaya konan bir nevi kök olup yalnızca Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunmaktadır.

Çörek otu, habbe's-sevda tanımıyla siyah tane anlamında olan bir baharattır. Belirtisiz isim tamlamasından oluşmuş ve yalnızca Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Domates Yunanca kökenli olup çeşitli amaçlarla kullanılan bir sebzedir. Suyu, ezmesi ve pestili yemeğe lezzet vermek için kullanılır. Eş anlamlı olarak kökeni aynı olan *kavata* kelimesine rastlanmıştır, o da acımsı ve sert bir domates olup turşusu yapılmaktadır. Her ikisi de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alır.

Dut, Farsça tût kelimesinden alınmış olup beyaz, siyah ve pembe gibi çeşitli renkleri olan, yaprağıyla ipek böceklerini besleyen bir meyvedir. Dört sözlükte yer almaktadır. *Karadut* ise dutun siyah rengi olup Türkçe ve Farsça sözcüklerin birleşmesiyle sıfat tamlaması oluşturmuştur. Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Ebegümeci, Türkçe sözcük olup, yaprağı sebze gibi kullanılan bir nebattır. Aynı zamanda, habâzi, penirek gibi isimleri de vardır. Çiçeği ve kökü ise tıpta kullanılan bir bitki olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alır.

Elma sözcüğü Eski Türkçede alma şeklinde olup yeşil, sarı, kırmızı gibi çeşitleri olan bir meyvedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alır. *Ferik elması* da elmanın bir çeşidi olup tanımında miskete benzetilerek ufak olduğu vurgulanmıştır. Aynı zamanda ferik küçük bir kümes hayvanıdır ve bu meyve, adını onun küçüklüğüne benzetilerek almıştır. Lehçe-i Osmânî'de yer alır. Arapça kökenli *tüffah* ve Farsça kökenli *sib* sözcükleri de elma anlamında olan bir diğer eş anlamlı sözcüklerdir. Her ikisine de dört sözlükte rastlanmıştır.

Enbe sözcüğü, Hindistan'a ait bir meyve olduğu belirtilerek yetişme yeri ile ilgili bilgi vermektedir fakat meyvenin hiçbir özelliğine değinilmemiştir. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır.

Encir/İncir Farsça kökenli olup iki şekilde de görülmektedir. Eş anlamlı olarak Arapça kökenli *tin,* Yunanca kökenli *nik-for* sözcüklerine rastlanmıştır. *Nik-for* siyah incir olarak tanımlanmıştır. *Yaban inciri* Farsça sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan bir diğer türü olup belirtisiz isim tamlamasından oluşmaktadır. Dört sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de geçmektedir. Aynı zamanda *taban inciri* de yassı ve kuru bir incir olarak bilinmektedir. Türkçe ve Farsça sözcüklerin bir araya gelmesiyle belirtisiz isim tamlaması oluşturmuştur. Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunur.

Enginâr sözcüğü, Yunanca kökenli olan bir sebze çeşididir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak hayvan adı ile belirtisiz isim tamlamasından oluşan *bukalemun nebatı* Lehçe-i Osmânî'de, *deve dikeni* ve *kenger* ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde yer almaktadır. *Dağ enginarı,* yaban enginarı manasında bir sebze olup yetiştiği yer hakkında bilgi vermiştir. Arapça kökenli *şevke* ise diğer eş anlamlı kelime olup yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır.

Fındık sözcüğü Arapça kökenli olup katı ve sert kabuk içinde yer alan bir meyvedir. Dört sözlükte de tespit edilmiştir.

Fıstık sözcüğü, Arapça kökenli olup, Halep cihetinde yetişen bir meyvedir ve örnek olarak Şam fıstığı şeklinde verilmiştir. Dört sözlükte tespit edilmiştir. Eş anlamlı olarak Farsça kökenli *piste* sözcüğüne rastlanmıştır. Lügat-ı Nâcî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de geçmektedir. *Hind fıstığı* şekli de özel yer adıyla ve Farsça sözcük ile bir araya gelip belirtisiz isim tamlaması oluşturmuştur. Kâmus-ı Türkî'de tespit edilmiştir.

Gelincik, Türkçe bir sözcük olup –cik küçültme eki alan, çayırlarda yetişen kırmızı bir çiçek olup tedavi için şurup ve reçeli yapılmaktadır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Hardal sözcüğü Arapça kökenli hardal tohumu anlamında yetersiz tanımlanan bir bitki türüdür. Dört sözlükte yer almaktadır. Eş anlamlı *ıstan* ise yabani hardal olup farklı çeşididir. Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Havuç Farsça kökenli olup kırmızı ve sarılı uzun bir köktür. Havuç bastısı, turşusu gibi çeşitli gıdalarda kullanılan bir sebzedir. Farsça'da da heviç, yer kökü, gezr denilmektedir. Türkî'de keşir, keşür, bazen çogandar derler. Bazen de pancara denilmektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. *Cezer* ve *mûrâmûn* kelimeleri de Arapça kökenli sözcüklerdir. Cezer sözcüğü havuç, mûrâmûn ise yaban

havucu anlamına gelmektedir ve ikisi de Lügat-ı Nâcî'de bulunmaktadır. Diğer eş anlamlı olarak Ermenice kökenli *kişir* veya *hışır* diye adlandırılan ve bu da yaban havucu manasıyla, havucun farklı bir çeşidi olarak belirtisiz isim tamlamasından oluşan sözcüktür. Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Hıyar sözcüğü salatalık anlamına gelip, Farsça kökenlidir. Eş anlamlı olan Arapça kökenli *acur* sözcüğü ile de karşılaşılmıştır. *Hıyar* dört sözlükte tespit edilmiştir, *acur* ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Hıyarşanba sözcüğü hiyâr-çenber şeklinde Farsça sıfat tamlaması biçiminde kurulmuş sözcüktür. Tıp alanında şifa olarak kullanılan bir meyve türüdür. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Hindibâ sözcüğü, Arapça kökenli olup sebze ve salata gibi kullanılan mayhoşça yapraktır. Dört sözcükte rastlanmıştır. *Güveyik* ise eş anlamlı sözcük olup sadece Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır.

Hinduvâne sözcüğü Farsça olup, bir nevi meyve tanımıyla yetersiz kalmıştır. Lügat-ı Nâcî sözlüğünde tespit rastlanmıştır.

Hurma kelimesi Farsça kökenli bir sözcük olup Arabistan'da yetişen bir meyvedir. Dört sözlükte rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak özel ad şeklinde oluşan *İbrahimi,* hurmanın uzun ve siyah cinsidir. Diğer eş anlamlı *nebk*, Trabzon hurması olarak tanımlanarak hurmanın farklı bir çeşidi ve yetiştiği yere özel bir tür olduğunu göstermektedir. İkisi de Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Arapça kökenli *temr* sözcüğü Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Temr-i hindi* sözcüğü ise Arapça temr (hurma) ve özel yer adı olan Hint kelimesiyle Farsça tamlama oluşturmuştur. Halk dilinde "demir hindi" denilen yani Hint hurması manasında olan ve serinleten mayhoş bir meyve olarak bilinmektedir. Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Ihlamur Yunanca kökenli olup güzel kokan, çiçeği haşlanıp terlemek için içilen bir bitkidir. Aynı zamanda kerestesi güzel cilâ olup marangozlukta kullanılmaktadır. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır. *Zizfûn-ı berri* ise Farsça tamlamadan oluşan eş anlamlı kelime olup sadece Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Irku's-sûs Arapça tamlama olup meyan kökü tanımıyla yetersiz kalmıştır ve sadece Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Isırgan Türkçe bir sözcük olup geniş ve ince yaprakları olan bir sebzedir. Temas edilince cildi yakan bir özelliği vardır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. Eş anlamlı olarak Kâmus-ı Türkî'de bulunan *çalağan* ve Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan Arapça *encüre* sözcüklerine rastlanmıştır.

Ispanak Yunanca kökenli olup maruf sebze tanımıyla yetersiz kalmıştır. Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Eş anlamlı olarak Bulgarca *ıştır* kelimesi de ıspanak cinsinden bir sebzedir. *Lâbada* sözcüğü de Bulgarca kökenli olup ıspanağa benzer bir sebzedir. Her ikisi de Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

İğde sözcüğü ağaç, çiçek ve meyve olarak yetersiz tanımlanmıştır. Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

İskorçuna sözcüğü İtalyanca kökenli olup bir cins kara köktür ve reçeli yapılmaktadır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır.

Kabak sözcüğü, kavun, karpuz ve hıyar gibi cinste olup yere sürünen büyük yapraklı bir bitkinin verdiği sebzedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir. Eş anlamlı olarak üç sözcük vardır. Bunlar *asma kabağı, kar* ve *kedû* sözcükleridir. Asma kabağı kabağın çardağa alınan uzun şeklidir. Aynı zamanda Türkçe -as fiiline +ma olumsuzluk eki getirilerek ve Türkçe kökenli kabak sözcüğü ile bir araya gelerek belirtisiz isim tamlaması oluşturmuştur. Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Farsça kökenli *kedû* sözcüğü Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye, Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde yer alırken Arapça kökenli *kar* sözcüğü ise Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Kakule/Kakula sözcüğü Arapça kökenli olup sözlüklerde iki şekilde de rastlanmıştır. Baharattan bir çeşit tohum olup dört sözlükte de tespit edilmiştir.

Kalkan otu, deve otu çeşidinden öksürük otu olarak da bilinip şifa için kullanılan bir bitkidir. Aynı zamanda belirtisiz isim tamlamasından oluşmuştur. Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Kara yemiş taflan tohumu denilen bir çeşit bitkidir. Yetersiz tanımlanmıştır ve aynı zamanda renk adı ile sıfat tamlaması oluşturmuştur. Sadece Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Karanfil Arapça kökenli olup Hindistan'dan gelen kuyruklu bir tane olan baharat çeşididir. Aynı zamanda kokusu bu baharata benzer güzel bir çiçektir ve çeşitleri de vardır. Dört sözlükte de tespit edilmiştir.

Karnabahar sözcüğü, Yunanca ve Farsça sözcüklerin birleşmesiyle Farsça isim tamlaması şeklinde oluşan karnabit adı ile de bilinen bir sebze olup, yalnızca Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Karpuz sözcüğü Farsça kökenli olup dört sözlükte de rastlanmıştır. Bazı yerlerde harbüze bazı yerlerde ise bıttih kavun denmektedir. Aynı zamanda Farsça kökenli *kelek* sözcüğü kavun anlamına geldiği gibi karpuz manasına da gelmektedir. *Cimcime* sözcüğü de Arapça kökenli olup karpuzun küçük cinsine verilen addır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. Aynı zamanda karpuz anlamına gelen *Ebu Cehil karpuzu* da özel adın Farsça sözcükle bir araya gelip isim tamlamasından oluşan bir çeşididir. Acı bir meyve olarak tanımlanmış olup, adından dolayı nasıl bir meyve olduğu anlaşılabilen bir türdür ve Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Bu sözcük ile doğrudan aynı anlama gelen Arapça kökenli *hanzal* sözcüğüne de dört sözlükte rastlanmıştır.

Kavun kelimesi Türkçe kökenli olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. Eş anlamlı olan altı sözcük vardır. Bunlar *ağaç kavunu, bâd-reng, bıttih, ütrücce, şemmâme* ve *patavi*dir. *Ağaç kavunu* kavun meyvesinin ağaçta yetişen bir türüdür. *Bâd-reng* Farsça sıfat tamlamasından oluşmuştur, patavi ise adını yetiştiği bölgeden almıştır. *Ağaç kavunu,* şemmâme ve *patavi* Kâmus-ı Türkî'de, *bâd-reng* ve *bıttih* Lehçe-i Osmânî'de, *ütrücce* Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Şemmâme* ise kavunun ufak, farklı bir çeşididir. Eş anlamlı sözcük bakımından zengin bir kelimedir.

Kayısı sözcüğü Arapça kökenli olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır. Zerdalinin büyüğü olan mişmiş anlamındadır. Aynı anlama gelen Farsça kökenli *âlû* sözcüğü de birçok anlama gelip kayısı manasında da kullanılmaktadır. Farsça kökenli *zerdali* sözcüğü erik anlamı dışında kayısı anlamı da olan bir sözcüktür. Arapça kökenli *mişmiş/mışmış* sözcüğüne ise iki şekilde de rastlanmıştır. Mışmış şekline yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de mişmiş şekline ise diğer üç sözcükte rastlanmıştır.

Keçi boynuzu, harnub tanımıyla yetersiz olup, aynı zamanda Türkçe hayvan adı ve organ adının bir araya gelmesiyle belirtisiz isim tamlamasından oluşmuş bir meyvedir. Eş anlamlı olarak *mide süpürgesi*, organ adı ile oluşmuş belirtisiz isim tamlaması şeklindedir.

İkisi de Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. Arapça kökenli *hârrub* sözcüğü de keçi boynuzu anlamında bir kuruyemiş olup dört sözlükte tespit edilmiştir.

Kekik, yakıcı ve kokulu bir ot olup yağı çıkarılmaktadır. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak *kargan, yakup, zater* ve Farsça tamlamadan oluşan *sa'ter-i berri* sözcükleri sadece Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. *Sa'ter* ve *kopuzla* sözcüğü ise Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer almaktadır.

Kelek meyvesi kavun ve karpuzun olgunlaşmamış şeklidir. Farsça kökenlidir. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de yer almaktadır.

Kenevir sözcüğü Yunanca kökenli olup, sapından kendir denilen ve ketenden kaba olan bir lif çıkan bir çeşit bitkidir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alır. Eş anlamlı olarak Arapça kökenli *kunneb,* Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de*, keten tohumu* ve *kuş yemi* sadece Lehçe-i Osmânî'de, Farsça *şehdâne/şehdenc* ise dört sözlükte de tespit edilmiştir.

Kereviz sözcüğü, *kerefs* şeklinde de geçmektedir. Yaprağı ve kökü yemeklere ve turşulara koyulur. Dört sözlükte de yer almaktadır**.** *Kernes* ve *sergendi* ise yaban kerevizi anlamında olan eş anlamlı sözcüklerdir. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadırlar.

Kestane, ılıman iklimlerde yetişen Yunanca kökenli bir meyvedir. Çeşitleri olarak *göl kestanesi* bunun sulak yerlerde yetişen cinsidir, *kuzu kestanesi* ise küçük taneli olan ve çiğ de yenen bir çeşididir ve hayvan adı ile kurulmuş bir meyvedir. İki sözcük Türkçe ve Yunanca kökenli sözcüklerin bir araya gelmesiyle belirtisiz isim tamlaması oluşturmuştur. Üç sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Palamut* sözcüğü Yunanca kökenli ve kestane türünden olan acıca bir yemiş olarak ve kösele üretmede kullanılan bir tür olarak bilinmektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Bellût* ise Arapça kökenli olup diğer eş anlamlı sözcüktür. Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde rastlanmıştır.

Kızılcık, ham olduğunda beyaz, yetiştiğinde kırmızı renkte olan ve dağlarda kendiliğinden yetişen, bahçelerde ise insan tarafından yetiştirilen bir meyvedir. Aynı zamanda Türkçe kökenli kızıl sözcüğüne –cık küçültme eki getirilerek oluşmuş bir sözcüktür ve renk adıyla oluşmuştur. *Gerimşik, germişik* kelimesi de yabani kızılcık manasındadır. Her ikisi de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de geçmektedir. Gerimşik,

germişik olarak iki türlü geçen bu kelimede göçüşme görülmüştür. *Kirik* kelimesi de eş anlamlı kelime olup yalnızca Kâmus-ı Türkî'de geçmektedir.

Kızmemesi sözcüğü, hem şeftali hem de ağaç kavunu manasına gelen çok anlamlı sözcüğe ve belirtisiz isim tamlamasına örnektir. Aynı zamanda organ adı ile oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî'de ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir**.**

Kirâz sözcüğü, kırmızı ile beyaz renk arasında olan tek çekirdekli, ılıman iklimlerde yetişen bir meyve çeşididir. Yunanca kökenlidir. Eş anlamlı *nabak* kelimesi de yaban kirazı manasındadır. Her ikisi de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Tıragani* ise Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Kişniş/Kişnic Farsça kökenli olup kara kimyon, küzbere, cülcan gibi değişik isimlere sahip güzel kokulu bir tohumdur. Dört sözlükte rastlanmıştır. *Cülcülân* eş anlamlı kişniş veya susam tohumu olarak kullanılan türdür. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de rastlanmıştır. *Aş otu* Türkçe sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan diğer eş anlamlı sözcüktür. Yalnızca Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır. *Kimyon* Arapça kökenli olan ve yemeklere konulan bir baharattır. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunmaktadır. *Zire* sözcüğü de Farsça kökenli eş anlamlı bir sözcüktür. Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de rastlanmıştır. Diğer eş anlamlı sözcük olan *Kemmûn* ise Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde bulunmaktadır.

Kurt helvası Arapça baklatü'l-gazâl, yani gazel otu denilen nebat olarak yetersiz tanımlanmıştır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Aynı zamanda hayvan adı ile oluşmuştur.

Kuşburnu, it burnu tanımıyla yetersiz olup aynı zamanda Türkçe kökenli hayvan ve organ adının birleşmesiyle oluşmuştur. Burun kelimesinin sesli harfi düşmüştür ve belirtisiz isim tamlaması oluşturmuştur. Sadece Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Kuzu kulağı, yaprağı sebze gibi kullanılan bir bitkidir. Türkçe hayvan adı ve organ adı ile belirtisiz isim tamlaması oluşturmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Eş anlamlı olarak Farsça tamlamadan oluşan *hıbak-ı horâsâni* Lehçe-i Osmânî'de, Arapça kökenli *hummâz* Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de, Farsça kökenli *türüşe* yalnızca Lügat-ı Nâcî'de tespit edilmiştir. *Uşkun*, keçi kulağı olarak da bilinen kuzu kulağı bitkisiyle eş anlamlı bir çeşit bitkidir ve Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer almaktadır. Benzetme yoluyla bu ismi aldıkları anlaşılmaktadır.

Lahana sözcüğü Yunanca kökenlidir ve etle pişen, dolması, turşusu, salatası yapılan çok amaçlı kullanılan bir sebze olup üstü yeşil, içi beyazdır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Lastarya* ise büyük ve kara lahana anlamına gelen farklı bir çeşididir. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Limon, portakala benzetilen ekşi, sarı ve yemeğe konan, aynı zamanda şurubu yapılan, hem tat, hem renk hem de şekil olarak tanımlanan ve çok amaçlı kullanılan bir sebzedir. *Kavun portakalı* da limon anlamına gelen bir diğer cinsidir. Kavun gibi büyük olduğunu vurgulamak için bu adın verilmiş olduğu anlaşılmaktadır. İkisi sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Arapça kökenli *kübbâd* sözcüğü de ağaç kavununa benzeyen yumuşak limon olarak bilinmektedir. Aynı zamanda reçeli yapılan bir sebzedir. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Mandalina Fransızca kökenli olup turunçgiller grubuna giren bir meyve türüdür. Esas yerinin Çin'den gelme olduğu bilinmektedir. *Çin Portakalı* da mandalina anlamına gelen, adını yetiştiği yerden alan ve belirtisiz isim tamlamasından oluşan bir diğer sözcüktür. Her ikisi de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde geçmektedir. *Yusufcuk* sözcüğünün ise mandalina denilen portakal cinsi olup, Yusufcuk adındaki hayvanın renginden dolayı bu meyveye adını veren bir sözcük olduğu tahmin edilmektedir. Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Marul Yunanca kökenli bir sözcük olup, salatası yapılan, çiğ de tüketilebilen yapraklı bitki çeşididir ve büyük göbekli bir şekli vardır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir. Eş anlamlı Farsça *kâhû* sözcüğüne ise sadece Lehçe-i Osmânî 'de rastlanmıştır.

Mercüme/Mercemek/Mercimek sözcüğü Farsça kökenli olup taneleri ufak, yassıca ve yuvarlak tanelidir. Çorba ve pilav yapılmaktadır. Mercüme şekli Kâmus-ı Türkî'de, mercemek şekli Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de, mercimek şekli ise Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Eş anlamlı olarak Arapça kökenli *cülbân* da Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de yer almaktadır.

Merzen-gûş/Merzencuş sözcüğü Farsça, *reyhân/rihân* sözcüğü ise Arapça'dır. Böyle iki şekilde rastlanmıştır ve fesleğen denilen kokulu bitkilerdir. Her ikisi de dört sözlükte bulunmaktadır. Eş anlamlı Farsça tamlama şeklinde olan *esâbi'-i feteyât,* mor fesleğen olarak rengi ile vurgulanmıştır, Arapça tamlama olan *haşişetü'l-utârid* sözcüğü ise yer

fesleğeni olarak başka bir çeşididir. Doğrudan *fesleğen* şekline de rastlanmıştır. Yunanca kökenli bir sözcüktür. Farsça tamlama *hıbak-ı nabti* ve Arapça tamlama *hıbaku'l-kına* sözcükleri de eş anlamlı olmak üzere beş sözcük de yalnızca Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Diğer eş anlamlı sözcükler ise Kâmus-ı Türkî 'de bulunan *güveyi otu* ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan *sıçankulağı* bitkisidir. Lügat-i Naci sözlüğünde yer alan Farsça kökenli *sipergam* ise diğer eş anlamlı sözcüktür. Eş anlamlı sözcükler bakımından zengin bir kelime olduğu görülmüştür. Bu bitkiler hem gıda türü olarak hem de çiçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mısır sözcüğü Arapça kökenli olup, sarı renkte, büyük yassı taneli hububat çeşididir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Misket sözcüğü, güzel kokulu meyve şeklinde görülmektedir. Bunun dışında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunmaktadır.

Muşmula İtalyanca kökenli bir sözcük olup, çeşit çeşit sert çekirdekleri olan bir meyvedir ve sonbaharda olur. *Ezgil,* küçük taneli muşmula çeşidi olan eş anlamlı sözcüktür. İkisi de Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. *Üğez* ise Türkçe bir sözcük olup muşmulaya benzetilen bir meyvedir ve iyice olgunlaşmadıkça yenilmeyen bir türdür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Muz sözcüğü, Arapça kökenli olup sıcak iklimlerde yetişen bir meyvedir ve dört sözlükte de geçmektedir. Eş anlamlı hiçbir sözcüğe rastlanmamıştır.

Nane sözcüğü Arapça kökenli olup nane denilen nebat olarak tanımı yetersiz kalmıştır. Dört sözlükte rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak *hıbak-ı timsah* Farsça tamlamadan oluşup su nanesi olan farklı çeşididir. *Hıbak* da kokulu ot olarak tanımlanan ve diğer adının yarpuz olduğu bilinen eş anlamlı sözcüktür. Her iki sözcük de Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. *Yarpuz*, kekiğe benzeyen bir ot olarak nanenin eş anlamlısıdır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. *Marmahor* ise yarpuzun büyük çeşididir sadece Kâmus-ı Türkî 'de bulunmaktadır.

Nar sözcüğü Farsça kökenli olup tatlı ve mayhoş bir tadı olan ve ufak taneleri olan kırmızı bir meyvedir. Dört sözlükte yer almaktadır. Eş anlamlı olarak aynı kökenden *enâr* sözcüğü Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de, Arapça kökenli *rummân* sözcüğü Kâmus-ı Türkî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de, *deve dişi* ise Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır. Aynı zamanda hayvan adından oluşan deve dişi

meyvesinin tanelerinin büyük olması ve devenin dişlerinin büyük olması benzetilerek bu şekilde adlandırıldığı düşünülmektedir.

Pâncâr sözcüğü Ermenice kökenli olup içi kırmızı renkte, turşusu yapılan ve şeker imaline yarayan bir sebzedir. Eş anlamlı olarak *çoğur* ve Farsça *çöğender* kelimelerine yanlışlıkla havuç dahi denilmektedir. *Çöğender* kelimesi Farsça çukundur, çugundur kelimesinden alıntıdır. Farsça kökenli *pazı* kelimesi de yabani pancar anlamında olup dört sözcüğe de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. *Bıcın* da Ermeni hıyarı sülüklü pancar anlamında olan bir sebzedir. Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Patlıcan sebzesi Farsça kökenli olup yemek yapmak için kullanılan, hıyar ve kabağın şekline benzetilen bir tür çeşit sebzedir. Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Bâdincân, hadak, vagd, bostan patlıcanı, kemer patlıcanı, yumurta patlıcanı* da eş anlamlı sözcüklerdir. Arapça kökenli *hadak* ve Farsça kökenli *vagd* yalnızca Lehçe-i Osmânî'de, Farsça kökenli *bâdincân* Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de, *bostan patlıcanı* Farsça ve Arapça kökenli sözcüklerin bir araya gelmesiyle, *kemer patlıcanı* Farsça kökenli sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşup iki sözcük de yalnızca Kâmus-ı Türkî'de, *yumurta patlıcanı* ise Türkçe ve Arapça sözcüklerin bir araya gelmesiyle hem Kâmus-ı Türkî'de hem de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Bostan patlıcanı*, patlıcanın kalın ve yuvarlak cinsi, *kemer patlıcanı* ise uzun ve ince cinsi olup, şekil olarak diğer patlıcanlardan farklı olduğunu göstermektedir. *Yumurta patlıcanı* ise renk olarak beyaz olup yumurta şekline benzediği için bu adı almıştır ve bahçe süslerinde kullanılmakla diğerlerinden ayrılmaktadır.

Petel otu, Hindistan bölgesinde diş ve dudaklarını karartmak için çiğnedikleri bir nebat olup, diğer adı ise tenbuldur. Eş anlamlı olarak *tenbul yaprağı* şekli de vardır. Her ikisi de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alırlar.

Pırasa sözcüğü, Yunanca kökenli olup maruf bir sebzedir ve kürrâs, kendene gibi çeşitli isimleri vardır. Eş anlamlı olarak yaban pırasası ve yer pırasası farklı çeşitleridir. Üç sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Pirinç Farsça kökenli bir sözcüktür. Hububat olarak bilinen beyaz habbe olup sulak yerlerde yetişir ve aynı zamanda insanın beslenmesine yardımcı olur. Dört sözlükte rastlanmıştır.

Portukal/Portakal sözcüğü Fransızca kökenli olup iki şekilde yazımına rastlanmıştır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alır. *Turunc* sözcüğü Farsça kökenli olup portakalın acıca bir çeşididir ve şerbeti içilen bir meyvedir. Farsça kökenli *nârenc/nareng* ise turunc, portakal anlamına gelen diğer eş anlamlı sözlüktür. İki sözcüğü de dört sözlükte rastlanmıştır.

Râziyâne sözcüğü Farsça kökenlidir. Dere otu çeşidinden bir bitki olup hıyar turşusuna konulabilir. Dört sözlükte de tespit edilmiştir.

Sâleb sözcüğü, Arapça kökenli olup, salep denilen köktür. Dökülüp kaynatıldıkça şerbet olur ve içilir. Dört sözlükte rastlanmıştır.

Sarımsak sözcüğü Türkçe olup, kokusu ağır olan ve ona rağmen yemeklerde kullanılan bir sebzedir. Eş anlamlı olan *yaban sarımsağı* Farsça ve Türkçe sözcüklerle belirtisiz isim tamlaması oluşturmuştur ve sarımsağın farklı bir türüdür. İkisine de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. *Sûm* sözcüğü de Arapça kökenli olup kötü kokulu bitki olarak karşımıza çıkan eş anlamlı sözcüktür. Lügat-ı Nâcî, Lehçe-i Osmânî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de rastlanmıştır.

Semiz ot yaprağı kalın, yeşil renkli bir sebzedir ve sıfat tamlamasından oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak Farsça kökenli *veşfeng* Lügat-ı Nâcî'de tespit edilmiştir. Arapça isim tamlamasından oluşan *baklatü'l-hamka* sözcüğüne ise Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır.

Sermak sözcüğü karapazı anlamında bir bitki çeşididir. Eş anlamlı olarak *sergin* sözcüğüne rastlanmıştır. İki sözcük de Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Sinameki sözcüğü, (bağırsakları) temizleyen bir nebat olup tedavi amaçla kullanılmaktadır. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de rastlanmıştır. Eş anlamlı *pad* ise yabani sinemaki çeşididir. Salkım ağacı gibi yaprakları sarı çiçeklidir. Küçük olan tohumu ise yumurta büyüklüğünde şişmektedir. Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Soğan, Türkçe kökenli bir sözcük olup yakıcı ve kat kat kabuklardan oluşan bir sebzedir. Onunla eş anlamlı dokuz sözcük vardır. Bunlar *arpacık soğan, basal, basalu'l-fâr, belbûs, gümüren, ıncalız, unsur, yaban soğanı* ve *iskil*dir. *Soğan, arpacık soğan* ve *yaban soğanı* Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Arpacık soğan* Türkçe kökenli sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşmuş, soğanın küçük ve dayanıklı kalabilen bir çeşididir. Aynı zamanda sıfat tamlamasından ve –cık küçültme ekinden oluşan bir

sözcüktür. *Yaban soğanı* Farsça ve Türkçe sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşmuş, normal soğanın yabani ve terbiye olunmamış şekli olarak diğerlerinden ayrılmaktadır. *Gümüren* de aynı şekilde yaban soğanı olarak bilinmektedir. *Incalız* yaban soğanı olarak bilinen ve aynı zamanda turşusu yapılan bir soğan türüdür. *İskil* deniz soğanı olarak bilinen bir türdür. *Basal ve belbûs,* soğan ve soğan şeklinde olan köktür. Arapça isim tamlamasından oluşan *basalu'l-fâr ve unsur* sözcükleri de ada soğanı olarak bilinen bir soğan türüdür. Incalız, iskil, unsur, basal, basalu'l-fâr ve belbûs, Lehçe-i Osmânî'de, gümüren ise yalnızca Kâmus-ı Türkî'de tespit edilmiştir.

Somak/Sumak, Arapça kökenli olup yazımına iki şekilde rastlanmıştır. Boyacılıkta kullanılan ve meyvesi kebap gibi bazı yemeklere konulan küçük bir ağaç türüdür. Dört sözlükte yer almaktadır.

Şalgam, bitki çeşidi olup gıda olarak tüketilen bir çeşittir ve Farsça kökenli bir sözcüktür. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de tespit edilmiştir.

Şeftalü sözcüğü Farsça kökenli olup aynı zamanda şeft (kaba) –âlû (erik) sözcüklerinin birleşmesiyle sıfat tamlaması oluşturmuştur. Dört sözlükte de rastlanmıştır. Eş anlamlı olan Farsça kökenli *hevlu,* Farsça kökenli *hülû* ve Arapça *dürâkî*, Türkçe ve İtalyanca sözcüklerin bir araya gelmesiyle sıfat tamlaması oluşturan *sarı papa,* Türkçe kökenli iki kelimenin birleşmesiyle belirtisiz isim tamlamasından oluşan *kızmemesi* ve Farsça kökenli *âlû* sözcüklerine rastlanmıştır. *Hevlu* ve *düraki* yalnızca Kâmus-ı Türkî sözlüğünde geçmektedir. Düraki de şeftalinin ülkersi olan farklı bir çeşididir. Hülû sözcüğüne Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde, kızmemesi sözcüğüne Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, sarı papa sözcüğüne ise yalnıza Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı kelime sayısı oldukça fazladır.

Tarçın, Farsça kökenli bir tür baharat çeşididir. Tanımı yetersiz olup sadece Lügat-ı Nâcî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Tere sözcüğü Farsça kökenli olup salata yerine yenilen ve az yakıcı olan dar ve uzun bir yapraktır. Cırcır ve kara gibi çeşitli isimleri yer almaktadır. Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. *Bulak otu* da Türkçe eş anlamlı sözcüktür ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Sezâb,* su teresi olan farklı bir çeşididir. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de rastlanmıştır. *Horozcuk* ise Farsça kökenli

horoz sözcüğüne Türkçe –cuk küçültme eki gelmesiyle oluşmuş yabani tere çeşididir. Aynı zamanda hayvan adı ile oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Terme sözcüğü Farsça kökenli olup turp manasında olan bir sebzedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde rastlanmıştır.

Unnâb sözcüğü Arapça kökenlidir ve maruf meyve tanımıyla yetersiz kalmıştır. Eş anlamlı olarak *zizfûn* ve *çiğde* sözcükleri yer almaktadır. Unnâb sözcüğü Lügat-ı Nâcî'de, zizfûn Lehçe-i Osmânî'de, çiğde ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Üzüm sözcüğü Türkçe bir kelime olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. Sirke, pekmez gibi gıdaların imaline yarayan bir meyvedir. Arapça kökenli '*ıneb* sözcüğü de üzümün bir diğer adı olup Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüklerinde yer almaktadır. Arapça kökenli *zebib* ise üzümün kurumuş şeklidir ve dört sözlükte yer almaktadır. *Yapıncak* sözcüğü de üzüm manasında olup hem Kâmus-ı Türkî'de hem de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde geçen bir sözcüktür. Aynı zamanda marmaranın köyünde yetişen bir ürün olarak, yetiştiği yer hakkında bilgi vermektedir. Türkçe kökenli iki sözcüğün bir araya gelerek oluşturduğu *tilki kuyruğu* da hayvan adı ve organ adı ile isim tamlaması oluşturmuş, üzüm anlamına gelen meyve adıdır. *Esâbi'-i gaddari* şeklinden dolayı parmak üzümü olarak nitelenen ve tilki kuyruğu gibi yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcüktür. Farsça kökenli *rûy* kelimesi de pembe renkli bir üzüm tanımıyla üzümü nitelemiş hem de zambak çiçeği anlamına gelerek çok anlamlı kelimeye örnek olmuştur. Yalnızca Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Bârec* sözcüğü it üzümü manasında Farsça kökenli bir sözcük olup Lügat-ı Nâcî'de, *rezâki* sözcüğü, Arapça kökenli kuru bir üzüm çeşidi olup dört sözlükte, Arapça tamlama *inebü's-sa'leb* de it üzümü manasına gelip Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. Farsça kökenli *engûr* sözcüğü de üzüm sözcüğünün eş anlamlısı olup, dört sözlükte de geçmektedir. Farsça kökenli *kişmiş* yemeklere koyulabilen bir üzüm çeşididir ve Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Kuş üzümü* kişmişin bir diğer adıdır. Hayvan adı ve meyve adı ile bir araya gelerek belirtisiz isim tamlaması oluşturmuştur. Sadece Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Burç* sözcüğü de Arapça kökenlidir. Tohumuna Macar üzümü denilir ve kaynatılıp ökse için yalım kara macun yapılmaktadır. Ağaç üzerinde olur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde mevcuttur.

Vişne sözcüğü Slavca vişnya sözcüğünden alınmıştır. Mayhoş ve koyu renkli olan, şurup ve reçelinin yapıldığı çok amaçla kullanılan bir meyvedir. Lügat-ı Nâcî hariç diğer üç sözlükte tespit edilmiştir. Aynı anlama gelen *alguncar/ılgıncar/algancar* kelimesinde *alguncar* ve *ılgıncar* şekli Kâmus-ı Türkî'de yer alırken, *algancar* şekli de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Yaban mersini, mersin meyvesinin terbiye olunmamış yabani türüdür. Farsça yaban ve Yunanca mersin sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşup, Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Eş anlamlı olarak *ölmez diken* de yaban mersini manasında bir meyvedir. Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Yaban kerevizi, Farsça kökenli olup selam otu olarak yetersiz tanımlanmıştır. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Yer elması, sebze gibi kullanılan ve şekil olarak patates sebzesine benzeyen bir çeşit kök olarak bilinir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Yerâmig sözcüğü Arapça kökenli olan ve kuşkonmaz denilen nebatın ismi olarak bilinmektedir. Sadece Lügat-ı Nâcî'de rastlanmıştır.

Zencebil/Zencefil Arapça kökenli sözcük olup Hindistan'da yetişen bir baharattır. Halk arasında zencefil denilmekle bilinir. *Zencefil* şekline dört sözlükte, *zencebil* şekline ise Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde rastlanmıştır.

Zencebil-i şam, andız tohumu olarak yetersiz tanımlanan bir sözcük olup Farsça tamlama şeklinde oluşmuştur. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Zerde-çâv/Zerdecub boya gibi kullanılan bir cins sarı köktür. Farsça sıfat tamlaması biçiminde kurulmuştur. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak *kırlangıç otu, sarılık otu* ve *hilâliye* Lehçe-i Osmânî sözlüğünde, *za'feran* ise yalnızca Kâmus-ı Türkî'de tespit edilmiştir. *Kırlangıç otu* hayvan adı ile oluşmuş, *sarılık otu* ise renk adına –lık yapım eki gelerek türemiş olup ikisi de belirtisiz isim tamlaması şeklindedir. *Hilâliye* sözcüğü de Arapça kökenli olup Arapça –iyye ekini almıştır.

Zeytûn sözcüğü Arapça kökenlidir. Zeytinyağı çıkarılan, aynı zamanda yenilen bir meyvedir. Dört sözlükte de rastlanmıştır.

Bazı sözcüklerin kökeni tespit edilememiştir. Bunlar, *ahsi, alik, belbûs, besbâse, besle, bıttih, fecl, ıncalız, ıstan, kargan, kebikih, kernes, merime, patavi, sergendi, sergin, şâdânek, tıraganı* sözcükleridir.

4.2. Türlerine Göre Bitki Adları

4.2.1. Ağaç Olan Bitki Adları

Türkçe Sözlük'te ağaç: Meyve verebilen, gövdesi odu veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki (http://sozluk.gov.tr/) olarak geçmektedir.

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve türüne göre ağaç olan bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

Abanoz : Asıl Hind'den çıkan pek sert ve siyah bir ağaç. Siyahlık ve sertlikten dahi kinaye olur : abanoz kesilmek (K.T: 22) (M.L.O: 11) (L.N: 15) (L.O: 539).

Ağaç çileği : Çileğe ve daha ziyade böğürtlen meyvesine müşâbih lakin ondan büyük, güzel rayihalı bir meyvedir (K.T: 39) (L.O: 99).

Ağaç kavunu : Limona müşâbih fakat daha büyük ve kabuğu pek kalın bir meyve ki reçeli olur (K.T: 39).

Ağaç lalesi : Lalenin ağaçta yetişen cinsi (K.T: 39).

Ağaç sütleğeni : Sütleğen (K.T: 39).

Ağaç şakâyıkı : Yer şakâyıkına mukabil olarak küçük bir ağaçta hasıl olan şakayık çiçeği (K.T: 9) (L.O: 822).

Ağu ağacı : Zakkum ağacı (K.T: 42) (L.O: 8).

Ahlat : Yabani armut. / Bu meyveyi veren ağaç (K.T: 29) (L.O: 10).

Ak ağaç : Kayın ağacı envâından kerestelik bir ağaçtır (K.T: 43).

Ak ılgın : Meyvesini develer yer ve kabuğu dibâgatta kullanılır bir ağaç ki ekseriya kumluk yerlerde olur (K.T: 43) (L.O: 11).

Akasya : Dikenli ve dikensiz, çiçekli ve çiçeksiz envâ'- ı kesiresi olan bir cins ağaç (K.T: 43).

Akça ağaç : Bir cins orman ağacı (K.T: 43).

Ananas : Ekâlim- i hârrede yetişen bir ağaç ve verdiği meyve leziz ve güzel rayihalıdır (K.T: 52).

Ar'ar : Ardıç, dağ servisi (K.T: 724) (M.L.O: 23) (L.N: 33) (L.O: 550).

Ardıç : Dağ servi, ar'ar, najun (L.O: 21).

Armud : Maruf meyve. / Armut ağacı, bu meyveyi veren ağaç (K.T: 33) (L.O: 22) (L.N: 34).

Âs : Mersin ağacı (K.T: 35) (M.L.O: 24) (L.N: 35) (L.O: 551).

Asi : Kara ağaç (L.O: 24).

Âsiyye : Mersin ağacı kabilinden eşcâr takımı (K.T: 36).

Asma : Çardağa asılmış üzüm ağacı **(**K.T: 39) (L.O: 24).

Avsec : Sincan dikeni ve Musa ağacı denilen dikenli ağacın ismi (M.L.O: 28) (L.O: 555).

Ayva ağacı : Bu meyveyi veren şecer-i müsemmer (K.T: 58).

Bân : Sorkun söğüdü, safsâf (K.T: 217)(L.N: 53)(L.O: 559).

Bellût : Meşe ağacı ve meşe ağacının palamut denilen meyvesi (K.T: 238) (M.L.O: 38).

Belsem : Pelesenk ağacı (K.T: 237) (L.O: 563).

Belutiyye : Meşe ağacına müşabih nebatat (K.T: 238).

Beşâm : Balsama ağacı, beşâme (L.O: 566).

Bid : Söğüt, safsâf (L.O: 567).

Boya ağacı : Bir nev kayın ki kabuğunu debbağlar kullanır (L.O: 62).

Böğürtlen : Dut gibi ufak bir meyve veren dikenli bir çalı : böğürtlen ağacı ve bunun meyvesi, dudu (K.T: 250).

Butn : Termenti ve sakız ağacı envaı (L.O: 570).

Buyan : Meyan ağacı, şecerü'ş-sus (K.T: 254).

Cefn : Üzüm ağacı, asma, kütük (M.L.O: 52).

Cehri : Sarı boya ağacı (L.O: 77).

Cidiye : Kavuçuk ve gavta, parka ağacı (L.O: 578).

Cül-nisrin : Gül-nesrin, yaprakları pek güzel rayihalı olan bir nevi gül ağacı (M.L.O: 61).

Cünnâr : Çınar ağacı (M.L.O: 62).

Çalı : Ağaç ile ot arasında ve ekseriya dikenli nebat (K.T: 396)(L.O: 85).

Çam : Dikenden ibaret olan yaprağını kışın da dökmez ağaç cinsi (K.T: 396).

Çınar : Gayet büyük ve uzun dallı ve gayr-i müsmir ve ömrü çok bir ağaçtır (K.T: 406) (M.L.O: 66) (L.N: 100) (L.O: 582).

Çıtlık : Sakız ağacının verdiği kırmızı meyve, bir nevi merlengiç (K.T: 399) (L.O: 98).

Çimşir/Şimşir : Tarak ve kaşık gibi şeyler imaline yarayan ve yaz kış yaprağını dökmez bir ağaç (K.T: 405) (L.O: 100).

Çitlembik/Çitlenbik : Siyah tatlı yemiş ağacı, butm, yalancı abanoz, bir nev merlengiç, meneviş (K.T: 399) (L.O: 101).

Çörtün/Çortun : Kalın tulumba ağacı (K.T: 408) (L.O: 103).

Erâk : Misvak ağacı (L.O: 604).

Felin : Mantar ağacı (L.O: 613).

Garkad : Bir nevi dikenli ağaç (M.L.O: 112).

Gaziye : Sarı anber çiçeği ağacı, mimoza envaından bir küçük ağaç (K.T: 746) (L.O: 152).

Gez : Haşebi oka ve arşın gibi şeyler imaline yarayan ılgın ağacı : gez ağacı (K.T: 898).

Gökçe ağaç : Söğüt ağacı (K.T: 932).

Güğüm : Haşebi sert bir ufak ağaç ve bu ağacın verdiği eriğe müşabih mavi meyve (K.T: 933).

Gülbün : Gül ağacı (K.T: 908) (M.L.O: 118) (L.N: 178) (L.O: 624).

Gürgen : Haşebi sert ve dayanıklı ve cila almaya müsta'idd ve kayın ağacına müşabih bir orman ağacı ki envaı vardır (K.T: 923) (L.O: 170).

Haşeb : Kalın kuru ağaç ki ondan kereste yapılır (L.N: 207).

Havlan : Topalan ağacı (K.T: 465).

Hayzân : Hezaren denilen maruf bir ağaç (L.N: 215).

Hilâf : Söğüt (L.O: 642).

Hoş/Huş : Bir nevi akça ağaç (K.T: 1174) (L.O: 182).

Ihlamur : Kerestesi güzel cilâ olmakla marangozlukta isti'mal olunan ve çiçeği haşlanıp terlemek için içilen maruf bir ağaç ki çiçeği güzel kokar (K.T: 72).

Ilgın : Dağdağan (L.O: 183).

İğde : Ekşi, pistent ağacı ve meyve ve çiçeği gabirâ, senced (K.T: 194).

Kâc : Çam ağacının küçük nevi (L.N: 304).

Kalembek : Hem-nâmı olan cezireden gelen sarı keresteli bir cins sandal ağacı (K.T: 837) (L.O: 204). İkinci anlamı : Sarı taneli bir cins mısır buğdayı (K.T: 837) (L.O: 204).

Karaağaç : Maruf bir cins büyük orman ağacı ki, tahtası esmer ve sert olup cilaya gelir (K.T: 826) (L.O: 212).

Karaçam : Çam ağacı envaından biri (K.T: 826).

Karasöğüt : Söğüt ağacının bir nevi (K.T: 826).

Katalpa : Amerika'dan gelme iri yapaklı bir nevi ağaç (K.T: 789) (L.O: 219).

Kavak : Düz ve pek yüksek ağaç ki ekseriya su kenarlarında ve sulak yerlerde olur (K.T: 808).

Kavasya : Acı ağaç (K.T: 842).

Kavlak : Kabuğu kabarıp dökülmüş ağaç (L.O: 221).

Kayacık ağacı : Top kundağı yapılır bir nevi gayet sert kayın ağacı (L.O: 222).

Kayın : Ak gürgen : Kayın ağacı (K.T: 811) (L.O: 222).

Kazm : Porsuk ağacı, tarangu (L.O: 690).

Kerm : Üzüm veren ağaç ki ona asma denilir (K.T: 896) (M.L.O: 216) (L.O: 693) (L.N: 328).

Kestane ağacı : Kestane meyvesini veren ağaç ki hayli büyük olur (K.T: 900) (L.O: 231).

Kızılağaç : Maruf bir cins orman ağacı ki kerestesi kullanılır (K.T: 872) (L.O: 238).

Kızılsöğüt : Söğüt ağacının bir cinsi (K.T: 829).

Koca yemişi : Katlab, kuhic, bir nevi tavulga, tapulga (L.O: 241).

Köknar : Akşam ağacı (K.T: 933) (M.L.O: 222) (L.O: 249) (L.N: 338).

Kumar ağacı : Rododenderon, dağ gülü, ağacı kırmızı, kerestesi makbuldür (L.O: 253).

Kurt bağrı : Beyaz çiçek açar bir küçük ağaç (K.T: 846) (L.O: 255).

Kurt yemez ağaç : Kanalpe ağaç (K.T: 846).

Kuş dili : Diş budak envaından bir ağaç (L.O: 257).

Kuş üğezi : Sakız ağacı nev'inden irice yemişli bir ağaç (K.T: 171) (L.O: 403).

Küseğen : Mimoza envaından bir ağaç (K.T: 929).

Lâcerestermik : Keşfi bir ağaç. Amerika'nın leylâkı (L.O: 263).

Lâdiz : Lâdinyeden bir ağaç (L.O: 701).

Leylâk : Salkım şeklinde ve mor ve beyaz renklerde maruf bir çiçek ve bunu veren ağaç (K.T: 965) (L.O: 266).

Mağnolya/Manolya : Kalın yapraklı ve iri çiçekli maruf bir ağaç ki, süs için bahçelerde yetiştirilir (K.T: 1067) (L.O: 269).

Mahlep : İdris ağacı, karaçukal (L.O: 709).

Mahun : Amerika'dan gelen koyu renkli ve güzel cila alır bir cins kıymetli ağaç (K.T: 976).

Mahunya : Sarı çiçekli bir cins bahçe ağacı (K.T: 976) (L.O: 270).

Mazı ağacı : Mazıya benzer bir küçük kozalak verir, çama müşabih ve muntazam yapraklı bir küçük ağaç ki envaı vardır (K.T: 970).

Merlengeç : Bir cins çitlembik ağacı ve meyvesi (K.T: 1026) (L.O: 278).

Mersin ağacı : Yapraklarını kışın dökmeyen ağaçlardan güzel kokulu bir ağaç, as (K.T: 1023) (L.N: 408).

Mertek : Dört köşeli kereste ağacı (K.T: 1021).

Meryem pelesengi : Tıpta kullanılan bir cins ağaç (K.T: 1027).

Meşe : Bellût, pelit. Nevleri ak meşe (L.O: 278).

Miftele : Öreke denilen ağaç (L.N: 425).

Murd : Mersin ağacı (M.L.O: 302) (L.N: 451).

Murdâr ağacı : Kurt baharı cinslerinden bir ağaç (K.T: 1022) (L.O: 282).

Mürver : Maruf bir cins küçük ağaç ki, verdiği tane tane beyaz çiçekler kurutulup haşlanmakla nezle için ve müleyyin olarak suyu içilir : Mürver ağacı, mürver çiçeği (K.T: 1027).

Müşg-bid : Sultani söğüt ağacı (L.N: 496).

Nâ-cüv : Çam ağacı, sanavber (L.N: 528).

Nahl : Hurma ağacı (K.T: 1126) (M.L.O: 369) (L.N: 531) (L.O: 766).

Nar : Maruf meyve ki tatlı veya mayhoş bir suyu havi ufak çekirdekli kırmızı taneleri havidir, rummân, nar ağacı, çiçeği (K.T: 1119) (L.O: 286) (M.L.O: 373) (L.N: 536).

Nârven : Karaağaç (L.N: 536.)

Öd/ud/ut : Maruf güzel kokulu ağaç (K.T: 155) (L.N: 560) (L.O: 299).

Pamuklu somak : Peruka ağacı (L.O: 350).

Pede : Kavak ağacı (L.N: 564).

Pelesenk : Hint taraflarında bir siyah ağaçtır, belesân (L.O: 312).

Porsuk : Yeşil ağaç envaından, kazmiyeden bir ağaçtır (L.O: 318).

Portukal/Portakal : Maruf meyve, narenc. Portakal ağacı : Bu meyveyi veren ağaç (K.T: 284) (L.O: 318).

Rez : Üzüm ağacı, asma, bağ kütüğü, kerm (K.T: 518) (L.N: 589) (L.O: 792) (M.L.O: 412).

Sac : Hindistan'da çıkan pek sert ve makbûl bir ağaç (K.T: 546) (L.O: 325).

Safsâf : Söğüt ağacı (K.T: 646) (L.N: 598) (L.O: 799).

Sakız ağacı : Butn, terementi envaı. Türkide çıtlak ve merlengeç ve çencek dendikleri bu cinse dahildir (L.O: 328).

Salkım : İlkbaharda salkım şeklinde büyük çiçekler açar ve asma gibi çardağa sarılır ağaç envaı (K.T: 633) (L.O: 329).

Sanavber : Çam fıstığı ağacı (K.T: 652) (M.L.O: 426) (L.O: 803) (L.N: 603).

Sandal : Hindistan'dan gelir bir cins kokulu ve kavi ağaç (K.T: 651) (M.L.O: 426) (L.O: 331) (L.N: 603).

Semr : Samg-ı arabi ağacı (L.O: 809).

Serend : Bir nevi borsuk ağacı (K.T: 564) (L.O: 339).

Serv : Türkçe servi veya selvi denilen maruf ağaç ki yaz kış yeşil durup güzel rayihası olmakla ekseriya mezâristânlarda yetiştirilir (K.T: 564) (M.L.O: 437) (L.O: 340) (L.N: 616).

Sidre : Nabek denilen meyveyi veren bir ağaç (K.T: 559) (L.N: 619) (M.L.O: 440) (L.O: 814).

Sincân : Sakızlı bir cins dikenli çalı, Musa ağacı (K.T: 578).

Somak/Sumak : Boyacılıkta müsta'mel ve meyvesi kebap gibi bazı yemeklere konan bir cins küçük ağaç (K.T: 657) (L.O: 294) (L.N: 624) (M.L.O: 445).

Sorgun : Söğüt ağacının bir nev'i mısır kavağı, ban (K.T: 654).

Söğüt : Ekseri sulak yerlerde hâsıl olup yaprağı uzun ve acı olan ve kabuğu kolay soyulur bir ağaç ki envâ'-ı kesiresi olur (K.T: 586) (L.O: 351).

Sûs : Bûyân ağacı (L.O: 818).

Sülâsiyyü's-şevk : Diken ağacı (L.O: 819).

Şarâbetü'r-râ'i : Çoban püskülü (L.O: 823).

Şemsiye ağacı : Sofora (L.O: 362).

Şimşâd : Çemşir ağacı (K.T: 615).

Tabulga/Tavulga : Kırmızı özlü sert bir ağaçtır ki sap ve deynek yapmakla ve kökü tıpta kullanılır kızıl inâb (K.T: 292) (L.O: 373).

Taflan : Defne envaından bahçelerde yetiştirilen bir küçük ağaç ki çiçekli ve çiçeksiz ve ekseriya yeşil yapraklı enva'-ı muhtelifesi vardır (K.T: 689) (L.O: 366).

Talh : Zamk ağacı (K.T: 690) (L.N: 659) (L.O: 837).

Temr-i hindi : Lisân-ı avâmda "demir hindi" denilen ve serinlenmek üzere kullanılan mayhoş meyve ve bunu veren ağaç ki haşebi pek sert olup kalemtıraş sapı vesaire olur (K.T: 1172).

Tennûb : Çam ağacı, çıra ağacı, katran ağacı (L.N: 700) (L.O: 854).

Tespih ağacı : Azad dıraht (L.O: 857).

Topalak ağacı : Havlan denilen ağaç cinsi (K.T: 692).

Üzüm ağacı : Asma (K.T: 163) (L.O: 404).

Vakvâk : Meyvesi insan şeklinde olan bir nevi mevhum ağacın ismi (K.T: 1158) (M.L.O: 525) (L.O: 872) (L.N: 739).

Yaktin : Kabak ağacı, dıraht-ı kedû (L.N: 751).

Yasemin : Güzel kokulu beyaz ve küçük çiçekler açan sarmaşık kabilinden bir ağaç ki çok uzanır (K.T: 1183) (L.O: 416) (M.L.O: 536) (L.N: 753).

Yelencûc : Ud ağacı (M.L.O: 537) (L.O: 880).

Yelengec : Kavak gibi kabuğu çatlayıp soyulur ağaç (K.T: 1202).

Yer çamı : Funda nevinden bir çalı (K.T: 1196) (L.O: 424).

Zâhil : Zakkum ağacı (M.L.O: 540).

Zakkum/Zıkkım : Meyvesi acı bir cins ağaç, ağu, ağacı (K.T: 537) (L.N: 760) (L.O: 888) (M.L.O: 540).

Tablo 3: Ağaç Olan Bitki Adları

Sözcükler	Kâmus-ı Türkî	Lügat-ı Nâcî	Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye	Lehçe-i Osmânî
Abanoz (Far.)	+	+	+	+
Ağaç çileği (Tür.)	+	-	-	+
Ağaç kavunu (Tür.)	+	-	-	-
Ağaç lalesi (Tür. + Far.)	+	-	-	-
Ağaç sütleğeni (Tür.)	+	-	-	-
Ağaç şakâyıkı (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Ağu ağacı (Tür.)	+	-	-	+
Ahlat (Yun.)	+	-	-	+
Ak ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Ak ılgın (Tür.)	+	-	-	+
Akasya (Fr.)	+	-	-	-
Akça ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Ananas (Fr.)	+	-	-	-
Ar'ar (Ar.)	+	+	+	+
Ardıç (Tür.)	-	-	-	+
Armud (Far.)	+	+	-	+
Âs (Ar.)	+	+	+	+

Asi (Ar.)	-	-	-	+
Âsiyye (Ar.)	+	-	-	-
Asma (Tür.)	+	-	-	+
Avsec	-	-	+	+
Ayva ağacı (Far. + Tür.)	+	-	-	-
Bân (Ar.)	+	+	-	+
Bellût (Ar.)	+	-	-	-
Belsem (İng.)	+	-	+	+
Belutiyye (Ar.)	+	-	-	-
Beşâm (Ar.)	-	-	-	+
Bid (Far.)	-	-	-	+
Boya ağacı (Tür.)	-	-	-	+
Böğürtlen (Tür.)	+	-	-	-
Butn	-	-	-	+
Buyan (Tür.)	+	-	-	-
Cefn (Ar.)	-	-	+	-
Cehri (Ar.)	-	-	-	+
Cidiye	-	-	-	+
Cül-nisrin (Ar. + Far.)	-	-	+	-
Cünnâr	-	-	+	-
Çalı (Tür.)	+	-	-	+
Çam (Ar.)	+	-	-	-
Çınar (Far.)	+	+	+	+

Çıtlık (Tür.)	+	-	-	+
Çimşir/Şimşir (Far.)	+	-	-	+
Çitlembik/Çitlenbik (Tür.)	+	-	-	+
Çörtün/Çortun (Tür.)	+	-	-	+
Erâk	-	-	-	+
Felin	-	-	-	+
Garkad	-	-	+	-
Gâziye (Tür.)	+	-	-	+
Gez (Tür.)	+	-	-	-
Gökçe ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Güğüm (Yun.)	+	-	-	-
Gülbün (Far.)	+	+	+	+
Gürgen	+	-	-	+
Haşeb (Ar.)	-	+	-	-
Havlan (Tür.)	+	-	-	-
Hayzân (Far.)	-	+	-	-
Hilâf (Ar.)	-	-	-	+
Hoş/Huş (Far.)	+	-	-	+
Ihlamur (Yun.)	+	-	-	-
Ilgın (Tür.)	-	-	-	+
İğde (Tür.)	+	-	-	-
Kâc (Far.)	-	+	-	-

Kalembek (Özel yer adı)	+	-	-	+
Karaağaç (Tür.)	+	-	-	+
Karaçam (Tür. + Ar.)	+	-	-	-
Kara söğüt (Tür.)	+	-	-	-
Katalpa (Lat.)	+	-	-	+
Kavak (Far.)	+	-	-	-
Kavasya (Fr.)	+	-	-	-
Kavlak (Tür.)	-	-	-	+
Kayacık ağacı (Tür.)	-	-	-	+
Kayın (Tür.)	+	-	-	+
Kazm	-	-	-	+
Kerm (Ar.)	+	+	+	+
Kestane ağacı (Yun. + Tür.)	+	-	-	+
Kızılağaç (Tür.)	+	-	-	+
Kızılsöğüt (Tür.)	+	-	-	-
Koca yemişi (Tür.)	-	-	-	+
Köknar (Yun.)	+	+	+	+
Kumar ağacı (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Kurt bağrı (Tür.)	+	-	-	+
Kurt yemez ağaç	+	-	-	-

(Tür.)				
Kuş dili (Tür.)	-	-	-	+
Kuş üğezi (Tür.)	+	-	-	+
Küseğen (Tür.)	+	-	-	-
Lâcerestermik	-	-	-	+
Lâdiz	-	-	-	+
Leylâk (Ar.)	+	-	-	+
Mağnolya/Manolya (Fr.)	+	-	-	+
Mahlep (Ar.)	-	-	-	+
Mahun (Fr.)	+	-	-	-
Mahunya (Fr.)	+	-	-	+
Mazı ağacı (Far. + Tür.)	+	-	-	-
Merlengeç (Tür.)	+	-	-	+
Mersin ağacı (Yun. + Tür.)	+	+	-	-
Mertek (Erm.)	+	-	-	-
Meryem pelesengi (Özel ad + Far.)	+	-	-	-
Meşe (Far.)	-	-	-	+
Miftele (Ar.)	-	+	-	-
Murd (Far.)	-	+	+	-
Murdâr ağacı (Far. + Tür.)	+	-	-	+

Mürver (Far.)	+	-	-	-
Müşg-bid (Far.)	-	+	-	-
Nâ-cüv (Far.)	-	+	-	-
Nahl (Ar.)	+	+	+	+
Nar (Far.)	+	+	+	+
Nârven (Far.)	-	+	-	-
Öd/Ud/Ut (Ar.)	+	+	-	+
Pamuklu somak (Far. + Ar.)	-	-	-	+
Pede (Far.)	-	+	-	-
Pelesenk (Far.)	-	-	-	+
Porsuk (Tür.)	-	-	-	+
Portukal/Portakal (Fr.)	+	-	-	+
Rez (Far.)	+	+	+	+
Sac (Ar.)	+	-	-	+
Safsâf (Ar.)	+	+	-	+
Sakız ağacı (Tür.)	-	-	-	+
Salkım (Tür.)	+	-	-	+
Sanavber (Ar.)	+	+	+	+
Sandal (Ar.)	+	+	+	+
Semr (Ar.)	-	-	-	+
Serend (Tür.)	+	-	-	+
Serv (Far.)	+	+	+	+
Sidre (Ar.)	+	+	+	+

Sincân	+	-	-	-
Somak/Sumak (Ar.)	+	+	+	+
Sorgun (Tür.)	+	-	-	-
Söğüt (Tür.)	+	-	-	+
Sûs	-	-	-	+
Sülâsiyyü's-şevk (Ar.)	-	-	-	+
Şarâbetü'r-râ'i (Ar.)	-	-	-	+
Şemsiye ağacı (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Şimşâd (Far.)	+	-	-	-
Tabulga/Tavulga (Tür.)	+	-	-	+
Taflan (Yun.)	+	-	-	+
Talh (Ar.)	+	+	-	+
Temr-i hindi (Far.)	+	-	-	-
Tennûb (Ar.)	-	+	-	+
Tespih ağacı (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Topalak ağacı (Tür.)	+	-	-	-
Üzüm ağacı (Tür.)	+	-	-	+
Vakvâk (Ar.)	+	+	+	+
Yaktin (Far.)	-	+	-	-
Yasemin (Far.)	+	+	+	+

Yelencûc	-	-	+	+
Yelengec (Tür.)	+	-	-	-
Yer çamı (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Zâhil (Ar.)	-	-	+	-
Zakkum/Zıkkım (Ar.)	+	+	+	+

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
149	99	35	27	194

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 46'dır: %30,87

Arapça sözcük sayısı 31'dir: %20,80

Farsça sözcük sayısı 24'tür: %16,10

Fransızca sözcük sayısı 7'dir: %4,69

İngilizce sözcük sayısı 1'dir: %0,67

Latince sözcük sayısı 1'dir: %0,67

Ermenice sözcük sayısı 1'dir: %0,67

Yunanca sözcük sayısı 5'tir: %3,35

Arapça tamlama sayısı 2'dir: %1,34

Farsça tamlama sayısı 1'dir: %0,67

Türkçe+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 3'tür: %2,01

Türkçe+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,67

Arapça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 3'tür: %2,01

Arapça+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,67

Farsça+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,67

Farsça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 3'tür: %2,01

Yunanca+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 2'dir: %1,34

Özel yer adından oluşan 1 tane sözcük vardır: %1,34

Özel ad+Farsça şeklinde oluşan 1 sözcük vardır: %1,34

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 37'dir: %24,83

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 32'dir: %21,47

Yalnızca Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 9'dur: %6,04

Yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 5'tir: %3,35

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 37'dir: %24,83

Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,67

Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 5'tir: %3,35

Kâmus-ı Türkî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,67

Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,67

Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,67

Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 2'dir: %1,34

Dört sözlükte bulunan sözcük sayısı 18'dir: %12,08

Abanoz Farsça âbnûs sözcüğünden alıntıdır. Hindistan'da yetişen bir ağaç türüdür. Sert ve siyah özelliği ile kinaye yapılarak örnek verilmiştir : abanoz kesilmek gibi. Dört sözlükte de rastlanmıştır. *Çitlembik/Çitlenbik* sözcüğü ise Türkçe sözcük olup yalancı abanoz da denilen bir cins ağaç grubuna girmektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Ağaç çileği çileğin ağaçta yetişen bir cinsidir. Böğürtlen meyvesine benzetilerek ondan daha büyük olduğu bilinmektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Ağaç kavunu kavunun ağaçta yetişen bir cinsidir. Limona benzetilip ondan daha büyük olduğu, kabuğunun kalın olduğu ve reçel yapmak için uygun bir meyve olduğu tanımlanmıştır. Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Ağaç lalesi, ağaç şakayıkı ve *ağaç sütleğeni* lalenin, şakayıkın ve sütleğenin ağaçta yetişen türleridir. *Ağaç lalesi* ve *ağaç sütleğeni* Kâmus-ı Türkî'de, ağaç şakayıkı ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Ağu ağacı zakkum ağacının bir diğer adıdır ve meyvesi acı bir cinstir. Ağu da zehir anlamına gelen bir sözcük olduğu için zehirli ağaç olduğu anlaşılmaktadır. Eş anlamlı olarak Arapça kökenli *zâhil* Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de, iki türlü şekline rastlanan Arapça kökenli *zakkum/zıkkum* ise dört sözlükte de tespit edilmiştir.

Ak ağaç kayın ağacı çeşidinden olup kereste için kullanılan bir türdür. Rengi ile nitelenip sıfat tamlamasından oluşmaktadır ve Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Eş anlamlı olarak *boya ağacı* debbağlar tarafından kabuğu kullanılan bir ağaçtır. Lehçe-i Osmânî'de yer alır. *Kayacık ağacı* da sert kayın ağacı olarak bilinmektedir ve aynı zamanda bu ağaçtan top kundağı yapılabilmektedir. Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. *Kayın* ise Türkçe sözcük olup ak gürgen, yani kayın ağacı manasındadır. *Gürgen* de kayın ağacına benzetilen sert ve dayanıklı, cila almak için uygun bir orman ağacıdır. Her iki sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Ak ılgın ağacının, meyvesini develer yiyip, kabuğu ise dibagatta kullanılmaktadır. Kumluk yerlerde olan bir ağaç türüdür. Renginden dolayı bu adı almıştır ve sıfat tamlaması oluşturmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak *gez* sözcüğü de ok ve arşın gibi şeylerin imali için kullanılan bir ağaç türüdür. Kâmus-ı Türkî'de yer alır. Ayriyeten *ılgın* sözcüğüne Lehçe-i Osmânî'de rastlanıp, anlamı dağdağan olan bir ağaç türü olarak tanımlanmıştır.

Akasya Fransızca kökenli olan dikenli, dikensiz, çiçekli ve çiçeksiz gibi çeşitleri olan bir ağaçtır. Aynı zamanda renk ile nitelenip sıfat tamlamasından oluşmaktadır. Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Yunanca kökenli *taflan* da defne çeşidinden bahçelerde

yetiştirilen küçük bir ağaçtır. Akasya gibi çiçekli ve çiçeksiz, yeşil yapraklı gibi çeşitleri olan bir ağaçtır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Ananas, sıcak iklimlerde yetişen bir ağaçtır ve ananas meyvesini vermektedir. Fransızca kökenli olan bu sözcük Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Armud, Farsça kökenli emrûd sözcüğünden göçüşme şeklinde geçmiş olup bu meyveyi veren ağaç ve meyvesi olarak tanımlanmaktadır. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de yer almaktadır. Yunanca kökenli *ahlat* ise yabani armut anlamında bu meyveyi veren ağaç olarak tanımlanmıştır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Asma, çardağa asılmış üzüm ağacı anlamındadır. *Üzüm ağacı* şeklinde de yer almaktadır. İki sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alır. Diğer eş anlamlı sözcüklerden Arapça kökenli *cefn,* Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de, Arapça kökenli *kerm* ve Farsça kökenli *rez* dört sözlükte yer almaktadır.

Böğürtlen, Türkçe sözcük olup dut gibi küçük meyve veren dikenli bir çalıdır ve yalnızca Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Butn sözcüğü, sakız ağacının bir türüdür. *Sakız ağacı* şeklinde belirtisiz isim tamlamasından oluşan şekli de mevcuttur. Türkiye'de çıtlak, merlengeç ve çencek denilen türler de bu cinse dahildir. İkisi de Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. Türkçe sözcük olan *çitlembik/çitlenbik* sözcüğü de iki şekilde görülen eş anlamlı sözcüktür. Siyah ve tatlı yemişi olan bir ağaç, bir çeşit merlengiç türüdür. *Çıtlık* sözcüğü bir nevi merlengiç şeklinde yetersiz tanımlanmıştır. Doğrudan *merlengeç* şekline de rastlanmıştır. *Kuş üğezi* de sakız ağacı türünden büyük meyveli bir ağaçtır. Dört sözcüğe de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı kelime bakımından zengin bir türdür.

Çam, dikenden ibaret olan ve kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç türüdür ve Arapça kökenli bir sözcüktür. *Karaçam* da çam ağacı çeşidinden olan ve rengi ile nitelenerek sıfat tamlamasından oluşan bir sözcüktür. *Mazı ağacı*, mazıya benzeyen küçük kozalak verir ve çama benzeyen küçük bir ağaç olup düzgün yapraklı ve çeşitleri olan bir ağaç türüdür. Üç sözcük de Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Farsça kökenli *kâc* ve *nâ-cüv* sözcükleri de eş anlamlı sözcükler olup Lügat-ı Nâcî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Kâc*, çam ağacının küçük bir cinsidir. Arapça kökenli *sanavber,* çam fıstığı ağacı olup farklı bir çeşididir. Dört sözlükte de rastlanmıştır. Arapça kökenli *tennûb* ise çam ağacı, çıra ağacı, katran ağacı gibi

farklı isimlere sahip olan diğer eş anlamlı sözcüktür. Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî sözlüklerinde tespit edilmiştir.

Çınar, Farsça çenâr sözcüğünden alıntıdır. Büyük ve uzun olup ömrü çok olan bir ağaç türüdür. Dört sözlükte de yer alır. *Cünnâr* ise çınar ağacı tanımıyla eksik olup eş anlamlı sözcüktür. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de tespit edilmiştir.

Çimşir-Şimşir olarak iki şekilde rastlanan ve Farsça kökenli olan bu ağaç yazın ve kışın yapraklarını dökmeyen bir türdür. Tarak ve kaşık gibi şeylerin üretimine yarayan bir ağaçtır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer alır. Farsça kökenli *şimşâd* ise eş anlamlı sözcük olup Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Çörtün/Çortun olarak iki şekline de rastlanmıştır. Kalın tulumba ağacı olarak geçmektedir. Çortun şekli Lehçe-i Osmânî'de, çörtün şekli ise Kâmus-ı Türkî'de yer alır.

Gaziye, sarı anber çiçeğinin ağacı olup mimoza çeşidinden küçük bir ağaçtır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Güğüm, sert ve küçük bir ağaç türüdür. Verdiği meyve eriğe benzetilmiştir fakat rengi mavidir. Yunanca bir sözcük olup Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır.

Gülbün, Farsça kökenli bir sözcüktür. Gül ağacı manasında olup dört sözlükte de yer almaktadır. *Cül-nisrin* de eş anlamlı sözcük olup gül-nesrin yani yaban gülü anlamında Arapça cül ve Farsça nisrin kökenli iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Yaprakları güzel kokulu olan gül ağacıdır. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de rastlanmıştır. *Kumar ağacı* ise ağacı kırmızı olan dağ gülü olarak adlandırılan ve kerestesi beğenilen bir türdür. Lehçe-i Osmânî'de yer alır.

Haşeb Arapça kökenlidir. Kalın ve kuru bir ağaç olup bu ağaçtan kereste yapılmaktadır. Sadece Lügat-ı Nâcî'de tespit edilmiştir.

Ihlamur Yunanca kökenli bir sözüktür. Kerestesi cila için uygun olan, marangozlukta kullanılan ve çiçeği haşlanıp terlemek için içilen bir ağaçtır. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Karaağaç, tahtası esmer ve sert, cilaya gelen büyük orman ağacıdır. Kara renk adıyla nitelenip sıfat tamlaması oluşturmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. *Asi* Lehçe-i Osmânî'de, Farsça kökenli *nârven* ise Lügat-ı Nâcî'de yer alan eş anlamlı sözcüklerdir. Her ikisi de karaağaç tanımıyla yetersiz kalmıştır.

Kavak, düz ve yüksek bir ağaç türü olup su kenarlarında yetişen bir cinstir. Farsça kökenlidir ve Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır. Aynı şekilde Farsça kökenli *pede* ise eş anlamlı sözcük olup tanımında kısaca kavak ağacı olarak verilmiş ve yetersiz kalmıştır. Lügat-ı Nâcî'de yer almaktadır. *Yelengeç* sözcüğü de kabuğu çatlayıp soyulan bir ağaç olup kavak ağacına benzetilmiş ve Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Kavlak, kabuğu kabarıp dökülmüş bir ağaçtır. Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Kestane ağacı, kestane meyvesinin verdiği bir ağaç türü olup oldukça büyük olduğu vurgulanmıştır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Kızılağaç, orman ağacı olarak bilinen ve kerestesi kullanılan bir ağaç türüdür. Aynı zamanda renk adı ile nitelenerek sıfat tamlaması oluşturmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Kurt bağrı, beyaz çiçekler açan küçük bir ağaç türüdür. *Murdar ağacı ise* kurt baharı cinsinden, eş anlamlı kelime olup ikisi de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Leylâk, Arapça kökenli olup salkım gibi mor ve beyaz çiçekler açan ağaç türüdür. Renkleriyle nitelenmiş olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. Eş anlamlı olan *lacerestermik* ise Amerika'nın leylâkı olarak tanımlanmış ve oraya özgü olduğu vurgulanmıştır fakat bu tanım yetersiz kalmıştır. Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de yer alır.

Mağnolya/Manolya olarak iki türlü yazılışına rastlanmıştır. Fransızca kökenlidir. Kalın yapraklı ve büyük çiçekli bir ağaç türüdür. Bahçelerde süsü için yetiştirilmektedir. Kamus-ı Türki ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Mahun, Fransızca kökenli Amerika'da yetişen koyu renkli ve güzel cila alan bir ağaç türüdür. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Mahunya, Fransızca kökenli olup sarı çiçekleri olan bahçelerde yetişen ağaç türüdür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alır. Eş anlamlı olan *cehri* de sarı boya ağacı olarak tanımlanmıştır. Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Mersin ağacı, yapraklarını kışın dökmeyen bir tür olup güzel kokan bir ağaçtır. Kâmus-ı Türkî ve Lügat-ı Nâcî'de yer alır. Eş anlamlı olarak Arapça kökenli *âs* sözcüğü dört sözlükte, Farsça kökenli *murd* ise Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lügat-ı

Nâcî'de tespit edilmiştir. Mersin ağacının toplu halde adlandırılması olan *âsiyye* şekline de Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Mürver sözcüğü, Farsça kökenli olup küçük bir ağaç türüdür. Beyaz çiçekleri kurutulup haşlanır ve nezle için şifa niyetine içilir. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Pelesenk, Farsça belesândan alıntı olan ve Hindistan'da yetişen siyah bir ağaçtır. Sadece yetiştiği yer ve renginin belirtilmesiyle sınırlı kalmıştır. Eş anlamlı olarak İngilizce kökenli *belsem,* Arapça kökenli *beşâm* ve *Meryem pelesengi* sözcüklerine rastlanmıştır. Meryem pelesengi de tıpta kullanılan bir cins ağaçtır. Pelesenk ve beşâm Lehçe-i Osmânî'de, belsem Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, meryem pelesengi ise sadece Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Portakal/Portukal olarak iki şekline de rastlanmıştır. Bu meyveyi veren ağaçtır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. *Nar* da Farsça kökenli olup bu meyveyi veren ağaç olarak tanımlanmıştır. Dört sözlükte de bulunur.

Sac, Hindistan'da yetişen sert bir ağaç türü olup Arapça kökenlidir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Salkım, ilkbaharda büyük çiçekler açan bir ağaç türü olup asma gibi çardağa sarılmaktadır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Sandal Arapça kökenli olan ve Hindistan'da yetişen, kokulu ve dayanıklı bir ağaçtır. Dört sözlükte de yer alır. *Kalembek* ise eş anlamlı sözcük olarak özel bir yer adı olup bu adada yetişen sarı keresteli sandal ağacıdır. Kalembek sözcüğünün ikinci anlamı ise sarı taneli mısır buğdayıdır. Bu da çok anlamlı sözcük grubuna girdiğini göstermektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Serv Farsça kökenli olan Türkçe'de servi veya selvi şeklinde söylenilen, yaz kış yeşil kalabilen bir ağaç türüdür. Arapça kökenli *ar'ar* da ardıç, dağ servisi anlamında olan bir türdür. Her ikisi dört sözlükte bulunmaktadır. Türkçe sözcük olan *ardıç* ise bir diğer eş anlamlı sözcük olup ar'ar, najun gibi farklı isimlerle tanımlanmıştır ve yalnızca Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Sincân, sakızlı bir cins dikenli çalı ve Musa ağacı olarak geçmektedir. Kâmus-ı Türkî'de yer alır. *Avsec* ise eş anlamlı sözcük olup Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Somak/Sumak, Arapça kökenli bir sözcüktür. İki türlü yazımına rastlanmıştır. Boyacılıkta kullanılan ve meyvesi kebap gibi bazı yemeklere koyulan küçük bir ağaç türüdür. Dört sözlükte yer almaktadır.

Söğüt, sulak yerlerde yaşayan ve çeşidi çok olan bir ağaç türüdür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alır. Eş anlamlı olarak Arapça kökenli *bân* ve *safsâf* Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de tespit edilmiştir. Arapça kökenli *hilâf* ve Farsça kökenli *bid* sözcüğüne Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. *Sorgun, gökçe ağaç, karasöğüt* ve *kızılsöğüt* sözcükleri de yalnızca Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Aynı zamanda Gökçe ağaç, karasöğüt ve kızılsöğüt sözcükleri sıfat tamlamalarından oluşan söğüt ağacının çeşitleridir. Farsça kökenli *müşg-bid* de Lügat-ı Nâcî'de yer alan diğer eş anlamlı sözcüktür. Bunlar da söğüt ağacı olarak kısa şekilde tanımlanmıştır.

Talh, zamk ağacı anlamına gelip Arapça bir sözcüktür. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de rastlanmıştır. Diğer Arapça kökenli *semr* sözcüğü de samg-ı Arabi ağacı olarak tanımlanan, yani Arabistan zamkı manasında oraya özgü bir ağaç türü olan eş anlamlı sözcüktür. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır.

Tavulga/Tabulga olarak iki şekilde geçmektedir. Kabuğu kırmızı olan sert bir ağaçtır. Sap ve değnek gibi şeyler yapılır. Aynı zamanda kökü tıpta kullanılan bir türdür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alır. *Koca yemişi* de eş anlamlı sözcük olup katlab, kuhic gibi farklı isimlerle bilinen bir ağaç türüdür. Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Temr-i hindi Arapça kökenli temr, yani hurma ve Hint kelimeleriyle Farsça tamlama oluşturmuş bir sözcüktür. Hint hurması anlamına gelip haşebi sert olan bir ağaç türüdür ve bu ağaçtan kalemtıraş sapı gibi şeyler yapılıp kullanılmaktadır. Kâmus-ı Türkî'de yer alır.

Vakvâk sözcüğü Arapça kökenlidir. Meyvesi insan şekline benzetilen ilginç bir ağaç çeşididir. Dört sözlükte de tespit edilmiştir.

Yasemin, sarmaşık gibi olan, beyaz ve küçük çiçekler açan bir ağaç türüdür. Dört sözlükte yer almaktadır.

Tanımı Yetersiz Olan Ağaç Türleri

Akça ağaç bir cins orman ağacı tanımıyla yetersiz olup özelliklerine değinilmemiştir. Aynı zamanda sıfat tamlamasından oluşan ve –ça küçültme ekiyle kurulan bir sözcüktür. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır. *Hoş/huş* da Farsça kökenli olup sözlüklerde iki şekilli görülen eş anlamlı sözcüktür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alır.

Ayva ağacı bu meyveyi veren ağaç, tanımıyla yeterli olmayıp, ağacın şekline dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer alır.

Çalı, ağaç ile ot arasında olan dikenli bir bitkidir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Erâk, misvak ağacına verilen bir isimdir. Lehçe-i Osmânî'de yer alır.

Felin, mantar ağacına verilen bir isimdir. Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Garkad, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de, Arapça tamlama olan *sülâsiyyü's-şevk* ise Lehçe-i Osmânî'de bulunur. İkisi de dikenli ağaç olarak yetersiz tanımlanmıştır.

Hayzân, Farsça kökenli hezaren denilen ağaçtır ve Lügat-ı Nâcî'de bulunmaktadır.

İğde, Türkçe bir sözcük olup ekşi pistent ağacı olarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda hem çiçek hem de meyve olarak tanımlanmıştır. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Katalpa sözcüğü, Latince kökenli Amerika'da yetişen bir ağaç türüdür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Kavasya, acı ağaç olarak tanımlanmıştır. Fransızca kökenli bir sözcüktür. Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Köknar akşam ağacı olarak tanımlanmıştır. Yunanca kökenlidir ve dört sözlükte bulunmaktadır.

Kurt yemez ağaç, kanalpe ağaç olarak yetersiz tanımlanıp, hiçbir özelliğine değinilmemiştir. Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Kuş dili, diş budak çeşidi olan bir ağaç türüdür. Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Mahlep idris ağacı olarak tanımlanmıştır ve Arapça kökenlidir. *Lâdiz* de lâdinyeden bir ağaçtır ve her ikisi de Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Mertek, dört köşeli kereste ağacıdır. Ermenice kökenlidir ve Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır.

Meşe, Farsça kökenli bir ağaç olup tanımında bellût, pelit gibi farklı isimleri bulunmaktadır. Çeşidi olarak ise ak meşe örneği verilmiştir. Özelliklerine dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Lehçe-i Osmânî'de yer alır. Arapça *bellût*, eş anlamlı sözcük olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. *Belûtiyye* sözcüğü ise Arapça kökenli olup –Arapça -iyye ekini almış ve meşe ağacına benzeyen bitkiler için çoğul bir adlandırma olarak Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Miftele, Arapça kökenlidir. Öreke denilen ağaç olarak yetersiz tanımlanmıştır. Lügat-ı Nâcî'de yer almaktadır.

Nahl, Arapça kökenli olan ve hurma meyvesini veren ağaçtır. Dört sözlükte bulunmaktadır.

Öd,ud,ut olarak üç şekline de rastlanmıştır. Arapça kökenli olan bu sözcük güzel kokulu ağaç olarak tanımlanıp hiçbir özelliğine değinilmemiştir. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Yelencûc* sözcüğü ise eş anlamlı olan sözcüktür. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Pamuklu somak, peruka ağacı denilen bir ağaç türü olarak tanımlanmış ve bu tanımla sınırlı kalmıştır. Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Porsuk, Türkçe sözcük olup yeşil ağaç çeşididir. *Kazm* da eş anlamlı sözcük olup porsuk ağacı ve tarangu diye bilinen ağaç türüdür. İkisi de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır. Diğer eş anlamlı *serend* sözcüğü de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Sûs, buyan ağacı tanımıyla yetersizdir ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Buyan* ise eş anlamlı sözcük olup meyan ağacı, şecerü'ş-sus tanımlarıyla yetersizdir ve Kâmus-ı Türkî'de tespit edilmiştir.

Sidre, Arapça kökenli olup nabek denilen meyveyi veren bir ağaç olup herhangi detaylı bir bilgiye rastlanmamıştır. Dört sözlükte yer almaktadır.

Şarâbetü'r-râ'i, Arapça tamlama olup çoban püskülü tanımıyla yetersiz tanımlanmıştır. Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Şemsiye ağacı, Arapça ve Türkçe kökenli sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Sofora denilen bir ağaç olup başka bir özelliğine değinilmemiştir. Şemsiye şekline benzediği için bu adı almıştır. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır.

Tespih ağacı, azad-dıraht olarak geçmektedir ve şeklinden dolayı bu adı aldığı anlaşılmaktadır. Sadece Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Topalak ağacı, havlan denilen ağacın cinsidir. Topalak sözcüğü Eski Türkçede "topulgak" şeklindedir. Eski Türkçe sözcük top sözcüğünden Eski Türkçe +AlAk ekiyle türetilmiştir. *Havlan* ise eş anlamlı sözcük olup, ikisi de Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Bu ağaç türleri de yetersiz tanımlanıp, ağacın şekline veya rengine dair hiçbir bilgiye rastlanmamıştır.

Yaktin, kabak ağacına verilen Farsça kökenli isimdir. Lügat-ı Nâcî'de yer alır.

Yer çamı, funda çeşidinden bir çalı tanımıyla yetersiz olup, sözlükler bu bakımdan eksik kalmıştır. Türkçe ve Arapça sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Bazı sözcüklerin kökeni tespit edilememiştir. Bunlar *avsec, butn, cidiye, cünnâr, erâk, felin, gargad, gürgen, kazm, lâcerestermik, lâdiz, sincân, sûs, yelencûc* sözcükleridir.

4.2.2. Çiçek Olan Bitki Adları

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve türüne göre çiçek olan bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

Abutilon : Hatmi envâından bir çiçek (K.T: 60).

Açık ağız : Bir cins çiçek (K.T: 28).

Âftâb-perest : Nilüfer çiçeği (L.N: 20).

Ağaç lalesi : Lalenin ağaçta yetişen cinsi (K.T: 39).

Ağaç sütleğeni : Sütleğen (K.T: 39).

Ağaç şakâyıkı : Yer şakâyıkına mukabil olarak küçük bir ağaçta hasıl olan şakayık çiçeği (K.T: 39) (L.O: 822).

Ak asma : Çardağa sarılır bir cins beyaz gül (K.T: 43).

Altun top : Anber çiçeği, gaziye (K.T: 48).

Anber çiçeği : <<hubbü'l-misk>> denilen yuvarlak sarı renkli ve pek kokulu bir cins çiçek ki, küçük bir ağacın üzerinde olur (K.T: 740) (L.O: 548).

Anberiyye : Yayla çiçeği (K.T: 740) (L.O: 548).

Arı çiçeği : Tuti ve zenbur (L.O: 21).

Arı otu : Yüksük otu nevinden pembe, bir nevi sarı (L.O: 21).

Bâbunc/Babunec : Papatya, akhavân (K.T: 203) (L.N: 47) (L.O: 557).

Bahâr : Papatya, sarı papatya (K.T: 256) (L.N: 49) (L.O: 558).

Basalu'z-zi'b : Yabani sümbül (L.O: 560).

Beğendi : Bir nev'i sarı çiçek ki mavisine bey beğendi denir (K.T: 235).

Bervâk : Sarı zambak, çiriş (L.O: 565).

Boynu eğri : Şâyân-ı atûfet, mazlum, mahzun, gerden kıran gibi çarpık, bir nevi çiçek, iri nergis (L.O: 131).

Civanperçemi : Haşişetü'r-re'e (L.O: 579).

Çalı süpürgesi : Funda (L.O: 355).

Çarkıfelek : Bir çiçek ismidir (M.L.O: 64).

Çiğdem : Beyaz ve sarı ve pembe çiçekli envâı bulunan bir nebat ve kökü (K.T: 417) (L.O: 99).

Çineralya/Çinerarya : Yaban karanfiline benzer bir nevi çiçek (K.T: 418) (L.O: 100).

Çoban iğnesi : İbretü'r-râ'i, bir nevi nebat (L.O: 101).

Çuka/Çuha : Çiçeği bahar kırmızı çuka, bir nev şeb-bu (K.T: 408) (L.O: 105) (M.L.O: 102).

Dalya : Bir cins çiçek (K.T: 677) (L.O: 109).

Erguvân/Ürcuvan/Ergavân/Ercevân : Güzel bir kızıl rengi olan maruf çiçek (K.T: 78) (L.N: 735) (L.O: 604) (M.L.O: 88).

Esâbi'-i feteyât : Mor fesleğen (L.O: 605).

Fâgye : Kına çiçeği envaı (L.O: 611).

Fâşrâ : Yaban asması, semiz kabak, fülbahar nevi (L.O: 612).

Fesleğen : Basilkon, reyhan, zamirân-ı şâm, seyren, nazu (L.O: 145).

Florya : Bir nevi sarı çiçek (K.T: 780).

Frenc-i meşk : Misk çiçeği (L.O: 618).

Frenk teresi : Latin çiçeği (K.T: 315) (L.O: 377).

Fulbahar : Yaban asması envaından kaşra, semiz kabak (L.O: 149).

Fulya : İtalya'nın Polyo şehrinden, oranın fatihi Gedik Ahmed Paşa tarafından getirilmiş sarı soğan çiçeği (K.T: 783) (L.O: 149).

Funda : Süpürge çalısı. Güzel çiçek veren envaı, dörtyüze baliğ olur (L.O: 149).

Gelincik : Çayırlarda yetişir pek kırmızı bir cins çiçek ki, muâlece için şurup ve reçelini yaparlar (K.T: 912) (L.O: 154).

Girit lalesi : Şakayık fasilesinden bir çiçek, fuvaniye (K.T: 952) (L.O: 160).

Girit şakayığı : Rub'iye envaı (L.O: 822).

Göl otu : Sarı nilüfer (K.T: 934).

Gunca/Gonca : Açılmamış gül veya diğer çiçek (K.T: 754) (M.L.O: 116) (L.O: 161) (L.N: 175).

Gül : Maruf bir çiçek ki küçük ve dikenli bir ağaçta olup, şeklinin ve kokusunun güzelliğiyle meşhurdur (K.T: 907) (M.L.O: 118) (L.O: 167) (L.N: 178).

Gülnâr : Nar çiçeği (K.T: 911) (M.L.O: 118) (L.O: 168) (L.N: 179).

Güvercin otu : Ra'yü'l- hamame ve bir cinsi "mine çiçeği" denilen nebat nev'i (K.T: 932) (L.O: 170).

Güveyi otu : Bir cins nebat, merzencuş (K.T: 934).

Harbak : Çöpleme (L.O: 632).

Harbakeyn : Ak çöpleme, marulcuk (L.O: 632).

Haşişetü'l-utârid : Yer fesleğeni (L.O: 635).

Haşişetü'r-re'e : Civan perçem (L.O: 635).

Hatmi : Maruf çiçek (L.N: 210).

Hemil : Sarı sarmaşık dahi denilen bir nebat (K.T: 1171).

Hıbaku'l-bakar : Bâbunec, öküz gözü (L.O: 640).

Hıbak-ı nabti : Reyhân-ı hammâm (L.O: 640).

Hıbaku'l-kına : Merzencûş tohumu (L.O: 640).

Horos (horoz) gözü : Bir cins papatya (K.T: 926) (L.O: 643).

Huzâmi : Lâvanta otu, hüsâme otu (L.O: 646).

Hünkarbeğendi : Bir nevi sarı çiçektir mavisine bey beğendi denir (L.O: 182).

Hüsame otu : Lavanta çiçeği (L.O: 294).

Itr-ı şahi : Fasulye çiçeği (L.O: 649).

İbretü'r-râi : Yabani sadula, dönbaba çiçeği, ıtır çiçeği nevi (L.O: 651).

İğde : Ekşi, pistent ağacı ve meyve ve çiçeği gabirâ, senced (K.T: 194).

İnci çiçeği : Kurt bağrı, ispire (L.O: 190).

İpek çiçeği : Çiçekli semir ot, portulaka (L.O: 192).

İspire : Ağaç inci çiçeği (L.O: 194).

İt papatyası : Diğer bir nevi, babunc-ı kelbi (K.T: 266).

Kadife çiçeği : Yapraklı ülgerli envaı (K.T: 834) (L.O: 201) (L.N: 306).

Kamelya : Kalın yapraklı bir ağacın verdiği büyük ve sarımsı semiz yapraklı çiçek ki Avrupa halkınca pek makbuldür (K.T: 805) (L.N: 311).

Kanarya çiçeği : Bir cins sarı çiçek (K.T: 840) (L.O: 207).

Kandil çiçeği : Civan perçem nevi (L.O: 208).

Kantaron : Dağlarda ve kırlarda hasıl olup, zeytinyağı içinde şişe ile güneşte durduğu halde bıçak yaralarına iyi gelen maruf bir ilaç hasıl eden bir nevi sarı çiçek (K.T: 841) (L.O: 209).

Karaca ot : Çöpleme (L.O: 212).

Karanfil : Hindistan'dan gelen baharattan maruf kuyruklu bir habbe. Kokusu bu baharata benzer maruf güzel bir çiçek ki elvan ve envaı vardır (K.T: 826) (M.L.O: 207) (L.N: 314) (L.O: 687).

Katmer tütün : Petonya çiçeği (L.O: 392).

Kebikeç : Bir nevi nebat (L.N: 322).

Kelebek sarmaşığı : Bir cins nebat (K.T: 908).

Kızalak : Gelincik çiçeği (K.T: 871) (L.O: 238).

Kızıl veratıka : Misk otu (K.T: 1153) (L.O: 407).

Kovan çiçeği : Arı üşen, oğulotu nevi (K.T: 854).

Kovanotu : Yüksükotu (K.T: 854) (L.O: 247).

Koyungözü : Adi çayır papatyası (K.T: 926).

Kulâ : İnci çiçeği (L.O: 697).

Kuzgun kılıcı : Müdavat için müsta'mel bir ot (K.T: 851) (L.O: 259).

Küpe çiçeği : Küpe gibi aşağıya sarkar bir cins çiçek, fuksa (K.T: 918) (L.O: 260).

Lâle : Zanbakiyye fasilesinden (zambakgillerden) soğandan yetişme maruf bir çiçek, huzâm (K.T: 952) (L.O: 264) (L.N: 349) (M.L.O: 230).

Lâle-i hod-rû : Gelincik çiçeği (L.N: 349).

Latin çiçeği : Frenk teresi (K.T: 950) (L.O: 265).

Lâvanta : Hayri çiçeği, hüsame otu (L.O: 265).

Leblâb : Sarmaşık (L.N: 352).

Lehlâh : Acı çiğdem (K.T: 954) (L.O: 703).

Leylâk : Salkım şeklinde ve mor ve beyaz renklerde maruf bir çiçek ve bunu veren ağaç (K.T: 965) (L.O: 266).

Lu'âb-ı nergis : Pat çiçeği hulâsası (L.O: 705).

Malozya : Menekşe çiçeği (K.T: 972).

Manta : Ak menekşe (K.T: 974).

Marulcuk : Karçiçeği, akçöpleme (K.T: 969) (L.O: 273).

Masti çiçeği : Rub'iyye denilen bir nevi çiçek (K.T: 970).

Mayıs çiçeği : Bir nevi çayır çiçeği (K.T: 976).

Menekşe/Benefşe : Maruf güzel rayihalı küçük çiçek ki yerde biter yuvarlakça yapraklı bir nebatta olup, ekseriya mor renkte olur (K.T: 1099) (M.L.O: 39).

Merkad : Tatula denilen çiçek (L.N: 408).

Merzen-gûş/Merzencuş : Fesleğen denilen güzel kokulu nebatın ismidir (K.T: 1023) (M.L.O: 268) (L.O: 723) (L.N: 409).

Mine çiçeği : Baristalon, ra'iyyü'l-hamâm nevi (L.O: 281).

Minek : Süpürge otu, funda (L.N: 429).

Mor susam kökü : Menekşe gibi koktuğu için menekşe kökü, yakı nuhru (L.O: 354).

Mürver : Maruf bir cins küçük ağaç ki, verdiği tane tane beyaz çiçekler kurutulup haşlanmakla nezle için ve müleyyin olarak suyu içilir : Mürver ağacı, mürver çiçeği (K.T: 1027).

Nar : Maruf meyve ki tatlı veya mayhoş bir suyu havi ufak çekirdekli kırmızı taneleri havidir, rummân, nar ağacı, çiçeği (K.T: 1119) (L.O: 286) (M.L.O: 373) (L.N: 536).

Nârdin : "Sünbül-i Rumi" denilen çiçek (K.T: 1119) (M.L.O: 373) (L.O: 768).

Navçağan : Boru çiçeği, patlıcan çiçeği (K.T: 1124) (L.O: 286).

Nergis/Nercis : Sarı çiçekli, yeşil göbekli maruf bir cins güzel çiçek (K.T: 1127) (M.L.O: 380) (L.N: 545) (L.O: 771).

Nesterin/Nester/Nesteren : Yabani gül ve <<ağustos gülü>> denilen çiçek (K.T: 1128) (M.L.O: 381) (L.N: 547) (L.O: 772).

Nilüfer/Niluberg : Beyaz ve sarı ve mavi çiçek açan bir cins su nebâtı, çadır çiçeği (K.T: 1145) (M.L.O: 386) (L.O: 287) (L.N: 553).

Nûfer : Nilüfer denilen çiçek (M.L.O: 389).

Numân çiçeği : Şakâik-i nu'mâniyye (K.T: 1134).

Nüvvâr : Ağaç çiçeği (L.N: 558).

Öküzgözü : Arnika (nebat) (K.T: 925) (L.O: 300).

Papatya : Koyun gözü denilen ortası sarı ve kenarlarındaki yaprakları beyaz bir çiçek ki haşlanarak suyu göğsü yumuşatmak için içilir, pabuna, babunc, ukhuvan (K.T: 266) (L.O: 307).

Paskalya : Bir cins bodur leylak (K.T: 271) (L.O: 309).

Paşa küpesi : Birer nevi çiçek (L.O: 309).

Pat : Astar envâından yassı çayır çiçeği (K.T: 266) (L.O: 309).

Pat astaratikos : Halebi, kasım çiçeği (L.O: 309).

Patlıcan çiçeği : Navçagan, tatula, diken elması (L.O: 310).

Rayet papatyası : Babunec-ı kelbi (L.O: 307).

Reyhân/Rihân : Fesleğen denilen güzel kokulu bir nebat (K.T: 531) (M.L.O: 413) (L.O: 792) (L.N: 589).

Rub'iye çiçeği : Öküz gözü (L.O: 794).

Rub'iye soğanı : Girit lâlesi envaı (L.O: 794).

Rummâni : Al renk nar çiçeği (K.T: 525) (M.L.O: 415) (L.O: 795).

Rûy : Bir nevi zambak çiçeği (K.T: 530).

Sabun otu : Karanfiliyeden sabuniye, helvacı çöğeni, bahçelerde ud ağacı çiçeği (L.O: 325).

Sardunya : Enfü'l-karân, ceranyom, turna burnu bir nevi ıtır çiçeği (L.O: 332).

Sarmaşık : Rast geldiği şeye sarılan nebatât envâı (K.T: 628) (L.O: 334).

Semen : Yasemin denilen güzel kokulu beyaz çiçek (K.T: 576) (M.L.O: 433) (L.O: 808) (L.N: 611).

Semiz kabak : Yaban asması (L.O: 338).

Sıçankulağı : Merzenguş (L.O: 341).

Sığırgözü : Bir cins iri papatya (K.T: 926) (L.O: 342).

Sipergam : Fesleğen (L.N: 622).

Sûrincân : Zambak nevi deva (L.O: 817).

Susam/Süsen/Simsim çiçeği : Suseniyeden kuzgun kılıcı ve akasya gibi çiçekleri dahi havidir. Yabani eşek lalesi (L.O: 354) (K.T: 585) (M.L.O: 449) (L.N: 625).

Sümbül/Sünbül : Malum bir nevi hoş kokulu çiçek (M.L.O: 448) (L.N: 627) (L.O: 819) (K.T: 577).

Sünbül-i hindi : Bir cins çiçek (K.T: 1172).

Sütleğen : İçinde süt gibi beyaz bir mâyi' cevelân eden nebat envaı (K.T: 581) (L.O: 356).

Sütlüce : Bir cins sütleğen (K.T: 581).

Şakâyık : Büyük ve parlak bir çiçektir (K.T: 611) (L.N: 631) (M.L.O: 452) (L.O: 822).

Şakâyık-ı nu'mâniyye : Gelincik (L.O: 822).

Şakikiye : Rub'iye ve şakayık fasilesi (L.O: 822).

Şanbelvi : Salibiye fasilesinden maruf çiçek, mensur, yalan sarı kırmızı katmer, şebboy (L.O: 360).

Şebbûy/Şebboy : Envâ'-ı elvânda cinsleri bulunan maruf ve mebzul bir çiçek (K.T: 602) (L.N: 633) (L.O: 824) (M.L.O: 454).

Tavukgözü : Bir cins küçük papatya (K.T: 926).

Telgraf çiçeği : Tel ile asılı bir saksıda bitip dalları aşağı sarkan sarmaşık kabilinden bir nebat (K.T: 341).

Tuğ-ı arus : Bir nevi büyük çiçek (L.O: 386).

Tuğ-ı şâhi : Bir nevi zambak (L.O.386).

Turna gagası : Minkar kıran, bahçelerde ıtır çiçeği (L.O: 387).

Tûti-i zenbûr : Arı çiçeği (L.O: 125).

Ukhuvân : Papatya (K.T: 116) (L.O: 865) (L.N: 730) (M.L.O: 518).

Veratıka/Vratika : Bir cins çiçek, virâne papatyası (K.T: 1153) (L.O: 407).

Yaban turpu : Lahlâh, bir nevi acı çiğdem (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yayla çiçeği : Anber çiçeği (K.T: 1192) (L.O: 419).

Yediveren : Senede birkaç defa meyve veya çiçek veren asma ve gül vesaire (K.T: 1195).

Yer sarmaşığı : Yere sürülür bir cins sarmaşık (K.T: 1196).

Yıldız çiçeği : Dalya (L.O.426).

Zağra lalesi : Bir nevi zağferan çiçeği (K.T: 952).

Zambak : Soğanlı ve uzun saplı büyük ve güzel rayihalı bir çiçek ki en maruf cinsi beyazdır (K.T: 538) (M.L.O: 541) (L.N: 760) (L.O: 437).

Zehr-i rebi : Çuha çiçeği (L.O: 886).

Zerrin-kadeh : Zeren göbeği, renkli kayazada, nergis soğanı (L.O: 887).

Zülf-i ârız : Zülf-i arûs çiçeği (L.O: 550).

Tablo 4: Çiçek Olan Bitki Adları

Sözcükler	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
Abutilon (Tür.)	+	-	-	-
Açık ağız (Tür.)	+	-	-	-
Âftâb-perest (Far.)	-	+	-	-
Ağaç lalesi (Tür. + Far.)	+	-	-	-
Ağaç sütleğeni (Tür.)	+	-	-	-
Ağaç şakâyıkı (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Ak asma (Tür.)	+	-	-	-
Altun top (Tür.)	+	-	-	-
Anber çiçeği (Ar. + Tür.)	+	-	-	+
Anberiyye (Ar.)	+	-	-	+
Arı çiçeği (Tür.)	-	-	-	+
Arı otu (Tür.)	-	-	-	+
Bâbunc/Babunec (Ar.)	+	+	-	+
Bahâr (Ar.)	+	+	-	+
Basalu'z-zi'b (Ar.)	-	-	-	+
Beğendi (Tür.)	+	-	-	-
Bervâk (Ar.)	-	-	-	+
Boynu eğri (Tür.)	-	-	-	+
Civanperçemi (Far.)	-	-	-	+

Çalı süpürgesi (Tür.)	-	-	-	+
Çarkıfelek (Far.)	-	-	+	-
Çiğdem (Tür.)	+	-	-	+
Çineralya/Çinerarya (İta.)	+	-	-	+
Çoban iğnesi (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Çuka/Çuha (Far.)	+	-	+	+
Dalya (Lat.)	+	-	-	+
Erguvân/Ürcuvan/Ergavân/ Ercevân (Far.)	+	+	+	+
Esâbi'-i feteyât (Far.)	-	-	-	+
Fâgye	-	-	-	+
Fâşrâ	-	-	-	+
Fesleğen (Yun.)	-	-	-	+
Florya (Yun.)	+	-	-	-
Frenc-i meşk (Far.)	-	-	-	+
Frenk teresi (Özel ad + Far.)	+	-	-	+
Fulbahar (Far.)	-	-	-	+
Fulya (Özel ad)	+	-	-	+
Funda (Yun.)	-	-	-	+
Gelincik (Tür.)	+	-	-	+
Girit lalesi (Özel ad + Far.)	+	-	-	+
Girit şakayığı (Özel ad + Ar.)	-	-	-	+
Göl otu (Tür.)	+	-	-	-

Gunca/Gonca (Far.)	+	+	+	+
Gül (Far.)	+	+	+	+
Gülnâr (Far.)	+	+	+	+
Güvercin otu (Tür.)	+	-	-	+
Güveyi otu (Tür.)	+	-	-	-
Harbak (Ar.)	-	-	-	+
Harbakeyn (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'l-utârid (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'r-re'e (Ar.)	-	-	-	+
Hatmi (Ar.)	-	+	-	-
Hemil (Ar.)	+	-	-	-
Hıbak-ı nabti (Far.)	-	-	-	+
Hıbaku'l-bakar (Ar.)	-	-	-	+
Hıbaku'l-kına (Ar.)	-	-	-	+
Horos (horoz) gözü (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Huzâmi (Ar.)	-	-	-	+
Hünkarbeğendi (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Hüsame otu (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Itr-ı şahi (Far.)	-	-	-	+
İbretü'r-râi (Ar.)	-	-	-	+
İğde (Tür.)	+	-	-	-
İnci çiçeği (Tür.)	-	-	-	+
İpek çiçeği (Tür.)	-	-	-	+

İspire	-	-	-	+
İt papatyası (Tür. + Yun.)	+	-	-	-
Kadife çiçeği (Ar. + Tür.)	+	+	-	+
Kamelya (Lat.)	+	+	-	-
Kanarya çiçeği (İsp. + Tür.)	+	-	-	+
Kandil çiçeği (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Kantaron (Yun.)	+	-	-	+
Karaca ot (Tür.)	-	-	-	+
Karanfil (Ar.)	+	+	+	+
Katmer tütün (Tür.)	-	-	-	+
Kebikeç (Sür.)	-	+	-	-
Kelebek sarmaşığı (Tür.)	+	-	-	-
Kızalak (Tür.)	+	-	-	+
Kızıl veratıka	+	-	-	+
Kovan çiçeği (Tür.)	+	-	-	-
Kovan otu (Tür.)	+	-	-	+
Koyungözü (Tür.)	+	-	-	-
Kulâ	-	-	-	+
Kuzgun kılıcı (Tür.)	+	-	-	+
Küpe çiçeği (Tür.)	+	-	-	+
Lâle (Far.)	+	+	+	+
Lâle-i hod-rû (Far.)	-	+	-	-
Latin çiçeği (Özel ad + Tür.)	+	-	-	+
Lâvanta (İta.)	-	-	-	+

Leblâb (Ar.)	-	+	-	-
Lehlâh (Ar.)	+	-	-	+
Leylâk (Ar.)	+	-	-	+
Lu'âb-ı nergis (Far.)	-	-	-	+
Malozya (Tür.)	+	-	-	-
Manta (Tür.)	+	-	-	-
Marulcuk (Yun. + Tür.)	+	-	-	+
Masti çiçeği (Tür.)	+	-	-	-
Mayıs çiçeği (Lat. + Tür.)	+	-	-	-
Menekşe/Benefşe (Far.)	+	-	+	-
Merkad (Far.)	-	+	-	-
Merzen-gûş/Merzencuş (Far.)	+	+	+	+
Mine çiçeği (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Minek (Far.)	-	+	-	-
Mor susam kökü (Erm.+ Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Mürver (Far.)	+	-	-	-
Nar (Far.)	+	+	+	+
Nârdin (Far.)	+	-	+	+
Navçağan (Tür.)	+	-	-	+
Nergis/Nercis (Far.)	+	+	+	+
Nesterin/Nester/Nesteren (Far.)	+	+	+	+
Nilüfer/Niluberg (Far.)	+	+	+	+

Nûfer (Far.)	-	-	+	-
Numân çiçeği (Ar. + Tür.)	+	-	-	-
Nüvvâr (Ar.)	-	+	-	-
Öküzgözü (Tür.)	+	-	-	+
Papatya (Yun.)	+	-	-	+
Paskalya (Yun.)	+	-	-	+
Paşa küpesi (Tür.)	-	-	-	+
Pat (Tür.)	+	-	-	+
Pat astaratikos	-	-	-	+
Patlıcan çiçeği (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Rayet papatyası (Ar. + Yun.)	-	-	-	+
Reyhân/Rihân (Ar.)	+	+	+	+
Rub'iye çiçeği (Özel ad + Tür.)	-	-	-	+
Rub'iye soğanı (Özel ad + Tür.)	-	-	-	+
Rummâni (Ar.)	+	-	+	+
Rûy (Far.)	+	-	-	-
Sabun otu (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Sardunya (İta.)	-	-	-	+
Sarmaşık (Tür.)	+	-	-	+
Semen (Far.)	+	+	+	+
Semiz kabak (Tür.)	-	-	-	+
Sıçankulağı (Tür.)	-	-	-	+

Sığırgözü (Tür.)	+	-	-	+
Sipergam (Far.)	-	+	-	-
Sûrincân (Far.)	-	-	-	+
Susam/Süsen/Simsim çiçeği (Ar. + Tür.)	+	+	+	+
Sümbül/Sünbül (Far.)	+	+	+	+
Sünbül-i hindi (Far.)	+	-	-	-
Sütleğen (Tür.)	+	-	-	+
Sütlüce (Tür.)	+	-	-	-
Şakâyık (Ar.)	+	+	+	+
Şakâyık-ı nu'mâniyye (Far.)	-	-	-	+
Şakikiye (Ar.)	-	-	-	+
Şanbelvi	-	-	-	+
Şebbûy/Şebboy (Far.)	+	+	+	+
Tavukgözü (Tür.)	+	-	-	-
Telgraf çiçeği (Fr. + Tür.)	+	-	-	-
Tuğ-ı arus (Far.)	-	-	-	+
Tuğ-ı şâhi (Far.)	-	-	-	+
Turna gagası (Tür.)	-	-	-	+
Tûti-i zenbûr (Far.)	-	-	-	+
Ukhuvân (Ar.)	+	+	+	+
Veratıka/Vratika	+	-	-	+
Yaban turpu (Far. + Far.)	+	-	-	+
Yayla çiçeği (Tür.)	+	-	-	+

Yediveren (Tür.)	+	-	-	-
Yer sarmaşığı (Tür.)	+	-	-	-
Yıldız çiçeği (Tür.)	-	-	-	+
Zağra lalesi (Özel ad + Far.)	+	-	-	-
Zambak (Ar.)	+	+	+	+
Zehr-i rebi (Far.)	-	-	-	+
Zerrin-kadeh (Far. + Ar.)	-	-	-	+
Zülf-i ârız (Far.)	-	-	-	+

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
163	91	32	25	120

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 46'dır: %28,22

Arapça sözcük sayısı 20'dir: %12,26

Farsça sözcük sayısı 26'dır: %15,95

İtalyanca sözcük sayısı 3'tür: %1,84

Latince sözcük sayısı 2'dir: %1,22

Süryanice sözcük sayısı 1'dir: %0,61

Yunanca sözcük sayısı 6'dır: %3,68

Arapça tamlama sayısı 6'dır: %3,68

Farsça tamlama sayısı 14'tür: %8,58

Türkçe+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Türkçe+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Türkçe+Yunanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Arapça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 7'dir: %4,29

Arapça+Yunanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

İspanyolca+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Farsça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 5'tir: %3,06

Farsça+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Farsça+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Fransızca+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Latince+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Yunanca+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Ermenice+Arapça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Özel ad+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 3'tür: %1,84

Özel ad+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Özel ad+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,61

Özel ad şeklinde 1 sözcük vardır: %0,61

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 30'dur: %18,40

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 61'dir: %37,42

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 34'tür: %20,85

Kâmus-ı Türkî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,61

Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,61

Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 3'tür: %1,84

Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 3'tür: %1,84

Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 9'dur: %5,52

Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 2'dir: %1,22

Dört sözlükte bulunan sözcük sayısı 19'dur: %11,65

Abutilon, hatmi çeşidinden bir çiçektir. Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Arapça kökenli *hatmi* ise eş anlamlı sözcük olup Lügat-ı Nâcî'de tespit edilmiştir.

Açık ağız bir cins çiçek tanımıyla yetersiz tanımlanmıştır. Aynı zamanda sıfat tamlamasından ve organ adından oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Âftâb-perest Farsça kökenli olup nilüfer çiçeği manasındadır. Yalnızca Lügat-ı Nâcî'de bulunmaktadır. Eş anlamlı olarak *göl otu* sarı nilüfer anlamında olup rengi ile nitelenmiştir ve Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır. Farsça kökenli *nilüfer/niluberg* sözcüğünün iki şekilde yazımına rastlanmıştır. Beyaz, sarı ve mavi çiçekler açıp suyun üzerinde olan bir bitkidir. Dört sözlükte de bulunmaktadır. Eş anlamlı bir diğer sözcük ise *nûfer* sözcüğüdür. Bu şekli ise yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de tespit edilmiştir.

Ağaç lalesi lale çiçeğinin ağaçta yetişen bir cinsidir. Belirtisiz isim tamlamasından oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Eş anlamlı olan Farsça kökenli *lâle* ise zambak çiçeği gibi soğandan yetişme bir çiçektir. Dört sözlükte de rastlanmıştır. *Susam/süsen/simsim çiçeği*, yabani eşek lalesi anlamına gelen diğer eş anlamlı sözcüktür. Üç şekilde de yazılışına rastlanmıştır ve dört sözlükte tespit edilmiştir. *Zağra lalesi* bir nevi zağferan çiçeği tanımıyla yetersiz tanımlanmıştır. Aynı zamanda yer adı ile oluşmuştur ve Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunmaktadır.

Arı çiçeği, tuti ve zenbur olarak tanımlanmıştır. Tûtî-i zenbur ifadesini farklı açılardan değerlendiren araştırmacılar olmuştur. Kimisi arı ve papağan hayvan adlarıyla tanımlarken, kimisi de çiçek adı olarak değerlendirmiştir. Buna örnek olarak, Şeyh Gâlib'in bir beyitinde geçen bu tamlama için, Ali Nihat Tarlan, bu ifadedeki arı anlamına gelen zenbur kelimesini "geveze" şeklinde anlamlandırmakta ve bu ifadeye "geveze papağan" anlamı vermektedir. Abdulkadir Gürer ise Şeyh Gâlib'in bu tamlamada yarısı arı, yarısı papağan olan mitolojik bir yaratık tasvir ettiğini, böylece korku ve ümit arasında ki karmaşık duyguları alışılmamış bir teşbihle şiire yansıttığını ifade etmiştir. Bunlar dışında Atillâ Şentürk ise "tûtî-i zenbûr"un arı kuşu olabileceğini bir kitabında ifade etmiştir. Şeyh Gâlib, sevgilinin dudaklarının üzerindeki ince tüyleri hayal ettiğini, bu hayalle gözlerinden

kanlı yaşlar akıttığını ifade etmiş ve kirpikleri arasındaki bu kan damlasının kendisi için bir "tûtî-i zenbûr" olduğunu söylemiştir. Bu ifadeyle ince ve siyah tüylerle çevrili kıpkırmızı dudak ve ince tüylere benzeyen kirpikler ortasındaki kan damlası arasında benzerlik kurmuştur. Bu durumda Şeyh Gâlib, divan şiiri geleneğine uyarak sevgilisinden ayrıyken onun ince tüylerle çevrili dudaklarını hayal etmiş ve elinde bu dudakları hatırlatan "tûtî-i zenbûr" çiçeği (belki de gonca veya arı kuşu) olmadığı için kirpikleri arasında ki kanlı gözyaşını kendisine bir "tûtî-i zenbûr" çiçeği olarak görüp bu görüntü sayesinde de acısının hafiflediğini dile getirmiştir (Kaçar 2018:55-58). Doğrudan *tûtî-i zenbûr* olan Farsça tamlama şekline de rastlanmıştır. Her ikisi de Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Arı otu, yüksük otu çeşidinden pembe ve sarı gibi çeşitleri olan bir bitkidir. Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı *kovan otu* da Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Beğendi sözcüğü bir sarı çiçek türüdür. Mavi rengine ise bey beğendi denilmektedir. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır. *Hünkarbeğendi* şekli ise birleşik kelime olup yalnızca Lehçe-i Osmânî'de geçmektedir.

Çarkıfelek, Farsça kökenli çarh > çark ve Arapça kökenli felek "gök" sözcüklerinin birleşmesiyle oluşan çark-ı felek şeklinde Farsça isim tamlaması ile oluşan bir çiçek ismidir. Çiçekleri tekerleğe benzediği için bu adlandırma yapılmıştır. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de yer almaktadır.

Çiğdem, Türkçe sözcük olup beyaz ve sarı ve pembe çiçekli olan ve çeşitleri bulunan bir bitkidir. Eş anlamlı Arapça kökenli *lehlâh* ve belirtisiz isim tamlamasından oluşan *yaban turpu* ise acı çiğdem manasında olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Çuka/Çuha, Farsça kökenli olup iki şekline de rastlanmıştır. Çiçeği kırmızı olan bir çeşit şebboy çiçeğidir. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde tespit edilmiştir. Eş anlamlı olarak Lehçe-i Osmânî'de Farsça tamlama şeklinde *zehr-i rebi* sözcüğüne rastlanmıştır. Eş anlamlı diğer sözcüklerden Farsça şeb "gece" ve bûy "koku" sözcüklerinin birleşmesiyle oluşan *şeb-bûy* ve *şebboy* şeklinde iki türlü şekline rastlanmıştır. Aynı zamanda Farsça sıfat tamlamasıdır. Çeşitli

renkleri bulunan bol bir çiçektir. Dört sözlükte de yer almaktadır. *Şanbelvi* ise yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Erguvân/Ürcuvan/Ergavân/Ercevân olarak dört şekline rastlanan sözcük, Farsça kökenlidir ve rengi kızıl olan bir çiçek olup başka bir özelliği verilmemiştir. Dört sözlükte rastlanmıştır.

Fâgye, kına çiçeği fasilesine girmektedir ve daha fazla bilgiye rastlanmamıştır. Sadece Lehçe-i Osmânî'de de tespit edilmiştir.

Fâşrâ, yaban asması, semiz kabak, fülbahar çeşitleri anlamına gelen bir bitkidir. Eş anlamlı olarak Farsça kökenli *fulbahar* ve *semiz kabak* şekline rastlanmıştır. Semiz kabak aynı zamanda sıfat tamlamasından oluşmaktadır. Üç sözcük de Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Florya, Yunanca kökenli olup Kâmus-ı Türkî'de, *kanarya çiçeği* ise hem Kâmus-ı Türkî hem de Lehçe-i Osmânî'de bulunan bir çeşit sarı çiçek tanımlarıyla yetersiz kalmışlardır. Ayrıca kanarya çiçeği hayvan adı ile oluşmuştur.

Frenk teresi, yer adı ile oluşmuş Latin çiçeği anlamına gelen bir sözcüktür ve bu bitkinin oraya özgü olduğunu göstermektedir. Doğrudan *Latin çiçeği* şekline de rastlanmıştır. İki sözcük de yetersiz tanımlanmıştır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde tespit edilmiştir.

Funda sözcüğü, Yunanca kökenli olup güzel çiçek veren, çeşitleri ise dört yüze kadar ulaşan bir türdür. *Çalı süpürgesi* de funda anlamında olup belirtisiz isim tamlamasından oluşan şeklidir. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmişlerdir. *Minek* ise Farsça kökenli eş anlamlı diğer bir sözcüktür Lügat-ı Nâcî sözlüğünde bulunmaktadır.

Girit lalesi, Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, *Girit şakayığı* ve *Rub'iye soğanı* ise Lehçe-i Osmânî'de bulunan birbirleriyle eş anlamlı sözcüklerdir.Yerleşim yeriyle ilgili bilgi verip diğer çiçeklerden farklı olduklarını göstermektedir ve çeşitli adlandırmalara sahiptir. Diğer eş anlamlı sözcük olarak *şakâyık* Arapça kökenli olup büyük ve parlak bir çiçektir. Dört sözlükte bulunur. *Şakikiye* ise Rub'iye ve şakayık fasilesinin topluluğu manasındadır. Lehçe-i Osmânî'de bulunur. *Ağaç şakayıkı* da şakayık çiçeğinin ağaçta yetişen cinsidir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Gül, bir çiçek olup küçük ve dikenli bir ağaçta yetişir. Şekli ve kokusu ile meşhur bir bitkidir. Farsça kökenli *nesterin/nester/nesteren* şekli de yabani gül ve ağustos gülü manasındadır. İki sözcük de dört sözlükte bulunmaktadır. *Gunca/gonca* ise Farsça kökenli açılmamış gül veya diğer çiçekler için kullanılan bir sözcüktür. Dört sözlükte tespit edilmiştir. *Yediveren*, senede birkaç defa meyve veya gül, asma gibi çiçek veren bitki olup aynı zamanda sıfat tamlamasından oluşmaktadır. *Ak asma* ise çardağa sarılır bir cins beyaz gül olup rengi ile nitelenip sıfat tamlamasından oluşmuştur. Her iki sözcük de yalnızca Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır.

Güvercin otu, mine çiçeği olarak adlandırılan bir çiçek türü olup hakkında başka bilgiye rastlanmamaktadır. Ayrıca hayvan adı ile belirtisiz isim tamlaması şeklinde oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Doğrudan *mine çiçeği* şekli ise yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Harbak ve *Harbakeyn* çöpleme, ak çöpleme, marulcuk manasında olan bir çiçek türüdür fakat başka özelliğine değinilmemiştir. *Marulcuk* şekli de karçiçeği, akçöpleme şeklinde rengi vurgulanarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda –cuk küçültme eki alarak yapım eki şeklinde oluşmuş bir sözcüktür. *Karaca ot* şekli de renginin siyah olduğunu ve diğerlerinden ayrıldığını gösteren bir diğer eş anlamlı sözcüktür. Ayrıca sıfat tamlamasından oluşmuştur. Marulcuk sözcüğü Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alırken, diğer üç sözcük sadece Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır.

Hüsame otu lavanta çiçeği anlamına gelen bir bitkidir. Eş anlamlı olarak *huzâmi* ve İtalyanca kökenli olan *lâvanta* şekline rastlanmıştır. Üç sözcük de Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Itr-ı şahi Farsça isim tamlamasından oluşan ve fasulye şekline benzerliğinden dolayı fasulye çiçeği olarak adlandırılan bir bitkidir. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır.

İbretü'r-râi Arapça isim tamlamasından oluşan yabani sadula, dönbaba çiçeği ve ıtır çiçeği çeşidi gibi birtakım adlarla tanımlanan bir tür olup özelliklerine dair herhangi bir şeye rastlanmamıştır. Eş anlamlı olarak İtalyanca kökenli *sardunya,* Farsça ve Türkçe sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan *çoban iğnesi* ve *turna gagası* sözcüklerine rastlanmıştır. Turna gagası hayvan adı ile oluşup benzetme yoluyla bu adı almıştır. Üç sözcük de yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

İğde hem çiçek hem ağaç hem de meyve olarak birden fazla adlandırılmayla tanımlanmıştır. Sadece Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

İnci çiçeği, kurt bağrı, ispire anlamlarına gelen ağaçta olan bir beyaz çiçektir ve yetersiz tanımlanmıştır. İnci diye adlandırılmasının nedeni de renginden dolayıdır. Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. Eş anlamlı olarak *ispire*, ve *kulâ* sözcükleri de Lehçe-i Osmânî'de, Arapça kökenli *nüvvâr* ise Lügat-ı Nâcî sözlüğünde tespit edilmiştir.

İpek çiçeği, çiçekli semir ot ve portulaka adlarıyla tanımlanmış olup yeterli bilgiye rastlanmamıştır. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Kadife çiçeği, yapraklı ve tüylü şekilleri olan bir çeşit çiçektir. Arapça kökenlidir ve Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunmaktadır.

Kamelya, Latince kökenli bir sözcüktür. Büyük ve sarımsı yaprakları olan bir çiçek olup Avrupa halkı tarafından beğenilmektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunmaktadır.

Kandil çiçeği, Arapça ve Türkçe sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan civan perçemi çeşididir. Doğrudan Farsça kökenli *civanperçemi* ve Arapça tamlamadan oluşan *haşişetü'r-re'e* şekline de rastlanmıştır. Üç sözcük de Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Kantaron sözcüğü Yunanca kökenli olup, dağlarda ve kırlarda yetişen sarı bir çiçektir. Şifa olarak kullanılmaktadır ve zeytinyağı içinde şişe ile güneşte durduğu halde bıçak yaralarına iyi gelen ilaç ortaya çıkarır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Karanfil sözüğü, Arapça kökenli olup güzel bir çiçektir ve renkleri, çeşitleri mevcuttur. Hindistan'dan gelen baharattan kuyruklu bir habbe manası da mevcut olup çok anlamlı sözcük grubuna girmektedir. Dört sözlükte de bulunmaktadır. İtalyanca kökenli *çineralya/çinerarya* olarak iki şekline rastlanan sözcük, yaban karanfiline benzetilen bir çeşit çiçektir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Katmer tütün, petonya çiçeği tanımıyla yetersiz kalmıştır ve aynı zamanda sıfat tamlamasından oluşmuştur. Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Süryanice kökenli *kebikeç* de bir nevi nebat tanımıyla Lügat-ı Nâcî sözlüğünde eksik tanımlanmıştır.

Kelebek sarmaşığı, çiçeklerinin şeklinden dolayı bu isimle adlandırılmış ve hayvan adı ile oluşmuştur. *Yer sarmaşığı* ise yere sürülür bir tür olduğu için diğerlerinden

ayrılmaktadır. *Telgraf çiçeği* de tel ile asılı bir saksıda bitip dalları aşağı sarkan sarmaşık türünden bir çiçektir. Arapça kökenli *hemil* sözcüğü, sarı sarmaşık olarak da adlandırılan bir türüdür. Dört sözcük de Kâmus-ı Türkî'de yer almaktadır. Arapça kökenli *leblâb* ise Lügat-ı Nâcî'de bulunan şeklidir. Doğrudan Türkçe sözcük olan *sarmaşık* şekli de hem Kâmus-ı Türkî hem de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Kovan çiçeği sözcüğü, arı üşen, oğulotu çeşidinden bir çiçek türüdür ve yetersiz tanımlanmıştır. Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Kuzgun kılıcı, şifa için kullanılan bir bitki çeşididir. Özelliklerine değinilmese de bu bitki bir çiçek türü olup aynı zamanda hayvan adı ile oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Küpe çiçeği, küpe gibi aşağıya sarkan bir tür olduğu için benzetme yoluyla bu ismi almıştır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Paşa küpesi* de birer nevi çiçek tanımıyla tanımlanmıştır ve çiçeğin hiçbir özelliğine değinilmemiştir. Fakat adından küpe şeklinde olduğu anlaşılmaktadır ve unvan adı ile oluşmuştur. Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Leylâk, salkım şeklinde mor ve beyaz renklerden oluşan bir çiçektir. Yunanca kökenli *paskalya* ise eş anlamlı bodur leylaktır. İki sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Mayıs çiçeği, Latince kökenli olup çayır çiçeği olarak tanımlanmaktadır. Beşinci ay adı olan mayıs sözcüğü ile oluşmuştur. Adından da anlaşıldığı gibi mayıs ayında yetişen bir çiçek çeşididir. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunmaktadır.

Menekşe/Benefşe sözcüğü, Farsça kökenli benefşe adından alınmış olup iki türlü şekline de rastlanmıştır. Güzel kokulu bir çiçektir ve yerde biten yuvarlak yapraklı bir bitkide, çoğunlukla mor renkte olur. Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde bulunmaktadır. Eş anlamlı *malozya* ve *manta* ise yalnızca Kâmus-ı Türkî'de tespit edilmiştir. *Manta* diğerlerinden farklı olarak ak menekşe şeklinde tanımlanmış ve renginin beyaz olduğu vurgulanmıştır. *Mor susam kökü* ise menekşe gibi kokusu olduğu için menekşe kökü olarak da adlandırılmıştır. Aynı zamanda içerisinde sıfat tamlaması bulunan belirtisiz isim tamlamasından oluşmuştur. Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de yer alır.

Merzen-gûş/Merzencuş sözcüğü Farsça, *reyhân/rihân* sözcüğü ise Arapça olarak iki şekilde rastlanmıştır ve fesleğen denilen kokulu bitkilerdir. Her ikisi de dört sözlükte

bulunmaktadır. Eş anlamlı olarak Farsça tamlama şeklinde *esâbi'-i feteyât* mor fesleğen olarak rengi ile vurgulanmıştır, Arapça tamlama *haşişetü'l-utârid* sözcüğü ise yer fesleğeni olan başka bir çeşididir. Doğrudan *fesleğen* şekline de rastlanmıştır.Yunanca kökenli bir sözcüktür. Farsça isim tamlamasından oluşan *hıbak-ı nabti* ve Arapça isim tamlamasından oluşan *hıbaku'l-kına* sözcükleri de eş anlamlı olmak üzere beş sözcük de yalnızca Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Diğer eş anlamlı sözcükler ise Kâmus-ı Türkî'de bulunan Türkçe sözcük *güveyi otu* ve Lehçe-i Osmânî'de hayvan adı ile oluşan *sıçankulağı* bitkisidir. Sadece Lügat-ı Nâcî sözlüğünde yer alan Farsça kökenli *sipergam* ise diğer eş anlamlı sözcüktür. Eş anlamlı sözcükler bakımından zengin bir kelime olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda bu bitkiler hem gıda olarak hem de çiçek olarak bilinmektedir.

Mürver sözcüğü Farsça kökenlidir. Tane tane beyaz çiçekleri kurutulup haşlanır ve nezle olunduğunda şifa bulmak için içilen bir bitkidir. (Mürver) ağacı ve (mürver) çiçeği olarak tanımlanıp yalnızca Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Nar, Farsça kökenli olup hem çiçek hem ağaç hem de meyvesi ile birlikte tanımlanmıştır. Eş anlamlı olan diğer Farsça kökenli *gülnâr* ise doğrudan nar çiçeği manasındadır. İki sözcüğe de dört sözlükte rastlanmıştır. *Rummâni* sözcüğü de kırmızı renk nar çiçeği tanımıyla rengini nitelemiştir. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde bulunmaktadır.

Nergis/Nercis Farsça kökenli bu sözcük iki şekilde sözlüklerde bulunmaktadır. Sarı çiçekli ve yeşil göbekli bir çiçektir. Dört sözlükte bulunmaktadır. *Boynu eğri* eş anlamlı kelime olup iri nergis tanımıyla, *zerrin-kadeh* zeren göbeği, nergis soğanı tanımlarıyla eş anlamlı kelimelerdir. Her ikisi de Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Fulya* ise özel bir ad olup İtalya'dan getirilen sarı soğan çiçeği olarak nergisle eş anlamlı bir çiçektir. Aynı zamanda yetiştiği yer hakkında bilgi vermektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde rastlanmıştır.

Papatya sözcüğü, Yunanca kökenli olup ortası sarı, kenarlarındaki yaprakları ise beyaz bir çiçektir. Haşlanarak suyu göğsü yumuşatmak için içilip şifa niyetine de yararlanılır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak hayvan adı ile oluşan *öküzgözü, horos (horoz) gözü* ve *sığırgözü,* Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, *it papatyası, koyungözü* ve *tavukgözü* ise yalnızca Kâmus-ı Türkî'de tespit

edilmiştir. Aynı zamanda *koyungözü* ve *horos gözü* gibi sözcükler organ adı ve hayvan adının birleşmesiyle oluşan belirtisiz isim tamlamalarıdır. *Sığırgözü* diğer papatyalardan farklı olarak iri papatya manasında, *tavuk gözü* küçük papatya, *koyungözü* ise çayır papatyası olarak tanımlanmıştır. Arapça kökenli *bâbunc/babunec* ve *bahâr* Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de, Arapça tamlama olan *hıbaku'l-bakar*, Arapça ve Yunanca sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan *rayet papatyası* ve özel ad ve Türkçe sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan *Rub'iye çiçeği* de sadece Lehçe-i Osmânî'de, *masti çiçeği* Kâmus-ı Türkî'de, *ukhuvân* sözcüğü dört sözlükte, *veratıka/vratika* ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. Eş anlamlı toplam on dört kelimeye rastlanmıştır ve bu da papatya çiçeğini niteleyen isimlerin, kullanımının zengin olduğunu göstermektedir.

Pat astaratikos, kasım çiçeği denilen bir çiçek olup kasım ayında çıkan bir çiçektir. Eş anlamlı Farsça tamlama şeklinde *lu'âb-ı nergis* sözcüğüne rastlanmıştır. İkisi de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır. Diğer eş anlamlı *pat* şekli ise hem Kâmus-ı Türkî hem de Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Patlıcan çiçeği, Farsça bâdingân sözcüğünden alıntı olup patlıcan sebzesinin şeklinden ve renginden dolayı bu adı almıştır. Lehçe-i Osmânî'de yer alır. *Navçağan* sözcüğü Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, Farsça kökenli *merkad* sözcüğü de Lügat-ı Nâcî'de bulunan eş anlamlı sözcüklerdir.

Sabun otu, karanfiliyeden sabuniye, helvacı çöğeni, bahçelerde ud ağacı çiçeği gibi çeşitli isimlerle tanımlanmıştır. Adından da sabun gibi köpürdüğü anlaşılmaktadır. Lehçe-i Osmânî'de yer alır.

Semen sözcüğü, Farsça kökenlidir. Yasemin denilen güzel kokulu beyaz çiçek türüdür. Dört sözlükte de tespit edilmiştir.

Sümbül/Sünbül, Farsça kökenlidir. Hoş kokulu çiçek olup eksik tanımlanmıştır. İki şekline de rastlanmıştır ve dört sözlükte bulunmaktadır. *Basalu'z-zi'b* Arapça tamlamadan oluşmuştur. Yabani sümbül anlamında olan bir çeşididir ve Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. *Nârdin* ise Farsça kökenlidir ve Rum sümbülü olan farklı bir çeşidi olup yetiştiği yer hakkında bilgi vermektedir. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunmaktadır.

Sünbül-i hindi, bir cins çiçek tanımıyla yetersiz kalmıştır. Hint sümbülü adı ile Hindistan'da yetişen sümbül çiçeği olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda Farsça isim tamlaması ile oluşmuştur. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde rastlanmıştır.

Sütleğen, içinde süt gibi beyaz bir sıvı bulunan çiçekli bitkidir. Aynı zamanda türemiş bir sözcük olmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır. Eş anlamlı olan *sütlüce* de bir çeşit sütleğen olup o da Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır. Diğer eş anlamlı kelime *ağaç sütleğeni*dir. Sütleğen çiçeğinin ağaçta yetişen cinsidir. Kâmus-ı Türkî'de tespit edilmiştir.

Şakâyık-ı nu'mâniyye Farsça isim tamlamasından oluşan, gelincik manasında bir çiçektir. Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. Eş anlamlı olarak *numân çiçeği* Kâmus-ı Türkî'de, *kızalak,* Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, Farsça tamlamadan oluşan *lâle-i hod-rû* ise Lügati Naci sözlüğünde bulunmaktadır. Doğrudan *gelincik* şekline de rastlanmıştır. Türkçe sözcük olup –cik küçültme eki gelmiştir. Çayırlarda yetişen kırmızı bir cins çiçek olup aynı zamanda şurup ve reçeli yapılarak gıda olarak tüketilmektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Tuğ-ı arus bir nevi büyük çiçek olarak tanımlanmıştır ve hiçbir özelliğinden bahsedilmemiştir. Farsça isim tamlamasından oluşmuştur. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır.

Yayla çiçeği ve *anber çiçeği* küçük bir ağacın üzerinde olan yuvarlak sarı renkli ve kokulu bir çiçektir. *Anberiyye* şekli de mevcuttur. Üç sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer alırlar. Eş anlamlı olarak *altun top* kelimesi de sıfat tamlamasından oluşup anber çiçeği ve gaziye anlamına gelen sözcüktür. Kâmus-ı Türkî'de yer alır. *Kızıl veratıka* da misk otu tanımıyla amber çiçeği manasında bir bitkidir. Sıfat tamlamasından oluşup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Yıldız çiçeği, dalya olarak tanımlanıp herhangi bir özelliğine değinilmemiştir. Benzetme yoluyla bu adı almıştır. Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Dalya* şekli de Latince kökenli olup hem Kâmus-ı Türkî hem de Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Zambak Arapça kökenlidir. Soğanlı ve uzun saplı büyük bir çiçektir. En bilinen cinsi ise beyaz rengidir. Dört sözlükte tespit edilmiştir. Arapça kökenli *bervâk* sarı zambak manasında olup zambağın bir çeşididir, *sûrincân* Farsça kökenli, *tuğ-ı şâhi* ise Farsça tamlama olup eş anlamlı sözcüklerdir ve üçü de Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. Farsça

kökenli *rûy* kelimesi de pembe renkli bir üzüm tanımıyla hem üzümü nitelemiş hem de zambak çiçeği anlamına gelerek çok anlamlı kelimeye örnek olmuştur ve yalnızca Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Zülf-i ârız, gelin çiçeği de denilen bir tür çiçek olup yetersiz tanımlanmıştır. Aynı zamanda Farsça isim tamlamasından oluşup Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Bazı sözcüklerin kökeni tespit edilememiştir. Bunlar *fâgye, fâşrâ, ispire, kızıl veratıka, kulâ, pat astaratikos, şanbelvi, veratıka/vratika* sözcükleridir.

4.2.3. Ot Olan Bitki Adları

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve türüne göre ot olan bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

Ağı otu : Baldıran (L.O: 8).

Ak diken : Esmârı müshil dikenli bir nebat (K.T: 43).

Ak söğüt : Kurtboğan denilen nebat (K.T: 44).

Altun kökü : Pekvâne denilen bir cins kök (K.T: 48).

Altun otu : Eğrelti otu nev'inden tıpta müsta'mel bir nebat (K.T: 48) (L.O: 294).

Ancelika : Melik otu (L.O: 18).

Arsenik : Sıçan otu (L.N: 34).

Aslan kuyruğu : Frasyon (nebât) (K.T: 866) (L.O: 258).

Aşebe : Ot kabilinden olan nebat (K.T: 727) (L.O: 553).

At kuyruğu : Ayrık otu nev'i, boğumluca (K.T: 866) (L.O: 258).

Ayrık : Bir cins çayır otu ki kökü pek derin ve sert olup bağ ve bahçelere musallat olur ve ayıklanması pek zordur (K.T: 57) (L.O: 294).

Bâdrencbûye : Oğul otu (L.O: 557).

Bakabunga : Yavşan nevi diken (L.O: 36).

Baldıran : Şevgeran, ağı otu, tagma (L.O: 38).

Bambul otu : Sinil otu (L.O: 40).

Basur otu : Haşişetü'l-kelb (L.O: 560).

Başak : Sünbüle, hûşe, ekin başı (L.O: 44).

Batares : Bir nev'i eğrelti otu (K.T: 232).

Berdi : Bir nevi saz yani hasır otu ki eski zamanda iç kabuğundan kağıt yerine müstamel bir matah ittihaz olunur idi (M.L.O: 40).

Bıldırcın otu : Hint'ten gelir bir zehirli nebat (L.O: 53).

Bin yaprak : Bir nebat (K.T: 1177).

Bingözotu : Mahmude denilen bir cins nebat (K.T: 926) (L.O: 166).

Boğa yaprağı : Bezr-i kutuna, karnı yarık (L.O: 58).

Boy otu : Arabide halbe denilen bir nebat ki tohumuna da boy tohumu derler (K.T: 254) (L.O: 294).

Burgusî : Pire otu (L.O: 570).

Bûyçe : Sarmaşık otu (L.N: 74).

Çakır : Bir cins nebat, urfec-i berri (K.T: 393).

Çemen/Çim : Yeşil ve kısa otla yani çimle mestur yer, yeşillik (K.T: 406) (L.O: 100) (L.N: 101) (M.L.O: 65).

Çıban otu : Vronika, derûnec (L.O: 95).

Çıyançık : Bir cins nebat, şecereti't-tinin (K.T: 413).

Çoban süzeği : Bir nevi nebat (L.O: 101).

Çördük : Münebbih ve mukavvi addolunan güzel kokulu bir ot (K.T: 409) (L.O: 104).

Denizkulağı : Bir cins nebat (K.T: 858).

Derûnec-i akrebi : Akrep otu (L.O: 545).

Dul aptal otu : Mazeryun (L.O: 125).

Dul avrat otu : Bârvâna yaprağı, tavşan kulağı nevinden (L.O: 125).

Durağan : Durak otu (L.O: 125).

Eğrelti : Budakları kıvrık süren ve bazen ağaç gibi büyüyen bir cins ot : eğrelti otu (K.T: 120).

Eğrice otu : İklilü'l melik. İri büğelik (L.O: 131).

Ekin : Ekilmiş hububâtın sürmüşü, tarlada bitmiş hububât, mezruât (K.T: 124).

Engerek otu : Re'sü'l-hayye (L.O: 135).

Eşekkulağı : Bir cins nebat (K.T: 857).

Fassa : Yonca (L.O: 612).

Fılandıri : Kara baldıran (nebat) (K.T: 779).

Gecik : Gecik otu. Bir cins nebat (K.T: 887).

Geğeçotu : Bir cins nebat (K.T: 906)

Gelinfeneri : "Elgegenç" denilen bir cins nebat (K.T: 912).

Gelinsaçı : "Eftimon" denilen bir cins nebat (K.T: 912).

Gevân : Bir cins dikenli ot, koğan dikeni (K.T: 917).

Göz otu : Haşişetü'l-ayn (nebat) (K.T: 925) (L.O: 166).

Güve otu : Bir cins nebat (K.T: 934).

Halfa : Yahut halfe. Mağrip dağlarında vesair bazı yerlerde hüda-yi nâbit olarak hâsıl olan uzun ve kalın bir cins ot ki elyafından ipek taklidi şeyler nesc olunur (K.T: 437).

Haşişe'tü'l-cereb : Uyuz otu (L.O: 635).

Haşişetü'l-fıtk : Kasık otu (L.O: 635).

Haşişetü'l-kumle : Bit otu (L.O: 635).

Haşişetü's-se'lil : Siğil otu, belhana (L.O: 635).

Haşişetü's-sü'âl : Öksürük otu (L.O: 635).

Hıbak-ı türtücân : Oğul otu (L.O: 640).

Hiltit : Baldırgan (L.O: 642).

Hulbe : Boy otu, boy tohumu, sümbüliye (L.O: 644).

Hurdi : Kamış, hasır otu (M.L.O: 156).

Hûşe : Salkım ve başak (K.T: 465) (M.L.O: 157) (L.N: 237) (L.O: 646).

Işkın : Bahçe râvendi denilen nebat, revâsıl (K.T: 99).

İklilü'l-melik : Eğrice otu, melik otu, koç boynuzu (L.O: 658).

İncibâr : İncibâr otu (L.O: 662).

İt kişiri : Bir cins kök (K.T: 904).

İt kuyruğu : Belburan (nebât) (K.T: 866) (L.O: 258).

Jâj : Deve dikeni, süprüntü, herze (L.O: 681).

Kâfuriye : Kafiri otu, haşişe (L.O: 684).

Kalkıyan : Kolgan dahi denilen bir cins diken (K.T: 803).

Kanarya otu : Bir cins nebat (K.T: 840).

Kanbel : Bir cins nebat (K.T: 806) (L.O: 207).

Kandıra : Hasır gibi olan kırmızı saz sepetçi söğüdü, halfa, yemen safranı bir nevi yakı otu (L.O: 208).

Kangal dikeni : Deve me'kulü bir nebat (L.O: 208).

Kantariyyun-ı ekber : Kılıç otu, eşek kulağı (L.O: 687).

Kara yandık : Deve dikeninin büyük soyu (L.O: 413).

Karaçalı : Bir cins dikenli çalı (K.T: 826).

Karadiken : Bir cins nebat (K.T: 826).

Karagat : Kulunç otu (L.O: 212).

Kaşık otu : Salibiyeden haşişetü'l-me'alık, lâzeliyeden haşişetü'l-fıtk (L.O: 219).

Kavkaz : Dana tabanı dikeni ve daha bazı dikenli ot (L.O: 221).

Kaya koruğu : Ekseriya duvarlarda ve damlarda biten bir cins nebat (K.T: 850).

Keçisakalı : Yabani sedâb gibi kokulu ot (L.O: 225).

Kedi ayası : Keffü'l-hirre (nebat) (K.T: 891).

Kediotu : Valeriyana denilen nebat-ı tıbbi (K.T: 891) (L.O: 225).

Kelebekotu : Dağ yoncası (K.T: 908) (L.O: 226).

Keneotu : "Hubbü's-selâtin" denilen bir cins nebat (K.T: 916) (L.O: 228).

Keven otu : Kavan (L.O: 232).

Kırk kilit otu : Bir acayip ottur, dal ve yaprakları çektikçe çıkar (L.O: 239).

Kızılyaprak : Kasık otu (K.T: 829).

Koç boynuzu : İklilü'l-melik nevinden ot (L.O: 241).

Koğalık : Saz nevinden bir cins hasır otu, tüylü saz (K.T: 855).

Kolgan : Bir nevi çatallı diken, kalgıyan otu (K.T: 859) (L.O: 243).

Kuduz otu : Haşişetü'l-kelb, kahirü's-semum, banbul otu (L.O: 251).

Kulapa : Ak sakız dikeni de denilen bir cins nebat (K.T: 857).

Kulkâs : "fûl-i kıbti" denilen bir cins nebat ki "kulkasiyye" tabir olunan bir zümrenin esasıdır (K.T: 837) (L.O: 698).

Kulunç otu : Bir cins nebât-ı tıbbi (K.T: 860) (L.O: 698).

Kurbağa otu : Bir cins nebat (K.T: 846) (L.O: 294).

Kurt ayağı : Bir cins nebat, kibrit nebatı (K.T: 846) (L.O: 255).

Kurt kulağı : Bir cins nebat (K.T: 846).

Kurt tırnağı/Kurt pençesi : Bir nevi kan otu (L.O: 255).

Kuzgun ayağı : Hilal otu (K.T: 851) (L.O: 259).

Kuzgun ekmeği : Eğrelti otu, üfteri (K.T: 851) (L.O: 259).

Künk otu : Ayrık nevi, Mekke samanı, ezhar (L.O: 260).

Leflâfe : Kurt tırnağı denilen bir nevi encibâr (K.T: 959) (L.O: 703).

Mahmude : Bingözotu, samonya (K.T: 1008) (L.O: 709).

Mâzeryûn : Dul abdal otu (L.O: 715).

Meke : Bir nevi putrak diken (K.T: 1080).

Melisa : Oğul otu, bûy-ı mardan (L.O: 719).

Meyan : "Boyan" denilen nebat (K.T: 1114).

Mişecik : Şefeviyye (ballıbabagiller) fasilesinden bir ot, belut-ı arz, yer meşesi, kurtluca (K.T: 1115) (L.O: 278).

Mugaylân : Çölde yetişir bir cins dikenli çalı, deve dikeni (K.T: 1068) (M.L.O: 289) (L.O: 734) (L.N: 438).

Nân-hâh otu : Melek otu (L.O: 768).

Nezle otu : Bit otu nevinden (L.O: 773).

Pamuk otu : Beyaz pırasa gibi türüz otu, öksürük otu (L.O: 306).

Papaz/Papas otu : Bir bit otu gibidir, leclâciye fasilesinden bir Amerika nebatı (K.T: 266) (L.O: 307).

Pardı otu : Berdi, bir nevi sazlık (L.O: 308).

Pıtrak otu : Demir diken, dul avrat, hasek (L.O: 316).

Pisi otu : Eba pisiği, çatık otu, çıyık otu (L.O: 317).

Pülüskün : Çoban süzeği denilen nebat (K.T: 286) (L.O: 321).

Ratbe : Yonca otu (L.N: 582).

Saban-kıran : Pek sert bir cins kök (K.T: 624).

Saparna : Serseparilya yani parilya dikeni maruf nebatın kökü (L.O: 332).

Sarısabır : Sibar denilen bir nebat (K.T: 629) (L.O: 333).

Sedâb : Sedeb ve galat olarak sadef otu denilen bir cins nebat (K.T: 559) (M.L.O: 430).

Sıçan otu : Semmü'l-fâr (L.O: 341).

Sığır-katır kuyruğu : Nebat envaı (K.T: 866) (L.O: 258).

Sığırdili : Lisan-ı sevr otu, öküz dili (L.O: 342).

Sıraca otu : Ak ban, beng-i sefid, sığır kuyruğu balık otu nevinden hilaliye-asgar (L.O: 343).

Sinirli yaprak : Yaraya merhem komakta müsta'mel semizce bir yaprak ki sulak yerlerde olur. Boğa yaprağı (K.T: 1177) (L.O: 346).

Sipend : Yabani sedâb tohumu (L.O: 815).

Soğulcan/Solucan otu : Soğulcan düşürmede ilaç gibi kullanılan bir cins nebat (K.T: 655) (L.O: 349).

Sökü : Tavşancıl otu (K.T: 586) (L.O: 351).

Süngü otu : Zıfrü'n-nesr, sünü (L.O: 355).

Şevgerdân : Baldıran (L.O: 827)

Şevki : Dikene müşabih veya diken kabilinden olan (K.T: 617).

Şevkürân : Baldıran denilen nebat (K.T: 617).

Şile : Güzel rayihalı bir cins nebat (K.T: 622) (L.O: 363).

Tarhûn : Güzel rayihalı olan kökü müsta'mel bir cins nebat (K.T: 686) (L.O: 369).

Tavşankulağı : Bir ot (K.T: 858) (L.O: 373).

Tırfil : Yonca denilen nebat (M.L.O: 512).

Tırnak otu : Zufre otu (L.O: 380).

Titrek çiçeği : Zembil, bir dağ otu (L.O: 381).

Topalak kökü : Havlincan nevi su'd, müşk-i zemin, abir-i su'âdi, Arabistan kıstı (K.T: 692) (L.O: 383).

Toruz/Türüz otu : Tırmanır güzel kokulu bir nebat (K.T: 354) (L.O: 391).

Tüttücân : Oğul otu, bâdrencbûye (L.O: 864).

Ulu avrat otu : Yaprakları geniş, kalın ve keskin kokulu bir ot (K.T: 742) (L.O: 395).

Uyuz otu : Giçik otu (L.O: 398).

Üfteri : Eğrelti otu, kuzgun ekmeği, nev'i (K.T: 168).

Üşnân : Kalye otu (L.O: 869).

Veronika : Çıban otu (K.T: 1154) (L.O: 408).

Yabantırak : Turak otunun bir nev'i (K.T: 1193).

Yakı otu : Kandırı, yakı yaprağı (K.T: 1186) (L.O: 411).

Yapışkan otu : Yaprakları süründüğü yere yapışır bir cins nebat (K.T: 1177) (L.O: 414).

Yavşan otu : Veronika denilen nebat (K.T: 1191) (L.O: 418).

Yer bağırsağı : Sarad denilen nebat (K.T: 1196) (L.O: 424).

Yer pelidi : Bir cins nebat (K.T: 1196) (L.O: 424).

Yılan yastığı : Lisanü'l hayye, lûf otu (L.O: 426).

Yonca : Suluca yerlerde hudâyi-nâbit veya ekilmekle hâsıl olan yapraklı maruf bir ot ki hayvanâta çok yarayıp ekseriya yeşil yedirilir (K.T: 1214) (L.O: 429).

Zeneb-i seb : Dul avrat otu (L.O: 887).

Zenebü'l-hayl : Boğumluca ulama yonca (L.O: 887).

Zıfra : Tırnak otu (L.O: 888).

Zıfru'l-akarib : Söğüt otu, muhabbet otu (L.O: 888).

Zırnık : Yaldızlı sıçan otu (L.O: 889).

Zûfâ : Zûfi, çördük otu (L.O: 890).

Zürünbâd : Bir nevi ot ismidir (M.L.O: 550).

Tablo 5: Ot Olan Bitki Adları

Sözcükler	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
Ağı otu (Tür.)	-	-	-	+
Ak diken (Tür.)	+	-	-	-
Ak söğüt (Tür.)	+	-	-	-
Altun kökü (Tür.)	+	-	-	-
Altun otu (Tür.)	+	-	-	+
Ancelika (Fr.)	-	-	-	+
Arsenik (Fr.)	-	+	-	-
Aslan kuyruğu	+	-	-	+

(Tür.)				
Aşebe (Ar.)	+	-	-	+
At kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Ayrık (Tür.)	+	-	-	+
Bâdrencbûye	-	-	-	+
Bakabunga	-	-	-	+
Baldıran (Tür.)	-	-	-	+
Bambul otu (Tür.)	-	-	-	+
Basur otu (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Başak (Tür.)	-	-	-	+
Batares (Tür.)	+	-	-	-
Berdi (Ar.)	-	-	+	-
Bıldırcın otu (Tür.)	-	-	-	+
Bin yaprak (Tür.)	+	-	-	-
Bingözotu (Tür.)	+	-	-	+
Boğa yaprağı (Tür.)	-	-	-	+
Boy otu (Tür.)	+	-	-	+
Burgusî (Tür. + Far.)	-	-	-	+
Bûyçe (Far.)	-	+	-	-
Çakır (Tür.)	+	-	-	-
Çemen/Çim (Far.)	+	+	+	+
Çıban otu (Tür.)	-	-	-	+
Çıyançık (Tür.)	+	-	-	-

Çoban süzeği (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Çördük (Tür.)	+	-	-	+
Denizkulağı (Tür.)	+	-	-	-
Derûnec-i akrebi (Far.)	-	-	-	+
Dul aptal otu (Tür.)	-	-	-	+
Dul avrat otu (Tür. + Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Durağan (Tür.)	-	-	-	+
Eğrelti (Tür.)	+	-	-	-
Eğrice otu (Tür.)	-	-	-	+
Ekin (Tür.)	+	-	-	-
Engerek otu (Tür.)	-	-	-	+
Eşekkulağı (Tür.)	+	-	-	-
Fassa	-	-	-	+
Fılandıri (Tür.)	+	-	-	-
Gecik (Tür.)	+	-	-	-
Geğeçotu (Tür.)	+	-	-	-
Gelinfeneri (Tür. + Yun.)	+	-	-	-
Gelinsaçı (Tür.)	+	-	-	-
Gevân (Tür.)	+	-	-	-
Göz otu (Tür.)	+	-	-	+
Güve otu (Tür.)	+	-	-	-

Halfa (Ar.)	+	-	-	-
Haşişe'tü'l-cereb (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'l-fıtk (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'l-kumle (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü's-se'lil (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü's-sü'âl (Ar.)	-	-	-	+
Hıbak-ı türtücân (Far.)	-	-	-	+
Hiltit	-	-	-	+
Hulbe	-	-	-	+
Hurdi	-	-	+	-
Hûşe (Far.)	+	+	+	+
Işkın (Tür.)	+	-	-	-
İklilü'l-melik (Ar.)	-	-	-	+
İncibâr	-	-	-	+
İt kişiri (Tür. + Erm.)	+	-	-	-
İt kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Jâj	-	-	-	+
Kâfuriye (Ar.)	-	-	-	+
Kalkıyan (Tür.)	+	-	-	-
Kanarya otu (İsp. + Tür.)	+	-	-	-

Kanbel (Tür.)	+	-	-	+
Kandıra (Lat.)	-	-	-	+
Kangal dikeni (Yun. + Tür.)	-	-	-	+
Kantariyyun-ı ekber (Far.)	-	-	-	+
Kara yandık (Tür.)	-	-	-	+
Karaçalı (Tür.)	+	-	-	-
Karadiken (Tür.)	+	-	-	-
Karagat	-	-	-	+
Kaşık otu (Tür.)	-	-	-	+
Kavkaz	-	-	-	+
Kaya koruğu (Tür. + Far.)	+	-	-	-
Keçisakalı (Tür.)	-	-	-	+
Kedi ayası (Tür.)	+	-	-	-
Kediotu (Tür.)	+	-	-	+
Kelebekotu (Tür.)	+	-	-	+
Keneotu (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Keven otu (Tür.)	-	-	-	+
Kırk kilit otu (Tür. + Far. + Tür.)	-	-	-	+
Kızılyaprak (Tür.)	+	-	-	-
Koç boynuzu (Tür.)	-	-	-	+

Koğalık (Tür.)	+	-	-	-
Kolgan (Tür.)	+	-	-	+
Kuduz otu (Tür.)	-	-	-	+
Kulapa (Tür.)	+	-	-	-
Kulkâs (Ar.)	+	-	-	+
Kulunç otu (Tür.)	+	-	-	+
Kurbağa otu (Tür.)	+	-	-	+
Kurt ayağı (Tür.)	+	-	-	+
Kurt kulağı (Tür.)	+	-	-	-
Kurt tırnağı/Kurt pençesi (Tür.)	-	-	-	+
Kuzgun ayağı (Tür.)	+	-	-	+
Kuzgun ekmeği (Tür.)	+	-	-	+
Künk otu	-	-	-	+
Leflâfe (Ar.)	+	-	-	+
Mahmude (Ar.)	+	-	-	+
Mâzeryûn	-	-	-	+
Meke (Tür.)	+	-	-	-
Melisa (Yun.)	-	-	-	+
Meyan (Far.)	+	-	-	-
Mişecik (Tür.)	+	-	-	+
Mugaylân (Far.)	+	+	+	+
Nân-hâh otu (Far. + Tür.)	-	-	-	+

Nezle otu (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Pamuk otu (Yun. + Tür.)	-	-	-	+
Papaz/Papas otu (Yun. + Tür.)	+	-	-	+
Pardı otu	-	-	-	+
Pıtrak otu (Tür.)	-	-	-	+
Pisi otu (Tür.)	-	-	-	+
Pülüskün (Tür.)	+	-	-	+
Ratbe (Ar.)	-	+	-	-
Saban-kıran (Tür.)	+	-	-	-
Saparna (İsp.)	-	-	-	+
Sarısabır (Tür.)	+	-	-	+
Sedâb (Ar.)	+	-	+	-
Sıçan otu (Tür.)	-	-	-	+
Sığır-katır kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Sığırdili (Tür.)	-	-	-	+
Sıraca otu	-	-	-	+
Sinirli yaprak (Tür.)	+	-	-	+
Sipend (Far.)	-	-	-	+
Soğulcan/Solucan otu (Tür.)	+	-	-	+
Sökü (Tür.)	+	-	-	+

Süngü otu (Tür.)	-	-	-	+
Şevgerdân (Far.)	-	-	-	+
Şevki (Ar.)	+	-	-	-
Şevkürân (Far.)	+	-	-	-
Şile (Tür.)	+	-	-	+
Tarhûn (Ar.)	+	-	-	+
Tavşankulağı (Tür.)	+	-	-	+
Tırfil	-	-	+	-
Tırnak otu (Tür.)	-	-	+	-
Titrek çiçeği (Tür.)	-	-	+	-
Topalak kökü (Tür.)	+	-	-	+
Toruz/Türüz otu (Tür.)	+	-	-	+
Tüttücân	-	-	-	+
Ulu avrat otu (Tür. + Ar. + Tür.)	+	-	-	+
Uyuz otu (Tür.)	-	-	-	+
Üfteri (Yun.)	+	-	-	-
Üşnân	-	-	-	+
Veronika (İta.)	+	-	-	+
Yabantırak (Far. + Tür.)	+	-	-	-
Yakı otu (Tür.)	+	-	-	+
Yapışkan otu (Tür.)	+	-	-	+
Yavşan otu (Tür.)	+	-	-	+

Yer bağırsağı (Tür.)	+	-	-	+
Yer pelidi (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Yılan yastığı (Tür.)	-	-	-	+
Yonca (Tür.)	+	-	-	+
Zeneb-i seb (Far.)	-	-	-	+
Zenebü'l-hayl (Ar.)	-	-	-	+
Zıfra	-	-	-	+
Zıfru'l-akarib (Ar.)	-	-	-	+
Zırnık (Far.)	-	-	-	+
Zûfâ (İbr.)	-	-	-	+
Zürünbâd (Far.)	-	-	+	-

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
166	86	6	8	120

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 89'dur: %53,61

Arapça sözcük sayısı 11'dir: %6,62

Farsça sözcük sayısı 10'dur: %6,02

Fransızca sözcük sayısı 2'dir: %1,20

Latince sözcük sayısı 1'dir: %0,60

İbranice sözcük sayısı 1'dir: %0,60

İspanyolca sözcük sayısı 1'dir: %0,60

İtalyanca sözcük sayısı 1'dir: %0,60

Yunanca sözcük sayısı 2'dir: %1,20

Arapça tamlama sayısı 8'dir: %4,81

Farsça tamlama sayısı 4'tür: %2,40

Türkçe+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,60

Türkçe+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,60

Türçe+Ermenice şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,60

Türkçe+Yunanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,60

Arapça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 2'dir: %1,20

Farsça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 4'tür: %2,40

İspanyolca+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,60

Yunanca+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 3'tür: %1,80

Türkçe+Arapça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 2'dir: %1,20

Türkçe+Farsça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,60

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 38'dir: %22,89

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 73'tür: %43,97

Yalnızca Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 3'tür: %1,80

Yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 4'tür: %2,40

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 44'tür: %26,50

Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,60

Dört sözlükte bulunan sözcük sayısı 3'tür: %1,80

Ağı otu baldıran anlamında bir ot çeşididir. Eş anlamlı olarak Farsça kökenli *şevgerdân, baldıran* ve *hiltit* sözcükleri Lehçe-i Osmânî'de*, flandıri ve şevkürân* ise Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunur. Kelimeler baldıran tanımıyla yetersiz kalmıştır.

Flandıri ise baldıranın kara renkli çeşidi olup diğerlerinden daha belirleyici bir tanıma sahiptir.

Ayrık bir çeşit çayır otu olup kökü derin ve sert bir bitkidir. Ayıklanması zordur ve bağ, bahçelerde yetişir. Eş anlamlı olarak *at kuyruğu* ayrık otu nevi, boğumluca olarak da bilinen çeşididir. Her iki sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde bulunmaktadır. *Künk otu* da ayrık otu çeşidinden olup, Mekke samanı, ezhar gibi çeşitli isimlere sahiptir. Yalnızca Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır.

Bâdrencbûye sözcüğü oğul otu olarak bilinen bir ot çeşididir. Eş anlamlı olarak, *tüttücân*, *hıbak-ı türtücân* ve *melisa* sözcüklerine rastlanmıştır. Dört sözcük de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır.

Bambul otu sinil otu olarak bilinen fakat başka hiçbir özelliğine rastlanmayan bir bitkidir. Eş anlamlı olarak *kuduz otu* ve *haşişetü's-se'lil* bitkisine rastlanmıştır. Farklı isimleri mevcuttur. Üç sözcük de Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Berdi sözcüğü Arapça kökenli olup bir çeşit saz yani hasır otu olarak bilinmektedir. Eskiden kabuğundan kağıt yerine eşya yapılan bir ottur. Eş anlamlı olarak *hurdi* sözcüğü de kamış, hasır otu anlamında olup iki sözcük de Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde tespit edilmiştir. Eş anlamlı olan *kandıra* ve *pardı otu* Lehçe-i Osmânî sözlüğünde, *koğalık* sözcüğü ise Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Bıldırcın otu zehirli bir nebat olup Hindistan'da yetişen bir ot çeşididir. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Bingözotu mahmude denilen bir cins nebat olarak tanımlanıp başka herhangi bir özelliğine değinilmemiştir. Eş anlamlı olarak *mahmude* şekline de rastlanmıştır. Her iki sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Boy otu Arabide halbe denilen bir bitki olup tohumuna da boy tohumu denilmektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak *hulbe* sözcüğü de yalnızca Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Bûyçe Farsça kökenli olup sarmaşık otu olarak bilinen bir bitki türüdür. Lügat-ı Nâcî sözlüğünde rastlanmıştır.

Çemen/Çim olarak iki şekline de rastlanan bu ot yeşil ve kısa şekildedir. Dört sözlükte de tespit edilmiştir.

Dul avrat otu bârvâna yaprağı olarak bilinen ve tavşan kulağı çeşidinden bir ottur. Çeşitli isimleri mevcuttur. Eş anlamlı olarak *pıtrak otu* ve *zeneb-i seb* Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. *Tavşankulağı* ise dul avrat otu ile aynı çeşit bir ot olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Eğrelti bitkisi budakları kıvrık süren ve bazen ağaç gibi büyüyen bir cins ot çeşididir. Eğrelti otu olarak bilinmektedir. Eş anlamlı olarak *batares* ve *üfteri* sözcükleri de Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunmaktadır. *Kuzgun ekmeği* ve *altun otu* ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde bulunmaktadır. *Altun otu* eğrelti otu çeşidinden olan ve tıpta kullanılan bir çeşididir. Bir sözcüğün birden çok ismi olması o sözcüğün eş anlam bakımından zenginliğini göstermektedir.

Ekin tarlada bitmiş tahıl olarak bilinmektedir. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak *başak* bitkisi de sünbüle, hûşe, ekin başı gibi çeşitli isimlerle tanımlanmıştır. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır. Doğrudan Farsça kökenli *hûşe* şekli ise dört sözlükte bulunmaktadır.

İklilü'l-melik eğrice otu, melik otu, koç boynuzu olarak çeşitli isimlerle bilinen ot çeşididir. Eş anlamlı olarak *eğrice otu*, *koç boynuzu*, *ancelika* ve *nân-hâh otu* sözcüklerine rastlanmıştır. Beş sözcük de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır.

Kantariyyun-ı ekber sözcüğü Farsça tamlamadan oluşup kılıç otu ve eşek kulağı gibi anlamlara gelen bir bitki çeşididir. Bunun dışında yeterli tanımlanmamıştır ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunan eşekkulağı bitkisine rastlanmıştır.

Kaya koruğu duvarlarda ve damlarda olan bir cins bitki olup Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer almaktadır. Bu bitkinin herhangi bir özelliğinden bahsedilmemiş olup sözlük yetersiz kalmıştır.

Mâzeryûn dul abdal otu olarak bilinen fakat hiçbir özelliği verilmeyen bir ot çeşididir. Eş anlamlı olarak doğrudan *dul aptal otu* şekline de rastlanmıştır. Her iki sözcük de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Mişecik belut-ı arz, yer meşesi, kurtluca gibi çeşitli isimlere sahip olan bir ot çeşidi olup yeterli bir açıklama yapılmamıştır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde rastlanmıştır.

Sığır-katır kuyruğu "nebat çeşidi" tanımıyla yetersiz olup Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlükleri bu bakımdan eksik kalmıştır. *Sıraca otu* da ak ban, beng-i sefid, sığır kuyruğu, balık otu nevinden hilaliye-asgar isimleriyle bilinen fakat anlam bakımından yeterli olmayan bir ot türüdür. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır Sözcüklerin bu şekilde yetersiz tanımlanması onlar hakkında gereken bilgiyi vermemektedir.

Tırnak otu zufre otu olarak tanımlanıp başka herhangi bir özelliğinden bahsedilmemiştir. Doğrudan *zıfra* şekline de rastlanmıştır. Her iki kelime de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Veronika çıban otu olarak bilinen bit ot çeşididir. Eş anlamlı olarak *yavşan otu* sözcüğüne rastlanmıştır. İki sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır. Diğer eş anlamlı *çıban otu* ve *derûnec-i akrebi* sözcükleri ise Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Yapışkan otu yaprakları süründüğü yere yapışan bir ot çeşidi olup başka herhangi bir özelliğine değinilmemiştir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde rastlanmıştır.

Yonca sözcüğü Türkçe olup sulak yerlerde kendiliğinden veya ekilmekle hâsıl olan yapraklı bir ottur ve hayvanlara yaramaktadır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak *fassa* ve *zenebü'l-hayl* sözcüğü de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Kelebekotu* ise dağ yoncası olarak bilinmektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır. Diğer eş anlamlı sözcüklerden Arapça kökenli *ratbe* Lügat-ı Nâcî'de, *tırfil* ise Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde bulunmaktadır.

Dikenli Ot Çeşitleri

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunanlar, *ak diken, kalkıyan, kulapa, meke, şevki, gevân, karaçalı* sözcükleridir. *Ak diken* meyvesi şifa olarak kullanılan bir nebat türüdür. *Kalkıyan* bir cins diken türüdür. *Kulapa* ak sakız dikeni olarak da bilinen bir ot çeşididir. *Meke* bir çeşit pıtrak dikenidir. *Şevki* dikene benzer diken grubundan olan bir bitki türüdür. *Gevân* dikenli bir ot çeşididir ve koğan dikeni olarak bilinmektedir. *Karaçalı* ise dikenli çalı olarak bilinen bir türdür.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde ise yalnızca *kolgan* sözcüğü tespit edilmiştir. Çatallı diken olarak bilinmektedir. Dört sözlükte bulunan Arapça kökenli *mugaylân* sözcüğü ise çölde yetişen dikenli çalı, deve dikeni olarak bilinmektedir.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunanlar, *bakabunga, jâj, kara yandık, kavkaz, saparna* sözcükleridir. *Bakabunga* yavşan çeşidinden bir dikendir. *Jâj* deve dikeni olarak bilinen süprüntü ve herze gibi isimleri olan bitki çeşididir. *Kara yandık* deve dikeninin büyük çeşididir. *Kangal dikeni* deve yiyeceği olan bir bitki olarak bilinmektedir. *Kavkaz* sözcüğü dana tabanı dikeni ve diğer dikenli otlar için kullanılan bir çeşit bitki türüdür. *Saparna* ise serseparilya, parilya olarak bilinen dikenin kökü olarak bilinmektedir.

Bir Cins Nebat Tanımıyla Yetersiz Tanımlanan Ot Çeşitleri

Bu gruptaki bitki adları bir cins nebat veya kök gibi tanımlarla yetersiz olup başka herhangi bilgiye rastlanmamıştır. Bu da sözlüklerin bu bakımdan eksik olduğunu göstermektedir.

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde toplam on dört sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *bin yaprak, çakır, çıyançık, denizkulağı, eşekkulağı, gecik, geğeçotu, gelinfeneri, gelinsaçı, güve otu, it kişiri, kanarya otu, karadiken, kurt kulağı* sözcükleridir. *Bin yaprak* ve *karadiken* sıfat tamlamasından oluşmuştur.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde toplam yedi sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *aşebe, kanbel, kulunç otu, kurbağa otu, kurt ayağı, tavşankulağı, yer pelidi* sözcükleridir. *Kulunç otu* tıpta kullanılan bir nebat olup, başka herhangi bir özelliğine değinilmemiştir.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bir tane sözcüğe rastlanmıştır o da *çoban süzeği* sözcüğüdür.

Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde bir tane sözcüğe rastlanmıştır o da *zürünbâd* sözcüğüdür.

Hayvan Adı İle Tanımlanan Ot Çeşitleri

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bir tane sözcüğe rastlanmıştır. Bu da *ak söğüt* sözcüğü kurtboğan otu olarak tanımlanmıştır.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğündebulunan bir tane sözcüğe rastlanmıştır. Bu da *sökü* sözcüğü tavşancıl otu olarak tanımlanmıştır.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunan altı sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *burgusî* pire otu, *derûnec-i akrebi* akrep otu, *haşişe'tü'l-cereb* uyuz otu, *zırnık otu* yaldızlı sıçan otu, *haşişetü'l-kumle* bit otu, *sıçan otu* ise Arapça tamlama semmü'l-fâr şeklinde tanımlanan sözcüktür.

Lügat-ı Nâcî sözlüğünde bir tane sözcüğe rastlanmıştır. Bu da Fransızca kökenli *arsenik* sözcüğü sıçan otu olarak bilinmektedir.

Hayvan Adı İle Kurulan Ot Çeşitleri

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunan altı tane sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *eşekkulağı, güve otu, it kişiri, kanarya otu, kedi ayası, kurt kulağı* sözcükleridir.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunan on iki sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *aslan kuyruğu, at kuyruğu, kedi otu, kelebekotu, kurbağa otu, kurt ayağı, sığır-katır kuyruğu, soğulcan/solucan otu, tavşankulağı, it kuyruğu, keneotu, kuzgun ayağı,* sözcükleridir.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunan on üç sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *bıldırcın otu, boğa yaprağı, derûnec-i akrebi, kangal dikeni, keçi sakalı, koç boynuzu, kuduz otu, kurt tırnağı/kurt pençesi, sıçan otu, engerek otu, sığırdili, uyuz otu, yılan yastığı* sözcükleridir.

Kokulu Olan Ot Çeşitleri

Çördük uyarıcı ve güç verici güzel kokulu bir ot çeşididir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak *zûfâ* sözcüğü ise sadece Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Keçisakalı yabani sedâb gibi kokulu bir ot çeşididir. Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. Eş anlamlı olarak *sedâb* ise sadef otu denilen bir ot çeşididir. Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunmaktadır. Diğer eş anlamlı *sipend* sözcüğü ise yalnızca Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Tarhûn, güzel kokulu olan ve kökü kullanılan bir ot çeşididir. *Toruz/Türüz otu* duvara tırmanır güzel kokulu bir nebattır. *Şile* güzel rayihalı bir cins nebattır. *Ulu avrat otu* ise yaprakları geniş ve kalın, kokusu keskin bir ot çeşididir. Dört sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Tedavi İçin Kullanılan Ot Çeşitleri

Basur otu haşişetü'l-kelb olarak tanımlanan ve şifa olarak kullanılan bir ot çeşididir. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Göz otu haşişetü'l-ayn olarak tanımlanan göz için kullanılan bir ot çeşididir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Haşişetü'l-kumle bit otu olarak bilinmekte ve saç için kullanıldığı anlaşılmaktadır. *Nezle otu* da bit otu çeşidinden bir ot olup o da şifa için kullanılan bir ot çeşididir. Her iki sözcük de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Papaz/Papas otu* da bir bit otu gibi olup Amerika nebatı olarak bilinmektedir**.** Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Haşişetü'l-fıtk Arapça tamlama olup kasık otu olarak bilinmekte ve şifa olarak kullanılmaktadır. Eş anlamlı olarak *kaşık otu* şekline de rastlanmıştır. Kelimelerin tanımları yetersiz olsa da şifa olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Her iki kelime de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır. Kâmus-ı Türkî'de bulunan diğer eş anlamlı sözcük ise *kızılyaprak* sözcüğüdür. Aynı zamanda sıfat tamlamasından oluşmaktadır.

Haşişetü's-sü'âl öksürük otu olarak bilinen ot çeşididir. Eş anlamlı olarak *pamuk otu* da beyaz pırasa gibi türüz otu, öksürük otu olarak adlandırılmıştır. İki sözcük de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunur.

Sinirli yaprak semizce bir yaprak olup sulak yerlerde olur ve yaraya merhem koymak için kullanılır. Diğer adı boğa yaprağıdır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Eş anlamlı olarak doğrudan *boğa yaprağı* sözcüğüne de sadece Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Kediotu valeriyana denilen ve tıp için kullanılan bir bitkidir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır.

Kulunç otu tıpta kullanılan bir nebattır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. Eş anlamlı olarak *karagat* sözcüğü de Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır.

Kurt tırnağı/Kurt pençesi olmak üzere iki şekilli rastlanan bu ot kan otu olarak bilinmektedir. Eş anlamlı olarak *incibâr sözcüğü* Lehçe-i Osmânî'de, *leflâfe* ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Soğulcan/Solucan otu soğulcan düşürmede ilaç gibi kullanılan bir cins bitkidir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Dağda Yetişen Ot Çeşitleri

Halfa otu halfe olarak da bilinip dağlarda ve bazı yerlerde kendiliğinden yetişen uzun ve kalın bir cins ottur. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde rastlanmıştır.

Titrek çiçeği dağ otu olarak bilinen bir bitkidir ve yalnızca Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir.

Kök Olarak Ot Çeşitleri

Altun kökü pekvâne denilen bir cins kök çeşididir. Aynı zamanda belirtisiz isim tamlamasından oluşmuştur ve Kâmus-ı Türkî sözlüğünde rastlanmıştır.

Saban-kıran sert bir kök çeşidi olup sadece Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır.

Topalak kökü havlincan nevi su'd, müşk-i zemin, abir-i su'âdi, Arabistan kıstı gibi değişik isimlere sahip olan bir kök çeşididir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Tanımlarıyla Belli Olmayan Ot Çeşitleri

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunan üç sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *ışkın, meyan* ve *yabantırak* sözcükleridir.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunan sekiz sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *kâfuriye, durağan, süngü otu, pisi otu, zıfru'l-akarib, üşnân, keven otu, kaysum otu* sözcükleridir.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunan beş sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *sarısabır, pülüskün, yer bağırsağı, yakı otu, kulkâs* sözcükleridir.

Bâdrencbûye, bakabunga, fassa, hiltit, hulbe, hurdi, incibâr, jâj, karagat, kavkaz, künk otu, mâzeryûn, pardı otu, sıraca otu, tırfil, tüttücân üşnân, zıfra gibi sözcüklerin kökeni tespit edilememiştir.

4.3. Yetişme Yerlerine Göre Bitki Adları

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve yetişme yerlerine göre bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

Abanoz : Asıl Hind'den çıkan pek sert ve siyah bir ağaç. (siyahlık ve sertlikten dahi kinaye olur : abanoz kesilmek (K.T: 22) (M.L.O: 11) (L.N: 15) (L.O: 539).

Acırga : Yaban turpu denilen bir cins nebat (K.T: 27) (L.O: 5).

Ahlat : Yabani armut. / Bu meyveyi veren ağaç (K.T: 29) (L.O: 10).

Alguncar/Ilgıncar/Algancar : Bir nev'i yabani acı vişne (K.T: 49) (L.O: 14).

Ananas : Ekâlim- i hârrede yetişen bir ağaç ve verdiği meyve leziz ve güzel rayihalıdır (K.T: 52).

Ar'ar : Ardıç, dağ servisi (K.T: 724) (M.L.O: 23) (L.N: 33) (L.O: 550).

Ardıç : Dağ servi, ar'ar, najun (L.O: 21).

Asmacık : Frenk maydanozu (L.O: 24).

Bamya : Sudan'dan gelme maruf sebze (K.T: 217) (L.O: 40).

Bâdinc : Hindistan cevizi (L.N: 48).

Basalu'z-zi'b : Yabani sümbül (L.O: 560).

Belazir : Hindistan'da çıkan bataklık cevizi ve kakulası (L.O: 48).

Besbâse : Hindistan cevizi kabuğu (M.L.O: 41) (L.O: 565).

Bevvâ : Cevz-i bevvâ : Gerçek Hindistan cevizi (K.T: 240) (L.O: 566).

Bıcın : Hıyâr-ı ermeni, kınâ-i berri, sülüklü pancar (nebat) (K.T: 220).

Bıldırcın otu : Hint'ten gelir bir zehirli nebat (L.O: 53).

Bukalemun nebatı : Dağ enginarı (L.O: 569).

Burç : Tohumuna Macar üzümü derler, kaynatılıp ökse için yalım kara macun yapılır, cülban, delk. Diğer ağaç üstünde olup yerde bitmez bir nebattır (K.T: 242) (L.O: 69).

Büvâ : Hindistan cevizine cevz-i büva denir (M.L.O: 48).

Çay : Bir ağacın yaprağı olup Çin memalikinde hasıl olur bir nebat (K.T: 398) (M.L.O: 64) (L.O: 91) (L.N: 99).

Çin Portakalı : Mandalina (K.T: 284) (L.O: 318).

Dağ çileği : Çileğin yabanisi ki lezzet ve rayihaca cümlesine faiktir (K.T: 417).

Deve dikeni : Yaban enginarı (K.T: 498) (L.O: 115).

Enbe : Hint'in bir nefis meyvesi (L.O: 602).

Enir : Bir cins yaban mersini (K.T: 124).

Fecl : Yaban turpu. Acırga (L.O: 613).

Fıstık : Halep cihetinde yetişen bir cins ağaç ve bunun verdiği maruf meyve: Şam fıstığı (K.T: 773) (M.L.O: 103) (L.O: 146) (L.N: 160).

Frenk çileği : İri taneli mayhoşçası; çilek fidanı, kökü (K.T: 417).

Frenk teresi : Latin çiçeği (K.T: 315) (L.O: 377).

Fulya : İtalya'nın Polyo şehrinden, oranın fatihi Gedik Ahmed Paşa tarafından getirilmiş sarı soğan çiçeği (K.T: 783) (L.O: 149).

Gelû-gir : Dağ armudu, ahlat (L.N: 171).

Gerimşik, **germişik** : Yabani kızılcık (K.T: 896) (L.O: 157).

Girit lalesi : Şakayık fasilesinden bir çiçek, fuvaniye (K.T: 952) (L.O: 160).

Girit şakayığı : Rub'iye envaı (L.O: 822).

Gümüren : Yaban soğanı, yabani soğan (K.T: 936).

Halfa : Yahut halfe. Mağrip dağlarında vesair bazı yerlerde hüda-yi nâbit olarak hâsıl olan uzun ve kalın bir cins ot ki elyafından ipek taklidi şeyler nesc olunur (K.T: 437).

Hind Fıstığı : Arakıton dahi denilen baharattan bir madde (K.T: 773).

Hindistan cevizi : Kabuğu sert ve içi kestane gibi beyaz ve mugazzi portakaldan büyücek bir meyve, nârçil, koka (K.T: 1171) (L.O: 180).

Hinduvâne : Bir nevi meyve (L.N: 229).

Horozcuk : Yabani teresi envaından (K.T: 455) (L.O: 181).

Hurma : Arabistan mahsulü meşhur bir nevi yemiş (K.T: 454) (M.L.O: 157) (L.O: 182) (L.N: 236).

Istan : Yabani hardal (L.O: 186).

Kalembek : Hem-nâmı olan cezireden gelen sarı keresteli bir cins sandal ağacı (K.T: 837) (L.O: 204). İkinci anlamı : Sarı taneli bir cins mısır buğdayı (K.T: 837) (L.O: 204).

Kantaron : Dağlarda ve kırlarda hasıl olup, zeytinyağı içinde şişe ile güneşte durduğu halde bıçak yaralarına iyi gelen maruf bir ilaç hasıl eden bir nevi sarı çiçek (K.T: 841) (L.O: 209).

Karanfil : Hindistan'dan gelen baharattan maruf kuyruklu bir habbe. Kokusu bu baharata benzer maruf güzel bir çiçek ki elvan ve envaı vardır (K.T: 826) (M.L.O: 207) (L.N: 314) (L.O: 687).

Karga büken : Hint baklası, cevzü'l-kay, akrasu'l-melik, fat. Bundan dahi hint yağı çıkarırlar (L.O: 72).

Katalpa : Amerika'dan gelme iri yapaklı bir nevi ağaç (K.T: 789) (L.O: 219).

Kelebekotu : Dağ yoncası (K.T: 908) (L.O: 226).

Kenger : Yaban enginarı, eşek dikeni (K.T: 916) (L.O: 692).

Kernes : Yaban kerevizi (L.O: 693).

Kestane : Maruf meyve ki ekâlim-i mu'tedilede yetişip, dikenli yeşil bir dış kabuk içinde iki tane bulunur ve beheri açık siyah ve yumuşak bir kabuk içinde bir tek lebden ibarettir (K.T: 900) (L.O: 231).

Kızılcık : Zeytinden ufak olarak ham iken beyaz ve yetiştiğinde kırmızı renkte, mayhoşça ve kâbız bir meyve ki dağlarda hudâyinâbit olarak çok olup bahçelerde dahi yetiştirilir (K.T: 872) (L.O: 239).

Kirâz : Ekser envaı mayıs ibtidalarında yetişen, ekâlim-i mutedile veya barideye mahsus, kırmızı ile beyaz arasında muhtelif koyulukta tek çekirdekli maruf, güzel ve leziz meyve (K.T: 892) (L.O: 240).

Lâcerestermik : Keşfi bir ağaç. Amerika'nın leylâkı (L.O: 263).

Latin çiçeği : Frenk teresi (K.T: 950) (L.O: 265).

Lâzut : Laz ekmeği manasına mısır buğdayı (L.O: 265).

Mahun : Amerika'dan gelen koyu renkli ve güzel cila alır bir cins kıymetli ağaç (K.T: 976).

Mandalina : Esasen Çin cihetlerinden gelme maruf bir cins küçük ve kokulu portakal ki, kabuğu ayrı durup kolay soyulur (K.T: 974) (L.N: 376).

Mugaylân : Çölde yetişir bir cins dikenli çalı, deve dikeni (K.T: 1068) (M.L.O: 289) (L.O: 734) (L.N: 438).

Mûrâmûn : Yaban havucu (L.N: 451).

Muz : Ekâlim-i harrede hasıl olur maruf uzunca meyve (K.T: 1104) (L.O: 742) (L.N: 459) (M.L.O: 309).

Nabak : Yaban kirazı (K.T: 1125) (L.O: 285).

Nârçil/Nargil : Hindistan cevizi (L.N: 536) (L.O: 768) (K.T: 1119).

Nebk : Sedir ağacının yemişi, bir nevi Trabzon hurması **(**L.O: 770).

Ölmez diken : Yaban mersini (L.O: 301).

Pad : Yabani sinemaki, salkım ağacı gibi yaprakları sarı çiçekli olur, ufacık tohumu post içre yumurta kadar şişer (L.O: 305).

Papaz/Papas otu : Bir bit otu gibidir, leclâciye fasilesinden bir Amerika nebatı (K.T: 266) (L.O: 307).

Patavi : Batavya ceziresinden gelen bir cins ağaç kavunu (K.T: 274).

Pazı : Yabani pancar, silk (K.T: 270) (L.O: 311).

Pelesenk : Hint taraflarında bir siyah ağaçtır, belesân (L.O: 312).

Petel otu : Hint cihetlerinde diş ve dudaklarını karartmak için çiğnedikleri bir nebat, tenbul (K.T: 274) (L.O: 315).

Putalunba yaprağı : Kağıd-ı hindi bir devadır (L.O: 321).

Râvend : Kökü tıpta müsta'mel maruf bir nebat ki en iyi cinsi Çin'de çıkar (K.T: 514).

Rub'iye çiçeği : Öküz gözü (L.O: 794).

Rub'iye soğanı : Girit lâlesi envaı (L.O: 794).

Sac : Hindistan'da çıkan pek sert ve makbûl bir ağaç (K.T: 546) (L.O: 325).

Sandal : Hindistan'dan gelir bir cins kokulu ve kavi ağaç (K.T: 651) (M.L.O: 426) (L.O: 331) (L.N: 603).

Semr : Samg-ı arabi ağacı (L.O: 809).

Sergendi : Yaban kerevizi (L.O: 339).

Sinameki : Müshil bir nebat ismi (M.L.O: 442).

Sünbül-i hindi : Bir cins çiçek (K.T: 1172).

Şehdâne/Şehdenc : Kenevir tohumu; yaban şehdânesi (K.T: 619) (L.O: 362) (L.N: 635) (M.L.O: 455).

Temr-i hindi : Lisân-ı avâmda "demir hindi" denilen ve serinlenmek üzere kullanılan mayhoş meyve ve bunu veren ağaç ki haşebi pek sert olup kalemtıraş sapı vesaire olur (K.T: 1172).

Tenbul yaprağı : Hünûdun çiğnedikleri yaprak (K.T: 348) (L.O: 853).

Terme : Bir cins yaban turpu (K.T: 315) (L.O: 377).

Titrek çiçeği : Zembil, bir dağ otu (L.O: 381).

Topalak kökü : Havlincan nevi su'd, müşk-i zemin, abir-i su'âdi, Arabistan kıstı (K.T: 692) (L.O: 383).

Tuzlu ot : Yaban nohudu (L.O: 389).

Yaban havucu : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban inciri : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban kerevizi : Selam otu (L.O: 229).

Yaban mersini : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192).

Yaban sarımsağı : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban soğanı : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban turpu : Lahlâh, bir nevi acı çiğdem (K.T: 1192) (L.O: 409).

Zağra lalesi : Bir nevi zağferan çiçeği (K.T: 952).

Zencebil/Zencefil : Hindistan'dan gelen baharattan bir bahardır ki beyne'l-avâm zencefil denilmekle maruftur (K.T: 539) (M.L.O: 545) (L.N: 765) (L.O: 438).

Tablo 6: Yetişme Yerlerine Göre Bitki Adları

Sözcükler	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
Abanoz (Far.)	+	+	+	+
Acırga (Moğ.)	+	-	-	+
Ahlat (Yun.)	+	-	-	+
Alguncar/Ilgıncar/ Algancar (Tür.)	+	-	-	+
Ananas (Fr.)	+	-	-	-

Ar'ar (Ar.)	+	+	+	+
Ardıç (Tür.)	-	-	-	+
Asmacık (Tür.)	-	-	-	+
Bâdinc (Far.)	-	+	-	-
Bamya (Ar.)	+	-	-	+
Basalu'z-zi'b (Ar.)	-	-	-	+
Belazir (Ar.)	-	-	-	+
Besbâse	-	-	+	+
Bevvâ (Ar.)	+	-	-	+
Bıcın (Tür.)	+	-	-	-
Bıldırcın otu (Tür.)	-	-	-	+
Bukalemun nebatı (Ar.)	-	-	-	+
Burç (Ar.)	+	-	-	+
Büvâ (Ar.)	-	-	+	-
Çay (Çin.)	+	+	+	+
Çin Portakalı (Özel ad + Fr.)	+	-	-	+
Dağ çileği (Tür.)	+	-	-	-
Deve dikeni (Tür.)	+	-	-	+
Enbe (Far.)	-	-	-	+
Enir	+	-	-	-
Fecl	-	-	-	+
Fıstık (Ar.)	+	+	+	+

Frenk çileği (Özel ad + Tür.)	+	-	-	-
Frenk teresi (Özel ad + Far.)	+	-	-	+
Fulya (Özel ad)	+	-	-	+
Gelû-gir (Far.)	-	+	-	-
Gerimşik, germişik (Tür.)	+	-	-	+
Girit lalesi (Özel ad + Far.)	+	-	-	+
Girit şakayığı (Özel ad + Ar.)	-	-	-	+
Gümüren (Tür.)	+	-	-	-
Halfa (Ar.)	+	-	-	-
Hindistan cevizi (Özel ad + Ar.)	+	-	-	+
Hind Fıstığı (Özel ad + Ar.)	+	-	-	-
Hinduvâne (Far.)	-	+	-	-
Horozcuk (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Hurma (Far.)	+	+	+	+
Istan	-	-	-	+
Kalembek (Özel yer adı)	+	-	-	+
Kantaron (Yun.)	+	-	-	+
Karanfil (Ar.)	+	+	+	+

Karga büken (Tür.)	-	-	-	+
Katalpa (Lat.)	+	-	-	+
Kelebekotu (Tür.)	+	-	-	+
Kenger (Far.)	+	-	-	+
Kernes	-	-	-	+
Kestane (Yun.)	+	-	-	+
Kızılcık (Tür.)	+	-	-	+
Kirâz (Yun.)	+	-	-	+
Lâcerestermik	-	-	-	+
Latin çiçeği (Özel ad + Tür.)	+	-	-	+
Lâzut (Erm.)	-	-	-	+
Mahun (Fr.)	+	-	-	-
Mandalina (Fr.)	+	+	-	-
Mugaylân (Far.)	+	+	+	+
Mûrâmûn (Ar.)	-	+	-	-
Muz (Ar.)	+	+	+	+
Nabak (Ar.)	+	-	-	+
Nârçil/Nargil (Far.)	+	+	-	+
Nebk (Ar.)	-	-	-	+
Ölmez diken (Tür.)	-	-	-	+
Pad (Tür.)	-	-	-	+

Papaz/Papas otu (Yun. + Tür.)	+	-	-	+
Patavi	+	-	-	-
Pazı (Far.)	+	-	-	+
Pelesenk (Far.)	-	-	-	+
Petel otu (Fr. + Tür.)	+	-	-	+
Putalunba yaprağı	-	-	-	+
Râvend (Ar.)	+	-	-	-
Rub'iye çiçeği (Özel ad + Tür.)	-	-	-	+
Rub'iye soğanı (Özel ad + Tür.)	-	-	-	+
Sac (Ar.)	+	-	-	+
Sandal (Ar.)	+	+	+	+
Semr (Ar.)	-	-	-	+
Sergendi	-	-	-	+
Sinameki (Ar.)	-	-	+	-
Sünbül-i hindi (Far.)	+	-	-	-
Şehdâne/Şehdenc (Far.)	+	+	+	+
Temr-i hindi (Far.)	+	-	-	-
Tenbul yaprağı (Far. + Tür.)	+	-	-	+

Terme (Far.)	+	-	-	+
Titrek çiçeği (Tür.)	-	-	-	+
Topalak kökü (Tür.)	+	-	-	+
Tuzlu ot (Tür.)	-	-	-	+
Yaban havucu (Far.)	+	-	-	+
Yaban inciri (Far.)	+	-	-	+
Yaban kerevizi (Far.)	-	-	-	+
Yaban mersini (Far. + Yun.)	+	-	-	-
Yaban sarımsağı (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Yaban soğanı (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Yaban turpu (Far. + Far.)	+	-	-	+
Zağra lalesi (Özel ad + Far.)	+	-	-	-
Zencebil/Zencefil (Ar.)	+	+	+	+

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**

97	63	17	14	74

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 17'dir: %17,52

Arapça sözcük sayısı 20'dir: %20,61

Farsça sözcük sayısı 16'dır: %16,49

Fransızca sözcük sayısı 3'tür: %3,09

Moğolca sözcük sayısı 1'dir: %1,03

Latince sözcük sayısı 1'dir: %1,03

Ermenice sözcük sayısı 1'dir: %1,03

Çince sözcük sayısı 1'dir: %1,03

Yunanca sözcük sayısı 4'tür: %4,12

Arapça tamlama sayısı 1'dir: %1,03

Farsça tamlama sayısı 2'dir: %2,06

Farsça+Türkçe şeklinde oluşan tamlama sayısı 4'tür: %4,12

Farsça+Farsça şeklinde oluşan tamlama sayısı 1'dir: %1,03

Farsça+Yunanca şeklinde oluşan tamlama sayısı 1'dir: %1,03

Fransızca+Türkçe şeklinde oluşan tamlama sayısı 1'dir: %1,03

Yunanca+Türkçe şeklinde oluşan tamlama sayısı 1'dir: %1,03

Özel ad+Türkçe şeklinde oluşan tamlama sayısı 4'tür: %4,12

Özel ad+Arapça şeklinde oluşan tamlama sayısı 3'tür: %3,09

Özel ad+Farsça şeklinde oluşan tamlama sayısı 3'tür: %3,09

Özel ad+Fransızca şeklinde oluşan tamlama sayısı 1'dir: %1,03

Özel ad şeklinde 2 sözcük bulunmaktadır: %2,06

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 15'dir: %15,46

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 26'dır: %26,80

Yalnızca Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 4'tür: %4,12

Yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 2'dir: %2,06

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 35'tir: %36,08

Kâmus-ı Türkî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %1,03

Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî'de ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %1,03

Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %1,03

Dört sözlükte bulunan sözcük sayısı 11'dir: %11,45

Çin'de yetişen bitkiler

Çay, Çince kökenli bir sözcük olup bir ağacın yaprağı olan ve tüketilen bir bitkidir. Çin ülkesinde olup yetiştiği yer hakkında bilgi vermektedir. Dört sözlükte de tespit edilmiştir. *Çin portakalı* da özel ad ve Fransızca portakal sözcüğü ile bir araya gelip Çin ülkesinde yetişen mandalinanın bir türüdür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. Fransızca kökenli *mandalina* meyvesi de esasen Çin bölgesinden gelen küçük ve kokulu portakaldır. Hem mandalina hem portakal şeklinde adlandırılmıştır. Kâmus-ı Türkî ve Lügat-i Naci'de yer almaktadır. *Râvend* sözcüğü Arapça kökenli olup kökü de tıpta kullanılan bir nebattır ve en iyi cinsi Çin'de çıkmaktadır. Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de tespit edilmiştir.

Hindistan'da yetişen bitkiler

Abanoz sözcüğü Farsça kökenlidir. Hindistan'da yetişen siyah ve sert bir ağaç türüdür. Tanımında da bu ağacın Hindistan'a ait olduğu vurgulanarak yetiştiği yer hakkında bilgi vermektedir. Sert ve siyah özelliği ile kinaye yapılarak örnek verilmiştir : Abanoz kesilmek gibi. *Karanfil* sözcüğü Arapça kökenli ve Hindistan'dan gelen baharattan

kuyruklu bir habbedir ve kokusu da bu baharata benzeyen güzel bir çiçektir ve çeşitleri vardır. İki sözcüğe dört sözlükte de rastlanmıştır. *Belazir,* Hindistan'da çıkan bataklık cevizi olarak bilinmektedir. Sadece Lehçe-i Osmânî'de yer alır. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de yer alan *besbâse,* Hindistan cevizi kabuğu olarak tüketilen bir meyvedir. Arapça kökenli *bevvâ* da cevz-i bevvâ şeklinde tamlama kurarak gerçek Hindistan cevizi manasına gelen bir meyvedir. Aynı şekilde Arapça kökenli *büvâ* ise yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunur. *Bâdinc* Farsça sözcük olup Hindistan cevizi olarak bilinmektedir ve Lügat-ı Nâcî sözlüğünde bulunmaktadır. Doğrudan *Hindistan cevizi* şekline de rastlanıp ülke adı ile oluşan şekli de mevcuttur. *Petel otu* ise Hint cihetlerinde diş ve dudaklarını karartmak için çiğnenen bir tür nebattır. *Sac* sözcüğü Arapça kökenli olup Hindistan'da çıkan pek sert bir ağaç türüdür. *Tenbul yaprağı* Farsça ve Türkçe sözcüklerin bir araya gelip Hünûdun çiğnedikleri yaprak olarak, oraya özgü bir tür olduğunu göstermektedir. Beş sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde yer almaktadır. *Nârçil/Nargil* de Hindistan cevizi anlamına gelen bir sözcüktür. Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-i Naci sözlüklerinde tespit edilmiştir. *Hind Fıstığı* özel yer adı ve Arapça sözcük ile bir araya gelip bu bölgeye ait olan fıstık türüdür. *Sünbül-i hindi*, Farsça tamlama olup Hind sümbülü adıyla o bölgeye ait bir cins çiçektir. *Temr-i hindi* ise Arapça Temr- (hurma) ve Hint kelimeleriyle Farsça tamlama biçiminde türetilmiş bir sözcük olup halk ağzında "demir hindi" denilen mayhoş bir meyve ve bunu veren ağaçtır. Üç sözcüğe de yalnızca Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır. *Bıldırcın otu* Hindistan'dan gelen bir zehirli bitkidir. *Semr* sözcüğü Arapça kökenli olup Arabistan zamkı ağacına verilen bir isimdir. *Pelesenk* de Hindistan taraflarında yetişen bir siyah ağaçtır. Üç sözcük de Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Sandal,* Hindistan'dan gelen kokulu bir ağaç türüdür. *Zencebil/Zencefil* ise Arapça kökenli olup Hindistan'dan gelen baharattan bir bahardır ve buna zencefil denilmektedir. İki sözcük de Dört sözlükte bulunmaktadır. *Kalembek,* özel bir yer adı olup, Hint Denizi'ndeki adada yetişen sarı keresteli sandal ağacıdır. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de tespit edilmiştir. *Hinduvâne* Hindistan'a ait bir nevi meyvedir. Lügat-ı Nâcî'de bulunur. *Karga büken* de Hint baklası olarak bilinir ve çeşitli isimleri mevcuttur. Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır.

Fransa'da yetişen bitkiler

Frenk çileği, iri taneli bir çilek çeşididir ve Frenk bölgesinde yetişen özel bir türdür. Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de rastlanmıştır. *Frenk teresi* de Latin çiçeği anlamında ülke adı ve bitki adı ile meydana gelen bir çiçek türüdür. *Latin çiçeği* de Frenk teresi anlamında olan bir bitkidir. İki sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir. *Asmacık* ise Frenk maydanozu olan bir türdür. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunur.

Amerika'da yetişen bitkiler

Katalpa sözcüğü Latince kökenli olup Amerika'dan gelen iri yapaklı bir nevi ağaç türüdür. *Papaz/Papas otu* Yunanca ve Türkçe sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan ve bit otu gibi olan leclâciye fasilesinden, bir Amerika nebatı olarak bilinmektedir. İki sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. *Lâcerestermik***,** Amerika'nın leylâkı olarak bilinen oraya ait bir tür bitkidir. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunur. *Mahun* sözcüğü ise Fransızca kökenli olup, Amerika'dan gelen koyu renkli ve güzel cila alan bir ağaç türüdür. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunmaktadır.

İtalya'da yetişen bitkiler

Fulya, İtalya'da bir bölge adıdır ve İtalya'nın Polyo şehrinden, Gedik Ahmed Paşa tarafından getirilmiş sarı renkte soğan çiçeğidir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Yunanistan'daki adada yetişen bitkiler

Girit lalesi, şakayık topluluğundan bir çiçektir ve Yunanistan ülkesindeki Girit adasının ismi ile kurulmuş bir lale çeşididir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. *Girit şakayığı* da aynı şekilde o bölgede yetişen bir çiçek türüdür. *Rub'iye çiçeği*, papatyanın çeşidi olan ve adıyla da oraya özel bir tür olduğunu gösteren bitkidir.

Aynı şekilde *Rub'iye soğanı* da Girit lâlesi çeşidi olarak bilinmektedir. Üç sözcük de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde rastlanmıştır.

Arabistan'da yetişen bitkiler

Hurma sözcüğü Farsça kökenli olup Arabistan ülkesinde yetişen meşhur bir meyvedir ve türleri mevcuttur. Dört sözlükte tespit edilmiştir. *Topalak kökü,* havlincan nevinden, abir-i su'âdi, Arabistan kıstı olarak tanımlanan bir türdür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Sinameki* de Arapça kökenli olup adı ile Mekke sinası anlamına gelmektedir. Orada yetişen temizleyici bir nebat ismidir. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunur.

Sudan'da yetişen bitkiler

Bamya sözcüğü, Arapça kökenli olup Sudan'dan gelen bir sebze türüdür ve yetiştiği yerin Sudan bölgesi olduğu hakkında bilgi vermektedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Sıcak iklimlerde/Çöllerde yetişen bitkiler

Ananas, sıcak iklimlerde yetişen bir ağaçtır ve verdiği lezzetli meyvesi vardır. Bu ağacın sıcak bölgelerde yetişiyor olması bize yetiştiği yer hakkında bilgi vermektedir. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir. Arapça kökenli *muz* da sıcak iklimler de yetişen uzunca bir meyvedir. *Mugaylân* bitkisi çölde yetişir bir cins dikenli çalı, deve dikenidir. İki sözcük de dört sözlükte yer almaktadır.

Ilıman iklimlerde yetişen bitkiler

Kestane, ılıman iklimlerde yetişen Yunanca kökenli bir meyvedir. Dikenli, yeşil bir kabuk içinde iki tane olup açık siyah ve yumuşak bir kabuk içinde bir tek lebden oluşan bir bitki türüdür. *Kirâz* da mayıs ayının başlarında, ılıman iklimlerde yetişen kırmızı ile beyaz

arasında tek çekirdekli güzel bir meyvedir. Her iki sözcük de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer almaktadır.

Dağlarda yetişen bitkiler

Dağ çileği, çilek meyvesinin dağda yetişen yabanisine verilen isimdir. *Halfa* sözcüğü Arapça kökenli olup Afrika bölgesinin Mağrip dağlarında ve bazı yerlerde kendiliğinden yetişen uzun ve kalın bir cins ottur. Elyafından ipek gibi şeyler dokunur. İkisi de Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır. *Kızılcık* Türkçe olup –cık küçültme eki ile türemiş bir sözcüktür. Zeytinden ufak ve ham iken beyaz, yetiştiğinde ise kırmızı renkte olan mayhoşça bir meyvedir. Dağlarda kendiliğinden yetişip bahçelerde de yetiştirilebilir. *Kantaron*, dağlarda ve kırlarda yetişen şifa amaçla kullanılan bir sarı çiçek cinsidir. *Kelebekotu* da dağ yoncası olarak bilinmektedir. Her üçü de Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır. *Ar'ar* sözcüğü Arapça kökenli olup ardıç, dağ servisidir. Dört sözlükte bulunur. *Ardıç* ise dağ servi manasında bir bitki olup Lehçe-i Osmânî'de yer almaktadır. *Bukalemun nebatı*, dağ enginarı, *titrek çiçeği* de dağ otu olarak dağda yetişen türlerdir ve ikisi de Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. *Gelû-gir* de dağ armudu, ahlat olarak bilinmektedir. Lügat-ı Nâcî'de tespit edilmiştir.

Suriye'de yetişen bitkiler

Fıstık sözcüğü Arapça kökenlidir ve Halep bölgesinde yetişen bir ağaçtır. Bu ağacın verdiği meyve olan Şam fıstığı adı ile de bilinen bir türdür. Yer adı ile oluşmuş olması diğer fıstıklardan farklı olduğunu göstermektedir. Dört sözlükte de yer almaktadır.

Hollanda'da (Batavya) yetişen bitkiler

Patavi, Batavya adasından gelen ağaç kavunudur. Yetiştiği yere ait olması bakımından diğer kavunlardan farklı olduğunu göstermektedir. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde rastlanmıştır.

Türkiye'de yetişen bitkiler

Nebk, sedir ağacının bir meyvesidir. Bir nevi Trabzon hurmasıdır. *Lâzut* ise Laz ekmeği manasına gelen mısır buğdayıdır. Her ikisi de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır.

Bulgaristan'da yetişen bitkiler

Zağra lalesi, bir nevi zağferan çiçeği olarak yer adı ile kurulmuş bir bitki türüdür. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir.

Ermenistan'da yetişen bitkiler

Bıcın, Ermeni hıyarı diye bilinen aynı zamanda kınâ-i berri ve sülüklü pancar gibi isimleri bulunan bir bitkidir. Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunur.

Macaristan'da yetişen bitkiler

Burç Macaristan'da yetişen Macar üzümü olarak bilinen bir meyvedir. Arapça kökenli bir kelimedir. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de rastlanmıştır.

Genel adlandırılmayla verilenler

Sözlüklerde yabani, yaban sözcüğü ile tanımlanan bitkiler yer almaktadır. Bunlar doğada serbestçe yetişen bitkileri tanımlamak için kullanılmaktadır. Yer değil ama özel mekanın dışında bir mekan belirttiği için bunlar da genel adlandırmalar altında alınmıştır. Bu sözcükler şunlardır : *Acırga, ahlat*, *deve dikeni*, *alguncar/ılgancar*/*algancar*, *gerimşik, germişik horozcuk*, *kenger*, *nabak*, *pazı, terme, yaban havucu, yaban inciri, yaban sarımsağı, yaban soğanı, yaban turpu.* On beş sözcük Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, *basalu'z-zi'b*, *fecl, ıstan, yaban kerevizi, tuzlu ot kernes*, *ölmez diken*, *pad*,

sergendi, olmak üzere dokuz sözcük yalnızca Lehçe-i Osmânî'de, *enir, gümüren* ve *yaban mersini* olmak üzere üç sözcük Kâmus-ı Türkî'de, *mûrâmûn* Arapça sözcük olup Lügat-ı Nâcî'de bulunur. *Şehdâne/şehdenc* ise dört sözlükte de bulunmaktadır.

Belazir, besbâse, enir, fecl, ıstan, kernes, lâcerestermik, patavi, putalunba yaprağı, sergendi gibi sözcüklerin kökeni tespit edilememiştir.

4.4. Hayvan Adları İle Oluşan Bitki Adları

İnsanın kendi türünden sonra en yakınında yer alan hayvanlar, kültürlerin oluşmasında ve şekillenmesinde önemli bir yer tutar. Başlangıçta yabani hayvanlardan korunmak için onlarla mücadele eden insan, sonraki dönemlerde hayvanlardan çeşitli yönlerden yararlanma düşüncesi içerisinde olmuştur. Tavuğun yumurtası, ineğin sütü, boğanın gücü, eşeğin dayanıklılığı tanındıkça onlarla daha iyi ilişkiler içerisine girilmiş ve hayvanlardan en üst seviyede faydalanılmıştır (Uçar 2013:1).

Hayvanlarla hayatı paylaşma öğrenildikten sonra, onları birbirinden ayırmak için çeşitli işaretlemelere başvurulmuştur ve bunun sonucunda bazı insan ve bitki adlandırmalarında daha önceden işaretlenmiş olan hayvanların adlarından da yararlanılmıştır (Uçar 2013:2).

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve hayvan adları ile oluşan bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

Arı çiçeği : Tuti ve zenbur (L.O: 21).

Arı otu : Yüksük otu nevinden pembe, bir nevi sarı (L.O: 21).

Aslan kuyruğu : Frasyon (nebât) (K.T: 866) (L.O: 258).

At kestanesi : Yenmez iri cins ki, ağacı süs için bahçelerde ve yol kenarlarına dikilir (K.T: 900) (L.O: 231).

At kuyruğu : Ayrık otu nev'i, boğumluca (K.T: 866) (L.O: 258).

Balık otu : Sığırkuyruğu, harsef (L.O: 38).

Bambul otu : Sinil otu (L.O: 40).

Bıldırcın otu : Hint'ten gelir bir zehirli nebat (L.O: 53).

Boğa yaprağı : Bezr-i kutuna, karnı yarık tohumu (L.O: 58).

Bukalemun nebatı : Dağ enginarı (L.O: 569).

Derûnec-i akrebi : Akrep otu (L.O: 545).

Deve dikeni : Yaban enginarı (K.T: 498) (L.O: 115).

Deve dişi : Nar, hafız narı (L.O.115).

Engerek otu : Re'sü'l-hayye (L.O: 135).

Eşekkulağı : Bir cins nebat (K.T: 857).

Ferik elması : Miskete benzer maruf ufak elma (L.O.144).

Güve otu : Bir cins nebat (K.T: 934).

Güvercin otu : Ra'yü'l- hamame ve bir cinsi "mine çiçeği" denilen nebat nev'i (K.T: 932) (L.O: 170).

Haşişe'tü'l-cereb : Uyuz otu (L.O: 635).

Haşişetü'l-hirre : Kedi otu (L.O: 635).

Haşişetü'l-kumle : Bit otu (L.O: 635).

Hıbak-ı timsah : Su nanesi (L.O: 640).

Horos (horoz) gözü : Bir cins papatya (K.T: 926) (L.O: 643).

Horozcuk : Yabani teresi envaından (K.T: 455) (L.O: 181).

İnebü's-sa'leb : İt üzümü (L.O: 801).

İt kişiri : Bir cins kök (K.T: 904).

İt kuyruğu : Belburan (nebât) (K.T: 866) (L.O: 258).

İt papatyası : Diğer bir nevi, babunc-ı kelbi (K.T: 266).

Kalkan otu : Kolgan, kaklı, kullâm, riclü'l-füruh deve otu nevinden öksürük otu (L.O: 205).

Kanarya çiçeği : Bir cins sarı çiçek (K.T: 840) (L.O: 207).

Kanarya otu : Bir cins nebat (K.T: 840).

Kangal dikeni : Deve me'kulü bir nebat (L.O: 208).

Karga büken : Hint baklası, cevzü'l-kay, akrasu'l-melik, fat. Bundan dahi hint yağı çıkarırlar (L.O: 72).

Keçiboynuzu : Harnub (L.O: 225).

Keçisakalı : Yabani sedâb gibi kokulu ot (L.O: 225).

Kedi ayası : Keffü'l-hirre (nebat) (K.T: 891).

Kediotu : Valeriyana denilen nebat-ı tıbbi (K.T: 891) (L.O: 225).

Kelebek sarmaşığı : Bir cins nebat (K.T: 908).

Kelebekotu : Dağ yoncası (K.T: 908) (L.O: 226).

Keneotu : "Hubbü's-selâtin" denilen bir cins nebat (K.T: 916) (L.O: 228).

Kırlangıç otu : Zerde-çub, zerde-çâv (L.O: 235).

Koç boynuzu : İklilü'l-melik nevinden ot (L.O: 241).

Koyungözü : Adi çayır papatyası (K.T: 926).

Kurbağa otu : Bir cins nebat (K.T: 846) (L.O: 294).

Kurt ayağı : Bir cins nebat, kibrit nebatı (K.T: 846) (L.O: 255).

Kurt bağrı : Beyaz çiçek açar bir küçük ağaç (K.T: 846) (L.O: 255).

Kurt helvası : Arapça baklatü'l-gazâl denilen nebat (K.T: 846) (L.O: 255).

Kurt kulağı : Bir cins nebat (K.T: 846).

Kurt tırnağı/Kurt pençesi : Bir nevi kan otu (L.O: 255).

Kurt yemez ağaç : Kanalpe ağaç (K.T: 846).

Kuş dili : Diş budak envaından bir ağaç (L.O: 257).

Kuş üğezi : Sakız ağacı nev'inden irice yemişli bir ağaç (K.T: 171) (L.O: 403).

Kuş üzümü : Kişmiş (L.O: 257).

Kuş yemi : Kenevir tohumu bir nevi (L.O: 257).

Kuşburnu : İt burnu (L.O: 257).

Kuzgun ayağı : Hilal otu (K.T: 851) (L.O: 259).

Kuzgun ekmeği : Eğrelti otu, üfteri (K.T: 851) (L.O: 259).

Kuzgun kılıcı : Müdavat için müsta'mel bir ot (K.T: 851) (L.O: 259).

Kuzu kestanesi : Küçük taneli ve çiğ de yenen bir cins kestane (K.T: 852) (L.O: 259).

Kuzu kulağı : Yaprağı sebze gibi kullanılan bir cins nebat (K.T: 852) (L.O: 259).

Öküzdili : Lisanü’s sevr (L.O: 300).

Öküzgözü : Arnika (nebat) (K.T: 925) (L.O: 300).

Sıçan otu : Semmü’l-fâr (L.O: 341).

Sıçankulağı : Merzenguş (L.O: 341).

Sığır-katır kuyruğu : Nebat envaı (K.T: 866) (L.O: 258).

Sığırdili : Lisan-ı sevr otu, öküz dili (L.O: 342).

Sığırgözü : Bir cins iri papatya (K.T: 926) (L.O: 342).

Soğulcan/Solucan otu : Soğulcan düşürmede ilaç gibi kullanılan bir cins nebat (K.T: 655) (L.O: 349).

Tavşankulağı : Bir ot (K.T: 858) (L.O: 373).

Tavukgözü : Bir cins küçük papatya (K.T: 926).

Tilki kuyruğu : Bir nevi üzüm (L.O: 380).

Turna gagası : Minkar kıran, bahçelerde ıtır çiçeği (L.O: 387).

Tûti-i zenbûr : Arı çiçeği (L.O: 125).

Uyuz otu : Giçik otu (L.O: 398).

Yılan kökü : Diş otu, bir nevi adaçayı (L.O: 426).

Yılan yastığı : Lisanü’l hayye, lûf otu (L.O: 426).

Yusufcuk : Mandarina denilen portakal cinsi (K.T: 1209).

Tablo 7: Hayvan Adları İle Oluşan Bitki Adları

Sözcükler	Kâmus-ı Türkî	Lügat-ı Nâcî	Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye	Lehçe-i Osmânî
Arı çiçeği (Tür.)	-	-	-	+
Arı otu (Tür.)	-	-	-	+
Aslan kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
At kestanesi (Tür. + Yun.)	+	-	-	+
At kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Balık otu (Tür.)	-	-	-	+
Bambul otu	-	-	-	+
Bıldırcın otu (Tür.)	-	-	-	+
Boğa yaprağı (Tür.)	-	-	-	+
Bukalemun nebatı (Ar.)	-	-	-	+
Derûnec-i akrebi (Far.)	-	-	-	+
Deve dikeni (Tür.)	+	-	-	+
Deve dişi (Tür.)	-	-	-	+

Engerek otu (Tür.)	-	-	-	+
Eşekkulağı (Tür.)	+	-	-	-
Ferik elması (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Güve otu (Tür.)	+	-	-	-
Güvercin otu (Tür.)	+	-	-	+
Haşişe'tü'l-cereb (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'l-hirre (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'l-kumle (Ar.)	-	-	-	+
Hıbak-ı timsah (Far.)	-	-	-	+
Horos (horoz) gözü (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Horozcuk (Far. + Tür.)	+	-	-	+
İnebü's-sa'leb (Ar.)	-	-	-	+
İt kişiri (Tür.)	+	-	-	-
İt kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
İt papatyası (Tür. + Yun.)	+	-	-	-

Kalkan otu (Tür.)	-	-	-	+
Kanarya çiçeği (İsp. + Tür.)	+	-	-	+
Kanarya otu (İsp. + Tür.)	+	-	-	-
Kangal dikeni (Yun. + Tür.)	-	-	-	+
Karga büken (Tür.)	-	-	-	+
Keçiboynuzu (Tür.)	-	-	-	+
Keçisakalı (Tür.)	-	-	-	+
Kedi ayası (Tür.)	+	-	-	-
Kediotu (Tür.)	+	-	-	+
Kelebek sarmaşığı (Tür.)	+	-	-	-
Kelebekotu (Tür.)	+	-	-	+
Keneotu (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Kırlangıç otu (Tür.)	-	-	-	+
Koç boynuzu (Tür.)	-	-	-	+
Koyungözü (Tür.)	+	-	-	-

Kurbağa otu (Tür.)	+	-	-	+
Kurt ayağı (Tür.)	+	-	-	+
Kurt bağrı (Tür.)	+	-	-	+
Kurt helvası (Tür.)	+	-	-	+
Kurt kulağı (Tür.)	+	-	-	-
Kurt tırnağı/Kurt pençesi (Tür.)	-	-	-	+
Kurt yemez ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Kuş dili (Tür.)	-	-	-	+
Kuş üğezi (Tür.)	+	-	-	+
Kuş üzümü (Tür.)	-	-	-	+
Kuş yemi (Tür.)	-	-	-	+
Kuşburnu (Tür.)	-	-	-	+
Kuzgun ayağı (Tür.)	+	-	-	+
Kuzgun ekmeği (Tür.)	+	-	-	+
Kuzgun kılıcı (Tür.)	+	-	-	+
Kuzu kestanesi (Tür. + Yun.)	+	-	-	+

Kuzu kulağı (Tür.)	+	-	-	+
Öküzdili (Tür.)	-	-	-	+
Öküzgözü (Tür.)	+	-	-	+
Sıçan otu (Tür.)	-	-	-	+
Sıçankulağı (Tür)	-	-	-	+
Sığır-katır kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Sığırdili (Tür.)	-	-	-	+
Sığırgözü (Tür.)	+	-	-	+
Soğulcan/Solucan otu (Tür.)	+	-	-	+
Tavşankulağı (Tür.)	+	-	-	+
Tavukgözü (Tür.)	+	-	-	-
Tilki kuyruğu (Tür.)	-	-	-	+
Turna gagası (Tür.)	-	-	-	+
Tûti-i zenbûr (Far.)	-	-	-	+
Uyuz otu (Tür.)	-	-	-	+
Yılan kökü (Tür.)	-	-	-	+
Yılan yastığı	-	-	-	+

(Tür.)				
Yusufcuk (İbr. + Tür.)	+	-	-	-

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
77	39	-	-	65

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 57'dir: %74,02

Arapça sözcük sayısı 1'dir: %1,29

İbranice+Türkçe sözcük sayısı 1'dir: %1,29

Arapça tamlama sayısı 4'tür: %5,19

Farsça tamlama sayısı 3'tür: %3,89

Arapça+Türkçe şeklinde oluşan tamlama sayısı 1'dir: %1,29

Türkçe+Yunanca şeklinde oluşan tamlama sayısı 3'tür: %3,89

Farsça+Türkçe şeklinde oluşan tamlama sayısı 3'tür: %3,89

Yunanca+Türkçe şeklinde oluşan tamlama sayısı 1'dir: %1,29

İspanyolca+Türkçe şeklinde oluşan tamlama sayısı 2'dir: %2,59

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 12'dir: %15,58

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 38'dir: %49,35

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 27'dir: %35,06

Lügat-ı Nâcî ve Müntehabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de hayvan adlarıyla oluşan bitki adlarına hiç rastlanmamıştır.

Hayvan Adı + Bitki Adı İle Kurulanlar

Bunlar, bir hayvan adı ile bir bitki adının yan yana gelmesiyle kurulmuş olan birleşik kelimelerdir. Toplam otuz beş sözcük tespit edilmiştir.

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde toplam sekiz tane bulunmaktadır : *Güve otu, güvercin otu, kanarya otu, kelebek sarmaşığı, kelebek otu, it kişiri, it papatyası, kurt yemez ağaç* sözcükleridir. Bu bitki adarından sadece *kurt yemez ağaç* sıfat tamlaması, diğerleri ise belirtisiz isim tamlaması biçiminde kurulmuştur.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde toplam yedi tane bulunmaktadır : *Deve dikeni, kanarya çiçeği, kedi otu, kene otu, kurbağa otu, kuş üğezi, soğulcan/solucan otu* sözcükleridir. Hepsi belirtisiz isim tamlaması şeklinde oluşmuştur.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde toplam yirmi tane bulunmaktadır : *Arı otu, bambul otu, balık otu, bıldırcın otu, engerek otu, kalkan otu, kırlangıç otu, kuş yemi, sıçan otu, uyuz otu, arı çiçeği, boğa yaprağı, bukalemun nebatı, derûnec-i akrebi, kangal dikeni, yılan kökü, haşişe'tü'l-cereb, haşişetü'l-hirre, haşişetü'l-kumle, hıbak-ı timsah* sözcükleridir. Bu sözcüklerden *haşişe'tü'l-cereb*, *haşişetü'l-hirre* ve *haşişetü'l-kumle* Arapça tamlamadan oluşurken, *hıbak-ı timsah* Farsça tamlama biçiminde oluşmuştur.

Hayvan Adı + Organ Adı İle Kurulanlar

Bunlar, hayvan adı ve organ adının bir araya gelmesiyle oluşan bitki türleridir. Organların şekil ve kullanım özelliklerinin etkisinden dolayı adlandırılmıştır. Bitki adlarında geçen boynuz, gaga, kanat, kuyruk gibi organlar sadece hayvanlara aitken, diğerleri ise hem hayvanlara hem de insanlara özgü kelimeler olmuştur. Hayvan adı ve göz organ adı ile oluşan sözcükler de papatya çiçeği anlamında olup benzetme yoluyla bu adları almışlardır. Hayvan adı ve organ adı ile kurulan toplam yirmi dokuz sözcük tespit edilmiştir.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde toplam on bir tane rastlanmıştır. Bunlar, *aslan kuyruğu, at kuyruğu, horos (horoz) gözü, kurt ayağı, kurt bağrı, kuzgun ayağı, kuzu kulağı, öküzgözü, sığır,katır kuyruğu, sığırgözü, tavşankulağı* sözcükleridir. En çok kurt ismi geçmektedir. Buradaki kuyruk organı sadece hayvana ait bir organ iken, göz, kulak, ayak gibi organlar ise her iki canlı için kullanılmaktadır.

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde toplam beş tane rastlanmıştır. Bunlar, *eşek kulağı, kedi ayası, koyungözü, kurt kulağı, tavuk gözü* sözcükleridir.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde toplam on üç tane rastlanmıştır. Bunlar, *deve dişi, it kuyruğu, keçiboynuzu, keçisakalı, koç boynuzu, kurt tırnağı/kurt pençesi, kuş dili, kuşburnu, öküz dili, sıçankulağı, sığırdili, tilki kuyruğu, turna gagası* sözcükleridir. En çok keçi ve kuş sözcükleri geçmektedir. Buradaki gaga, kuyruk gibi organlar hayvanlara ait iken geri kalanlar ise her iki canlı için de kullanılmaktadır. Kuşburnu sözcüğü ses düşmesiyle oluşmuştur. Keçisakalı bir ot olup keçinin sakalı şeklindedir. Alt organ olarak ele alınmıştır. Bu adlandırma aynı zamanda erkeklerin çenesinde bıraktığı sakal için de kullanılmaktadır. Hayvanlarla kurulan bu adlandırmalar benzetme yoluyla yapılmıştır.

Sadece Hayvan Adı İle Kurulanlar

Horozcuk sözcüğü sadece hayvan adı ile kurulup Türkçe –cuk eki almıştır. Farsça kökenli bir sözcüktür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde yer alır. *Yusufcuk* sözcüğü ve *tûti-i zenbûr* ise Kâmus-ı Türkî sözlüğünde tespit edilmiştir.

İçinde Hayvan Adı Geçenler

İçinde hayvan adı geçen toplam üç sözcük tespit edilmiştir. *Karga büken* ve *yılan yastığı* olmak üzere ikisi de Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadır. *Karga büken* sıfat-fiil grubu iken *yılan yastığı* belirtisiz isim tamlaması şeklindedir. *Kuzgun kılıcı* ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde yer alır aynı zamanda belirtisiz isim tamlamasından oluşmaktadır.

Hayvan Adı + Gıda Adı İle Kurulanlar

Hayvan adı ve gıda adı ile ilgili toplam yedi sözcük tespit edilmiştir. *At kestanesi, kurt helvası, kuzgun ekmeği* ve *kuzu kestanesi* sözcükleri Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de, *ferik elması, inebü's-sa'leb, kuş üzümü* ise Lehçe-i Osmânî sözlüğünde tespit edilmiştir.

4.5. Organ Adları İle Oluşan Bitki Adları

Türkçe Sözlük'te organ: Vücudun, belirli bir görev yapan ve sınırları kesin olarak belirlenmiş bölümü, örgen, uzuv (http://sozluk.gov.tr/) olarak geçmektedir.

"Organ isimleri temel söz varlığı içinde önemli bir yer tutmaktadır. Söz konusu isimleri dillerin deyim oluşturma sürecinde çok sık kullanılmıştır. Türkçedeki deyimlere bakıldığında baş, göz, el, yüz, yürek gibi organ isimleriyle kurulmuş deyimlerin sayısının yüksek olduğu görülmektedir" (Şahin 2009:2021). *Deyimlerdeki bu durum bitki adlarında da karşımıza çıkmaktadır. Günümüze kadar ulaşabilmiş bitki adlarının bir kısmı organ adlarıyla oluşturulmuştur. Türkçede organ adlarıyla oluşturulmuş bitki adlarında Türkçe kelimeler kullanıldığı gibi zaman zaman da yabancı kelimeler kullanıldığı görülmektedir. "Açıkağız, bağırsak otu, beşdamar otu, dilburan, dikenbaşı, karabaş" gibi kelimelerde organ adları bir başka Türkçe kelimeyle adlandırmayı yaparken; "boynuzlu haşhaş, horozgözü, kulakmantarı, leylekburnu" gibi kelimelerde yabancı kelimelerle birlikte bitki adlandırmasını yapmıştır* (Uçar 2012:290).

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve organ adları ile oluşan bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

Açık ağız : Bir cins çiçek (K.T: 28).

Aslan kuyruğu : Frasyon (nebât) (K.T: 866) (L.O: 258).

At kuyruğu : Ayrık otu nev'i, boğumluca (K.T: 866) (L.O: 258).

Boy otu : Arabide halbe denilen bir nebat ki tohumuna da boy tohumu derler (K.T: 254) (L.O: 294).

Boynu eğri : Şâyân-ı atûfet, mazlum, mahzun, gerden kıran gibi çarpık, bir nevi çiçek, iri nergis (L.O: 131).

Denizkulağı : Bir cins nebat (K.T: 858).

Deve dişi : Nar, hafız narı (L.O: 115).

Diş bademi : Sakız bademi, âlâ ince kabuklusu (L.O: 118).

Diş otu : Adaçayı (L.O: 119).

Eşekkulağı : Bir cins nebat (K.T: 857).

Gelinsaçı : "Eftimon" denilen bir cins nebat (K.T: 912).

Göz otu : Haşişetü'l-ayn (nebat) (K.T: 925) (L.O: 166).

Horos (horoz) gözü : Bir cins papatya (K.T: 926) (L.O: 643).

İt kuyruğu : Belburan (nebât) (K.T: 866) (L.O: 258).

Keçiboynuzu : Harnub (L.O: 225).

Keçisakalı : Yabani sedâb gibi kokulu ot (L.O: 225).

Kediayası : Keffü'l-hirre (nebat) (K.T: 891).

Koç boynuzu : İklilü'l-melik nevinden ot (L.O: 241).

Koyungözü : Adi çayır papatyası (K.T: 926).

Kızmemesi : Bir nevi şeftali ve ağaç kavunu (K.T: 871) (L.O: 238).

Kurt ayağı : Bir cins nebat, kibrit nebatı (K.T: 846) (L.O: 255).

Kurt bağrı : Beyaz çiçek açar bir küçük ağaç (K.T: 846) (L.O: 255).

Kurt kulağı : Bir cins nebat (K.T: 846).

Kurt tırnağı/Kurt pençesi : Bir nevi kan otu (L.O: 255).

Kuş dili : Diş budak envaından bir ağaç (L.O: 257).

Kuşburnu : İt burnu (L.O: 257).

Kuzgun ayağı : Hilal otu (K.T: 851) (L.O: 259).

Kuzukulağı : Yaprağı sebze gibi kullanılan bir cins nebat (K.T: 852) (L.O: 259).

Öküzdili : Lisanü's sevr (L.O: 300).

Öküzgözü : Arnika. (nebat) (K.T: 925) (L.O: 300).

Sıçankulağı : Merzenguş (L.O: 341).

Sığır-katır kuyruğu : Nebat envaı (K.T: 866) (L.O: 258).

Sığırdili : Lisan-ı sevr otu, öküz dili (L.O: 342).

Sığırgözü : Bir cins iri papatya (K.T: 926) (L.O: 342).

Tavşankulağı : Bir ot (K.T: 858) (L.O: 373).

Tavuk gözü : Bir cins küçük papatya (K.T: 926).

Tilki kuyruğu : Bir nevi üzüm (L.O: 380).

Turna gagası : Minkar kıran, bahçelerde ıtır çiçeği (L.O: 387).

Mide süpürgesi : Keçi boynuzu (L.O: 355).

Tırnak otu : Zufre (L.O: 380).

Yer bağırsağı : Sarad denilen nebat (K.T: 1196) (L.O: 424).

Tablo 8: Organ Adları İle Oluşan Bitki Adları

Sözcükler	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
Açık ağız (Tür.)	+	-	-	-
Aslan kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
At kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Boy otu (Tür.)	+	-	-	+
Boynu eğri (Tür.)	-	-	-	+
Denizkulağı (Tür.)	+	-	-	-
Deve dişi (Tür.)	-	-	-	+

Diş bademi (Tür. + Far.)	-	-	-	+
Diş otu (Tür.)	-	-	-	+
Eşekkulağı (Tür.)	+	-	-	-
Gelinsaçı (Tür.)	+	-	-	-
Göz otu (Tür.)	+	-	-	+
Horos (horoz) gözü (Far. + Tür.)	+	-	-	+
İt kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Keçiboynuzu (Tür.)	-	-	-	+
Keçisakalı (Tür.)	-	-	-	+
Kediayası (Tür.)	+	-	-	-
Koç boynuzu (Tür.)	-	-	-	+
Koyungözü (Tür.)	+	-	-	-
Kızmemesi (Tür.)	+	-	-	+
Kurtayağı (Tür.)	+	-	-	+
Kurtbağrı (Tür.)	+	-	-	+
Kurt kulağı (Tür.)	+	-	-	-
Kurt tırnağı/Kurt pençesi (Tür.)	-	-	-	+
Kuş dili (Tür.)	-	-	-	+
Kuşburnu (Tür.)	-	-	-	+

Kuzgun ayağı (Tür.)	+	-	-	+
Kuzukulağı (Tür.)	+	-	-	+
Mide süpürgesi (Tür.)	-	-	-	+
Öküzdili (Tür.)	-	-	-	+
Öküzgözü (Tür.)	+	-	-	+
Sıçankulağı (Tür.)	-	-	-	+
Sığır-katır kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Sığırdili (Tür.)	-	-	-	+
Sığırgözü (Tür.)	+	-	-	+
Tavşankulağı (Tür.)	+	-	-	+
Tavuk gözü (Tür.)	+	-	-	-
Tilki kuyruğu (Tür.)	-	-	-	+
Tırnak otu (Tür.)	-	-	-	+
Turna gagası (Tür.)	-	-	-	+
Yer bağırsağı (Tür.)	+	-	-	+

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
41	24	-	-	33

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 39'dur: %95,12

Türkçe+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %2,43

Farsça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %2,43

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 8'dir: %19,51

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 17'dir: %41,46

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 16'dır: %39,02

Lügat-ı Nâcî ve Müntehabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de organ adlarıyla oluşan bitki adlarına hiç rastlanmamıştır.

Birinci Sözcüğü Organ veya Organ Adı Niteleyenler

Bunlar, iki sözcüğün yan yana gelmesiyle oluşup birinci sözcüğü organ adı bildiren kelimelerdir. Organların şekillerinden hareketle benzetme yoluyla oluşturulmuştur. Kelime gruplarında bu adlar *tamlayan* görevinde kullanılmaktadır. Toplam yedi sözcük bulunmaktadır.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde toplam iki sözcük tespit edilmiştir. Bunlar, *boy otu* ve *göz otu* şeklindedir. Boy, birebir organ olmasa da organı niteleyen bir unsurdur. Göz ise beş duyu organlarından birisidir.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde toplam beş sözcük tespit edilmiştir. Bunlar, *boynu eğri, diş bademi, diş otu, mide süpürgesi, tırnak otu* şeklindedir. *Mide süpürgesi* iç organ adı ile oluşmuştur. Bu grupta diş organ adı daha fazladır.

Lügat-ı Nâcî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüklerinde ise hiç tespit edilememiştir.

İkinci Sözcüğü Organ veya Organ Adı Niteleyenler

Bunlar, iki sözcüğün yan yana gelmesiyle oluşup ikinci sözcüğü organ adı bildiren kelimelerdir. Toplam otuz dört sözcük bulunmaktadır.

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde toplam sekiz sözcük tespit edilmiştir. Bunlar, *açık ağız, denizkulağı, eşekkulağı, gelinsaçı, kediayası, koyungözü, kurt kulağı, tavuk gözü* şeklindedir. *Açık ağız* sıfat tamlamasından oluşurken, diğer sözcükler belirtisiz isim tamlamasından oluşmuştur. Bu grupta en çok kulak organ adı tespit edilmiştir.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde toplam on dört sözcük tespit edilmiştir. Bunlar, *aslan kuyruğu, at kuyruğu, horos (horoz) gözü, it kuyruğu*, *kızmemesi, kurtayağı, kurtbağrı, kuzgun ayağı, kuzukulağı*, *öküzgözü, sığır-katır kuyruğu, sığırgözü, tavşankulağı, yer bağırsağı* şeklindedir. Yer bağırsağı iç organ adı ile oluşmuştur. Bu grupta en çok kuyruk, sonra da göz organ adına rastlanmıştır.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde toplam on iki sözcük tespit edilmiştir. Bunlar, *deve dişi, keçiboynuzu, keçisakalı, koç boynuzu, kurt tırnağı/kurt pençesi, kuş dili, kuşburnu, öküzdili, sıçankulağı, sığırdili, tilki kuyruğu, turna gagası* sözcükleridir. Bu grupta en çok dil organ adına rastlanmıştır.

Lügat-ı Nâcî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüklerinde ise hiç tespit edilememiştir.

Organ adlarıyla bitki adlandırılması yapılırken, bazı hayvanların adlarından da yararlanılmıştır. Örneğin, *eşekkulağı, öküzgözü* vb. Bunun dışında insanı niteleyen isimle de adlandırılma yapılmıştır. *Gelinsaçı, kızmemesi* gibi.

Koçboynuzu gibi bazı organ adlandırmaları sadece hayvanlar için kullanılırken, *kuşdili* gibi bazı adlandırmalar ise hem hayvan organı için hem de insan organı için kullanılmaktadır.

Doğrudan organ olmasa da organı niteleyen sözcüklere de rastlanmıştır. Kediayası, keçisakalı gibi.

4.6. Renk Adları İle Oluşan Bitki Adları

Türkçe Sözlük'te renk: Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum (http://sozluk.gov.tr/) olarak geçmektedir.

Eski Türkçede, tarihi lehçelerde, Türkiye Türkçesinde, çağdaş Türk dillerinde ve lehçelerinde kullanılan renkler ve renk adları, anlamları, biçim özellikleri, kökenleri, nitelikleri, kültürel algılanmaları, Türk kültüründeki yerleri, kullanım sıklıkları, tercih edilişleri, yazım kullanımları, kumaş ve desenlerdeki kullanımları, ağızlardaki kullanımları, atasözleri ve deyimlerdeki kullanımları, sistematiği, vb. birçok yönden incelenmiştir (Özmen 2016:81).

Renklerin taşıdığı anlam ya da karşıladığı kavram, toplumdan topluma değişiklik göstermiş olsa da ortak özellikleri; bir simgeyi, kavramı ve duyguyu temsil ediyor olmasıdır. Türk kültüründe renklerin taşıdığı değerlerle ilgili çeşitli bilim dalında araştırmalar yapılmıştır. Renklerle ilgili kelime kadrosu, Türk diliyle ilgili çok sayıda çalışmaya konu olmuştur (Şahin Arzybaeva 2018:1538).

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve renk adları ile oluşan bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

Ak ağaç : Kayın ağacı envâından kerestelik bir ağaçtır (K.T: 43).

Ak asma : Çardağa sarılır bir cins beyaz gül (K.T: 43).

Akasya : Dikenli ve dikensiz, çiçekli ve çiçeksiz envâ'- ı kesiresi olan bir cins ağaç (K.T: 43).

Ak diken : Esmârı müshil dikenli bir nebat (K.T: 43).

Ak haşhaş : Şurubu yapılır bir nev'i haşhaş (K.T: 43).

Ak ılgın : Meyvesini develer yer ve kabuğu dibâgatta kullanılır bir ağaç ki ekseriya kumluk yerlerde olur (K.T: 43) (L.O: 11).

Ak pelin : Fasile-i mürekkebeden acı bir nebat (K.T: 43).

Ak söğüt : Kurtboğan denilen nebat (K.T: 44).

Akça ağaç : Bir cins orman ağacı (K.T: 43).

Gökçe ağaç : Söğüt ağacı (K.T: 932).

Hardal : Hardal tohumu (K.T: 453) (L.N: 200) (L.O: 632) (M.L.O: 130).

Karaağaç : Maruf bir cins büyük orman ağacı ki, tahtası esmer ve sert olup cilaya gelir (K.T: 826) (L.O: 212).

Karaca ot : Çöpleme (L.O: 212).

Karaçalı : Bir cins dikenli çalı (K.T: 826).

Karaçam : Çam ağacı envaından biri (K.T: 826).

Kara diken : Bir cins nebat (K.T: 826).

Karadut : Dutun siyah cinsi (K.T: 826).

Karamuk : Buğday içinde biten bir ot ki onu bozan siyah bir habbe verir (K.T: 822) (L.O: 213).

Kara söğüt : Söğüt ağacının bir nevi (K.T: 826).

Kara yemiş : Taflan tohumu (L.O: 212).

Kızılağaç : Maruf bir cins orman ağacı ki kerestesi kullanılır (K.T: 872) (L.O: 238).

Kızılcık : Zeytinden ufak olarak ham iken beyaz ve yetiştiğinde kırmızı renkte, mayhoşça ve kâbız bir meyve ki dağlarda hudâyinâbit olarak çok olup bahçelerde dahi yetiştirilir (K.T: 872) (L.O: 239).

Kızılca buğday : Yumuşak nevi (L.O: 238).

Kızılsöğüt : Söğüt ağacının bir cinsi (K.T: 829).

Kızılyaprak : Kasık otu (K.T: 829).

Mor susam kökü : Menekşe gibi koktuğu için menekşe kökü, yakı nuhru (L.O: 354).

Mürdüm : Mor ve yeşil renkte küçük bir cins erik ki başlıca hoşafı ve reçeli yapılır (K.T: 1104) (L.O: 283).

Sarı papa : Şeftali (L.O: 333).

Sarı zambak : Çiriş kökü (L.O: 333).

Sarıçam : Köknar ve sarı ot (L.O: 333).

Sarıçiğdem : Öksüz soğanı (L.O: 333).

Sarılık otu : Kırlangıç otu (L.O: 333).

Sarı papatya : Etrafındaki yaprakları da sarı nevi, sığır gözü (K.T: 266) (L.O: 307).

Sarısabır : Sibar denilen bir nebat (K.T: 629) (L.O: 333).

Turunc : Maruf acıca bir cins portakal ki mayısta yetişir ve başlıca şerbeti içilir (K.T: 315) (M.L.O: 515) (L.N: 727) (L.O: 388).

Tablo 9: Renk Adları İle Oluşan Bitki Adları

Sözcükler	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
Ak ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Ak asma (Tür.)	+	-	-	-
Akasya (Tür.)	+	-	-	-
Ak diken (Tür.)	+	-	-	-
Ak haşhaş (Tür. + Ar.)	+	-	-	-
Ak ılgın (Tür.)	+	-	-	+
Ak pelin (Tür. + Blg.)	+	-	-	-
Ak söğüt (Tür.)	+	-	-	-
Akça ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Karaağaç (Tür.)	+	-	-	+

Gökçe ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Hardal (Ar.)	+	+	+	+
Karaca ot (Tür.)	-	-	-	+
Karaçalı (Tür.)	+	-	-	-
Karaçam (Tür. + Ar.)	+	-	-	-
Kara diken (Tür.)	+	-	-	-
Karadut (Tür. + Ar.)	+	-	-	-
Karamuk (Tür.)	+	-	-	+
Kara söğüt (Tür.)	+	-	-	-
Kara yemiş (Tür.)	-	-	-	+
Kızılağaç (Tür.)	+	-	-	+
Kızılcık (Tür.)	+	-	-	+
Kızılca buğday (Tür.)	-	-	-	+
Kızılsöğüt (Tür.)	+	-	-	-
Kızılyaprak (Tür.)	+	-	-	-
Mor susam kökü (Erm.+ Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Mürdüm (Far.)	+	-	-	+
Sarı papa (Tür. + İta.)	-	-	-	+
Sarı zambak (Tür. + Ar.)	-	-	-	+
Sarıçam (Tür. + Ar.)	-	-	-	+

Sarıçiğdem (Tür.)	-	-	-	+
Sarılık otu (Tür.)	-	-	-	+
Sarı papatya (Tür. + Yun.)	+	-	-	+
Sarısabır (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Turunc (Far.)	+	+	+	+

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
35	26	1	1	19

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 22‘dir: %62,85

Arapça sözcük sayısı 1’dir: %2,85

Farsça sözcük sayısı 2‘dir: %5,71

Türkçe+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 6’dır: %17,14

Türkçe+Bulgarca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %2,85

Türkçe+İtalyanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %2,85

Türkçe+Yunanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %2,85

Ermenice+Arapça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %2,85

Yalnızca Kâmus-ı Türkî’de bulunan sözcük sayısı 16’dır: %45,71

Yalnızca Lehçe-i Osmânî’de bulunan sözcük sayısı 9’dur: %25,71

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî’de bulunan sözcük sayısı 8’dir: %22,85

Dört sözlükte bulunan sözcük sayısı 2'dir: %5,71

Belirtisiz İsim Tamlaması Şeklinde Oluşan Renk Adları İle Kurulmuş Bitki Adları

Belirtisiz isim tamlaması şeklinde oluşan renk adları ile kurulmuş toplam iki bitki adına rastlanmıştır. Bu da *mor susam kökü* ve *sarılık otu* kelimesidir. Yalnızca Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunmaktadırlar. Arapça susam ve Türkçe kök sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Aynı zamanda mor sözcüğü ile içerisinde sıfat tamlaması bulundurmaktadır.

Sıfat Tamlaması Şeklinde Oluşan Renk Adları İle Kurulmuş Bitki Adları

Sıfat tamlaması şeklinde oluşan renk adları ile yirmi sekiz bitki adı tespit edilmiştir. Çoğu ak (beyaz) rengi ile kurulmuştur.

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer alan toplam on altı sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *ak ağaç, ak asma, akasya, ak diken, ak haşhaş, ak pelin, ak söğüt, akça ağaç, gökçe ağaç, karaçalı, karaçam*, *kara diken, karadut, kara söğüt, kızılsöğüt, kızılyaprak* sözcükleridir. *Ak haşhaş* Türkçe ak renk adı ve Arapça haşhaş sözcüklerinin bir araya gelmesiyle, *karaçam* sözcüğü de aynı şekilde Türkçe kara ve Arapça çam sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşan bitki adıdır. *Ak pelin* Türkçe ak ve Bulgarca pelin sözcüklerinin bir araya gelmesiyle, *karadut* ise Türkçe kara ve Farsça dut sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşan bitki çeşididir.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde toplam beş sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *ak ılgın, karaağaç, kızılağaç, sarı papatya, sarısabır* sözcükleridir. *Sarı papatya* Türkçe sarı renk adı ve Yunanca papatya sözcüklerinin bir araya gelmesiyle niteleme yapıp bitki adı oluşturmuştur. *Sarısabır* da Türkçe sarı ve Arapça sabır sözcüklerinin birleşmesiyle renk adıyla oluşan bitki çeşididir.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer alan toplam yedi sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *karaca ot, kara yemiş, kızılca buğday, sarı papa, sarı zambak, sarıçam, sarıçiğdem* sözcükleridir. *Sarı papa* kelimesi Türkçe sarı renk adı ve İtalyanca papa sözcüğü ile bir

araya gelip bitki adı oluşturmuştur, *Sarı zambak* da Türkçe sarı ve Farsça zambak sözcüğü ile bir araya gelip renk adı ile oluşan sıfat tamlaması şeklindedir.

Tek Kelime Renk Adları İle Kurulmuş Bitki Adları

Tek kelime renk adlarından oluşan bitki adları toplam üç tanedir. Bunlar, Farsça kökenli *mürdüm,* Arapça kökenli *hardal* ve Farsça kökenli *turunc* kelimeleridir. *Mürdüm* sözcüğü Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde yer alırken, diğer iki sözcüğe dört sözlükte de rastlanmıştır.

Türemiş Sözcük Şeklinde Oluşan Renk Adları İle Kurulmuş Bitki Adları

Türemiş sözcük şeklinde oluşan renk adları ile kurulmuş toplam yedi bitki adı tespit edilmiştir.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde, *kızılcık* ve *karamuk* olmak üzere iki sözcük bulunmaktadır. Kızıl sözcüğüne –cık küçültme eki gelerek sözcük türemiştir. *Karamuk* ise kara sözcüğüne +AmUk son eki gelmesiyle türemiştir.

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde toplam iki sözcük tespit edilmiştir. Bunlar, *akça ağaç* ve *gökçe ağaç* sözcükleridir. İki sözcük de -çA eşitlik eki gelerek türemiştir. *Gökçe* sözcüğü de mavi rengini niteleyen bir sözcüktür. Aynı zamanda her ikisi de sıfat tamlamasından oluşmuştur.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde de toplam üç sözcük tespit edilmiştir. Bunlar, *karaca ot, kızılca buğday* ve *sarılık otu* sözcükleridir. *Karaca* ve *kızılca* -cA eşitlik eki gelerek, *sarılık* ise –lık isimden isim yapım eki gelerek türemiş sözcüktür. Sarılık otu belirtisiz isim tamlaması, diğer iki sözcük ise sıfat tamlaması şeklinde kurulmuştur.

4.7. Oluşturulma Biçimlerine Göre Bitki Adları

4.7.1. İsim Tamlamasından Oluşan Bitki Adları

"Genellikle belirtisiz ad tamlamaları, birleşik kelime kurmaya çok elverişli olan kelime grubudur. Çünkü, belirtili ad tamlamalarında, tamlayana eklenen ilgi durumu eki, tamlananı belirli bir kişi ya da nesneye dar bir aitlik ilişkisiyle bağladığı hâlde, belirtisiz ad tamlamalarında ilişki doğrudan doğruya belirsiz genel bir nesneye, bir tür adına yöneliktir" (Korkmaz 2017:192).

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve isim tamlamasından oluşan bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

Ağaç çileği : Çileğe ve daha ziyade böğürtlen meyvesine müşâbih lakin ondan büyük, güzel rayihalı bir meyvedir (K.T: 39) (L.O: 99).

Ağaç kavunu : Limona müşâbih fakat daha büyük ve kabuğu pek kalın bir meyve ki reçeli olur (K.T: 39).

Ağaç lalesi : Lalenin ağaçta yetişen cinsi (K.T: 39).

Ağaç sütleğeni : Sütleğen (K.T: 39).

Ağaç şakâyıkı : Yer şakâyıkına mukabil olarak küçük bir ağaçta hasıl olan şakayık çiçeği (K.T: 39) (L.O: 822).

Ağı otu : Baldıran (L.O: 8).

Ağu ağacı : Zakkum ağacı (K.T: 42) (L.O: 8).

Ahududu : Kırmızı ağaç çileği (K.T: 55) (L.O: 126).

Altun kökü : Pekvâne denilen bir cins kök (K.T: 48).

Altun otu : Eğrelti otu nev'inden tıpta müsta'mel bir nebat (K.T: 48) (L.O: 294).

Anber çiçeği : <<hubbü'l-misk>> denilen yuvarlak sarı renkli ve pek kokulu bir cins çiçek ki, küçük bir ağacın üzerinde olur (K.T: 740) (L.O: 548).

Arı çiçeği : Tuti ve zenbur (L.O: 21).

Arı otu : Yüksük otu nevinden pembe, bir nevi sarı (L.O: 21).

Aslan kuyruğu : Frasyon (nebât) (K.T: 866) (L.O: 258).

Asma kabağı : Kabağın çardağa alınan uzun bir cinsi (K.T: 39).

Aş otu : Kişniş (L.O: 294).

At kuyruğu : Ayrık otu nev'i, boğumluca (K.T: 866) (L.O: 258).

Ayva ağacı : Bu meyveyi veren şecer-i müsemmer (K.T: 58).

Baklatü'l-hamka : Semiz otu (L.O: 559).

Balık otu : Sığırkuyruğu, harsef (L.O: 38).

Bambul otu : Sinil otu (L.O: 40).

Basalu'l-fâr : Askıl, ada soğanı (L.O: 560).

Basalu'z-zi'b : Yabani sümbül (L.O: 560).

Basur otu : Haşişetü'l-kelb (L.O: 560).

Bıldırcın otu : Hint'ten gelir bir zehirli nebat (L.O: 53).

Bingöz otu : Mahmude denilen bir cins nebat (K.T: 926) (L.O: 166).

Boğa yaprağı : Bezr-i kutuna, karnı yarık (L.O: 58).

Bostan patlıcanı : Kalın ve yuvarlak cinsi (K.T: 271).

Boy otu : Arabide halbe denilen bir nebat ki tohumuna da boy tohumu derler (K.T: 254) (L.O: 294).

Boya ağacı : Bir nev kayın ki kabuğunu debbağlar kullanır (L.O: 62).

Bukalemun nebatı : Dağ enginarı (L.O: 569).

Bulak otu : Tere (L.O: 67).

Can eriği : Yeşil iken yenir güzel bir cins erik (K.T: 368).

Civanperçemi : Haşişetü'r-re'e (L.O.579).

Çalı süpürgesi : Funda (L.O: 355).

Çarkıfelek : Bir çiçek ismidir (M.L.O: 64).

Çıban otu : Vronika, derûnec (L.O: 95).

Çin Portakalı : Mandalina (K.T: 284) (L.O: 318).

Çoban iğnesi : İbretü'r-râ'i, bir nevi nebat (L.O: 101).

Çoban süzeği : Bir nevi nebat (L.O: 101).

Çörek otu : Habbe's-sevda (L.O: 104).

Dağ çileği : Çileğin yabanisi ki lezzet ve rayihaca cümlesine faiktir (K.T: 417).

Denizkulağı : Bir cins nebat (K.T: 858).

Derûnec-i akrebi : Akrep otu (L.O: 545).

Deve dikeni : Yaban enginarı (K.T: 498) (L.O: 115).

Deve dişi : Nar, hafız narı (L.O: 115).

Diş bademi : Sakız bademi, âlâ ince kabuklusu (L.O: 118).

Diş otu : Adaçayı (L.O: 119).

Dul avrat otu : Bârvâna yaprağı, tavşan kulağı nevinden (L.O: 125).

Dulaptal otu : Mazeryun (L.O: 125).

Ebegümeci : Çiçeği ve kökü tıpta müsta'mel ve yaprağı sebze gibi kullanılan maruf nebat, habâzi, penirek (K.T: 61) (L.O: 129).

Ebu Cehil karpuzu : Acı bir meyve (K.T: 60).

Eğrice otu : İklilü'l melik. İri büğelik (L.O: 131).

Engerek otu : Re'sü'l-hayye (L.O: 135).

Esâbi'-i feteyât : Mor fesleğen (L.O: 605).

Esâbi'-i gaddari : Parmak üzümü (L.O: 605).

Eşekkulağı : Bir cins nebat (K.T.857).

Ferik elması : Miskete benzer maruf ufak elma (L.O: 144).

Frenc-i meşk : Misk çiçeği (L.O: 618).

Frenk çileği : İri taneli mayhoşçası; çilek fidanı, kökü (K.T: 417).

Frenk teresi : Latin çiçeği (K.T: 315) (L.O: 377).

Geğeçotu : Bir cins nebat (K.T: 906).

Gelinfeneri : "Elgegenç" denilen bir cins nebat (K.T: 912).

Gelinsaçı : "Eftimon" denilen bir cins nebat (K.T: 912).

Girit lalesi : Şakayık fasilesinden bir çiçek, fuvaniye (K.T: 952) (L.O: 160).

Girit şakayığı : Rub'iye envaı (L.O: 822).

Göl kestanesi : Sulak yerlere mahsus cinsi (K.T: 900) (L.O: 231).

Göl otu : Sarı nilüfer (K.T: 934).

Göz otu : Haşişetü'l-ayn (nebat) (K.T: 925) (L.O: 166).

Güve otu : Bir cins nebat (K.T: 934).

Güvercin otu : Ra'yü'l- hamame ve bir cinsi "mine çiçeği" denilen nebat nev'i (K.T: 932) (L.O: 170).

Güveyi otu : Bir cins nebat, merzencuş (K.T: 934).

Haşişe'tü'l-cereb : Uyuz otu (L.O: 635).

Haşişetü'l-fıtk : Kasık otu (L.O: 635).

Haşişetü'l-hirre : Kedi otu (L.O: 635).

Haşişetü'l-kumle : Bit otu (L.O: 635).

Haşişetü'l-utârid : Yer fesleğeni (L.O: 635).

Haşişetü'r-re'e : Civan perçem (L.O: 635).

Haşişetü's-se'lil : Siğil otu, belhana (L.O: 635).

Haşişetü's-sü'âl : Öksürük otu (L.O: 635).

Hıbak-ı horâsâni : Kuzu kulağı (L.O: 640).

Hıbak-ı nabti : Reyhân-ı hammâm (L.O: 640).

Hıbak-ı timsah : Su nanesi (L.O: 640).

Hıbak-ı türtücân : Oğul otu (L.O: 640).

Hıbaku'l-bakar : Bâbunec, öküz gözü (L.O: 640).

Hıbaku'l-kına : Merzencûş tohumu (L.O: 640).

Hind Fıstığı : Arakıton dahi denilen baharattan bir madde (K.T: 773).

Hindistan cevizi : Kabuğu sert ve içi kestane gibi beyaz ve mugazzi portakaldan büyücek bir meyve, nârçil, koka (K.T: 1171) (L.O: 180).

Horos (horoz) gözü : Bir cins papatya (K.T: 926) (L.O: 643).

Hüsame otu : Lavanta (L.O: 294).

Itr-ı şahi : Fasulye çiçeği (L.O: 649).

İbretü'r-râi : Yabani sadula, dönbaba çiçeği, ıtır çiçeği nevi (L.O: 651).

İklilü'l-melik : Eğrice otu, melik otu, koç boynuzu (L.O: 658).

İnci çiçeği : Kurt bağrı, ispire (L.O: 190).

İnebü's-sa'leb : İt üzümü (L.O: 801).

İpek çiçeği : Çiçekli semir ot, portulaka (L.O: 192).

İt kişiri : Bir cins kök (K.T: 904).

İt kuyruğu : Belburan (nebât) (K.T: 866) (L.O: 258).

İt papatyası : Diğer bir nevi, babunc-ı kelbi (K.T: 266).

Kadın tuzluğu : Anberbaris (L.O: 389).

Kadife çiçeği : Yapraklı ülgerli envaı (K.T: 834) (L.O: 201) (L.N: 306).

Kalkan otu : Kolgan, kaklı, kullâm, riclü'l-füruh deve otu nevinden öksürük otu (L.O: 205).

Kanarya çiçeği : Bir cins sarı çiçek (K.T: 840) (L.O: 207).

Kanarya otu : Bir cins nebat (K.T: 840).

Kandil çiçeği : Civan perçem nevi (L.O: 208).

Kangal dikeni : Deve me'kulü bir nebat (L.O: 208).

Kantariyyun-ı ekber : Kılıç otu, eşek kulağı (L.O: 687).

Karnabahar : Karnabit denilen sebze (K.T: 826).

Kaşık otu : Salibiyeden haşişetü'l-me'alık, lâzeliyeden haşişetü'l-fıtk (L.O: 219).

Kavun portakalı : Limon, petavi (K.T: 284) (L.O: 318).

Kaya koruğu : Ekseriya duvarlarda ve damlarda biten bir cins nebat (K.T: 850).

Kayacık ağacı : Top kundağı yapılır bir nevi gayet sert kayın ağacı (L.O: 222).

Keçiboynuzu : Harnub (L.O: 225).

Keçisakalı : Yabani sedâb gibi kokulu ot (L.O: 225).

Kedi ayası : Keffü'l-hirre (nebat) (K.T: 891).

Kediotu : Valeriyana denilen nebat-ı tıbbi (K.T: 891) (L.O: 225).

Kelebek sarmaşığı : Bir cins nebat (K.T: 908).

Kelebekotu : Dağ yoncası (K.T: 908) (L.O: 226).

Kemer patlıcanı : Uzun, ince patlıcan (K.T: 913).

Keneotu : "Hubbü's-selâtin" denilen bir cins nebat (K.T: 916) (L.O: 228).

Kestane ağacı : Kestane meyvesini veren ağaç ki hayli büyük olur (K.T: 900) (L.O: 231).

Kestane turpu : Bir cins küçük turp (K.T: 900).

Keten tohumu : Bezir, kenevir (L.O: 231).

Keven otu : Kavan (L.O: 232).

Kırk kilit otu : Bir acayip ottur, dal ve yaprakları çektikçe çıkar (L.O: 239).

Kırlangıç otu : Zerde-çub, zerde-çâv (L.O: 235).

Kızmemesi : Bir nevi şeftali ve ağaç kavunu (K.T: 871) (L.O: 238).

Koca yemişi : Katlab, kuhic, bir nevi tavulga, tapulga (L.O: 241).

Koç boynuzu : İklilü'l-melik nevinden ot (L.O: 241).

Kovançiçeği : Arı üşen, oğulotu nevi (K.T: 854).

Kovanotu : Yüksükotu (K.T: 854) (L.O: 247).

Koyungözü : Adi çayır papatyası (K.T: 926).

Kuduz otu : Haşişetü'l-kelb, kahirü's-semum, banbul otu (L.O: 251).

Kulunç otu : Bir cins nebât-ı tıbbi (K.T: 860) (L.O: 698).

Kumar ağacı : Rododenderon, dağ gülü, ağacı kırmızı, kerestesi makbuldür (L.O: 253).

Kurbağa otu : Bir cins nebat (K.T: 846) (L.O: 294).

Kurt ayağı : Bir cins nebat, kibrit nebatı (K.T: 846) (L.O: 255).

Kurt bağrı : Beyaz çiçek açar bir küçük ağaç (K.T: 846) (L.O: 255).

Kurt helvası : Arapça baklatü'l-gazâl denilen nebat (K.T: 846) (L.O: 255).

Kurt kulağı : Bir cins nebat (K.T: 846).

Kurt tırnağı/Kurt pençesi : Bir nevi kan otu (L.O: 255).

Kuş dili : Diş budak envaından bir ağaç (L.O: 257).

Kuş üğezi : Sakız ağacı nev'inden irice yemişli bir ağaç (K.T: 171) (L.O: 403).

Kuş üzümü : Kişmiş (L.O: 257).

Kuş yemi : Kenevir tohumu bir nevi (L.O: 257).

Kuşburnu : İt burnu (L.O: 257).

Kuzgun ayağı : Hilal otu (K.T: 851) (L.O: 259).

Kuzgun ekmeği : Eğrelti otu, üfteri (K.T: 851) (L.O: 259).

Kuzgun kılıcı : Müdavat için müsta'mel bir ot (K.T: 851) (L.O: 259).

Kuzu kestanesi : Küçük taneli ve çiğ de yenen bir cins kestane (K.T: 852) (L.O: 259).

Kuzu kulağı : Yaprağı sebze gibi kullanılan bir cins nebat (K.T: 852) (L.O: 259).

Künk otu : Ayrık nevi, Mekke samanı, ezhar (L.O: 260).

Küpe çiçeği : Küpe gibi aşağıya sarkar bir cins çiçek, fuksa (K.T: 918) (L.O: 260).

Lâle-i hod-rû : Gelincik çiçeği (L.N: 349).

Latin çiçeği : Frenk teresi (K.T: 950) (L.O: 265).

Lu'âb-ı nergis : Pat çiçeği hulâsası (L.O: 705).

Masti çiçeği : Rub'iyye denilen bir nevi çiçek (K.T: 970).

Mayıs çiçeği : Bir nevi çayır çiçeği (K.T: 976).

Mazı ağacı : Mazıya benzer bir küçük kozalak verir, çama müşabih ve muntazam yapraklı bir küçük ağaç ki envaı vardır (K.T: 970).

Mersin ağacı : Yapraklarını kışın dökmeyen ağaçlardan güzel kokulu bir ağaç, as (K.T: 1023) (L.N: 408).

Meryem pelesengi : Tıpta kullanılan bir cins ağaç (K.T: 1027).

Mide süpürgesi : Keçi boynuzu (L.O: 355).

Mine çiçeği : Baristalon, ra'iyyü'l-hamâm nevi (L.O: 281).

Mor susam kökü : Menekşe gibi koktuğu için menekşe kökü, yakı nuhru (L.O: 354).

Murdâr ağacı : Kurtbaharı cinslerinden bir ağaç (K.T: 1022) (L.O: 282).

Nân-hâh otu : Melek otu (L.O: 768).

Nezle otu : Bit otu nevinden (L.O: 773).

Numân çiçeği : Şakâik-i nu'mâniyye (K.T: 1134).

Öküzdili : Lisanü's sevr (L.O: 300).

Öküzgözü : Arnika. (nebat) (K.T: 925) (L.O: 300).

Pamuk otu : Beyaz pırasa gibi türüz otu, öksürük otu (L.O: 306).

Papaz/Papas otu : Bir bit otu gibidir, leclâciye fasilesinden bir Amerika nebatı (K.T: 266) (L.O: 307).

Pardı otu : Berdi, bir nevi sazlık (L.O: 308).

Paşa küpesi : Birer nevi çiçek (L.O: 309).

Patlıcan çiçeği : Navçagan, tatula, diken elması (L.O: 310).

Petel otu : Hint cihetlerinde diş ve dudaklarını karartmak için çiğnedikleri bir nebat, tenbul (K.T: 274) (L.O: 315).

Pıtrak otu : Demir diken, dul avrat, hasek (L.O: 316).

Pisi otu : Eba pisiği, çatık otu, çıyık otu (L.O: 317).

Putalunba yaprağı : Kağıd-ı hindi bir devadır (L.O: 321).

Rayet papatyası : Babunec-ı kelbi (L.O: 307).

Rub'iye çiçeği : Öküz gözü (L.O: 794).

Rub'iye soğanı : Girit lâlesi envaı (L.O: 794).

Sa'ter-i berri : Kekik (L.O: 804).

Sabun otu : Karanfiliyeden sabuniye, helvacı çöğeni, bahçelerde ud ağacı çiçeği (L.O: 325).

Sakız ağacı : Butm, terementi envaı. Türkide çıtlak ve merlengeç ve çencek dendikleri bu cinse dahildir (L.O: 328).

Saksıgüzeli : Nasır otu (K.T: 927).

Sarılık otu : Kırlangıç otu (L.O: 333).

Sıçan otu : Semmü'l-fâr (L.O: 341).

Sıçankulağı : Merzenguş (L.O: 341).

Sığır-katır kuyruğu : Nebat envaı (K.T: 866) (L.O: 258).

Sığırdili : Lisan-ı sevr otu, öküz dili (L.O: 342).

Sığırgözü : Bir cins iri papatya (K.T: 926) (L.O: 342).

Sıraca otu : Ak ban, beng-i sefid, sığır kuyruğu balık otu nevinden hilaliye-asgar (L.O: 343).

Sinameki : Müshil bir nebat ismi (M.L.O: 442).

Soğulcan/Solucan otu : Soğulcan düşürmede ilaç gibi kullanılan bir cins nebat (K.T: 655) (L.O: 349).

Susam/Süsen/Simsim çiçeği : Suseniyeden kuzgun kılıcı ve akasya gibi çiçekleri dahi havidir. Yabani eşek lalesi (L.O: 354) (K.T: 585) (M.L.O: 449) (L.N: 625).

Sülâsiyyü's-şevk : Diken ağacı (L.O: 819).

Sünbül-i hindi : Bir cins çiçek (K.T: 1172).

Süngü otu : Zıfrü'n-nesr, sünü (L.O: 355).

Şakâyık-ı nu'mâniyye : Gelincik (L.O: 822).

Şarâbetü'r-râ'i : Çoban püskülü (L.O: 823).

Şemsiye ağacı : Sofora (L.O: 362).

Taban inciri : Yassı kuru incir (L.O: 365).

Tavşankulağı : Bir ot (K.T: 858) (L.O: 373).

Tavukgözü : Bir cins küçük papatya (K.T: 926).

Telgraf çiçeği : Tel ile asılı bir saksıda bitip dalları aşağı sarkan sarmaşık kabilinden bir nebat (K.T: 341).

Temr-i hindi : Lisân-ı avâmda "demir hindi" denilen ve serinlenmek üzere kullanılan mayhoş meyve ve bunu veren ağaç ki haşebi pek sert olup kalemtıraş sapı vesaire olur (K.T: 1172).

Tenbul yaprağı : Hünûdun çiğnedikleri yaprak (K.T: 348) (L.O: 853).

Tespih ağacı : Azad dıraht (L.O: 857).

Tırnak otu : Zufre otu (L.O: 380).

Tilki kuyruğu : Bir nevi üzüm (L.O: 380).

Titrek çiçeği : Zembil, bir dağ otu (L.O: 381).

Topalak ağacı : Havlan denilen ağaç cinsi (K.T: 692).

Topalak kökü : Havlincan nevi su'd, müşk-i zemin, abir-i su'âdi, Arabistan kıstı (K.T: 692) (L.O: 383).

Toruz/Türüz otu : Tırmanır güzel kokulu bir nebat (K.T: 354) (L.O: 391).

Tuğ-ı arus : Bir nevi büyük çiçek (L.O: 386).

Tuğ-ı şâhi : Bir nevi zambak (L.O: 386).

Turna gagası : Minkar kıran, bahçelerde ıtır çiçeği (L.O: 387).

Tûti-i zenbûr : Arı çiçeği (L.O: 125).

Ulu avrat otu : Yaprakları geniş, kalın ve keskin kokulu bir ot (K.T: 742) (L.O: 395).

Uyuz otu : Giçik otu (L.O: 398).

Üzüm ağacı : Asma (K.T: 163) (L.O: 404).

Yaban havucu : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban inciri : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban kerevizi : Selam otu (L.O: 229).

Yaban mersini : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192).

Yaban pırasası : Petbuk otu dahi denilen bir cins nebat (K.T: 275) (L.O: 315).

Yaban sarımsağı : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban soğanı : Bu nebatın yabani ve terbiye olunmamış hudayinabit cinsi (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yaban turpu : Lahlâh, bir nevi acı çiğdem (K.T: 1192) (L.O: 409).

Yakı otu : Kandırı, yakı yaprağı (K.T: 1186) (L.O: 411).

Yapışkan otu : Yaprakları süründüğü yere yapışır bir cins nebat (K.T: 1177) (L.O: 414).

Yavşan otu : Veronika denilen nebat (K.T: 1191) (L.O: 418).

Yayla çiçeği : Anber çiçeği (K.T: 1192) (L.O: 419).

Yer bağırsağı : Sarad denilen nebat (K.T: 1196) (L.O: 424).

Yer çamı : Funda nevinden bir çalı (K.T: 1196) (L.O: 424).

Yer elması : Sebze gibi kullanılan şeklen patatese benzer bir kök (K.T: 1195) (L.O: 424).

Yer pelidi : Bir cins nebat (K.T: 1196) (L.O: 424).

Yer pırasası : Haşîşetü'l-kelb denilen bir cins nebât (K.T: 275) (L.O: 315).

Yer sarmaşığı : Yere sürülür bir cins sarmaşık (K.T: 1196).

Yılan kökü : Diş otu, bir nevi adaçayı (L.O: 426).

Yılan yastığı : Lisanü'l hayye, lûf otu (L.O: 426).

Yıldız çiçeği : Dalya (L.O: 426).

Yıldız otu : Anison tohumu (L.O: 426).

Yumurta patlıcanı : Yumurtaya müşabih taneler veren beyaz bir nevi patlıcan ki yenmeyip bahçe süsü olarak yetiştirilir (K.T: 1203) (L.O: 431).

Zağra lalesi : Bir nevi zağferan çiçeği (K.T: 952).

Zehr-i rebi : Çuha çiçeği (L.O: 886).

Zencebil-i şam : Andız tohumu (L.O: 887).

Zeneb-i seb : Dul avrat otu (L.O: 887).

Zenebü'l-hayl : Boğumluca ulama yonca (L.O: 887).

Zıfru'l-akarib : Söğüt otu, muhabbet otu (L.O: 888).

Zizfûn-ı berri : Ihlamur (L.O: 890).

Zülf-i ârız : Zülf-i arûs çiçeği (L.O: 550).

Tablo 10: İsim Tamlamasından Oluşan Bitki Adları

Sözcükler	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntehabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
Ağaç çileği (Tür.)	+	-	-	+
Ağaç kavunu (Tür.)	+	-	-	-
Ağaç lalesi (Tür. + Far.)	+	-	-	-
Ağaç sütleğeni (Tür.)	+	-	-	-
Ağaç şakâyıkı (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Ağı otu (Tür.)	-	-	-	+
Ağu ağacı (Tür.)	+	-	-	+
Ahududu (Far.)	+	-	-	+
Altun kökü (Tür.)	+	-	-	-

Altun otu (Tür.)	+	-	-	+
Anber çiçeği (Ar. + Tür.)	+	-	-	+
Arı çiçeği (Tür.)	-	-	-	+
Arı otu (Tür.)	-	-	-	+
Aslan kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Asma kabağı (Tür.)	+	-	-	-
Aş otu (Tür.)	-	-	-	+
At kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Ayva ağacı (Far. + Tür.)	+	-	-	-
Baklatü'l-hamka (Ar.)	-	-	-	+
Balık otu (Tür.)	-	-	-	+
Bambul otu (Tür.)	-	-	-	+
Basalu'l-fâr (Ar.)	-	-	-	+
Basalu'z-zi'b (Ar.)	-	-	-	+
Basur otu (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Bıldırcın otu (Tür.)	-	-	-	+
Bingöz otu (Tür.)	+	-	-	+
Boğa yaprağı (Tür.)	-	-	-	+
Bostan patlıcanı (Far. + Ar.)	+	-	-	-
Boy otu (Tür.)	+	-	-	+
Boya ağacı (Tür.)	-	-	-	+
Bukalemun nebatı (Ar.)	-	-	-	+
Bulak otu (Tür.)	-	-	-	+
Can eriği (Far. + Tür.)	+	-	-	-
Civanperçemi (Far.)	-	-	-	+
Çalı süpürgesi (Tür.)	-	-	-	+
Çarkıfelek (Far.)	-	-	+	-

Çıban otu (Tür.)	-	-	-	+
Çin Portakalı (Özel ad. + Fr.)	+	-	-	+
Çoban iğnesi (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Çoban süzeği (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Çörek otu (Tür.)	-	-	-	+
Dağ çileği (Tür.)	+	-	-	-
Denizkulağı (Tür.)	+	-	-	-
Derûnec-i akrebi (Far.)	-	-	-	+
Deve dikeni (Tür.)	+	-	-	+
Deve dişi (Tür.)	-	-	-	+
Diş bademi (Tür. + Far.)	-	-	-	+
Diş otu (Tür.)	-	-	-	+
Dul avrat otu (Tür.)	-	-	-	+
Dulaptal otu (Tür.)	-	-	-	+
Ebegümeci (Tür.)	+	-	-	+
Ebu Cehil karpuzu (Özel ad. + Far.)	+	-	-	-
Eğrice otu (Tür.)	-	-	-	+
Engerek otu (Tür.)	-	-	-	+
Esâbi'-i feteyât (Far.)	-	-	-	+
Esâbi'-i gaddari (Far.)	-	-	-	+
Eşekkulağı (Tür.)	+	-	-	-
Ferik elması (Tür.)	-	-	-	+
Frenc-i meşk (Far.)	-	-	-	+
Frenk çileği (Özel ad. + Tür.)	+	-	-	-
Frenk teresi (Özel ad. + Far.)	+	-	-	+
Geğeçotu (Tür.)	+	-	-	-

Gelinfeneri (Tür. + Yun.)	+	-	-	-
Gelinsaçı (Tür.)	+	-	-	-
Girit lalesi (Özel ad + Far.)	+	-	-	+
Girit şakayığı (Özel ad + Ar.)	-	-	-	+
Göl kestanesi (Tür. + Yun.)	+	-	-	+
Göl otu (Tür.)	+	-	-	-
Göz otu (Tür.)	+	-	-	+
Güve otu (Tür.)	+	-	-	-
Güvercin otu (Tür.)	+	-	-	+
Güveyi otu (Tür.)	+	-	-	-
Haşişe'tü'l-cereb (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'l-fıtk (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'l-hirre (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'l-kumle (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'l-utârid (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü'r-re'e (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü's-se'lil (Ar.)	-	-	-	+
Haşişetü's-sü'âl (Ar.)	-	-	-	+
Hıbak-ı horâsâni (Far.)	-	-	-	+
Hıbak-ı nabti (Far.)	-	-	-	+
Hıbak-ı timsah (Far.)	-	-	-	+
Hıbak-ı türtücân (Far.)	-	-	-	+
Hıbaku'l-bakar (Ar.)	-	-	-	+
Hıbaku'l-kına (Ar.)	-	-	-	+

Hind Fıstığı (Özel ad + Ar.)	+	-	-	-
Hindistan cevizi (Özel ad + Ar.)	+	-	-	+
Horos (horoz) gözü (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Hüsame otu (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Itr-ı şahi (Far.)	-	-	-	+
İbretü'r-râi (Ar.)	-	-	-	+
İklilü'l-melik (Ar.)	-	-	-	+
İnci çiçeği (Tür.)	-	-	-	+
İnebü's-sa'leb (Ar.)	-	-	-	+
İpek çiçeği (Tür.)	-	-	-	+
İt kişiri (Tür. + Erm.)	+	-	-	-
İt kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
İt papatyası (Tür. + Yun.)	+	-	-	-
Kadın tuzluğu (Tür.)	-	-	-	+
Kadife çiçeği (Ar. + Tür.)	+	+	-	+
Kalkan otu (Tür.)	-	-	-	+
Kanarya çiçeği (İsp. + Tür.)	+	-	-	+
Kanarya otu (İsp. + Tür.)	+	-	-	-
Kandil çiçeği (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Kangal dikeni (Yun. + Tür.)	-	-	-	+
Kantariyyun-ı ekber (Far.)	-	-	-	+
Karnabahar (Far.)	+	-	-	-
Kaşık otu (Tür.)	-	-	-	+

Kavun portakalı (Tür. + Fr.)	+	-	-	+
Kaya koruğu (Tür. + Far.)	+	-	-	-
Kayacık ağacı (Tür.)	-	-	-	+
Keçiboynuzu (Tür.)	-	-	-	+
Keçisakalı (Tür.)	-	-	-	+
Kedi ayası (Tür.)	+	-	-	-
Kediotu (Tür.)	+	-	-	+
Kelebek sarmaşığı (Tür.)	+	-	-	-
Kelebekotu (Tür.)	+	-	-	+
Kemer patlıcanı (Far.)	+	-	-	-
Keneotu (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Kestane ağacı (Yun. + Tür.)	+	-	-	+
Kestane turpu (Yun. + Far.)	+	-	-	-
Keten tohumu (Ar. + Far.)	-	-	-	+
Keven otu (Tür.)	-	-	-	+
Kırk kilit otu (Tür. + Far. + Tür.)	-	-	-	+
Kırlangıç otu (Tür.)	-	-	-	+
Kızmemesi (Tür.)	+	-	-	+
Koca yemişi (Tür.)	-	-	-	+
Koç boynuzu (Tür.)	-	-	-	+
Kovan çiçeği (Tür.)	+	-	-	-
Kovan otu (Tür.)	+	-	-	+
Koyungözü (Tür.)	+	-	-	-
Kuduz otu (Tür.)	-	-	-	+
Kulunç otu (Tür.)	+	-	-	+
Kumar ağacı (Ar. + Tür.)	-	-	-	+

Kurbağa otu (Tür.)	+	-	-	+
Kurt ayağı (Tür.)	+	-	-	+
Kurt bağrı (Tür.)	+	-	-	+
Kurt helvası (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Kurt kulağı (Tür.)	+	-	-	-
Kurt tırnağı/Kurt pençesi (Tür.)	-	-	-	+
Kuş dili (Tür.)	-	-	-	+
Kuş üğezi (Tür.)	+	-	-	+
Kuş üzümü (Tür.)	-	-	-	+
Kuş yemi (Tür.)	-	-	-	+
Kuşburnu (Tür.)	-	-	-	+
Kuzgun ayağı (Tür.)	+	-	-	+
Kuzgun ekmeği (Tür.)	+	-	-	+
Kuzgun kılıcı (Tür.)	+	-	-	+
Kuzu kestanesi (Tür. + Yun.)	+	-	-	+
Kuzu kulağı (Tür.)	+	-	-	+
Künk otu (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Küpe çiçeği (Tür.)	+	-	-	+
Lâle-i hod-rû (Far.)	-	+	-	-
Latin çiçeği (Özel ad + Tür.)	+	-	-	+
Lu'âb-ı nergis (Far.)	-	-	-	+
Masti çiçeği (Tür.)	+	-	-	-
Mayıs çiçeği (Lat. + Tür.)	+	-	-	-
Mazı ağacı (Far. + Tür.)	+	-	-	-
Mersin ağacı (Yun. + Tür.)	+	+	-	-
Meryem pelesengi (Özel ad + Far.)	+	-	-	-

Mide süpürgesi (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Mine çiçeği (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Mor susam kökü (Erm. + Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Murdâr ağacı (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Nân-hâh otu (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Nezle otu (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Numân çiçeği (Ar. + Tür.)	+	-	-	-
Öküzdili (Tür.)	-	-	-	+
Öküzgözü (Tür.)	+	-	-	+
Pamuk otu (Yun. + Tür.)	-	-	-	+
Papaz/Papas otu (Yun. + Tür.)	-	-	-	+
Pardı otu	-	-	-	+
Paşa küpesi (Tür.)	-	-	-	+
Patlıcan çiçeği (Far. + Tür.)	-	-	-	+
Petel otu (Fr. + Tür.)	+	-	-	+
Pıtrak otu (Tür.)	-	-	-	+
Pisi otu (Tür.)	-	-	-	+
Putalunba yaprağı	-	-	-	+
Rayet papatyası (Ar. + Yun.)	-	-	-	+
Rub'iye çiçeği (Özel ad + Tür.)	-	-	-	+
Rub'iye soğanı (Özel ad + Tür.)	-	-	-	+
Sa'ter-i berri (Far.)	-	-	-	+
Sabun otu (Ar. + Tür.)	-	-	-	+

Sakız ağacı (Tür.)	-	-	-	+
Saksıgüzeli (Tür.)	+	-	-	-
Sarılık otu (Tür.)	-	-	-	+
Sıçan otu (Tür.)	-	-	-	+
Sıçankulağı (Tür.)	-	-	-	+
Sığır-katır kuyruğu (Tür.)	+	-	-	+
Sığırdili (Tür.)	-	-	-	+
Sığırgözü (Tür.)	+	-	-	+
Sıraca otu (Tür.)	-	-	-	+
Soğulcan/Solucan otu (Tür.)	+	-	-	+
Susam/Süsen/Simsim çiçeği (Ar. + Tür.)	+	+	+	+
Sülâsiyyü's-şevk (Ar.)	-	-	-	+
Sünbül-i hindi (Far.)	+	-	-	-
Süngü otu (Tür.)	-	-	-	+
Şakâyık-ı nu'mâniyye (Far.)	-	-	-	+
Şarâbetü'r-râ'i (Ar.)	-	-	-	+
Şemsiye ağacı (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Taban inciri (Tür. + Far.)	-	-	-	+
Tavşankulağı (Tür.)	+	-	-	+
Tavukgözü (Tür.)	+	-	-	-
Telgraf çiçeği (Fr. + Tür.)	+	-	-	-
Temr-i hindi (Far.)	+	-	-	-
Tenbul yaprağı (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Tespih ağacı (Ar. + Tür.)	-	-	-	+
Tırnak otu (Tür.)	-	-	-	+
Tilki kuyruğu (Tür.)	-	-	-	+

Titrek çiçeği (Tür.)	-	-	-	+
Topalak ağacı (Tür.)	+	-	-	-
Topalak kökü (Tür.)	+	-	-	+
Toruz/Türüz otu	+	-	-	+
Tuğ-ı arus (Far.)	-	-	-	+
Tuğ-ı şâhi (Far.)	-	-	-	+
Turna gagası (Tür.)	-	-	-	+
Tûti-i zenbûr (Far.)	-	-	-	+
Ulu avrat otu (Tür.+ Ar. + Tür.)	+	-	-	+
Uyuz otu (Tür.)	-	-	-	+
Üzüm ağacı (Tür.)	+	-	-	+
Yaban havucu (Far.)	+	-	-	+
Yaban inciri (Far.)	+	-	-	+
Yaban kerevizi (Far.)	-	-	-	+
Yaban mersini (Far. + Yun.)	+	-	-	-
Yaban pırasası (Far. + Yun.)	+	-	-	+
Yaban sarımsağı (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Yaban soğanı (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Yaban turpu (Far. + Far.)	+	-	-	+
Yakı otu (Tür.)	+	-	-	+
Yapışkan otu (Tür.)	+	-	-	+
Yavşan otu (Tür.)	+	-	-	+
Yayla çiçeği (Tür.)	+	-	-	+
Yer bağırsağı (Tür.)	+	-	-	+

Yer çamı (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Yer elması (Tür.)	+	-	-	+
Yer pelidi (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Yer pırasası (Tür. + Yun.)	+	-	-	+
Yer sarmaşığı (Tür.)	+	-	-	-
Yılan kökü (Tür.)	-	-	-	+
Yılan yastığı (Tür.)	-	-	-	+
Yıldız çiçeği (Tür.)	-	-	-	+
Yıldız otu (Tür.)	-	-	-	+
Yumurta patlıcanı (Tür. + Ar.)	+	-	-	+
Zağra lalesi (Özel ad + Far.)	+	-	-	-
Zehr-i rebi (Far.)	-	-	-	+
Zencebil-i şam (Far.)	-	-	-	+
Zeneb-i seb (Far.)	-	-	-	+
Zenebü'l-hayl (Ar.)	-	-	-	+
Zıfru'l-akarib (Ar.)	-	-	-	+
Zizfûn-ı berri (Far.)	-	-	-	+
Zülf-i ârız (Far.)	-	-	-	+

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
252	120	4	3	203

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 119‘dur: %47,22

Arapça sözcük sayısı 1’dir: %0,39

Farsça sözcük sayısı 6’dır: %2,38

Arapça tamlama sayısı 20’dir: %7,93

Farsça tamlama sayısı 26’dır: %10,31

Türkçe+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 5’tir: %1,98

Türkçe+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 4’tür: %1,58

Türkçe+Fransızca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %0,39

Arapça+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %0,39

Arapça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 13’tür: %5,15

Arapça+Yunanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %0,39

Farsça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 16’dır: %6,34

Farsça+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %0,39

Farsça+Yunanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 2’dir: %0,79

Fransızca+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 2’dir: %0,79

Latince+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %0,39

Yunanca+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 5’tir: %0,39

Yunanca+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %0,39

İspanyolca+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 2’dir: %0,79

Türkçe+Ermenice şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %0,39

Türkçe+Yunanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 5’tir: %1,98

Türkçe+Arapça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %0,39

Türkçe+Farsça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %0,39

Ermenice+Arapça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1’dir: %0,39

Özel ad+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 4’tür: %1,58

Özel ad+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 5'tir: %1,98

Özel ad+Fransızca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %0,39

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 46'dır: %18,25

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 130'dur: %51,58

Yalnızca Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,39

Yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 2'dir: %0,79

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 71'dir: %28,17

Kâmus-ı Türkî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,39

Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,39

Dört sözlükte bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,39

Arapça İsim Tamlaması Yapısında Kurulanlar

Baklatü'l-hamka	*Haşişetü'l-hirre*	*İbretü'r-râi*
Basalu'l-fâr	*Haşişetü'l-kumle*	*İklilü'l-melik*
Basalu'z-zi'b	*Haşişetü'l-utârid*	*İnebü's-sa'leb*
Hıbaku'l-bakar	*Haşişetü'r-re'e*	*Sülâsiyyü's-şevk*
Hıbaku'l-kına	*Haşişetü's-se'lil*	*Şarâbetü'r râ'i*
Haşişe'tü'l-cereb	*Haşişetü's-sü'âl*	*Zenebü'l-hayl*
Haşişetü'l-fıtk	*Hıbak-ı horâsâni*	*Zıfru'l-akarib*

Farsça İsim Tamlaması Yapısında Kurulanlar

Çarkıfelek	*Itr-ı şahi*	*Tuğ-ı arus*
Derûnec-i akrebi	*Kantariyyun-ı ekber*	*Tuğ-ı şâhi*
Esâbi'-i feteyât	*Karnabahar*	*Tûti-i zenbûr*

Esâbi'-i gaddari
Frenc-i meşk
Hıbak-ı horâsâni
Hıbak-ı nabti
Hıbak-ı timsah
Hıbak-ı türtücân
Lâle-i hod-rû
Lu'âb-ı nergis
Sa'ter-i berri
Sünbül-i hindi
Şakâyık-ı nu'mâniyye
Temr-i hindi
Zehr-i rebi
Zencebil-i şam
Zizfûn-ı berri
Zülf-i ârız
Zeneb-i seb

Türkçe İsim Tamlaması Yapısında Kurulanlar

Ağaç çileği
Ağaç kavunu
Ağaç lalesi
Ağaç sütleğeni
Ağaç şakâyıkı
Ağı otu
Ağu ağacı
Ahududu
Altun kökü
Altun otu
Anber çiçeği
Arı çiçeği
Arı otu
Aslan kuyruğu
Asma kabağı
Aş otu
At kuyruğu
Boğa yaprağı
Bostan patlıcanı
Boy otu
Boya ağacı
Bukalemun nebatı
Bulak otu
Can eriği
Civanperçemi
Çalı süpürgesi
Çıban otu
Çin Portakalı
Çoban iğnesi
Çoban süzeği
Çörek otu
Dağ çileği
Denizkulağı
Deve dikeni
Eğrice otu
Engerek otu
Eşekkulağı
Ferik elması
Frenk çileği
Frenk teresi
Geğeçotu
Gelinfeneri
Gelinsaçı
Girit lalesi
Girit şakayığı
Göl kestanesi
Göl otu
Göz otu
Güve otu
Güvercin otu
Güveyi otu

Ayva ağacı

Balık otu

Bambul otu

Basur otu

Bıldırcın otu

Bingöz otu

İt kuyruğu

İt papatyası

Kadın tuzluğu

Kadife çiçeği

Kalkan otu

Kanarya çiçeği

Kanarya otu

Kandil çiçeği

Kangal dikeni

Kaşık otu

Kavun portakalı

Kaya koruğu

Kayacık ağacı

Keçiboynuzu

Keçisakalı

Kedi ayası

Kediotu

Kelebek sarmaşığı

Kelebekotu

Deve dişi

Diş bademi

Diş otu

Dul avrat otu

Dulaptal otu

Ebegümeci

Ebu Cehil karpuzu

Kemer patlıcanı

Kene otu

Kestane ağacı

Kestane turpu

Keten tohumu

Keven otu

Kırk kilit otu

Kırlangıç otu

Kızmemesi

Koca yemişi

Koç boynuzu

Kovançiçeği

Kovanotu

Koyungözü

Kuduz otu

Kulunç otu

Kumar ağacı

Kurbağa otu

Hind Fıstığı

Hindistan cevizi

Horos (horoz) gözü

Hüsame otu

İnci çiçeği

İpek çiçeği

İt kişiri

Kurt bağrı

Kurt helvası

Kurt kulağı

Kurt tırnağı/Kurt pençesi

Kuş dili

Kuş üğezi

Kuş üzümü

Kuş yemi

Kuşburnu

Kuzgun ayağı

Kuzgun ekmeği

Kuzgun kılıcı

Kuzu kestanesi

Kuzu kulağı

Künk otu

Küpe çiçeği

Latin çiçeği

Masti çiçeği

Mazı ağacı
Mersin ağacı
Meryem pelesengi
Mide süpürgesi
Mine çiçeği
Mor susam kökü
Murdâr ağacı
Nân-hâh otu
Nezle otu
Numân çiçeği
Öküzdili
Öküzgözü
Pamuk otu
Papaz/Papas otu
Pardı otu
Patlıcan çiçeği
Petel otu
Pıtrak otu
Pisi otu
Putalunba yaprağı
Rayet papatyası
Rub'iye çiçeği
Tilki kuyruğu
Yılan kökü
Yıldız otu

Kurt ayağı
Rub'iye soğanı
Sabun otu
Sakız ağacı
Saksıgüzeli
Sarılık otu
Sıçan otu
Sıçan kulağı
Sığır-katır kuyruğu
Sığırdili
Sığırgözü
Sıraca otu
Soğulcan/Solucan otu
Susam/Süsen/Simsim çiçeği
Süngü otu
Şemsiye ağacı
Taban inciri
Tavşankulağı
Tavukgözü
Telgraf çiçeği
Tenbul yaprağı
Tespih ağacı
Tırnak otu
Yer elması
Yumurta patlıcanı

Mayıs çiçeği
Titrek çiçeği
Topalak ağacı
Topalak kökü
Toruz/Türüz otu
Turna gagası
Ulu avrat otu
Uyuz otu
Üzüm ağacı
Yaban havucu
Yaban inciri
Yaban kerevizi
Yaban mersini
Yaban pırasası
Yaban sarımsağı
Yaban soğanı
Yaban turpu
Yakı otu
Yapışkan otu
Yavşan otu
Yayla çiçeği
Yer bağırsağı
Yer çamı
Yer pelidi
Yer pırasası

Yılan yastığı *Yıldız çiçeği*

Yer sarmaşığı *Zağra lalesi*

4.7.2. Sıfat Tamlamasından Oluşan Bitki Adları

Türkiye Türkçesinde çok geniş bir yeri olan sıfatlar, adlardan önce gelerek onları niteleyen, nasıl olduklarını gösteren veya çeşitli yönlerden belirten sözlerdir. Sıfatın anlam ve işlev bakımından kendi varlığını ortaya koyabilmesi için mutlaka bir adın önünde bulunması ve o adı nitelemesi veya belirtmesi gerekir. Bir adla birleşen sıfatın oluşturduğu kelime grubu sıfat tamlamasıdır. Tamlamadaki sıfat, grubun tamlayan ögesi, ad da tamlanan ögesidir (Korkmaz 2017:335).

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ve sıfat tamlamasından oluşan bitki adları alfabetik olarak aşağıda verilmiştir.

Acı kıcı : Bir cins şifalı bitki (K.T: 869).

Açık ağız : Bir cins çiçek (K.T: 28).

Ak ağaç : Kayın ağacı envâından kerestelik bir ağaçtır (K.T: 43).

Ak asma : Çardağa sarılır bir cins beyaz gül (K.T: 43).

Ak diken : Esmârı müshil dikenli bir nebat (K.T: 43).

Ak haşhaş : Şurubu yapılır bir nev'i haşhaş (K.T: 43).

Ak pelin : Fasile-i mürekkebeden acı bir nebat (K.T: 43).

Ak söğüt : Kurtboğan denilen nebat (K.T: 44).

Acı kıcı : Bir cins şifalı bitki (K.T: 869).

Ak ılgın : Meyvesini develer yer ve kabuğu dibâgatta kullanılır bir ağaç ki ekseriya kumluk yerlerde olur (K.T: 43) (L.O: 11).

Akasya : Dikenli ve dikensiz, çiçekli ve çiçeksiz envâ'- ı kesiresi olan bir cins ağaç (K.T: 43).

Akça ağaç : Bir cins orman ağacı (K.T: 43).

Arpacık soğan : Soğanın küçük ve dayanıklı bir cinsi (K.T: 655) (L.O: 348).

Bâd-reng : Ütrüc, ağaç kavunu (L.O: 557).

Bin yaprak : Bir nebat (K.T: 1177).

Gökçe ağaç : Söğüt agacı (K.T: 932).

Hıyarşanba : Meyvesi tıpta kullanılan bir cins nebat (K.T: 466).

Isı ot : Biber (L.O: 294)

Kara yemiş : Taflan tohumu. (L.O: 212).

Karaağaç : Maruf bir cins büyük orman ağacı ki, tahtası esmer ve sert olup cilaya gelir (K.T: 826) (L.O: 212).

Karaca ot : Çöpleme (L.O: 212).

Karaçalı : Bir cins dikenli çalı (K.T: 826).

Karaçam : Çam ağacı envaından biri (K.T: 826).

Karadiken : Bir cins nebat (K.T: 826).

Karadut : Dutun siyah cinsi (K.T: 826).

Karasöğüt : Söğüt ağacının bir nevi (K.T: 826).

Kara yandık : Deve dikeninin büyük soyu (L.O: 413).

Karga büken : Hint baklası, cevzü'l-kay, akrasu'l-melik, fat. Bundan dahi hint yağı çıkarırlar (L.O: 72).

Katmer tütün : Petonya çiçeği (L.O: 392).

Kızılağaç : Maruf bir cins orman ağacı ki kerestesi kullanılır (K.T: 872) (L.O: 238).

Kızılsöğüt : Söğüt ağacının bir cinsi (K.T: 829).

Kızıl veratıka : Misk otu (K.T: 1153) (L.O: 407).

Kızılyaprak : Kasık otu (K.T: 829).

Kurt yemez ağaç : Kanalpe ağaç (K.T: 846).

Ölmez diken : Yaban mersini (L.O: 301).

Pamuklu somak : Peruka ağacı (L.O: 350).

Saban-kıran : Pek sert bir cins kök (K.T: 624).

Sarı papa : Şeftali (L.O: 333).

Sarı zambak : Çiriş kökü (L.O: 333).

Sarısabır : Sibar denilen bir nebat (K.T: 629) (L.O: 333).

Semiz kabak : Yaban asması (L.O: 338).

Semiz ot : Yaprağı kalınca maruf bir yeşil sebze (K.T: 577) (L.O: 338).

Sinirli yaprak : Yaraya merhem komakta müsta'mel semizce bir yaprak ki sulak yerlerde olur. Boğa yaprağı (K.T: 1177) (L.O: 346).

Şebbûy/Şebboy : Envâ'-ı elvânda cinsleri bulunan maruf ve mebzul bir çiçek (K.T: 602) (L.N: 633) (L.O: 824) (M.L.O: 454).

Şeftalü : Maruf meyve ki elma büyüklüğünde olup güzel rayihası ve haricen ince bir tüğü vardır, hûh (K.T: 610) (L.N: 634) (L.O: 361) (M.L.O: 455).

Tuzlu ot : Yaban nohudu (L.O: 389).

Yabantırak : Turak otunun bir nev'i (K.T: 1193).

Yediveren : Senede birkaç defa meyve veya çiçek veren asma ve gül vesaire (K.T: 1195).

Zerdali : Zerdali. Erik (K.T: 535) (L.N: 766) (M.L.O: 545) (L.O: 887).

Zerde-çâv/Zerdecub : Boya gibi kullanılan ve zaferana bedel zerdeye dahi kullanılan bir cins sarı kök (K.T: 536) (M.L.O: 545) (L.O: 887).

Zerrin-kadeh : Zeren göbeği, renkli kayazada, nergis soğanı (L.O: 887).

Tablo 11: Sıfat Tamlamasından Oluşan Bitki Adları

Sözcükler	Kâmus-ı Türkî	Lügat-ı Nâcî	Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye	Lehçe-i Osmânî
Acı kıcı (Tür.)	+	-	-	-
Açık ağız (Tür.)	+	-	-	-
Ak ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Ak asma (Tür.)	+	-	-	-
Ak diken (Tür.)	+	-	-	-
Ak haşhaş (Tür. + Ar.)	+	-	-	-
Ak pelin (Tür. + Blg.)	+	-	-	-
Ak söğüt (Tür.)	+	-	-	-
Ak ılgın (Tür.)	+	-	-	+
Akasya (Tür.)	+	-	-	-
Akça ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Altun top (Tür.)	+	-	-	-
Arpacık soğan (Tür.)	+	-	-	+
Bâd-reng (Far.)	-	-	-	+
Bin yaprak (Tür.)	+	-	-	-
Gökçe ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Hıyarşanba (Far.)	+	-	-	-

Isı ot (Tür.)	-	-	-	+
Kara yemiş (Tür.)	-	-	-	+
Karaağaç (Tür.)	+	-	-	+
Karaca ot (Tür.)	-	-	-	+
Karaçalı (Tür.)	+	-	-	-
Karaçam (Tür.)	+	-	-	-
Kara diken (Tür.)	+	-	-	-
Karadut (Tür. + Far.)	+	-	-	-
Kara söğüt (Tür.)	+	-	-	-
Kara yandık (Tür.)	-	-	-	+
Karga büken (Tür.)	-	-	-	+
Katmer tütün (Tür.)	-	-	-	+
Kızılağaç (Tür.)	+	-	-	+
Kızılsöğüt (Tür.)	+	-	-	-
Kızıl veratıka	+	-	-	+
Kızılyaprak (Tür.)	+	-	-	-
Kurt yemez ağaç (Tür.)	+	-	-	-
Ölmez diken (Tür.)	-	-	-	+
Pamuklu somak (Tür.)	-	-	-	+
Saban-kıran (Tür.)	+	-	-	-

Sarı papa(Tür. + İta.)	-	-	-	+
Sarı zambak (Tür. + Ar.)	-	-	-	+
Sarısabır (Tür.)	+	-	-	+
Semiz ot (Tür.)	+	-	-	+
Semiz kabak (Tür.)	-	-	-	+
Sinirli yaprak (Tür.)	+	-	-	+
Şebbûy/Şebboy (Far.)	+	+	+	+
Şeftalü (Far.)	+	+	+	+
Tuzlu ot (Tür.)	-	-	-	+
Yabantırak (Far. + Tür.)	+	-	-	-
Yediveren (Tür.)	+	-	-	-
Zerdali (Far.)	+	+	+	+
Zerde-çâv/Zerdecub (Far.)	+	-	+	+
Zerrin-kadeh (Far. + Ar.)	-	-	-	+

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
51	38	3	4	26

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 37'dir: %72,54

Farsça sözcük sayısı 6'dır: %11,76

Türkçe+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 2'dir: %3,92

Türkçe+Farsça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %1,96

Türkçe+Bulgarca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %1,96

Türkçe+İtalyanca şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %1,96

Farsça+Türkçe şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %1,96

Farsça+Arapça şeklinde oluşmuş tamlama sayısı 1'dir: %1,96

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 26'dır: %50,98

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 14'tür: %27,45

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 8'dir: %15,68

Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %1,96

Dört sözlükte bulunan sözcük sayısı 3'tür: %5,88

Farsça Sıfat Tamlaması Biçiminde Kurulan Bitki Adları

Farsça sıfat tamlaması şeklinde oluşan beş tane bitki adına rastlanmıştır. Bunlar, *hıyarşanba, şebbûy/şebboy, şeftalü, zerdali* ve *zerde-çâv/zerdecub* sözcükleridir.

Hıyarşanba sözcüğü Kâmus-ı Türkî sözlüğünde, *şebbûy/şebboy, şeftalü* ve *zerdali* dört sözlükte, *zerde-çâv/zerdecub* sözlüğü ise Kâmus-ı Türkî, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde yer almaktadır. *Hıyarşanba* sözcüğü hıyâr-çenber şeklinde, *şebbûy/şebboy* sözcüğü şeb-bûy şeklinde, *şeftalü* sözcüğü şeft-âlû şeklinde, *zerdali* sözcüğü zerd- âlû şeklinde, zerde-çâv/zerdecub sözcüğü ise zerde-çâv şeklinde oluşmuştur.

Renk Adları ile Sıfat Tamlamasından Oluşan Bitki Adları

Renk adları ile sıfat tamlamasından oluşan toplam otuz bir bitki adı tespit edilmiştir. Dokuz tanesi ak, dokuz tanesi kara, dört tanesi kızıl, yedi tanesi sarı, bir tanesi ise mavi rengini niteleyen gökçe renk adı ile nitelenmiştir. Doğrudan olmasa da dolaylı olarak *zerrin-kadeh* ve *altun top* sözcükleri altın anlamında olup sarı rengini çağrıştırarak sıfat tamlaması oluşturmuştur. *Bâd-reng* ise koyu renk anlamında kara rengi ile nitelemiştir.

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer alan sözcükler şunlardır : *Ak ağaç, ak asma, ak diken, ak haşhaş, ak pelin, ak söğüt, akasya, akça ağaç, altun top, gökçe ağaç, karaçalı, karaçam, kara diken, karadut, kara söğüt, kızıl söğüt, kızılyaprak* sözcükleridir. Toplam on yedi sözcük renk adı ile nitelenmiş sıfat tamlamalarından oluşmaktadır. *Ak haşhaş* kelimesi Türkçe ve Arapça sözcüklerin bir araya gelmesiyle, *ak pelin* kelimesi Türkçe ve Bulgarca sözcüklerin bir araya gelmesiyle, *karadut* kelimesi ise Türkçe ve Farsça sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Diğer sözcükler ise Türkçe sözcüklerdir.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüklerinde yer alan sözcükler şunlardır : *Ak ılgın, karaağaç, kızılağaç, kızıl veratıka, sarı sabır* sözcükleridir. Toplam beş sözcük renk adı ile nitelenmiş sıfat tamlamalarından oluşmaktadır.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer alan sözcükler şunlardır : *Bâd-reng*, *kara yemiş, karaca ot, kara yandık, sarı papa, sarı zamba*k sözcükleridir. Toplam altı sözcük renk adı ile nitelenmiş sıfat tamlamalarından oluşmaktadır. *Bâd-reng* Farsça tamlama olup koyu renk anlamında nitelemiştir. *Sarı papa* kelimesi Türkçe ve İtalyanca sözcüklerin bir araya gelmesiyle, sarı zambak kelimesi Türkçe ve Farsça sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Diğer sözcükler ise Türkçe sözcüklerdir.

Dört sözlükte de bulunan bir kelimeye rastlanmıştır. Bu da Farsça kökenli *zerdali* kelimesidir. Zerd, sarı anlamında alu ise erik anlamında olan bir sözcüktür ve sarı erik olarak nitelenip sıfat tamlaması oluşturmuştur.

Lügat-ı Nâcî hariç diğer üç sözlükte bulunan bir tane sözcüğe rastlanmıştır. Bu da Farsça *zerde-çâv/zerdecub* sözcüğüdür ve sarı rengi ile niteleyip sıfat tamlaması oluşturmuştur.

Lügat-ı Nâcî sözlüğünde bulunan ve sarı rengi ile nitelenen bir sözcüğe rastlanmıştır. Bu sözcük ise *zerrin-kadeh* sözcüğüdür. Farsça zerrin ve Arapça kadeh sözcükleri ile

meydana gelmiştir. Zerrin altın manasında olup altının renginin sarı olmasıyla nitelenerek sıfat tamlaması oluşturmuştur.

Sayı Sıfatları ile Oluşan Bitki Adları

Sayı sıfatları ile oluşan toplam iki tane bitki adı tespit edilmiştir. Bunlar Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer alan *bin yaprak* ve *yediveren* sözcükleridir. Aynı zamanda yediveren sıfat-fiil yapısında kurulmuştur. İki sözcük de Türkçe sözcüklerden oluşmaktadır.

Türemiş Sözcükler ile Sıfat Tamlamasından Oluşan Bitki Adları

Türemiş sözcükler ile sıfat tamlamasından oluşan toplam sekiz sözcüğe rastlanmıştır. Bunlar, *açık ağız, arpacık soğan, akça ağaç, gökçe ağaç, ölmez diken, pamuklu somak, sinirli yaprak* ve *tuzlu ot* sözcükleridir.

Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer alan sözcükler, *açık ağız, akça ağaç, gökçe ağaç* sözcükleridir. *Açık ağız* aç fiiline gelen ek ile yapım eki alarak türemiş olup ağız ismini nitelendirmiştir. *Akça ağaç* ve *gökçe ağaç* sözcükleri ise isimden isim yapım eki alarak türemiş sözcüklerdir ve ağaç sözcüğünü nitelemişlerdir.

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer alan sözcükler, *arpacık soğan, sinirli yaprak* sözcükleridir. *Arpacık soğan arpa* ismine –cık küçültme eki gelerek türemiştir. *Sinirli yaprak* sözcüğü ise sinir sözcüğüne –lik isimden isim eki gelerek türemiştir.

Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer alan sözcükler, *ölmez diken, pamuklu somak, tuzlu ot* sözcükleridir. *Ölmez diken* sözcüğü öl fiiline –mez olumsuzluk eki getirilerek türemiştir. *Pamuklu somak* ve *tuzlu ot* sözcükleri ise –lu isimden isim eki ile türeyip kendisinden sonra gelen ismi niteleyerek sıfat tamlaması oluşturmuştur.

Diğer Sıfat Tamlamaları ile Oluşanlar

Bu başlık yukarda zikredilen sıfat tamlamaları gruplarından farklı olarak daha az örnekle temsil edilen sıfat tamlamalı yapıları ve sıfat-fiil grubunu içine alan sözcükleri ifade etmek için oluşturulmuştur.

Acı kıcı, Kâmus-ı Türkî sözlüğünde yer alan bir sözcük olup, acı sözcüğü ile tat bildiren sıfat şeklinde oluşmuştur. *Isı ot,* Lehçe-i Osmânî sözlüğünde yer alan bir sözcük olup ısı sözcüğü ile tat bildiren acı isotu karşılamaktadır.

Katmer tütün, Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunan ve tütün ismini niteleyen katmer sıfatı ile oluşmuştur.

Kurt yemez ağaç, Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunan ve hayvan adı ve fiil ile oluşup ağaç ismini niteleyen bir sıfat tamlamasıdır. *Yabantırak* da Kâmus-ı Türkî sözlüğünde bulunan birleşik sözcük olarak oluşmuş diğer sıfat tamlamasıdır. Farsça yaban ve Türkçe tırak sözcükleri ile meydana gelmiştir.

Semiz ot, Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde, *semiz kabak* ise yalnızca Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunan ve semiz sözcüğü ile nitelenen sıfat tamlaması şeklinde oluşmuşlardır.

Saban-kıran Kâmus-ı Türkî sözlüğünde, *karga büken* ise Lehçe-i Osmânî sözlüğünde bulunup sıfat-fiil grubunda yer alan sözcüklerdir.

4.7.3. Tek Kelimeden Oluşan Bitki Adları

‘Ineb : Üzüm, engûr (K.T: 740) (M.L.O: 178) (L.N: 270).

Abanoz : Asıl Hind’den çıkan pek sert ve siyah bir ağaç. Siyahlık ve sertlikten dahi kinaye olur : abanoz kesilmek (K.T: 22) (M.L.O: 11) (L.N: 15) (L.O: 539).

Âbî : Ayva denilen meyve (L.N: 16).

Abutilon : Hatmi envâından bir çiçek (K.T: 60).

Acırga : Yaban turpu denilen bir cins nebat (K.T: 27) (L.O: 5).

Acur : Bir cins hıyar (K.T: 22) (L.O: 540).

Ahlat : Yabani armut / Bu meyveyi veren ağaç (K.T: 29) (L.O: 10).

Ahsi : Yeşil kabuklu ceviz (L.O: 544).

Alguncar/Ilgıncar/Algancar : Bir nev’i yabani acı vişne, kiraz (K.T: 49) (L.O: 14).

Alıç : Yabani meyvedir (L.O: 14).

Alik : Böğürtlen (L.O: 547).

Âlû : Erik, şeftali, hülü, zerdali, mışmış (K.T: 50) (L.N: 28) (L.O: 547).

Ananas : Ekâlim- i hârrede yetişen bir ağaç ve verdiği meyve leziz ve güzel rayihalıdır (K.T: 52).

Anason : Rayizâne-i rumi denilen bir nebat ki habbeleri güzel rayihalı olup ekmeğe ve bazı müskirata konur (K.T: 52) (L.O: 18).

Anberbaris : Lisân- ı avamda kadın tozluğu denilen nebat, berberis, zireşk (K.T: 52) (M.L.O: 20) (L.O: 548) (L.N: 29).

Anberiyye : Yayla çiçeği (K.T: 740) (L.O: 548).

Ancelika : Melik otu (L.O: 18).

Ar’ar : Ardıç, dağ servisi (K.T: 724) (M.L.O: 23) (L.N: 33) (L.O: 550).

Ardıç : Dağ servi, ar’ar, najun (L.O: 21).

Armud : Maruf meyve / Armut ağacı, bu meyveyi veren ağaç (K.T: 33)(L.O: 22) (L.N: 34).

Arpa : Hububatı zer'iyyeden başlıca hayvanlara yem edilen maruf habbe, şa'ir, cev (K.T: 31) (L.O: 22).

Arpağan : Yulafa müşabih bir nebat, yaban arpası (K.T: 31).

Arsenik : Sıçan otu (L.N: 34).

Âs : Mersin ağacı (K.T: 35) (M.L.O: 24) (L.N: 35) (L.O: 551).

Asi : Kara ağaç (L.O: 24).

Âsiyye : Mersin ağacı kabilinden eşcâr takımı (K.T: 36).

Asma : Çardağa asılmış üzüm ağacı **(**K.T: 39) (L.O: 24).

Asmacık : Frenk maydanozu (L.O: 24).

Aşebe : Ot kabilinden olan nebat (K.T: 727) (L.O: 553).

Avsec : Sincan dikeni ve Musa ağacı denilen dikenli ağacın ismi (M.L.O: 28) (L.O: 555).

Ayrık : Bir cins çayır otu ki kökü pek derin ve sert olup bağ ve bahçelere musallat olur ve ayıklanması pek zordur (K.T: 57) (L.O: 294).

Ayva : Maruf sert meyve / ayva gibi : pek sararmış (benzetme), ayvayı yutmak : sarhoş olmak (mecaz) (K.T: 57) (L.O: 31).

Azvay : Yaban mersinin bir cinsi (K.T: 35).

Bâbunc/Babunec : Papatya, akhavân (K.T: 203) (L.N: 47) (L.O: 557).

Bâdem : İçi ve pek taze iken kabuğu dahi yenen ve yağı çıkarılan maruf meyve (K.T: 205) (L.O: 34) (L.N: 47).

Bâdinc : Hindistan cevizi (L.N: 48).

Bâdincân : Tahrifle patlıcan dediğimiz maruf sebze (K.T: 205) (M.L.O: 31).

Bâdrencbûye : Oğul otu (L.O: 557).

Bahâr : Papatya, sarı papatya (K.T: 256) (L.N: 49) (L.O: 558).

Bakabunga : Yavşan nevi diken (L.O: 36).

Bakla : Maruf sebze ki erken yetişip fasulyeye müşabih iri taneleri olur (K.T: 213) (L.N: 52) (M.L.O: 33) (L.O: 559).

Baldıran : Şevgeran, ağı otu, tagma (L.O: 38).

Bamya : Sudan'dan gelme maruf sebze (K.T: 217) (L.O: 40).

Bân : Sorkun söğüdü, safsâf (K.T: 217)(L.N: 53)(L.O: 559).

Barbunya : Bir nev'i fasulye (K.T: 206) (L.N: 54).

Bârec : İtüzümü (L.N: 54).

Barsama : Güzel rayihalı ve limon yaprağı gibi geniş yapraklı bir nebat ki yerle beraber olup, dikildiği yerde tevessu' eder ve nane gibi bazı yemeklere konur (K.T: 206).

Basal : Soğan ve soğan şeklinde olan kök (K.T: 232) (M.L.O: 34).

Başak : Sünbüle, hûşe, ekin başı (L.O: 44).

Batares : Bir nev'i eğrelti otu (K.T: 232).

Beğendi : Bir nev'i sarı çiçek ki mavisine bey beğendi denir (K.T: 235).

Belazir : Hindistan'da çıkan bataklık cevizi ve kakulası (L.O: 48).

Belbûs : Soğan gibi kök, gümren (L.O: 563).

Bellût : Meşe ağacı ve meşe ağacının palamut denilen meyvesi (K.T: 238) (M.L.O: 38).

Belsem : Pelesenk ağacı (K.T: 237) (L.O: 563).

Belutiyye : Meşe ağacına müşabih nebatat (K.T: 238).

Berdi : Bir nevi saz yani hasır otu ki eski zamanda iç kabuğundan kağıt yerine müstamel bir matah ittihaz olunur idi (M.L.O: 40).

Bervâk : Sarı zambak, çiriş (L.O: 565).

Besbâse : Hindistan cevizi kabuğu (M.L.O: 41) (L.O: 565).

Besle : Bezelye, arakan nev'i (L.O: 565).

Beşâm : Balsama ağacı, beşâme (L.O: 566).

Bevvâ : Cevz-i bevvâ : Gerçek Hindistan cevizi (K.T: 240) (L.O: 566).

Bıcın : Hıyâr-ı ermeni, kınâ-i berri, sülüklü pancar (nebat) (K.T: 220).

Bıttih : Kavun (L.O: 567).

Biber : Ak biber yeni bahar (L.O: 53).

Bid : Söğüt, safsâf (L.O: 567).

Bih : Ayva (L.N: 69).

Bizelye : Tanesi ve taze iken kabuğu dahi yenen nohuda müşabih maruf sebze (K.T: 230).

Boz : Bir nev'i armut (K.T: 245).

Böğrülce : Maruf böğürek resminde söbü fasulye (K.T: 250) (L.O: 65).

Böğürtlen : Dut gibi ufak bir meyve veren dikenli bir çalı : böğürtlen ağacı ve bunun meyvesi, dudu (K.T: 250).

Buğday : Ekmek yapmaya ve nev'-i beşerin gıdasına yarayan hububatın en başlısı, hınta, kamh, gendüm (K.T: 248) (L.O: 67).

Burç : Tohumuna Macar üzümü derler, kaynatılıp ökse için yalım kara macun yapılır, cülban, delk. Diğer ağaç üstünde olup yerde bitmez bir nebattır (K.T: 242) (L.O: 69).

Burgusî : Pire otu (L.O: 570).

Butn : Termenti ve sakız ağacı envaı (L.O: 570).

Buyan : Meyan ağacı, şecerü'ş-sus (K.T: 254).

Bûyçe : Sarmaşık otu (L.N: 74).

Bürr : Buğday (L.N: 76).

Büvâ : Hindistan cevizine cevz-i büva denir (M.L.O: 48).

Cefn : Üzüm ağacı, asma, kütük (M.L.O: 52).

Cehri : Sarı boya ağacı (L.O: 77).

Cev : Arpa (L.N: 89).

Cevz : Koz denilen ma'ruf meyve (K.T: 383) (M.L.O: 57) (L.O: 78) (L.N: 90).

Cezer : Havuç (L.N: 91).

Cidiye : Kavuçuk ve gavta, parka ağacı (L.O: 578).

Cimcime : Küçük ve nefis bir cins karpuz (K.T: 378) (L.O: 80).

Cülbân : Mercimek denilen tohum ki pilav ve çorbada istimal olunup eklolunur (M.L.O: 61).

Cülcülân : Kişniş yahut susam tohumu (M.L.O: 61).

Cünnâr : Çınar ağacı (M.L.O: 62).

Çağala : Yeşil kabuğuyla beraber olan ham bâdem; veya buna benzer diğer meyve (K.T: 402).

Çakır : Bir cins nebat, urfec-i berri (K.T: 393).

Çalağan : Isırgan otu (K.T: 395).

Çalı : Ağaç ile ot arasında ve ekseriya dikenli nebat (K.T: 396)(L.O: 85).

Çam : Dikenden ibaret olan yaprağını kışın da dökmez ağaç cinsi (K.T: 396).

Çavdar : Hububatın uzun ve esmer taneli bir cinsi ki ekmeği iyi pişirilmek şartıyla leziz olursa da ekseriye hamur gibi kalır (K.T: 397) (L.O: 90).

Çay : Bir ağacın yaprağı olup Çin memalikinde hasıl olur bir nebat. (K.T: 398) (M.L.O: 64) (L.O: 91) (L.N: 99).

Çemen/Çim : Yeşil ve kısa otla yani çimle mestur yer, yeşillik (K.T: 406) (L.O: 100) (L.N: 101) (M.L.O: 65).

Çender : Saç uzatan (nebat) (K.T: 406).

Çınar : Gayet büyük ve uzun dallı ve gayr-i müsmir ve ömrü çok bir ağaçtır (K.T: 406) (M.L.O: 66) (L.N: 100) (L.O: 582).

Çıtlık : Sakız ağacının verdiği kırmızı meyve, bir nevi merlengiç (K.T: 399) (L.O: 98).

Çıyançık : Bir cins nebat, şecereti't-tinin (K.T: 413).

Çiğde : İsm-i Arabisiyle ma'ruf kızılcığa benzer ve kabuğu sert bir cins meyve (K.T: 417) (L.O: 99).

Çiğdem : Beyaz ve sarı ve pembe çiçekli envâı bulunan bir nebat ve kökü (K.T: 417) (L.O: 99).

Çilek : Yerle beraber ufak bir nebatın verdiği pek leziz ve güzel kokulu maruf meyve ki envaı olur (K.T: 417) (L.O: 99).

Çimşir/Şimşir : Tarak ve kaşık gibi şeyler imaline yarayan ve yaz kış yaprağını dökmez bir ağaç (K.T: 405) (L.O: 100).

Çineralya/Çinerarya : Yaban karanfiline benzer bir nevi çiçek (K.T: 418) (L.O: 100).

Çiriş : Sarı zanbak kökü unundan yapılan bir macun ki mücellitler ve pabuççular tarafından mukavva ve meşin yaptırmakta vesair işlerde kullanılır (K.T: 401) (L.O: 100).

Çitlembik/Çitlenbik : Siyah tatlı yemiş ağacı, butm, yalancı abanoz, bir nev merlengiç, meneviş (K.T: 399) (L.O: 101).

Çoğan : Ağdayı ve esvâbı ağartmak için kullanılan ve reçel helvaya konan bir nevi kök (K.T: 410).

Çoğur : Pancar, sehven havuç dahi derler (K.T: 410) (L.O: 102).

Çöğender : Pancar, yer kökü ve sehven havuç (K.T: 411) (L.O: 103).

Çördük : Münebbih ve mukavvi addolunan güzel kokulu bir ot (K.T: 409) (L.O: 104).

Çörtün/Çortun : Kalın tulumba ağacı (K.T: 408) (L.O: 103).

Çuka/Çuha : Çiçeği bahar kırmızı çuka, bir nev şeb-bu (K.T: 408) (L.O: 105) (M.L.O: 102).

Dalya : Bir cins çiçek (K.T: 677) (L.O: 109).

Delice : Buğday içinde olan kasal, züvân, çavdar tohumu illeti (L.O: 113).

Domates : İçi pek sulu ve mayhoşça olmakla gerek tazesi ve gerek şişelerde hıfz olunmuş suyu veya ezmesi ve pestili yemeğe lezzet vermek için kullanılır (K.T: 706) (L.O: 122).

Durağan : Durak otu (L.O: 125).

Dut : Maruf meyve ki beyaz, siyah ve pembesi olur ve yaprağıyla ipek böceklerini beslerler (K.T: 693) (L.N: 115) (M.L.O: 77) (L.O: 126).

Dücür : Böğrülce (L.N: 115).

Dürâkî : Ülkersi şeftali cinsi (K.T: 474).

Eğrelti : Budakları kıvrık süren ve bazen ağaç gibi büyüyen bir cins ot : eğrelti otu (K.T: 120).

Ekin : Ekilmiş hububâtın sürmüşü, tarlada bitmiş hububât, mezruât (K.T: 124).

Elma : Maruf meyve ki ekseriya yeşili ile sarı ve beyaz arasında olup bazen bir tarafı veya her tarafı az çok kırmızıya mâil olur (K.T: 129) (L.O: 134).

Enâr : Nar denilen meyve (M.L.O: 86).

Enbe : Hint'in bir nefis meyvesi (L.O: 602).

Encir/İncir : İncir (K.T: 141) (L.O: 662).

Encüre : Isırgan otu (K.T: 141) (L.N: 133) (L.O: 602).

Enginâr : Maruf sebze (K.T: 147) (L.O: 135).

Engûr : Üzüm (K.T: 147) (L.N: 134) (L.O: 603) (M.L.O: 87).

Enir : Bir cins yaban mersini (K.T: 124).

Erâk : Misvak ağacı (L.O: 604).

Erguvân/Ürcuvan/Ergavân/Ercevân : Güzel bir kızıl rengi olan maruf çiçek (K.T: 78) (L.N: 735) (L.O: 604) (M.L.O: 88).

Ezgil : Bir cins küçük taneli muşmula (K.T: 80).

Fâgye : Kına çiçeği envaı (L.O: 611).

Fassa : Yonca (L.O: 612).

Fâşrâ : Yaban asması, semiz kabak, fülbahar nevi (L.O: 612).

Fecl : Yaban turpu. Acırga (L.O: 613).

Felin : Mantar ağacı (L.O: 613).

Fesleğen : Basilkon, reyhan, zamirân-ı şâm, seyren, nazu (L.O: 145).

Fılandıri : Kara baldıran (nebat) (K.T: 779).

Fındık : Maruf meyve ki, katı ve sert bir kabuk içinde yuvarlak veya müstatilce bir lebi vardır (K.T: 782) (M.L.O: 103) (L.N: 160) (L.O: 616).

Fıstık : Halep cihetinde yetişen bir cins ağaç ve bunun verdiği maruf meyve : Şam fıstığı (K.T: 773) (M.L.O: 103) (L.O: 146) (L.N: 160).

Fiğ : Yaban böğrülcesi, akburçak (K.T: 785).

Florya : Bir nevi sarı çiçek (K.T: 780).

Ful : Bakliye fasilesinden mısır baklası (L.O: 149).

Fûl : Hububatın nohuda şebih bir nevi. Baklaya da denir (L.N: 164).

Fulya : İtalya'nın Polyo şehrinden, oranın fatihi Gedik Ahmed Paşa tarafından getirilmiş sarı soğan çiçeği (K.T: 783) (L.O: 149).

Funda : Süpürge çalısı. Güzel çiçek veren envaı, dörtyüze baliğ olur (L.O: 149).

Fülfül : Biber (L.N: 164).

Garkad : Bir nevi dikenli ağaç (M.L.O: 112).

Gaziye : Sarı anber çiçeği ağacı, mimoza envaından bir küçük ağaç (K.T: 746) (L.O: 152).

Gecik : Gecik otu. Bir cins nebat (K.T: 887).

Gelincik : Çayırlarda yetişir pek kırmızı bir cins çiçek ki, muâlece için şurup ve reçelini yaparlar (K.T: 912) (L.O: 154).

Gendüm : Buğday (K.T: 916) (L.N: 171) (L.O: 622) (M.L.O: 113).

Gerimşik, **germişik** : Yabani kızılcık (K.T: 896) (L.O: 157).

Gevân : Bir cins dikenli ot, koğan dikeni (K.T: 917).

Gevz : Ceviz denilen meyve (M.L.O: 114).

Gez : Haşebi oka ve arşın gibi şeyler imaline yarayan ılgın ağacı : gez ağacı (K.T: 898).

Girdgân : Ceviz (L.N: 174).

Gunca/Gonca : Açılmamış gül veya diğer çiçek (K.T: 754) (M.L.O: 116) (L.O: 161) (L.N: 175).

Güğüm : Haşebi sert bir ufak ağaç ve bu ağacın verdiği eriğe müşabih mavi meyve (K.T: 933).

Gül : Maruf bir çiçek ki küçük ve dikenli bir ağaçta olup, şeklinin ve kokusunun güzelliğiyle meşhurdur (K.T: 907) (M.L.O: 118) (L.O: 167) (L.N: 178).

Gülbün : Gül ağacı (K.T: 908) (M.L.O: 118) (L.N: 178) (L.O: 624).

Gümüren : Yaban soğanı, yabani soğan (K.T: 936).

Gürgen : Haşebi sert ve dayanıklı ve cila almaya müsta'idd ve kayın ağacına müşabih bir orman ağacı ki envaı vardır (K.T: 923) (L.O: 170).

Güveyik : Hindiba (K.T: 934).

Hadak : Patlıcan (L.N: 185).

Halfa : Yahut halfe. Mağrip dağlarında vesair bazı yerlerde hüda-yi nâbit olarak hâsıl olan uzun ve kalın bir cins ot ki elyafından ipek taklidi şeyler nesc olunur (K.T: 437).

Hanzal : Ebucehil karpuzu denilen nebat (K.T: 440) (M.L.O: 129) (L.N: 198) (L.O: 631).

Harbak : Çöpleme (L.O: 632).

Harbakeyn : Ak çöpleme, marulcuk (L.O: 632).

Hardal : Hardal tohumu (K.T: 453) (L.N: 200) (L.O: 632) (M.L.O: 130).

Harrûb : Keçiboynuzu denilen kuruyemiş (K.T: 455) (M.L.O: 132) (L.N: 202) (L.O: 176).

Haşeb : Kalın kuru ağaç ki ondan kereste yapılır (L.N: 207).

Haşhaş : Maruf nebat ki başında olan tohumları tıpta münevvim gibi kullanılır (K.T: 456) (L.N: 207) (L.O: 635).

Hatmi : Maruf çiçek (L.N: 210).

Havlan : Topalan ağacı (K.T: 465).

Havuç : Sebze'den ma'dûd olan maruf kırmızılı sarılı uzunca kök : havuç bastısı, turşusu. Farisî de heviç, yer kökü, gezr. Türkî'de keşir, keşür, bazen çogandar derler ki bütün sayvaniye fasilesine ve bazen pancara denir (K.T: 1165) (L.O: 177).

Hayzân : Hezaren denilen maruf bir ağaç (L.N: 215).

Hemil : Sarı sarmaşık dahi denilen bir nebat (K.T: 1171).

Hevlu : Bir cins şeftali (K.T: 1174).

Hıbak : Kokulu ot, yarpuz vesaire fûtenec (L.O: 640).

Hınta : Buğday, gendüm (K.T: 440) (L.O: 641) (M.L.O: 148) (L.N: 224).

Hıyar : Sebze ile meyve arasında maruf bir yeşillik ki kabaktan uzunca olup salata ve turşusu olur (K.T: 466) (L.N: 225) (M.L.O: 149) (L.O: 641).

Hilâf : Söğüt (L.O: 642).

Hilâliye : Kelidonya, kırlangıç otu. Bir nevi sıraca otu (L.O: 180).

Hiltit : Baldırgan (L.O: 642).

Hindibâ : Sebze ve salata gibi kullanılan maruf mayhoşça yaprak, güdeyk (K.T: 1171) (M.L.O: 152) (L.N: 229) (L.O: 180).

Hinduvâne : Bir nevi meyve (L.N: 229).

Horozcuk : Yabani teresi envaından (K.T: 455) (L.O: 181).

Hoş/Huş : Bir nevi akça ağaç (K.T: 1174) (L.O: 182).

Hulbe : Boy otu, boy tohumu, sümbüliye (L.O: 644).

Hummâz : Kuzu kulağı (L.N: 235) (L.O: 645).

Hummus : Nohut (L.N: 235).

Hurdi : Kamış, hasır otu (M.L.O: 156).

Hurma : Arabistan mahsulü meşhur bir nevi yemiş (K.T: 454) (M.L.O: 157) (L.O: 182) (L.N: 236).

Hûşe : Salkım ve başak (K.T: 465) (M.L.O: 157) (L.N: 237) (L.O: 646).

Huzâmi : Lâvanta otu, hüsâme otu (L.O: 646).

Hülû : Şeftali (L.O: 182) (L.N: 239).

Ihlamur : Kerestesi güzel cilâ olmakla marangozlukta isti'mal olunan ve çiçeği haşlanıp terlemek için içilen maruf bir ağaç ki çiçeği güzel kokar (K.T: 72).

Ilgın : Dağdağan (L.O: 183).

Incalız : Bir nevi yaban soğanı yahut habbu'l-leziz gibi kök turşu ederler (L.O: 184).

Isırgan : Isırgan otu, teması cildi yakar maruf bir nebat ki genişçe ve ince bir havla mestur yaprakları vardır, ince, karis (K.T: 193) (L.O: 185).

Ispanak : Maruf sebze (K.T: 82) (L.O: 186) (L.N: 243).

Istan : Yabani hardal (L.O: 186).

Işkın : Bahçe râvendi denilen nebat, revâsıl (K.T: 99).

Iştır : Ispanak cinsinden baklatü'l-yemani, balatü'l-arabiyye, sergin (L.O: 186).

İbrahimi : İbrimi, bir nevi ala hurma, uzun ve siyah olur (L.O: 187).

İğde : Ekşi, pistent ağacı ve meyve ve çiçeği gabirâ, senced (K.T: 194).

İncibâr : İncibâr otu (L.O: 662).

İskil : Deniz soğanı (L.O: 669).

İskorçuna : Bir cins kara kök ki reçeli olur (K.T: 94) (L.O: 185).

İspire : Ağaç inci çiçeği (L.O: 194).

İzmavla : Bir cins ağaç çileği, sarı ahududu (K.T: 80) (L.O: 197).

Jâj : Deve dikeni, süprüntü, herze (L.O: 681).

Kabak : Kavun, karpuz ve hıyar cinsinden olarak yere sürünen iri yapraklı bir nebatın verdiği iri semeredir (K.T: 813) (L.O: 199).

Kâc : Çam ağacının küçük nevi (L.N: 304).

Kâfuriye : Kafiri otu, haşişe (L.O: 684).

Kâhû : Marul (L.O: 685).

Kakule/Kakula : Baharattan bir nevi güzel tohum (M.L.O: 204) (L.O: 203) (L.N: 309) (K.T: 800).

Kalembek : Hem-nâmı olan cezireden gelen sarı keresteli bir cins sandal ağacı (K.T: 837) (L.O: 204). İkinci anlamı : Sarı taneli bir cins mısır buğdayı (K.T: 837) (L.O: 204).

Kalkıyan : Kolgan dahi denilen bir cins diken (K.T: 803).

Kamelya : Kalın yapraklı bir ağacın verdiği büyük ve sarımsı semiz yapraklı çiçek ki Avrupa halkınca pek makbuldür (K.T: 805) (L.N: 311).

Kanbel : Bir cins nebat (K.T: 806) (L.O: 207).

Kandıra : Hasır gibi olan kırmızı saz sepetçi söğüdü, halfa, yemen safranı bir nevi yakı otu (L.O: 208).

Kantaron : Dağlarda ve kırlarda hasıl olup, zeytinyağı içinde şişe ile güneşte durduğu halde bıçak yaralarına iyi gelen maruf bir ilaç hasıl eden bir nevi sarı çiçek (K.T: 841) (L.O: 209).

Kar : Kabak, dübbâ, kedû (L.O: 687).

Karagat : Kulunç otu (L.O: 212).

Karamuk : Buğday içinde biten bir ot ki onu bozan siyah bir habbe verir (K.T: 822) (L.O: 213).

Karanfil : Hindistan'dan gelen baharattan maruf kuyruklu bir habbe. Kokusu bu baharata benzer maruf güzel bir çiçek ki elvan ve envaı vardır (K.T: 826) (M.L.O: 207) (L.N: 314) (L.O: 687).

Kargan : Kekik nevi bir ot (L.O: 215).

Karpuz : Bıttıh, bittıhu'l-ahzar, hindivane bazı yerde harbüze ve bittıh kavun demektir (K.T: 791) (L.O: 216) (L.N: 316).

Katalpa : Amerika'dan gelme iri yapaklı bir nevi ağaç (K.T: 789) (L.O: 219).

Kavak : Düz ve pek yüksek ağaç ki ekseriya su kenarlarında ve sulak yerlerde olur (K.T: 808).

Kavasya : Acı ağaç (K.T: 842).

Kavata : Acımsı ve sertçe bir cins domates ki başlıca turşusu yapılır (K.T: 842) (L.O: 221).

Kavkaz : Dana tabanı dikeni ve daha bazı dikenli ot (L.O: 221).

Kavlak : Kabuğu kabarıp dökülmüş ağaç (L.O: 221).

Kavun : Kabak gibi yere uzanarak hasıl olan büyük meyve ki envaı vardır (K.T: 809) (L.O: 221).

Kayın : Ak gürgen : Kayın ağacı (K.T: 811) (L.O: 222).

Kayısı : Erik ile şeftali arasında bir meyve, zerdalinin büyüğü ve daha iyisi, mişmiş (K.T: 810) (L.O: 222).

Kazm : Porsuk ağacı, tarangu (L.O: 690).

Kebâbe : Kuyruklu biber (L.O: 690).

Kebikeç : Bir nevi nebat (L.N: 322).

Kebikih : Zehirli maydanoz (L.O: 691).

Kedû : Kabak denilen meyve (M.L.O: 212) (L.N: 323) (L.O: 691).

Kekik : Maruf yakıcı ve kokulu bir ot ki bazı yemeklere vaz' olunur ve yağı çıkarılır (K.T: 906) (L.O: 226).

Kelek : Piç kavun karpuz (K.T: 909) (L.O: 226) (L.N: 325).

Kemmûn : Bundan galat olarak lisanımızda kimyon denilen tohum (K.T: 914) (M.L.O: 214).

Kenevir : Sapından kendir denilen ve ketenden kaba olan bir lif çıkan bir nev-i nebat-ı zer'i (K.T: 916) (L.O: 228).

Kenger : Yaban enginarı, eşek dikeni (K.T: 916) (L.O: 692).

Kereviz/Kerefs : Maruf sebze ki yaprağı ve az çok kalın olan kökü yemeğe ve turşu vesaireye konur (K.T: 897) (L.O: 229) (L.N: 328) (M.L.O: 215).

Kerm : Üzüm veren ağaç ki ona asma denilir (K.T: 896) (M.L.O: 216) (L.O: 693) (L.N: 328).

Kernes : Yaban kerevizi (L.O: 693).

Kestane : Maruf meyve ki ekâlim-i mu'tedilede yetişip, dikenli yeşil bir dış kabuk içinde iki tane bulunur ve beheri açık siyah ve yumuşak bir kabuk içinde bir tek lebden ibarettir (K.T: 900) (L.O: 231).

Kızalak : Gelincik çiçeği (K.T: 871) (L.O: 238).

Kızılcık : Zeytinden ufak olarak ham iken beyaz ve yetiştiğinde kırmızı renkte, mayhoşça ve kâbız bir meyve ki dağlarda hudâyinâbit olarak çok olup bahçelerde dahi yetiştirilir (K.T: 872) (L.O.239).

Kimyon : Yemeğe konulan maruf tohum (K.T: 915) (L.O: 240) (L.N: 336).

Kirâz : Ekser envaı mayıs ibtidalarında yetişen, ekâlim-i mu'tedile veya barideye mahsus, kırmızı ile beyaz arasında muhtelif koyulukta tek çekirdekli maruf, güzel ve leziz meyve (K.T: 892) (L.O: 240).

Kirik : Kızılcık (K.T: 944).

Kişir veya **Hışır** : Havuç (K.T: 904) (L.O: 241).

Kişmiş : Çekirdeksiz ve pek küçük taneli üzüm ki, kurusu fıstıkla beraber pirince karıştırılarak yemekte kullanılır (K.T: 904) (M.L.O: 221) (L.O: 241).

Kişniş/Kişnic : Kara kimyon, küzbere, cülcan [güzel kokulu bir tohumdur.] (K.T: 904) (M.L.O: 221) (L.O: 241) (L.N: 336).

Koğalık : Saz nevinden bir cins hasır otu, tüylü saz (K.T: 855).

Kokoroz : Koçanıyla beraber mısır buğdayı (L.O: 242).

Kolgan : Bir nevi çatallı diken, kalgıyan otu (K.T: 859) (L.O: 243).

Kopuzla : Bir nevi kekik (K.T: 844).

Koz : Ceviz (K.T: 851) (L.O: 248).

Kulâ : İnci çiçeği (L.O: 697).

Kulapa : Ak sakız dikeni de denilen bir cins nebat (K.T: 857).

Kulkâs : "fûl-i kıbti" denilen bir cins nebat ki "kulkasiyye" tabir olunan bir zümrenin esasıdır (K.T: 837) (L.O: 698).

Kunneb : Kendir denilen nebat ki elyafından halat ve ip ve sicim imal olunur (M.L.O: 223) (K.T: 840).

Kübbâd : Ağaç kavununa andırır büyük bir nevi yumuşak limon, kitre : kübbâd reçeli (K.T: 883).

Küseğen : Mimoza envaından bir ağaç (K.T: 929).

Lâbada : Araku'l-müshil, ıspanağa benzer sebze (L.O: 263).

Lâcerestermik : Keşfi bir ağaç. Amerika'nın leylâkı (L.O: 263).

Lâdiz : Lâdinyeden bir ağaç (L.O: 701).

Lahana : Üstü yeşil ve içi beyaz olarak kat kat sarılı yapraklardan ibaret maruf büyük sebze ki etle pişer ve dolması, turşusu ve salatası yapılır (K.T: 955) (L.O: 263).

Lâle : Zanbakiyye fasilesinden (zambakgillerden) soğandan yetişme maruf bir çiçek, huzâm (K.T: 952) (L.O: 264) (L.N: 349) (M.L.O: 230).

Lastarya : Bir nevi büyük pazı, iri kara lahana (K.T: 951).

Lâvanta : Hayri çiçeği, hüsame otu (L.O: 265).

Lâzut : Laz ekmeği manasına mısır buğdayı (L.O: 265).

Leblâb : Sarmaşık (L.N: 352).

Leflâfe : Kurt tırnağı denilen bir nevi encibâr (K.T: 959) (L.O: 703).

Lehlâh : Acı çiğdem (K.T: 954) (L.O: 703).

Levz : Bâdem (K.T: 962) (L.N: 355) (L.O: 704) (M.L.O: 233).

Leylâk : Salkım şeklinde ve mor ve beyaz renklerde maruf bir çiçek ve bunu veren ağaç (K.T: 965) (L.O: 266).

Limon : Portakala müşabih sarı ve ekşi maruf meyve ki yemeklere konur ve limonata ismiyle şurubu yapılır (K.T: 965) (L.O: 266).

Mağnolya/Manolya : Kalın yapraklı ve iri çiçekli maruf bir ağaç ki, süs için bahçelerde yetiştirilir (K.T: 1067) (L.O: 269).

Mahlep : İdris ağacı, karaçukal (L.O: 709).

Mahmude : Bingözotu, samonya (K.T: 1008) (L.O: 709).

Mahun : Amerika'dan gelen koyu renkli ve güzel cila alır bir cins kıymetli ağaç (K.T: 976).

Mahunya : Sarı çiçekli bir cins bahçe ağacı (K.T: 976) (L.O: 270).

Malozya : Menekşe çiçeği (K.T: 972).

Mandalina : Esasen Çin cihetlerinden gelme maruf bir cins küçük ve kokulu portakal ki, kabuğu ayrı durup kolay soyulur (K.T: 974) (L.N: 376).

Manta : Ak menekşe (K.T: 974).

Marmahor : Yarpuz nevinden bir ot, koca yarpuz (K.T: 1026).

Marul : Salata yapılan ve çiğ dahi yenen yapraklı nebat, büyük bir nevi salata, hass: göbekli marul (K.T: 969) (L.O: 273).

Marulcuk : Karçiçeği, akçöpleme (K.T: 969) (L.O: 273).

Maş : Bir nevi böğrülce (K.T: 970) (L.O: 274).

Maydanoz : Lezzet vermek için az miktarda yemeğe konan maruf sebze (K.T: 1066) (L.N: 385).

Mâzeryûn : Dul abdal otu (L.O: 715).

Meke : Bir nevi putrak diken (K.T: 1080).

Melisa : Oğul otu, bûy-ı mardan (L.O: 719).

Menekşe/Benefşe : Maruf güzel rayihalı küçük çiçek ki yerde biter yuvarlakça yapraklı bir nebatta olup, ekseriya mor renkte olur (K.T: 1099) (M.L.O: 39).

Mercüme/Mercemek/Mercimek : Hububâtın maruf ufak, yassıca ve müdevver taneli cinsi ki çorba ve pilavı olur (K.T: 1022) (L.O: 278) (L.N: 407) (M.L.O: 266).

Merime : Salebiye, nevi ada çayı (L.O: 723).

Merkad : Tatula denilen çiçek (L.N: 408).

Merlengeç : Bir cins çitlembik ağacı ve meyvesi (K.T: 1026) (L.O: 278).

Mertek : Dört köşeli kereste ağacı (K.T: 1021).

Meryemiyye : Adaçayı (K.T: 1027).

Meşe : Bellût, pelit. Nevleri ak meşe (L.O: 278).

Meyan : "Boyan" denilen nebat (K.T: 1114).

Mısır : Maruf sarı ve büyücek yassı taneli hububat nevi (K.T: 1049) (L.O: 279).

Miftele : Öreke denilen ağaç (L.N: 425).

Minek : Süpürge otu, funda (L.N: 429).

Misket : Güzel kokulu meyve (K.T: 1038).

Mişecik : Şefeviyye (ballıbabagiller) fasilesinden bir ot, belut-ı arz, yer meşesi, kurtluca (K.T: 1115) (L.O: 278).

Mişmiş/Mışmış : Kayısı, zerdali (K.T: 1046) (M.L.O: 278) (L.N: 432) (L.O: 731).

Mugaylân : Çölde yetişir bir cins dikenli çalı, deve dikeni (K.T: 1068) (M.L.O: 289) (L.O: 734) (L.N: 438).

Mûrâmûn : Yaban havucu (L.N: 451).

Murd : Mersin ağacı (M.L.O: 302) (L.N: 451).

Muşmula : Maruf bir meyve ki müteaddid sert çekirdekleri olup sonbaharda olur (K.T: 1106).

Muz : Ekâlim-i harrede hasıl olur maruf uzunca meyve (K.T: 1104) (L.O: 742) (L.N: 459) (M.L.O: 309).

Mürdüm : Mor ve yeşil renkte küçük bir cins erik ki başlıca hoşafı ve reçeli yapılır (K.T: 1104) (L.O: 283).

Mürver : Maruf bir cins küçük ağaç ki, verdiği tane tane beyaz çiçekler kurutulup haşlanmakla nezle için ve müleyyin olarak suyu içilir : Mürver ağacı, mürver çiçeği (K.T: 1027).

Nabak : Yaban kirazı (K.T: 1125) (L.O: 285).

Nahl : Hurma ağacı (K.T: 1126) (M.L.O: 369) (L.N: 531) (L.O: 766).

Nane : Nane denilen maruf nebat (K.T: 1124) (L.N: 536) (L.O: 768) (M.L: 372).

Nar : Maruf meyve ki tatlı veya mayhoş bir suyu havi ufak çekirdekli kırmızı taneleri havidir, rummân, nar ağacı, çiçeği (K.T: 1119) (L.O: 286) (M.L.O: 373) (L.N: 536).

Nârçil/Nargil : Hindistan cevizi (L.N: 536) (L.O: 768) (K.T: 1119).

Nârdin : "Sünbül-i Rumi" denilen çiçek (K.T: 1119) (M.L.O: 373) (L.O: 768).

Nârenc/Nareng : Turunç, portakal (K.T: 1119) (M.L.O: 373) (L.N: 536) (L.O: 768).

Nârven : Karaağaç (L.N: 536.)

Navçağan : Boru çiçeği, patlıcan çiçeği (K.T: 1124) (L.O: 286).

Nebk : Sedir ağacının yemişi, bir nevi Trabzon hurması (L.O: 770).

Nergis/Nercis : Sarı çiçekli, yeşil göbekli maruf bir cins güzel çiçek (K.T: 1127) (M.L.O: 380) (L.N: 545) (L.O: 771).

Nesterin/Nester/Nesteren : Yabani gül ve <<ağustos gülü>> denilen çiçek (K.T: 1128) (M.L.O: 381) (L.N: 547) (L.O: 772).

Nilüfer/Niluberg : Beyaz ve sarı ve mavi çiçek açan bir cins su nebâtı, çadır çiçeği (K.T: 1145) (M.L.O: 386) (L.O: 287) (L.N: 553).

Nohut : Kurusu yenen maruf habbe ki sebze gibi kullanılır ve kavrulmuşuna leblebi denir (K.T: 1127) (M.L.O: 388) (L.N: 554) (L.O: 775).

Nûfer : Nilüfer denilen çiçek (M.L.O: 389).

Nüvvâr : Ağaç çiçeği (L.N: 558).

Öd/ud/ut : Maruf güzel kokulu ağaç (K.T: 155) (L.N: 560) (L.O: 299).

Pad : Yabani sinemaki, salkım ağacı gibi yaprakları sarı çiçekli olur, ufacık tohumu post içre yumurta kadar şişer (L.O: 305).

Palamut : Bir cins meşe ile sâir bazı ağaçların verdikleri yemiş ki kestane kabilinden ve acıca olup gâvsâle (kösele) imalinde kullanılır (K.T: 272) (L.O: 305).

Pâncâr : Turşusu yapılan ve usâresi şeker imaline yarayan içi pek kırmızı maruf sebze, silk (K.T: 273) (L.O: 306).

Papatya : Koyun gözü denilen ortası sarı ve kenarlarındaki yaprakları beyaz bir çiçek ki haşlanarak suyu göğsü yumuşatmak için içilir, pabuna, babunc, ukhuvan (K.T: 266) (L.O: 307).

Paskalya : Bir cins bodur leylak (K.T: 271) (L.O: 309).

Pat : Astar envâından yassı çayır çiçeği (K.T: 266) (L.O: 309).

Patavi : Batavya ceziresinden gelen bir cins ağaç kavunu (K.T: 274).

Patlıcan : Hıyar ve kabağa müşabih mor renkte maruf bir sebze ki yemeğin envâını ihzara yarar (K.T: 271) (L.O: 781) (L.N: 563).

Pazı : Yabani pancar, silk (K.T: 270) (L.O: 311).

Pede : Kavak ağacı (L.N: 564).

Pelesenk : Hint taraflarında bir siyah ağaçtır, belesân (L.O: 312).

Pırasa : Maruf sebze, kürrâs, kendene (K.T: 275) (L.O: 315).

Pirinç : Hububattan maruf beyaz habbe ki sulak yerlerde hasıl olup en ziyade insanın beslenmesine medar olan zahairdendir (K.L: 277) (M.L.O: 402) (L.N: 572) (L.O: 316).

Piste : Fıstık denilen meyve (M.L.O: 402) (L.N: 572).

Porsuk : Yeşil ağaç envaından, kazmiyeden bir ağaçtır (L.O: 318).

Portukal/Portakal : Maruf meyve, narenc. Portakal ağacı : Bu meyveyi veren ağaç (K.T: 284) (L.O: 318).

Pülüskün : Çoban süzeği denilen nebat (K.T: 286) (L.O: 321).

Ratbe : Yonca otu (L.N: 582).

Râvend : Kökü tıpta müsta'mel maruf bir nebat ki en iyi cinsi Çin'de çıkar (K.T: 514).

Râziyâne : Dere otu nevinden bir nebat ki hıyar turşusuna konur (K.T: 512) (M.L.O: 408) (L.N: 582) (L.O: 789).

Reyhân/Rihân : Fesleğen denilen güzel kokulu bir nebat (K.T: 531) (M.L.O: 413) (L.O: 792) (L.N: 589).

Rez : Üzüm ağacı, asma, bağ kütüğü, kerm (K.T: 518) (L.N: 589) (L.O: 792) (M.L.O: 412).

Rezâki : Arapça râziki'den galat kurusu meşhur bir cins üzüm : rezâki üzüm (K.T: 518) (L.O: 323) (M.L.O: 582) (L.N: 582).

Rummân : Nar meyvesi (K.T: 525) (M.L.O: 415) (L.O: 795).

Rummâni : Al renk nar çiçeği (K.T: 525) (M.L.O: 415) (L.O: 795).

Rûy : Bir nevi zambak çiçeği (K.T: 530).

Sa'ter : Lisân-ı avamda zater denilen nebat (K.T: 567).

Sac : Hindistan'da çıkan pek sert ve makbûl bir ağaç (K.T: 546) (L.O: 325).

Safsâf : Söğüt ağacı (K.T: 646) (L.N: 598) (L.O: 799).

Sâleb : Salep denilen kök ki dökülüp kaynatıldıkça şerbet olur (K.T: 549) (M.L.O: 424) (L.O: 329) (L.N: 602).

Salkım : İlkbaharda salkım şeklinde büyük çiçekler açar ve asma gibi çardağa sarılır ağaç envaı (K.T: 633) (L.O: 329).

Sanavber : Çam fıstığı ağacı (K.T: 652) (M.L.O: 426) (L.O: 803) (L.N: 603).

Sandal : Hindistan'dan gelir bir cins kokulu ve kavi ağaç (K.T: 651) (M.L.O: 426) (L.O: 331) (L.N: 603).

Saparna : Serseparilya yani parilya dikeni maruf nebatın kökü (L.O: 332).

Sardunya : Enfü'l-karân, ceranyom, turna burnu bir nevi ıtır çiçeği (L.O: 332).

Sarımsak : Maruf sebze ki kokusu ağır olduğu halde yemekte çok kullanılır (K.T: 628) (L.O: 333).

Sarmaşık : Rast geldiği şeye sarılan nebatât envâı (K.T: 628) (L.O: 334).

Sedâb : Sedeb ve galat olarak sadef otu denilen bir cins nebat (K.T: 559) (M.L.O: 430).

Sefercel : Ayva (K.T: 568) (L.N: 608) (L.O: 806) (M.L.O: 430).

Semen : Yasemin denilen güzel kokulu beyaz çiçek (K.T: 576) (M.L.O: 433) (L.O: 808) (L.N: 611).

Semr : Samg-ı arabi ağacı (L.O: 809).

Serend : Bir nevi borsuk ağacı (K.T: 564) (L.O: 339).

Sergendi : Yaban kerevizi (L.O: 339).

Sergin : Bir nevi sarmaşık ot, sermak (L.O: 339).

Sermak : Karapazı (L.O: 811).

Serv : Türkçe servi veya selvi denilen maruf ağaç ki yaz kış yeşil durup güzel rayihası olmakla ekseriya mezâristânlarda yetiştirilir (K.T: 564) (M.L.O: 437) (L.O: 340) (L.N: 616).

Sezâb : Su teresi denilen sebze (M.L.O: 438).

Sib : Elma denilen meyve, tüffâh (K.T: 591) (M.L.O: 440) (L.N: 619) (L.O: 813).

Sidre : Nabek denilen meyveyi veren bir ağaç (K.T: 559) (L.N: 619) (M.L.O: 440) (L.O: 814).

Sincân : Sakızlı bir cins dikenli çalı, Musa ağacı (K.T: 578).

Sipend : Yabani sedâb tohumu (L.O: 815).

Sipergam : Fesleğen (L.N: 622).

Soğan : Maruf yakıcı sebze ki kat kat kabuktan ibarettir (K.T.655) (L.O.348).

Somak/Sumak : Boyacılıkta müsta'mel ve meyvesi kebap gibi bazı yemeklere konan bir cins küçük ağaç (K.T: 657) (L.O: 294) (L.N: 624) (M.L.O: 445).

Sorgun : Söğüt ağacının bir nev'i mısır kavağı, ban (K.T: 654).

Söğüt : Ekseri sulak yerlerde hâsıl olup yaprağı uzun ve acı olan ve kabuğu kolay soyulur bir ağaç ki envâ'-ı kesiresi olur (K.T: 586) (L.O: 351).

Sökü : Tavşancıl otu (K.T: 586) (L.O: 351).

Sûm : Sarımsak denilen bed-rayihalı nebat (M.L.O: 445) (L.N: 624) (L.O: 817).

Sûrincân : Zambak nevi deva (L.O: 817).

Sûs : Bûyân ağacı (L.O: 818).

Sümbül/Sünbül : Malum bir nevi hoş kokulu çiçek (M.L.O: 448) (L.N: 627) (L.O: 819) (K.T: 577).

Sümter : Bir nevi hafif buğday (K.T: 587).

Sütleğen : İçinde süt gibi beyaz bir mâyi' cevelân eden nebat envaı (K.T: 581) (L.O: 356).

Sütlüce : Bir cins sütleğen (K.T: 581).

Şâdânek : Bir nevi tohum ki ekl olunduğunda afyon misilli keyfeder (M.L.O: 451).

Şair : Arpa (L.N.631).

Şakâyık : Büyük ve parlak bir çiçektir (K.T: 611) (L.N: 631) (M.L.O: 452) (L.O: 822).

Şakikiye : Rub'iye ve şakayık fasilesi (L.O: 822).

Şalgam : Malum nebat ki taam olur (M.L.O: 453).

Şanbelvi : Salibiye fasilesinden maruf çiçek, mensur, yalan sarı kırmızı katmer, şebboy (L.O: 360).

Şemmâme : Şamama denilen meyve-i gayr-ı me'kule (K.T: 614).

Şevgerdân : Baldıran (L.O: 827)

Şevke : Deve dikeni (K.T: 617).

Şevki : Dikene müşabih veya diken kabilinden olan (K.T: 617).

Şevkürân : Baldıran denilen nebat (K.T: 617).

Şile : Güzel rayihalı bir cins nebat (K.T: 622) (L.O: 363).

Şimşâd : Çemşir ağacı (K.T: 615).

Tabulga/Tavulga : Kırmızı özlü sert bir ağaçtır ki sap ve deynek yapmakla ve kökü tıpta kullanılır kızıl inâb (K.T: 292) (L.O: 373).

Taflan : Defne envaından bahçelerde yetiştirilen bir küçük ağaç ki çiçekli ve çiçeksiz ve ekseriya yeşil yapraklı enva'-ı muhtelifesi vardır (K.T: 689) (L.O: 366).

Talh : Zamk ağacı (K.T: 690) (L.N: 659) (L.O: 837).

Tarçın : Maruf, tarçın (L.N: 662).

Tarhûn : Güzel rayihalı olan kökü müsta'mel bir cins nebat (K.T: 686) (L.O: 369).

Temr : Hurma (K.T: 344) (L.N: 694) (L.O: 852).

Tennûb : Çam ağacı, çıra ağacı, katran ağacı (L.N: 700) (L.O: 854).

Tere : Salata yerine yenen az yakıcı, dar ve uzun yaprak, cırcır, kara (K.T: 315) (M.L.O: 501) (L.O: 377).

Terme : Bir cins yaban turpu (K.T: 315) (L.O: 377).

Tıraganı : Kiraz (L.O: 379).

Tırfil : Yonca denilen nebat (M.L.O: 512).

Tin : İncir (K.T: 361) (L.O: 863).

Turp : Turp (K.T: 353) (L.N: 727) (L.O: 387).

Turunc : Maruf acıca bir cins portakal ki mayısta yetişir ve başlıca şerbeti içilir (K.T: 315) (M.L.O: 515) (L.N: 727) (L.O: 388).

Tüffah : Elma (K.T: 330) (M.L.O: 514) (L.O: 864) (L.N: 726).

Türüşe : Kuzukulağı denilen nebat (L.N: 728).

Tüttücân : Oğul otu, bâdrencbûye (L.O: 864).

Ukhuvân : Papatya (K.T: 116) (L.O: 865) (L.N: 730) (M.L.O: 518).

Unnâb : Maruf meyve (L.N: 731).

Unsur : Ada soğanı (L.O: 866).

Uryâni : Soyulmuş gibi derisi ince bir nevi erik (K.T: 725).

Uşkun : Keçi kulağı da denilen bir nebat (K.T: 165).

Üfteri : Eğrelti otu, kuzgun ekmeği, nev'i (K.T: 168).

Üğez : Muşmulaya müşâbih maruf bir meyve ki ziyade olmadıkça yenmez (K.T: 171) (L.O: 403).

Üşnân : Kalye otu (L.O: 869).

Ütrücce : Ağaç kavunu (L.N: 736) (L.O: 870).

Üzüm : Sirke, pekmez, şarap, vesaire i'maline yarayan ve taze ve kurusu yenen maruf meyve (K.T: 163) (L.O: 404).

Vagd : Patlıcan (L.N: 738).

Vakvâk : Meyvesi insan şeklinde olan bir nevi mevhum ağacın ismi (K.T: 1158) (M.L.O: 525) (L.O: 872) (L.N: 739).

Veratıka/Vratika : Bir cins çiçek, virâne papatyası (K.T: 1153) (L.O: 407).

Veronika : Çıban otu (K.T: 1154) (L.O: 408).

Veşfeng : Semiz otu (L.N: 746).

Vişne : Mayhoşça koyu renkli bir cins kiraz ki şurup ve reçeli yapılır (K.T: 1155) (L.O: 407) (M.L.O: 532).

Yaktin : Kabak ağacı, dıraht-ı kedû (L.N: 751).

Yakup : Kekik (L.O: 879).

Yapıncak : Esasen marmaranın bu isimle musemmâ bir karyesinden çıkmış bir nevi üzüm (K.T: 1178) (L.O: 414).

Yarpuz : Kekiğe benzer bir ot, habak (K.T: 1180) (L.O: 416).

Yasemin : Güzel kokulu beyaz ve küçük çiçekler açan sarmaşık kabilinden bir ağaç ki çok uzanır (K.T: 1183) (L.O: 416) (M.L.O: 536) (L.N: 753).

Yelencûc : Ud ağacı (M.L.O: 537) (L.O: 880).

Yelengec : Kavak gibi kabuğu çatlayıp soyulur ağaç (K.T: 1202).

Yerâmig : Kuşkonmaz denilen nebat (L.N: 756).

Yonca : Suluca yerlerde hudâyi-nâbit veya ekilmekle hâsıl olan yapraklı maruf bir ot ki hayvanâta çok yarayıp ekseriya yeşil yedirilir (K.T: 1214) (L.O: 429).

Yusufcuk : Mandarina denilen portakal cinsi (K.T: 1209).

Za'feran : Safran denilen nebat-ı maruf ki sarıya boyamaya yarar (K.T: 537).

Zâhil : Zakkum ağacı (M.L.O: 540).

Zakkum/Zıkkım : Meyvesi acı bir cins ağaç, ağu, ağacı (K.T: 537) (L.N: 760) (L.O: 888) (M.L.O: 540).

Zambak : Soğanlı ve uzun saplı büyük ve güzel rayihalı bir çiçek ki en maruf cinsi beyazdır (K.T: 538) (M.L.O: 541) (L.N: 760) (L.O: 437).

Zater : Kekiğe müşabih bir ottur. Sater, satır otu (L.O: 437).

Zebib : Kuru üzüm (K.L: 534) (M.L.O: 543) (L.N: 763) (L.O: 886).

Zencebil/Zencefil : Hindistan'dan gelen baharattan bir bahardır ki beyne'l-avâm zencefil denilmekle maruftur (K.T: 539) (M.L.O: 545) (L.N: 765) (L.O: 438).

Zeytûn : Zeytinyağı çıkarılan ve yenen maruf meyve (K.L: 543) (M.L.O: 546) (L.N: 767) (L.O: 888).

Zıfra : Tırnak otu (L.O: 888).

Zırnık : Yaldızlı sıçan otu (L.O: 889).

Zire : Kimyon (L.N: 769) (L.O: 890).

Zireşk : Amberbaris denilen nebat-ı maruf (K.T: 536).

Zizfûn : Unnâb, çiğde (L.O: 890).

Zûfâ : Zûfi, çördük otu (L.O: 890).

Zürünbâd : Bir nevi ot ismidir (M.L.O: 550).

Tablo 12: Tek Kelimeden Oluşan Bitki Adları

Sözcükler	Kâmus-ı Türkî	Lügat-ı Nâcî	Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye	Lehçe-i Osmânî
‘Ineb (Ar.)	+	+	+	-
Abanoz (Far.)	+	+	+	+
Âbî (Ar.)	-	+	-	-
Abutilon (Tür.)	+	-	-	-
Acırga (Moğ.)	+	-	-	+
Acur (Ar.)	+	-	-	+
Ahlat (Yun.)	+	-	-	+
Ahsi	-	-	-	+
Alguncar/Ilgıncar /Algancar (Tür.)	+	-	-	+
Alıç (Far.)	-	-	-	+
Alik	-	-	-	+
Âlû (Far.)	+	+	-	+
Ananas (Fr.)	+	-	-	-
Anason (Yun.)	+	-	-	+
Anberiyye (Ar.)	+	-	-	+
Ancelika (Fr.)	-	-	-	+
Ar’ar (Ar.)	+	+	+	+
Ardıç (Tür.)	-	-	-	+
Armud (Far.)	+	+	-	+
Arpa (Tür.)	+	-	-	+
Arpağan (Tür.)	+	-	-	-
Arsenik (Fr.)	-	+	-	-
Âs (Ar.)	+	+	+	+
Asi (Ar.)	-	-	-	+
Âsiyye (Ar.)	+	-	-	-
Asma (Tür.)	+	-	-	+

Asmacık (Tür.)	-	-	-	+
Aşebe (Ar.)	+	-	-	+
Avsec	-	-	+	+
Ayrık (Tür.)	+	-	-	+
Ayva (Far.)	+	-	-	+
Azvay (Far.)	+	-	-	-
Bâbunc/Babunec (Ar.)	+	+	-	+
Bâdem (Far.)	+	+	-	+
Bâdinc (Far.)	-	+	-	-
Bâdincân (Far.)	+	-	+	-
Bâdrencbûye	-	-	-	+
Bahâr (Ar.)	+	+	-	+
Bakabunga	-	-	-	+
Bakla (Ar.)	+	+	+	+
Baldıran (Tür.)	-	-	-	+
Bamya (Ar.)	+	-	-	+
Bân (Ar.)	+	+	-	+
Barbunya (Yun.)	+	+	-	-
Bârec (Far.)	-	+	-	-
Barsama (Yun.)	+	-	-	-
Basal (Ar.)	+	-	+	-
Başak (Tür.)	-	-	-	+
Batares (Tür.)	+	-	-	-
Beğendi (Tür.)	+	-	-	-
Belazir (Ar.)	-	-	-	+
Belbûs	-	-	-	+
Bellût (Ar.)	+	-	+	-
Belsem (İng.)	+	-	-	+
Belutiyye (Ar.)	+	-	-	-
Berdi (Ar.)	-	-	+	-
Bervâk (Ar.)	-	-	-	+
Besbâse	-	-	+	+

Besle	-	-	-	+
Beşâm (Ar.)	-	-	-	+
Bevvâ (Ar.)	+	-	-	+
Bıcın (Tür.)	+	-	-	-
Bıttih	-	-	-	+
Biber (Yun.)	-	-	-	+
Bid (Far.)	-	-	-	+
Bih (Far.)	-	+	-	-
Bizelye (Yun.)	+	-	-	-
Boz (Tür.)	+	-	-	-
Böğrülce (Tür.)	+	-	-	+
Böğürtlen (Tür.)	+	-	-	-
Buğday (Tür.)	+	-	-	+
Burç (Ar.)	+	-	-	+
Burgusî (Tür. + Far.)	-	-	-	+
Butn	-	-	-	+
Buyan (Tür.)	+	-	-	-
Bûyçe (Far.)	-	+	-	-
Bürr (Ar.)	-	+	-	-
Büvâ (Ar.)	-	-	+	-
Cefn (Ar.)	-	-	+	-
Cehri (Ar.)	-	-	-	+
Cev (Far.)	-	+	-	-
Cevz (Ar.)	+	+	+	+
Cezer (Ar.)	-	+	-	-
Cidiye	-	-	-	+
Cimcime (Ar.)	+	-	-	+
Cülbân (Ar.)	-	-	+	-
Cülcülân (Ar.)	-	-	+	-
Cünnâr	-	-	+	-
Çağala (Far.)	+	-	-	-
Çakır (Tür.)	+	-	-	-

Çalağan (Tür.)	+	-	-	-
Çalı (Tür.)	+	-	-	+
Çam (Ar.)	+	-	-	-
Çavdar (Far.)	+	-	-	+
Çay (Çin.)	+	+	+	+
Çemen/Çim (Far.)	+	+	+	+
Çender	+	-	-	-
Çınar (Far.)	+	+	+	+
Çıtlık (Tür.)	+	-	-	+
Çıyançık (Tür.)	+	-	-	-
Çiğde (Tür.)	+	-	-	+
Çiğdem (Tür.)	+	-	-	+
Çilek (Tür.)	+	-	-	+
Çimşir/Şimşir (Far.)	+	-	-	+
Çineralya/Çinerarya (İta.)	+	-	-	+
Çiriş (Far.)	+	-	-	+
Çitlembik/Çitlenbik (Tür.)	+	-	-	+
Çoğan (Tür.)	+	-	-	-
Çoğur (Tür.)	+	-	-	+
Çöğender (Far.)	+	-	-	+
Çördük (Tür.)	+	-	-	+
Çörtün/Çortun (Tür.)	+	-	-	+
Çuka/Çuha (Far.)	+	-	+	+
Dalya (Lat.)	+	-	-	+
Delice (Tür.)	-	-	-	+
Domates (Yun.)	+	-	-	+
Durağan (Tür.)	-	-	-	+
Dut (Far.)	+	+	+	+
Dücür (Ar.)	-	+	-	-

Dürâkî (Ar.)	+	-	-	-
Eğrelti (Tür.)	+	-	-	-
Ekin (Tür.)	+	-	-	-
Elma (Tür.)	+	-	-	+
Enâr (Far.)	-	-	+	-
Enbe (Far.)	-	-	-	+
Encir/İncir (Far.)	+	-	-	+
Encüre (Ar.)	+	+	-	+
Enginâr (Yun.)	+	-	-	+
Engûr (Far.)	+	+	+	+
Enir (Tür.)	+	-	-	-
Erâk	-	-	-	+
Erguvân/Ürcuvan /Ergavân/Ercevân (Far.)	+	+	+	+
Ezgil (Tür.)	+	-	-	-
Fâgye	-	-	-	+
Fassa	-	-	-	+
Fâşrâ	-	-	-	+
Fecl	-	-	-	+
Felin	-	-	-	+
Fesleğen (Yun.)	-	-	-	+
Fılandıri (Tür.)	+	-	-	-
Fındık (Ar.)	+	+	+	+
Fıstık (Ar.)	+	+	+	+
Fiğ (Yun.)	+	-	-	-
Florya (Yun.)	+	-	-	-
Ful (Ar.)	-	-	-	+
Fûl (Ar.)	-	+	-	-
Fulya (Özel ad)	+	-	-	+
Funda (Yun.)	-	-	-	+
Fülfül (Ar.)	-	+	-	-
Garkad	-	-	+	-
Gaziye	+	-	-	+

Gecik (Tür.)	+	-	-	-
Gelincik (Tür.)	+	-	-	+
Gendüm (Far.)	+	+	+	+
Gerimşik, germişik (Tür.)	+	-	-	+
Gevân (Tür.)	+	-	-	-
Gevz (Far.)	-	-	+	-
Gez (Tür.)	+	-	-	-
Girdgân (Far.)	-	+	-	-
Gunca/Gonca (Far.)	+	+	+	+
Güğüm (Yun.)	+	-	-	-
Gül (Far.)	+	+	+	+
Gülbün (Far.)	+	+	+	+
Gümüren (Tür.)	+	-	-	-
Gürgen	+	-	-	+
Güveyik (Tür.)	+	-	-	-
Hadak (Ar.)	-	+	-	-
Halfa (Ar.)	+	-	-	-
Hanzal (Ar.)	+	+	+	+
Harbak (Ar.)	-	-	-	+
Harbakeyn (Ar.)	-	-	-	+
Hardal (Ar.)	+	+	+	+
Harrûb (Ar.)	+	+	+	+
Haşeb (Ar.)	-	+	-	-
Haşhaş (Ar.)	+	+	-	+
Hatmi (Ar.)	-	+	-	-
Havlan (Tür.)	+	-	-	-
Havuç (Far.)	+	-	-	+
Hayzân (Far.)	-	+	-	-
Hemil (Ar.)	+	-	-	-
Hevlu (Far.)	+	-	-	-
Hıbak (Ar.)	-	-	-	+
Hınta (Ar.)	+	+	+	+

Hıyar (Far.)	+	+	+	+
Hilâf (Ar.)	-	-	-	+
Hilâliye (Ar.)	-	-	-	+
Hiltit	-	-	-	+
Hindibâ (Ar.)	+	+	+	+
Hinduvâne (Far.)	-	+	-	-
Horozcuk (Far. + Tür.)	+	-	-	+
Hoş/Huş (Far.)	+	-	-	+
Hulbe	-	-	-	+
Hummâz (Ar.)	-	+	-	+
Hummus (Ar.)	-	+	-	-
Hurdi	-	-	+	-
Hurma (Far.)	+	+	+	+
Hûşe (Far.)	+	+	+	+
Huzâmi (Ar.)	-	-	-	+
Hülû (Far.)	-	+	-	+
Ihlamur (Yun.)	+	-	-	-
Ilgın (Tür.)	-	-	-	+
Incalız	-	-	-	+
Isırgan (Tür.)	+	-	-	+
Ispanak (Yun.)	+	+	-	+
Istan	-	-	-	+
Işkın (Tür.)	+	-	-	-
Iştır (Blg.)	-	-	-	+
İbrahimi (Özel ad)	-	-	-	+
İğde (Tür.)	+	-	-	-
İncibâr	-	-	-	+
İskil (Ar.)	-	-	-	+
İskorçuna (İta.)	+	-	-	+
İspire	-	-	-	+
İzmavla (Tür.)	+	-	-	+

Jâj	-	-	-	+
Kabak (Tür.)	+	-	-	+
Kâc (Far.)	-	+	-	-
Kâfuriye (Ar.)	-	-	-	+
Kâhû (Far.)	-	-	-	+
Kakule/Kakula (Ar.)	+	+	+	+
Kalembek (Özel yer adı)	+	-	-	+
Kalkıyan (Tür.)	+	-	-	-
Kamelya (Lat.)	+	+	-	-
Kanbel (Tür.)	+	-	-	+
Kandıra (Lat.)	-	-	-	+
Kantaron (Yun.)	+	-	-	+
Kar (Ar.)	-	-	-	+
Karagat (Tür.)	-	-	-	+
Karamuk (Tür.)	+	-	-	+
Karanfil (Ar.)	+	+	+	+
Kargan	-	-	-	+
Karpuz (Far.)	+	+	-	+
Katalpa (Lat.)	+	-	-	+
Kavak (Far.)	+	-	-	-
Kavasya (Fr.)	+	-	-	-
Kavata (Fr.)	+	-	-	+
Kavkaz	-	-	-	+
Kavlak (Tür.)	-	-	-	+
Kavun (Tür.)	+	-	-	+
Kayın (Tür.)	+	-	-	+
Kayısı (Ar.)	+	-	-	+
Kazm	-	-	-	+
Kebâbe (Ar.)	-	-	-	+
Kebikeç (Sür.)	-	+	-	-
Kebikih	-	-	-	+

Kedû (Far.)	-	+	+	+
Kekik (Far.)	+	-	-	+
Kelek (Far.)	+	+	-	+
Kemmûn (Ar.)	+	-	+	-
Kenevir (Yun.)	+	-	-	+
Kenger (Far.)	+	-	-	+
Kereviz/Kerefs (Ar./Far.)	+	+	+	+
Kerm (Ar.)	+	+	+	+
Kernes	-	-	-	+
Kestane (Yun.)	+	-	-	+
Kızalak (Tür.)	+	-	-	+
Kızılcık (Tür.)	+	-	-	+
Kimyon (Ar.)	+	+	-	+
Kirâz (Yun.)	+	-	-	+
Kirik (Tür.)	+	-	-	-
Kişir veya **Hışır (Erm.)**	+	-	-	+
Kişmiş (Far.)	+	-	+	+
Kişniş/Kişnic (Far.)	+	+	+	+
Koğalık (Tür.)	+	-	-	-
Kokoroz (Yun.)	-	-	-	+
Kolgan (Tür.)	+	-	-	+
Kopuzla (Tür.)	+	-	-	-
Koz (Far.)	+	-	-	+
Kulâ	-	-	-	+
Kulapa (Tür.)	+	-	-	-
Kulkâs (Ar.)	+	-	-	+
Kunneb (Ar.)	+	-	+	-
Kübbâd (Ar.)	+	-	-	-
Küseğen (Tür.)	+	-	-	-
Lâbada (Blg.)	-	-	-	+

Lâcerestermik	-	-	-	+
Lâdiz	-	-	-	+
Lahana (Yun.)	+	-	-	+
Lâle (Far.)	+	+	+	+
Lastarya (Tür.)	+	-	-	-
Lâvanta (İta.)	-	-	-	+
Lâzut (Erm.)	-	-	-	+
Leblâb (Ar.)	-	+	-	-
Leflâfe (Ar.)	+	-	-	+
Lehlâh (Ar.)	+	-	-	+
Levz (Ar.)	+	+	+	+
Leylâk (Ar.)	+	-	-	+
Limon (Far.)	+	-	-	+
Mağnolya/Manolya (Fr.)	+	-	-	+
Mahlep (Ar.)	-	-	-	+
Mahmude (Ar.)	+	-	-	+
Mahun (Fr.)	+	-	-	-
Mahunya (Fr.)	+	-	-	+
Malozya (Tür.)	+	-	-	-
Mandalina (Fr.)	+	+	-	-
Manta(Tür.)	+	-	-	-
Marmahor (Tür.)	+	-	-	-
Marul (Yun.)	+	-	-	+
Marulcuk (Yun. + Tür.)	+	-	-	+
Maş (Far.)	+	-	-	+
Maydanoz (Yun.)	+	+	-	-
Mâzeryûn	-	-	-	+
Meke (Tür.)	+	-	-	-
Melisa (Yun.)	-	-	-	+
Menekşe/Benefşe (Far.)	+	-	+	-

Mercüme/Mercemek/Mercimek (Far.)	+	+	+	+
Merime	-	-	-	+
Merkad (Far.)	-	+	-	-
Merlengeç (Tür.)	+	-	-	+
Mertek (Erm.)	+	-	-	-
Meryemiyye (Ar.)	+	-	-	-
Meşe (Far.)	-	-	-	+
Meyan (Far.)	+	-	-	-
Mısır (Ar.)	+	-	-	+
Miftele (Ar.)	-	+	-	-
Minek (Far.)	-	+	-	-
Misket (Fr.)	+	-	-	-
Mişecik (Tür.)	+	-	-	+
Mişmiş/Mışmış (Ar.)	+	+	+	+
Mugaylân (Far.)	+	+	+	+
Mûrâmûn (Ar.)	-	+	-	-
Murd (Far.)	-	+	+	-
Muşmula (İta.)	+	-	-	-
Muz (Ar.)	+	+	+	+
Mürdüm (Far.)	+	-	-	+
Mürver (Far.)	+	-	-	-
Nabak (Ar.)	+	-	-	+
Nahl (Ar.)	+	+	+	+
Nane (Ar.)	+	+	+	+
Nar (Far.)	+	+	+	+
Nârçil/Nargil (Far.)	+	+	-	+
Nârdin (Far.)	+	-	+	+
Nârenc/Nareng (Far.)	+	+	+	+
Nârven (Far.)	-	+	-	-

Navçağan (Tür.)	+	-	-	+
Nebk (Ar.)	-	-	-	+
Nergis/Nercis (Far.)	+	+	+	+
Nesterin/Nester/ Nesteren (Far.)	+	+	+	+
Nilüfer/Niluberg (Far.)	+	+	+	+
Nohut (Far.)	+	+	+	+
Nûfer (Far.)	-	-	+	-
Nüvvâr (Ar.)	-	+	-	-
Öd/ud/ut (Ar.)	+	+	-	+
Pad (Tür.)	-	-	-	+
Palamut (Yun.)	+	-	-	+
Pâncâr (Erm.)	+	-	-	+
Papatya (Yun.)	+	-	-	+
Paskalya (Yun.)	+	-	-	+
Pat (Tür.)	+	-	-	+
Patavi	+	-	-	-
Patlıcan (Far.)	+	+	-	+
Pazı (Far.)	+	-	-	+
Pede (Far.)	-	+	-	-
Pelesenk (Far.)	-	-	-	+
Pırasa (Yun.)	+	-	-	+
Pirinç (Far.)	+	+	+	+
Piste (Far.)	-	+	+	-
Porsuk (Tür.)	-	-	-	+
Portukal/Portakal (Fr.)	+	-	-	+
Pülüskün (Tür.)	+	-	-	+
Ratbe (Ar.)	-	+	-	-
Râvend (Ar.)	+	-	-	-
Râziyâne (Far.)	+	+	+	+
Reyhân/Rihân (Ar.)	+	+	+	+

Rez (Far.)	+	+	+	+
Rezâki (Ar.)	+	+	+	+
Rummân (Ar.)	+	-	+	+
Rummâni (Ar.)	+	-	+	+
Rûy (Far.)	+	-	-	-
Sa'ter (Ar.)	+	-	-	-
Sac (Ar.)	+	-	-	+
Safsâf (Ar.)	+	+	-	+
Sâleb (Ar.)	+	+	+	+
Salkım (Tür.)	+	-	-	+
Sanavber (Ar.)	+	+	+	+
Sandal (Ar.)	+	+	+	+
Saparna (İsp.)	-	-	-	+
Sardunya (İta.)	-	-	-	+
Sarımsak (Tür.)	+	-	-	+
Sarmaşık (Tür.)	+	-	-	+
Sedâb (Ar.)	+	-	+	-
Sefercel (Ar.)	+	+	+	+
Semen (Far.)	+	+	+	+
Semr (Ar.)	-	-	-	+
Serend (Tür.)	+	-	-	+
Sergendi	-	-	-	+
Sergin	-	-	-	+
Sermak (Ar.)	-	-	-	+
Serv (Far.)	+	+	+	+
Sezâb (Far.)	-	-	+	-
Sib (Far.)	+	+	+	+
Sidre (Ar.)	+	+	+	+
Sincân	+	-	-	-
Sipend (Far.)	-	-	-	+
Sipergam (Far.)	-	+	-	-
Soğan (Tür.)	+	-	-	+

Somak/Sumak (Ar.)	+	+	+	+
Sorgun (Tür.)	+	+	+	+
Söğüt (Tür.)	+	-	-	+
Sökü (Tür.)	+	-	-	+
Sûm (Ar.)	-	+	+	+
Sûrincân (Far.)	-	-	-	+
Sûs	-	-	-	+
Sümbül/Sünbül (Far.)	+	+	+	+
Sümter (Tür.)	+	-	-	-
Sütleğen (Tür.)	+	-	-	+
Sütlüce (Tür.)	+	-	-	-
Şâdânek	-	-	+	-
Şair (Ar.)	-	+	-	-
Şakâyık (Ar.)	+	+	+	+
Şakikiye (Ar.)	-	-	-	+
Şalgam (Far.)	-	-	+	-
Şanbelvi	-	-	-	+
Şemmâme (Ar.)	+	-	-	-
Şevgerdân (Far.)	-	-	-	+
Şevke (Ar.)	+	-	-	-
Şevki (Ar.)	+	-	-	-
Şevkürân (Far.)	+	-	-	-
Şile (Tür.)	+	-	-	+
Şimşâd (Far.)	+	-	-	-
Tabulga/Tavulga (Moğ.)	+	-	-	+
Taflan (Yun.)	+	-	-	+
Talh (Ar.)	+	+	-	+
Tarçın (Far.)	-	+	-	-
Tarhûn (Ar.)	+	-	-	+
Temr (Ar.)	+	+	-	+
Tennûb (Ar.)	-	+	-	+

Tere (Far.)	+	-	+	+
Terme (Far.)	+	-	-	+
Tıraganı	-	-	-	+
Tırfil	-	-	+	-
Tin (Ar.)	+	-	-	+
Turp (Far.)	+	+	-	+
Turunc (Far.)	+	+	+	+
Tüffah (Ar.)	+	+	+	+
Türüşe (Far.)	-	+	-	-
Tüttücân	-	-	-	+
Ukhuvân (Ar.)	+	+	+	+
Unnâb (Ar.)	-	+	-	-
Unsur (Ar.)	-	-	-	+
Uryâni (Ar.)	+	-	-	-
Uşkun (Tür.)	+	-	-	-
Üfteri (Yun.)	+	-	-	-
Üğez (Tür.)	+	-	-	+
Üşnân	-	-	-	+
Ütrücce (Ar.)	+	-	-	+
Üzüm (Tür.)	+	-	-	+
Vagd (Far.)	-	+	-	-
Vakvâk (Ar.)	+	+	+	+
Veratıka/Vratika	+	-	-	+
Veronika (İta.)	+	-	-	+
Veşfeng (Far.)	-	+	-	-
Vişne (Slav.)	+	-	+	+
Yaktin (Far.)	-	+	-	-
Yakup (İbr.)	-	-	-	+
Yapıncak (Tür.)	+	-	-	+
Yarpuz (Tür.)	+	-	-	+
Yasemin (Far.)	+	+	+	+
Yelencûc	-	-	+	+
Yelengec (Tür.)	+	-	-	-

Yerâmig (Ar.)	-	+	-	-
Yonca (Tür.)	+	-	-	+
Yusufcuk (İbr. + Tür.)	+	-	-	-
Za'feran (Ar.)	+	-	-	-
Zâhil (Ar.)	-	-	+	-
Zakkum/Zıkkım (Ar.)	+	+	+	+
Zambak (Ar.)	+	+	+	+
Zater (Ar.)	-	-	-	+
Zebib (Ar.)	+	+	+	+
Zencebil/Zencefil (Ar.)	+	+	+	+
Zeytûn (Ar.)	+	+	+	+
Zıfra	-	-	-	+
Zırnık (Far.)	-	-	-	+
Zire (Far.)	-	+	-	+
Zireşk (Far.)	+	-	-	-
Zizfûn (Ar.)	-	-	-	+
Zûfâ (İbr.)	-	-	-	+
Zürünbâd (Far.)	-	-	-	+

Toplam Sözcük	**Kâmus-ı Türkî**	**Lügat-ı Nâcî**	**Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**	**Lehçe-i Osmânî**
478	308	142	110	326

Yukarıda toplam sözcük sayısı ve sözlüklere göre sözcük dağılımı verilmiştir. Aşağıda ise bu sözcüklerin yapı, alıntı yapılan dil ve sözlük açısından sayıları verilip yüzdelik oranları verilmiştir.

Türkçe sözcük sayısı 99'dur: %20,71

Arapça sözcük sayısı 140'dır: %29,28

Bulgarca sözcük sayısı 2'dir: %0,41

Çince sözcük sayısı 1'dir: %0,20

Ermenice sözcük sayısı 4'tür: %0,83

Farsça sözcük sayısı 112'dir: %23,43

Fransızca sözcük sayısı 11'dir: %2,30

İbranice sözcük sayısı 2'dir: %0,41

İtalyanca sözcük sayısı 6'dır: %1,25

İngilizce sözcük sayısı 1'dir: %0,20

İspanyolca sözcük sayısı 1'dir: %0,20

Latince sözcük sayısı 4'tür: %0,83

Moğolca sözcük sayısı 2'dir: %0,41

Slavca sözcük sayısı 1'dir: %0,20

Süryanice sözcük sayısı 1'dir: %0,20

Yunanca sözcük sayısı 30'dur: %6,27

İbranice+Türkçe sözcük sayısı 1'dir: %0,20

Yunanca+Türkçe sözcük sayısı 1'dir: %0,20

Türkçe+Farsça şeklinde oluşmuş sözcük sayısı 1'dir: %0,20

Farsça+Türkçe şeklinde oluşmuş sözcük sayısı 1'dir: %0,20

Özel ad şeklinde oluşmuş sözcük sayısı 2'dir: %0,41

Özel yer adı ile oluşmuş sözcük sayısı 1'dir: %0,20

Yalnızca Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 83'tür: %17,36

Yalnızca Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 103'tür: %21,54

Yalnızca Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 39'dur: %8,15

Yalnızca Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 17'dir: %3,55

Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 117'tür: %24,47

Kâmus-ı Türkî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 4'tür: %0,83

Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 5'tir: %1,04

Lehçe-i Osmânî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 3'tür: %0,62

Lügat-ı Nâcî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 2'dir: %0,41

Kâmus-ı Türkî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 7'dir: %1,46

Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 18'dir: %3,76

Kâmus-ı Türkî, Lehçe-i Osmânî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 7'dir: %1,46

Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 1'dir: %0,20

Lehçe-i Osmânî, Lügat-ı Nâcî ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan sözcük sayısı 2'dir: %0,41

Dört sözcükte bulunan sözcük sayısı 71'dir: %14,85

Tek kelimeden oluşan bitki adlarında toplam 478 sözcük tespit edilmiştir. Bunlardan 83 tanesi Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır. Farsça kökenli *hevlu, şimşâd,* Yunanca kökenli *fiğ*, Türkçe kökenli *kirik*, İtalyanca kökenli *muşmula*, Fransızca kökenli *misket* bu sözcüklerden bazılarıdır.

Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 39'dur. Arapça kökenli *şair, unnâb,* Farsça kökenli *hayzân* ve *yaktin* bunlardan bazılarıdır.

Lehçe-i Osmânî'de bulunan 103 sözcük vardır. Türkçe kökenli *başak*, Arapça kökenli *cehri*, Farsça kökenli *enbe* ve Yunanca kökenli *fesleğen* bunlardan bazılarıdır.

Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan 17 sözcük vardır. Farsça kökenli *gevz*, *sezâb,* Arapça kökenli *cefn* bu sözcüklerden bazılarıdır.

En fazla ortak sözcük bulunduran sözlükler ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'dir. Toplam 117 sözcük ortaktır.

SONUÇ

Bu çalışmada Osmanlı Türkçesi Döneminde yazılan dört önemli sözlük bitki adları açısından taranmış, elde edilen sözcükler kullanım yerlerine, türlerine, yetişme yerlerine, hayvan, organ, renk adları ile türetilmelerine ve oluşturulma biçimlerine göre tasnif edilmiştir. Her bir başlık tablolaştırılmış, benzerlik ve farklılıkları oran olarak belirlenmiştir.

Kullanım yerlerine göre bitki adları, tedavi amacıyla kullanılan bitki adları ve gıda olarak tüketilen bitki adları olmak üzere iki başlıkta ele alınıp tedavi amacıyla kullanılan bitki adlarında madde başı olan 38 sözcük tespit edilmiştir. Bu gruptaki sözcüklerin 17 tanesi Türkçedir. Bunların dışında Arapça, Farsça, Moğolca ve Yunanca kökenli sözcükler de mevcuttur. *Basur otu*, *ıhlamur, haşhaş*, *çender*, *sarılık otu* ve *kantaron* vb. Bu sözcükler doğrudan veya dolaylı olarak tedavi amacıyla kullanılan bitkilerdir. Sözcük tanımlamalarında dönem sözlüklerinin bir özelliği olarak bazen tanımların yeterince verilmediği görülmüştür. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ortak sözcük sayısı 12, Kâmus-ı Türkî, Lügat-ı Nâcî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ortak sözcük sayısı ise 1'dir. Bu durumda Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'ninin bu gruptaki söz varlığı açısından birbirine en çok benzeyen sözlükler olduğu söylenebilir. Bitki adları açısından en zayıf sözlük ise Lügat-ı Nâcî'dir. Bu da sözlüğü hazırlayan Muallim Naci'nin bitki adları üzerinde durmadığını göstermektedir.

Gıda olarak tüketilen bitki adlandırmalarında toplam 348 sözcük bulunmaktadır. Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 58, Lügat-ı Nâcî'de 23, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de 9, Lehçe-i Osmânî'de ise 87'dir. Kâmus-ı Türkî'de ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan ortak sözcük sayısı 91 olup diğer sözlüklere göre birbirine en yakın ve bitki adları açısından daha zengin sözlüklerdir. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğü ise en zayıf sözlük görünümündedir. Gıda olarak tüketilen *ayva* meyvesinin tanımında benzetme ve mecaz söz sanatlarına başvurularak meyvenin şekil, renk, tat gibi özelliklerinden yararlanıldığı gözlemlenmiştir. Aynı zamanda rengi ile benzetme yoluyla oluşmuş erik meyvesi anlamında olan *mürdüm* sözcüğüne de rastlanmıştır. Bunun dışında *âlû*, *zerdali* ve *rûy* gibi sözcüklerin çok anlamlı sözcüklere örnek olduğu, *cevz, ahsi, badinc, Hindistan cevizi, belazir, besbase, bevvâ, gevz, girdgân, koz, nârçil/nargil* gibi sözcüklerin ise aynı

anlama gelen eş anlamlı sözcükler olduğu tespit edilmiştir. *Temr-i hindi* gibi Farsça tamlama, *Irku's-sûs* gibi Arapça tamlama şeklinde oluşan meyve adlarına da rastlanmıştır.

Türlerine göre bitki adları söz varlığı kategorisi, türüne göre ağaç olan, çiçek olan ve ot olan bitki adları olmak üzere üç başlık altında olup ağaç olan bitki adlarında madde başı olan 149 sözcük yer almaktadır. Bunlardan genel olarak Lehçe-i Osmânî'de bulunan ortak sözcük sayısı 194, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan ortak sözcük sayısı 27'dir. Bu durumda Lehçe-i Osmânî sözlüğü bitki adları açısından en zengin konumdayken, Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye ise en zayıf sözlük konumundadır. Diğer sözlüklere oranla etkileşimi daha fazla olan sözlükler ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'dir. Aralarında ortak sözcük sayısı 37'dir. Bu kategoride Arapça, Farsça, Yunanca, Ermenice, Fransızca, Latince, İngilizce gibi farklı dillerden alıntı sözcükler yer almaktadır. *Butn*, *çam*, *söğüt* gibi eş anlam bakımından zengin olan sözcükler bulunmaktadır.

Türlerine göre çiçek olan bitki adlandırmalarında toplam 163 sözcük tespit edilmiştir. 61 sözcük ile Lehçe-i Osmânî en zengin sözlüktür. Bu sözlüğü 30 sözcük ile takip eden Kâmus-ı Türkî'dir. Bu iki sözlük arasında ortak sözcük sayısı ise 34 olup diğer sözlüklere oranla sözcük sayıları daha fazladır. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğü ise iki sözcükle en zayıf sözlük grubundadır. *Âftâb-perest* Farsça sözlük olup nilüfer anlamına gelen çiçek türüdür. Eş anlamlı olarak üç sözcüğe rastlanmıştır. Bunlardan *nilüfer/niluberg* sözcüğünün ise iki şekilli yazımı bulunmaktadır. Bu kategoride *arı çiçeği* (tûtî-i zenbur) sözcüğünün anlamında çeşitli görüşler yer almaktadır. Bu sözcüğün hem arı ve papağan hem arı kuşu hem de çiçek olduğuna dair görüşler vardır ve burada kastedilen çiçek anlamıdır. *Arı çiçeği* sözcüğü olduğu gibi *tûtî-i zenbur* şekline de rastlanmıştır. Her ikisi de Lehçe-i Osmânî'de tespit edilen sözcüklerdir. Benzetme yoluyla adlandırılan bitki adları mevcuttur. Buna örnek olarak Farsça isim tamlaması ile oluşan *çarkıfelek* adlı çiçek, tekerlek şekline benzediği için, *patlıcan çiçeği* ise patlıcan sebzesinin şekline benzerliğinden dolayı bu adı alan sözcüklerdir. Sözcüklerin *çuka/çuha, menekşe/benefşe*, *merzen-gûş/merzencuş, nergis/nercis*, *erguvân/ürcuvan/ergavân/ercevân* gibi ikili ve dörtlü yazımına da rastlanmıştır. *İbretü'r-râi* çiçeğinin, yabani sadula, dönbaba çiçeği ve ıtır çiçeği gibi birden fazla isimleri mevcuttur. *Sünbül-i hindi, tuğ-ı arus, yıldız çiçeği, zülf-i ârız* gibi çiçek isimlerinde dönem sözlüklerinin bir özelliği olarak tanımları yeterince verilmemiştir. Papatya sözcüğü ile eş anlamlı olan *öküzgözü, horos (horoz) gözü, sığırgözü, koyungözü* ve *tavukgözü* gibi kelimeler hayvan adları ve organ adları ile

benzetme yoluyla oluşmuştur. Papatya ile eş anlamlı toplam 14 kelimeye rastlanmış olup bu da papatya çiçeğini niteleyen isimlerin, kullanımının zengin olduğunu göstermektedir.

Türlerine göre ot olan bitki adlandırmalarında toplam 166 sözcük tespit edilmiştir. Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 73 olup en çok sözcüğü barındıran sözlük olmuştur. Lügat-ı Nâcî'de 3 sözcük olup en az sözlük grubuna girmiştir. Bu da sözlüğü hazırlayan Muallim Naci'nin bitki adları üzerinde çok durmadığını göstermektedir. Ortak sözcük sayısı 44 olup aralarında birbirine en yakın sözlükler Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'dir. *Başak* sözcüğünün sünbüle, hûşe, ekin başı gibi çeşitli isimleri, *mişecik* sözcüğünün belut-ı arz, yer meşesi, kurtluca gibi çeşitli isimleri, *sıraca otu* sözcüğünün ise ak ban, beng-i sefid, sığır kuyruğu, balık otu nevinden hilaliye-asgar gibi çeşitli isimleri mevcuttur. Dikenli ot çeşitlerinden Kâmus-ı Türkî'de 7 tane, Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde 1 tane, dört sözlükte ortak sözcük sayısı 1 tane, Lehçe-i Osmânî sözlüğünde 5 tane dikenli ot çeşitleri bulunmaktadır. Bir cins nebat tanımıyla olan ot çeşitlerinden yalnızca Kâmus-ı Türkî'de 14 tane, Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî sözlüğünde 7 tane, Lehçe-i Osmânî'de 1 tane ve Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye sözlüğünde 1 tane tespit edilmiştir. Hayvan adı ile tanımlanan *ak söğüt* sözcüğü "kurtboğan otu", *burgûsi "*pire otu", *derûnec-i akrebi* "akrep otu", *haşişe'tü'l-cereb* "uyuz otu" gibi sözcükler bulunur. Hayvan adı ile kurulan ot çeşitlerinden toplam 31 sözcük tespit edilmiştir, *kuduz otu, sıçan otu*, *soğulcan/solucan otu, güve otu* bunlardan bazılarıdır. *Çördük, sipend, tarhûn* gibi kokulu ot çeşitleri de bulunmaktadır. *Basur otu, göz otu, papaz/papas otu, haşişetü's-sü'âl* ve *kulunç otu* gibi bitkiler şifa olarak kullanılan ot çeşitleridir. Dağda yetişen 2 tane ot çeşidi bulunmaktadır. Kök olarak ise 3 tane çeşide rastlanmıştır. Bunlardan *topalak kökü,* havlincan nevi su'd, müşk-i zemin, abir-i su'âdi, Arabistan kıstı gibi çeşitli isimlere sahiptir. Bunların dışında *ışkın, keven otu, sarısabır, kulkâs, yakı otu* gibi tanımlarıyla belli olmayan ot çeşitlerine de yer almaktadır.

Yetişme yerlerine göre bitki adları söz varlığı kategorisinde toplam 96 sözcük tespit edilmiştir. 26 sözcükle en çok sözcük Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. Bunu 15 sözcükle Kâmus-ı Türkî takip etmektedir. 2 sözcükle en az sözcüğü barındıran sözlük ise Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'dir. 35 ortak sözcük ile birbirine en yakın sözlükler Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'dir. *Tenbul yaprağı* Farsça ve Türkçe sözcüklerin bir araya gelmesiyle, *Rub'iye çiçeği* özel ad ve Türkçe sözcüklerin bir araya gelmesiyle, *papaz/papas otu* Yunanca ve Türkçe sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan tamlamalara

örnektir. *Temr-i hindi* ise Arapça temr (hurma) ve Hint özel adı ile bir araya gelip Farsça tamlama oluşturmuştur. Hindistan'da yetişen bir hurma olarak yetiştiği yer hakkında bilgi vermektedir. Bu sözcükler gibi kökeni farklı olan birçok alıntı sözcüğe rastlanmıştır. Bitkilerin yetiştiği yerler, Çin, Hindistan, Fransa, Amerika, İtalya, Yunanistan, Arabistan, Sudan, Suriye, Hollanda, Türkiye, Bulgaristan, Ermenistan, sıcak iklimler/çöller, ılıman iklimler ve dağlardır. Genel adlandırma olan yaban, yabani sözcüklerle kurulan bitki adları da bulunmaktadır.

Hayvan adları ile oluşan bitki adları söz varlığı kategorisinde toplam 77 sözcük tespit edilmiştir. Lehçe-i Osmânî'de 38, Kâmus-ı Türkî'de 12 sözcük yer almaktadır. Lügat-ı Nâcî ve Müntehabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de ise hiçbir sözcüğe rastlanmamıştır. Bu da iki sözlüğün bu gruptaki bitki adları açısından zayıf olduğunu göstermektedir. Bu grupta hayvan adı ve bitki adı ile kurulan 35 sözcük bulunmaktadır. *Güve otu, kanarya çiçeği, kene otu, arı çiçeği* vb. Hayvan adı ve organ adı ile kurulan 29 sözcük bulunmaktadır. *At kuyruğu*, *öküzgözü, kurt ayağı, koyungözü, turna gagası* vb. Lehçe-i Osmânî sözlüğünde en çok keçi ve kuş sözcükleri bulunmaktadır. Yalnızca hayvan adı ile oluşan 3 tane bitki adına rastlanmıştır. Bunlar *horozcuk, yusufcuk* ve *tûti-i zenbûr* sözcükleridir. İçerisinde hayvan adının bulunduğu 3 sözcük bulunmaktadır. Bunlar *karga büken, yılan yastığı, kuzgun kılıcı* sözcükleridir. Hayvan adı ve gıda adı ile kurulan 7 sözcük bulunmaktadır. Bunlar *at kestanesi, kurt helvası, kuzgun ekmeği, kuzu kestanesi, ferik elması, inebü's-sa'leb* ve *kuş üzümü* sözcükleridir.

Organ adları ile oluşan bitki adları söz varlığı kategorisinde toplam 41 sözcük tespit edilmiştir. Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 17 olup en fazla sözcük barındıran sözlük olmuştur. Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı ise 8'dir. Lügat-ı Nâcî ve Müntehabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de ise hiçbir sözcüğe rastlanmamıştır. Bu da sözlüğü hazırlayan Muallim Naci ve James W. Redhouse'nin bitki adlarını bu bakımdan çok önemsemediğini göstermektedir. Birinci sözcüğü organ adı veya organ adını niteleyen 6 sözcük bulunmaktadır. Bunlar, *boy otu, göz otu*, *diş bademi, diş otu, mide süpürgesi, tırnak otu* sözcükleridir. İkinci sözcüğü organ adı veya organ adını niteleyen 34 sözcük tespit edilmiştir. *Açık ağız, kuzukulağı*, *yer bağırsağı* ve *kuş dili* gibi sözcükler bunlardan bazılarıdır.

Renk adları ile oluşan bitki adları söz varlığı kategorisinde toplam 35 sözcük tespit edilmiştir. 16 sözcükle en çok sözcük Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır. Bunu 9 sözcükle

Lehçe-i Osmânî takip etmektedir. Aralarındaki ortak sözcük sayısı ise 8'dir. *Mor susam kökü* ve *sarılık otu* belirtisiz isim tamlaması şeklinde oluşan renk adlarıdır. Aynı zamanda mor susam kökü mor rengi ile susamı niteleyerek içerisinde sıfat tamlaması bulundurur. Renk adları ile doğrudan sıfat tamlaması şeklinde oluşan 28 sözcüğe rastlanmıştır. Çoğu ak (beyaz) rengi ile kurulmuştur. Tek kelime renk adıyla kurulmuş *mürdüm, hardal* ve *turunc* olmak üzere 3 sözcük bulunmaktadır. Türemiş sözcük şeklinde toplam 7 sözcük tespit edilmiştir. Bunlar, *kızılcık, karamuk, akça ağaç, gökçe ağaç*, *karaca ot, kızılca buğday* ve *sarılık otu* sözcükleridir.

Oluşturulma biçimlerine göre bitki adları kategorisi, isim tamlamasından oluşan, sıfat tamlamasından oluşan ve tek kelimeden oluşan bitki adları olmak üzere üç alt başlık altında değerlendirilmiştir. İsim tamlaması grubunda toplam 252 söz varlığı bulunmaktadır. 130 sözcükle en çok sözcük Lehçe-i Osmânî'de bulunmaktadır. 1 tane sözcükle Lügat-ı Nâcî en az sözcüğü barındıran sözlük olmuştur. Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı 71 olup bitkiler açısından birbirine en yakın sözlüklerdir. Arapça isim tamlaması şeklinde oluşan toplam 21 sözcük vardır. *Baklatü'l-hamka, haşişetü'l-fıtk* ve *iklilü'l-melik* vb. Farsça isim tamlaması şeklinde oluşan 26 sözcük vardır. *Çarkıfelek, temr-i hindi, tûti-i zenbûr* vb.Türkçe isim tamlamasından oluşan toplam 206 sözcük vardır ve hepsi belirtisiz isim tamlamasından oluşmaktadır. *Ayva ağacı, denizkulağı, yer pırasası* vb.

Sıfat tamlaması grubunda toplam 51 sözcük vardır. Kâmus-ı Türkî'de bulunan sözcük sayısı 26, Lehçe-i Osmânî'de bulunan sözcük sayısı ise 14'tür. Aralarındaki ortak sözcük sayısı 8 olup diğer sözlüklere göre bitkiler açısından en zengin sözlüklerdir. Bu gruba giren kelimelerden bazıları, *şebbûy/şebboy, şeftalü sarı sabır, tuzlu ot, arpacık soğan, kurt yemez ağaç* vb.

Tek kelimeden oluşan bitki adları grubunda toplam 478 sözcük tespit edilmiştir. Bunlardan 83 tanesi Kâmus-ı Türkî'de bulunmaktadır. Farsça kökenli *hevlu, şimşâd,* Yunanca kökenli *fiğ*, Türkçe kökenli *kirik*, İtalyanca kökenli *muşmula*, Fransızca kökenli *misket* bu sözcüklerden bazılarıdır. Lügat-ı Nâcî'de bulunan sözcük sayısı 39'dur. Arapça kökenli *şair, unnâb,* Farsça kökenli *hayzân* ve *yaktin* bunlardan bazılarıdır. Lehçe-i Osmânî'de bulunan 103 sözcük vardır. Türkçe kökenli *başak*, Arapça kökenli *cehri*, Farsça kökenli *enbe* ve Yunanca kökenli *fesleğen* bunlardan bazılarıdır. Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'de bulunan 17 sözcük vardır. Farsça kökenli *gevz*, *sezâb,* Arapça kökenli *cefn*

bu sözcüklerden bazılarıdır. En fazla ortak sözcük bulunduran sözlükler ise Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'dir. Toplam 117 sözcük ortaktır.

Encir/incir, kakule/kakula, mercüme/mercemek/mercimek, merzen-gûş/merzencuş, reyhân/rihân gibi bazı sözcüklerin iki şekilli, bazılarının ise üç şekilli yazımına rastlanmıştır. Bu sözcüklerin yazılı dilden sözlü dile geçerken yani kullanım boyutu kazanırken geçirdiği ses değişimlerinin, sözlüklere yansımış biçimlerinin görülmesi de bu bakımdan önemlidir.

Sir James W. Redhouse tarafından yazılan Müntehabât-ı Lügât-ı Osmâniyye 1856 yılında, Ahmet Vefik Paşa tarafından yazılan Lehçe-i Osmânî 1890 yılında, Muallim Naci tarafından yazılan Lügat-ı Nâcî 1894 yılında, Şemseddin Sami tarafından yazılan Kâmus-ı Türkî ise 1901 yılında yayınlanan sözlüklerdir. Sözlüklerin en eskisi Müntehabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'dir. Bitki adları açısından genel olarak değerlendirildiğinde en çok sözcüğü Lehçe-i Osmânî sözlüğü ihtiva etmektedir. En çok birbirine benzeyen sözlükler Kâmus-ı Türkî ve Lehçe-i Osmânî'dir. En az ortak sözcük bulunduran sözlükler ise Lügat-ı Nâcî ve Müntehabât-ı Lügât-ı Osmâniyye'dir. Aralarındaki benzerliğin az olması sözlüğü hazırlayan Muallim Naci ve James W. Redhouse'nin bitki adlarını sözlük maddesi olarak değerlendirmeyi çok önemli bulmadıklarını göstermektedir.

Osmanlı Türkçesi Döneminde yazılan sözlükler üzerinde konularına göre yapılacak ayrıntılı karşılaştırmalar hem söz varlığının tespitinde hem de sözlüklerin birbiriyle olan ilgilerinin ortaya konulmasında önemlidir. Bu çalışmanın bu amaçla hazırlandığı ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5. KAYNAKLAR

Akalın ŞH. (1952). *Büyük Bitkiler Kılavuzu*, Ankara.

Akalın ŞH. (2019). *Binyıl Önce Binyıl Sonra Kâşgarlı Mahmud ve Divanü Lugati't-Türk,* 3. Baskı. Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksan D. (1998a). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim),* I. Cilt, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksan D. (1998b). Türklerde Sözlükçülük, Bugün Türkiye'de Sözlük. *KEBİKEÇ,* 6:115-118.

Aksan D. (2004). *Türkçenin Söz Varlığı*, 3.Baskı. Ankara, Engin Yayınevi.

Alkayış MF. (2007). Türkiye Türkçesinde Bitki Adları, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi.

Alkayış MF. (2009). Türkçede Kullanılan Alıntı Bitki Adları. *Turkish Studies,* 4:71-92.

Bakır A. (2000). *Ortaçağ İslam Dünyasında Itriyat, Gıda, İlaç Üretimi ve Tağşişi,* Ankara, Bizim Büro Basımevi.

Banguoğlu T. (1974). *Türkçenin Grameri,* İstanbul, Baha Matbaası.

Bayrak A. (2018). Calfa Fransızca-Osmanlı Türkçesi Sözlüğünde Bitki Adları ve Kuruluş Biçimleri. *Route Educational and Social Science Journal*, 5(5):61-81.

Baytop T. (1997). *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü,* Ankara, TDK Yayınları.

Bingöl Z. (2011). Sözlük ve Sözlükçülük Üzerine Bir Araştırma. *Akademik Bakış Dergisi,* 9:197-206.

Bulut S. (2018). Eski Uygur Türkçesinde Türkçe Bitki Adlandırmaları 1: Yiyecek-İçecek Olarak Kullanılan Bitkiler. *Uluslar arası Dil, Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi,* Yıl: 6, 12:562-588.

Devellioğlu F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,* 30. Baskı, Ankara.

Duran A. (1998). Türkçede Bazı Bitki Adlarının Veriliş Sebepleri. *Türk Dili,* Ankara, 555:223-229.

Durmaz Kuybu, E. (2019). Bir Dizin Denemesi: Lehçetü'l Lügat'te Geçen Organ ve Hastalık Adları. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi,* 2:67-79.

Efe K. (2012). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Bitki ve Hayvan İsimleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.

Efe K. (2018). Tarihi Türk Lehçelerinde Alıntı Bitki İsimleri. *Dede Korkut Uluslar arası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,* 7/17:81-106.

Eren H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü,* 1.baskı, Ankara.

Gökçe A. (1998). *Türkiye Türkçesinin Tarihî Sözlükleri,* Ankara, Kebikeç Yayınları.

Gülensoy T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözlüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I-II,* Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Gürlek M. (2011). Alâ'im-i Cerrâhîn'de Geçen Bitki Adları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,*Yıl: 4, 7:123-145.

Kaçar M. (2018). Şeyh Gâlib'in "Tûtî-i Zenbûr"u Bir Çiçek Olabilir Mi? *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi,* 3(2):54-59.

Kanar M. (2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul, Say Yayınları.

Kenel Kyzy, A. (2017). Manas Destanı'nda Geçen Bitki Adları, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan: Ardahan Üniversitesi.

Korkmaz Z. (2017). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi,* Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Küçüker P. (2010). Lügat-i Müşkilat-ı Ecza'da Türkçe Bitki Adları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 3/11:401-415.

Nâci M. (2009). *Lügat-i Nâcî,* Hazırlayan: Ahmet Kartal, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ölmez M. (1994). *Türk Dillerinin Sözlükleri ve Türk Sözlükçülüğü*, Ankara, Dil Derneği Yayınları.

Önler Z. (1986). Hacı Paşa'nın Müntehâb-ı Şifâ Adlı Eserinde Geçen Bitki Adları Üzerine. *Türk Dili,* Ankara, 51(413):403-406.

Önler Z. (1990). XIV-XV. Yüzyıl Anadolu Türkçesi Botanik Terimleri. *Journal of Turkish Studies* (Fahir İz Armağanı I.), 14:357-392.

Önler Z. (2004). XIV-XV. Yüzyıl Tıp Metinlerinde Türkçe Bitki Adları. *KEBİKEÇ,* 18:273-301.

Özden M. (2017). Trakya Ağızlarında Kullanılan Bitki Adları Üzerine Bir İnceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 5(47):131-160.

Özmen M. (2016). Türkçede Renkleri Adlandırma Sorunu. *ÇÜTAD*, 1/1:81-89.

Öztürk F. (2005). Kutadgu Bilig'de Bitki Adları. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi,* 6/1:201-208.

Parlatır İ. (2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü,* Ankara, Yargı yayınevi.

Paşa AV. (2000). *Lehce-i Osmânî,* Hazırlayan: Recep Toparlı, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Redhouse JW. (2016). *Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye,* Hazırlayanlar: Recep Toparlı, Betül Eyövge Yılmaz, Yaşar Yılmaz, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Sami Ş. (2018). *Kâmûs-ı Türkî,* Hazırlayanlar : Raşit Gündoğdu, Niyazi Adıgüzel, Ebul Faruk Önal, İstanbul, İdeal Kültür Yayıncılık.

Sertkaya OF. (1967). Şemsettin Sami ve Kâmûs-ı Türkî'si. *Türk Kültürü,* 56/5:577-581.

Soydan S, Battal İ. (2019). Türkçe Verintiler Sözlüğü'nde Sebze ve Meyve Adları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 74:165-185.

Şahin H, Arzybaeva Z. (2018). Renk Adlarının Pekiştirme İşlevine Dair (Kırgız Türkçesi Bağlamında). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi,* 7(3):1538-1557.

Şahin H. (2007). Câmi'ül-Fürs Örneğinde XVI. Yüzyıl Bitki İsimleri. *Turkish Studies,* 2/2:570-602.

Şahin H. (2009). Kaşgarlı'dan Günümüze Organ İsimleriyle Kurulmuş Deyimler. *Turkish Studies,* 4/3:2020-2036.

Tietze A. (2002). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı,* 1. Baskı. İstanbul, Simurg Yayınevi.

Timurtaş FK. (1978). *Şemsettin Sami ve Kâmûs-ı Türkî,* İstanbul, Çağrı Yayınları.

Türkben T. (2018). Ömer Seyfettin Hikayelerinin Türkçenin Söz Varlığı Bağlamında İncelenmesi. *TÜBAR,* 44:215-251.

Türkçe Sözlük (2010). Türk Dil Kurumu, Ankara.

Uçar İ. (2012). Türkiye Türkçesinde Organ Adlarıyla Oluşturulmuş Bitki Adları. *TÜBAR* 32:285-306.

Uçar İ. (2013a). "Kavram-Çağrışım-Kelime" Bağlamında Bitki Adlarına Anlam Bilimsel Bir Yaklaşım. *Turkish Studies*, 8/1:2671-2683.

Uçar İ. (2013b). Türkiye Türkçesinde Hayvan Adlarından Türetilmiş Bitki Adları. *Uluslar arası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi,* 2/1:1-19.

Uçman A. (2003). Lugat-ı Nâcî, *TDV İslâm Ansiklopedisi,* C.27, Ankara.

Uçman A. (2010). Şemseddin Sâmî, *TDV İslâm Ansiklopedisi,* 38:519-523.

Vardar B. (2002). *Açıklamalı Dil Bilim Terimleri Sözlüğü,* İstanbul, Multilingual Yayınları.

Yavuzarslan P. (2004). Türk Sözlükçülük Geleneği Açısından Osmanlı Dönemi Sözlükleri ve Şemseddin Sami'nin Kamus-ı Türki'si. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 44/2:185-202.

https://sozluk.gov.tr/

https://www.nisanyansozluk.com.tr

https://lugatim.com

KİŞİSEL BİLGİLER
Adı Soyadı : Ravza KAYGUSUZ
Doğum tarihi : 08.08.1993
Doğum yeri : Ankara
Medeni hali : Bekar
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı
Adres : Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara
Tel :
E-mail : ravzakaygusuz06@icloud.com
EĞİTİM
Lise : Açık öğretim Lisesi / 2013
Lisans : Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi / 2018
Yüksek Lisans : Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı / 2020
İŞ TECRÜBESİ:
YABANCI DİLLER: İngilizce
YAYINLAR: Son Dönem Osmanlı Sözlüklerinde Hayvan Adlarıyla Oluşturulmuş Bitki Adları, *JOMELİPS,* 2020, Cilt: 4, Sayı: 1